Richert von Koch

Camilla. Roman ur societetslifvet af Richert von Koch. Förf. till Lorden och kammarjunkaren, Drottninghusgumman, Ebba Lindenstjerna, Några sommarmånader m. fl.

Norstedt. Stockholm. 1893.

– Läs mer om verket här

Det avbildade exemplaret tillhör Göteborgs universitetsbibliotek.

Detta verk är fritt från kända upphovsrättsliga restriktioner. Vid användning ber vi att du hänvisar till Göteborgs universitetsbibliotek och Litteraturbanken.se.

Ytterligare information om upphovsrätt för detta verk finns hos Litteraturbanken:
https://lb.se/författare/KochR/titlar/Camilla/faksimil?om-boken

Permanent länk (URN):
https://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:lb-lb1623921-faksimil

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.
Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.
Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.
All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.
If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

Universitetsbiblioteket

Litt.
Sv.

CAMILLA

ROMAN

UR SOCIETETSLIFVET

AF

RICHERT VON KOCH

Pris 2 kr. 50 öre.

CAMILLA

ROMAN

UR SOCIETETSLIFVET

AF

RICHERT VON KOCH

FÖRF. TILL LORDEN OCH KAMMARJUNKAREN,
DROTTNINGHUSGUMMAN, EBBA LINDENSTJERNA, NÅGRA
SOMMARMÅNADER M. FL.

STOCKHOLM
P. A. NORSTEDT & SÖNER

STOCKHOLM 1893
KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER

Företal.

Camilla är tecknad efter en Dansk modell, derföre måste hon tala Danska. Jag lät henne först tala Svenska, men hon förvandlades då till en helt annan menniska. Så stor makt har språket, ej blott öfver tanken, utan öfver hela personligheten.

Sannolikt hafva flera fel blifvit begångna vid Danska språkets användande. Jag ber den vänlige läsaren visa öfverseende dermed.

Författaren.

Klockan var omkring tre en eftermiddag i Januari månad detta år, då Baron Crusenborg öppnade dörren till sin hustrus rum, der hon satt och sydde.

— Är du ensam, Stina lilla? frågade han och såg sig omkring i rummet.

— Ja, alldeles ensam. Hvad är det nu som står på, frågade hon mycket lugnt och fortfor att arbeta.

— Jo, jag är rädd att det går alldeles på tok med dem.

— På tok med dem? På tok med alla fyra på en gång? Det kan jag väl aldrig tro heller, svarade hans hustru muntert och lade ned arbetet i sitt knä.

— Jo först med den ena och se'n med den andra. Det är för galet.

Han gick fram och tillbaka i rummet medan han talade. När det var någon särskild sak som han blef ifrigare med, stannade han framför hustrun. Hon hade återtagit sitt arbete.

— Jag har gifvit vika för dig, Stina, och låtit dig uppfostra våra barn på det här fria sättet som nu är modernt. Dina teorier läto mycket bra och jag erkänner att du öfvertygade mig. Friheten är en härlig sak, det är sannt. Och att vänja barnen vid att vilja förstå hvarför de ska göra så eller icke göra så, det är också vackert. Men när hvar och en får göra

precist som han vill i en familj så — ja man kan bli alldeles yr i hufvudet! och så, att behöfva ge skäl för allt som man säger till om! Det är rasande svårt att kunna ge skäl för allt hvad man befaller, finner jag.

— Hvad är det nu särskildt som har händt, kära du? sade hans hustru. Hon talade nu fullt allvarsamt, utan att likväl visa någon särdeles oro.

— Åhjo, det var den der Anna, som alltid har så många påhitt för sig. Jag mötte henne på gatan i förmiddags och frågade henne händelsevis hvart hon skulle ta vägen. Till Frälsningsarméns möte, svarade hon helt lugnt.

— Nå? och så förbjöd du henne att gå dit?

— Ja vet du, det gjorde jag verkligen. Hvad i all verlden ska' hon springa på deras möten för?

— Och så?

— Ja då kom naturligtvis det der retsamma »hvarför det, pappa lilla»? Hon frågar alltid så lugnt och stilla, att man omöjligt kan säga att hon är näsvis. Det vore mycket bättre ibland, för då kunde man snäsa till henne. Men hon frågar med samma ton som hon skulle använda, om hon begärde en upplysning i hvilket ämne som helst, som hon vore berättigad att fråga mig om. »Hvarför det, pappa lilla?»

— Du gaf henne inget svar?

— Hvad skulle jag svara? Jag sa' att jag kunde inte begripa hvad hon skulle der och göra, att frälsningsarmén hade mycket olämpliga sätt att fira sin gudstjenst på, och så der vidare.

— Hvad svarade hon på det då?

— Hon svarade just ingenting alls, och det var just det värsta. Hon stod och hörde på, mycket

allvarsamt och uppmärksamt. Och jag tyckte att jag hade sämre skäl, ju längre jag höll på. Förbannadt! att man ska behöfva ge skäl för allting också! I min ungdom var det annorlunda. Jag ville sett far min ge något skäl för hvad han befallde. Hade någon af oss vågat fråga hvarför, när han sa' till om någonting, så hade vi fått en örfil så att vi hade stått på hufvudet. Nu ska man stå examen i allting. Det är fan så mycket svårare att vara pappa nu för tiden än förut.

Baronen började gå fram och tillbaka i rummet. Ibland stannade han och såg på sin hustru. Men hon svarade just ingenting. Och efter en stund lugnade han sig.

Men han ämnade inte släppa henne utan att hon svarade. Tycker du inte jag gjorde rätt? frågade han.

— Jag kan nog förstå hvarför du inte tyckte om att hon gick till Frälsningsarméns möte, svarade Friherrinnan. Men jag tror knappt det tjenade mycket till. Hon —

— Nå? Hon?

— Hon kommer nog snart dit ändå!

— Kommer hon dit ändå? Fastän jag förbjudit henne?

— Snart kommer du att ta bort förbudet, det spår jag.

— Visst inte! Visst inte! Hvarför skulle jag göra det?

— Derför att du sjelf insåg, att du inte egentligen hade något riktigt godt skäl att förbjuda en nittonårig flicka att göra som hon vill i en sådan der sak. Det är ju inte någonting ondt uti att gå till Frälsningsarmén.

— Ondt, nej. Inte precist ondt, men hvad ska' hon der och göra? Hvarför kan hon inte vara nöjd med att vara som andra flickor af sin klass, gå i kyrkan när hon känner sig andäktigt stämd och bli hemma när hon inte gör det. Hvarför ska' man bråka och vara olik andra?

— Jag tror inte hon gör det för att vara olik andra, stackars flicka. Hon har en sådan oro i själen. Hon söker och söker efter hvad som kan ge henne frid.

— Oro i själen! Det är just det jag inte kan förstå. Hon har ju allting så bra och trefligt som möjligt. Hvad är det som oroar henne?

— Ja, hvad är det? — Friherrinnan satt tyst ett ögonblick. Sedan sade hon, »skulle du hellre vilja se henne bli katolik än frälsningssoldat»? — Baronen flög högt i luften.

— Katolik! är det frågan om det också? Ha vi att välja mellan General Booth och Påfven? Är det ditt allvar, Stina?

— Hon är i ett mycket underligt tillstånd just nu, söker efter hvad hon kallar ljus, sanning, visshet, och vet ändå inte hvad hon vill ha.

— Har du hört af theosofien något mera?

— Nej, den tyckes hon ha kommit ifrån. Jag nästan tror att Madame Blavatsky's lefnadshistoria gaf henne afsmak för theosofien. Men du höll nästan på att förstöra alltihop med hvad du gjorde den der gången, du vet.

Saken var den, att Baronen vid ett tillfälle låtit sitt lynne blifva honom öfvermäktigt. Han hade flera gånger yttrat sin afsmak för de theosofiska lärosatserna, och då han en dag fann sin dotter sysselsatt med att

taga en grundlig lektion af en mycket ifrig theosofisk yngling, som svärmade för m:me Blavatsky, gjorde han hastigt slut på lektionen. Han hade till och med gått så långt, att han ryckte en ofantlig theosofisk qvartvolym från den förbluffade unge mannen, tilldelade honom ett par duktiga slag i hufvudet dermed och slutligen kastade den digra läroboken efter honom i trappan, med hotelse att tvinga honom att äta upp hela boken, om han någonsin kom tillbaka.

Hvad verkan en sådan procedur skulle hafva på en flicka af Annas karakter kunde omöjligt hafva förutsagts. Det kunde lätt hafva haft en alldeles motsatt verkan mot den fadren afsåg.

Men theosofen spelade en så ömklig roll, han visade så litet mod och hållning, att hennes sinne för det komiska besegrade henne. Hon såg hans ilande flykt utför trappan, hörde den stora svarta bokens duns i hans rygg, såg hans förskrämda blick tillbaka mot den förfärlige fadren, och, om hon någonsin haft någon allvarlig lutning åt »den hemliga läran», så försvann den i detta ögonblick. Mången ny läras framgång har berott på dess förkunnares personlighet. En apostel kan förhånas och dödas, och ändå finna anhängare. Men gör han sig komisk eller visar sig feg, då förlorar han sin auktoritet, och med honom dör hans lära. Man kan tyvärr säga, att lärans framgång beror på profeten, ej profetens på läran. Den vildaste galenskap får anhängare, om den predikas af en heroisk personlighet. Den djupaste sanning förklingar ohörd, om dess förkunnare gör sig i ringaste mån löjlig.

Anna skrattade åt den harhjertade theosofen, och dermed var hon räddad från att blifva en theosof.

Hur skulle det nu gå med Frälsningsarmén och katolicismen?

— Jag ska ta och tala med Anna en gång till om Frälsningsarmén, sade Baronen, innan han lemnade sin hustru.

— Tror du det tjenar någonting till? frågade Friherrinnan efter ett ögonblicks tystnad.

— Ja det tror jag visst att det gör. Ser du, jag gjorde mig inte riktigt rättvisa sist; det kom så häftigt på. Men nu har jag samlat ihop litet argumenter som jag tror ska' ta.

— Du får bereda dig på att hon frågar »hvarför det, pappa lilla?» sade modren skrattande.

— Ja, jag vet nog det, svarade han med en suck och gick.

När Baron Crusenborg för tjugufem år sedan gifte sig med den vackra och rika fröken Stina Nyströmer, var han en 30 års karl, löjtnant vid ett landtregemente och egare till en temligen stor bruksegendom i Wermland. Han tillhörde en sådan der hygglig och älskvärd gammal slägt, der alla karlarna bära sig bra åt och alla flickorna äro söta och snälla. Ingen sätter någonting annat i fråga än att man ska' vara hygglig och bra, när man tillhör en sådan slägt. Om alla menniskor vore sådana, skulle verlden vara en lycklig verld och fängelserna stå tomma. Men den skulle inte gå framåt. Den skulle förblifva en bra verld i tusen år eller i en million år, ifall solen inte har svalnat af innan dess. Men den skulle aldrig bli en utmärkt verld, en idealisk verld, sådan som idealisterna tänka sig den ungefär vid det laget.

Familjen Crusenborg hade det bra och kunde helt naturligt inte inse hvarföre några förändringar behöfde göras. De voro icke hvad man kallar egoister. De voro välgörande och hjelpsamma, vänliga och älskliga som trots någon annan familj. Att man borde hjelpa den som frös eller svalt, det var en klar sak, och det gjorde man också. Åtminstone gjorde alla hyggliga menniskor det. Men att försöka ställa så till, att ingen behöfde frysa och svälta (utom möjligen den late och dålige) det hade de inte tänkt på. Att förändra verlden till det bättre, att reformera lagar och seder, det tyckte de ej om. I sitt innersta hjerta kallade de det för att »bråka», ja kanske till och med »att krångla», och de kunde svårligen förmås att tro att någon gjorde det, utan att hafva sina egna fördolda biafsigter dervid. Inom sig kallade de sådana bråkmakare någongång för »skojare» och smålogo godt när det sades att »man bör ju inte precist (lägg märke till ordet precist!) inte precist säga, att alla liberala äro skojare; men nog är det sannt, att alla skojare äro liberala».

Ur en sådan slägt kom Baron Johan Crusenborg. Man kan då lätt föreställa sig huru det skulle gå, när han gifte sig med Stina Nyströmer, en flicka, som tillhörde en af landets bästa nyare familjer, men af det starkt liberala lägret. Hennes far hade ytterligare utvecklat de nedärfda liberala anlagen genom att vistas länge uti England och Förenta Staterna, och dottern hade från sin barndom hört de radikalaste åsigter förklaras vara de enda sanna och riktiga. Att hvarken rang eller rikedom borde gälla som företräde; att hvar och en menniskas egen förtjenst var

det enda som var värdt någonting, och att skoputsarens son, om han var en bildad och bra karl, fullt uppgick mot grefvens. Att vidare den verld vi nu lefva uti bör betraktas som en oordnad skräphög, der allting ligger huller om buller, och dit vi äro sända för att ställa i ordning. Att slutligen ingen kunskap är så nyttig som den man sjelf förvärfvat med ju mera arbete desto bättre, och att ingen handling är värd ett enda öre, som ej är gjord af fri vilja och egen drift; och aldra sist, att ingen åsigt kan kallas vår egen, som vi ej lefvat och kämpat oss till — allt detta hade Stina Nyströmer lärt sig att betrakta som den solklaraste sanning, hvilken af ingen klok och hederlig menniska kunde bestridas. De som bestredo dessa grundsatser voro sålunda antingen dåraktiga eller ohederliga egoister, kort sagdt, för att återgifva de konservativa deras eget vackra uttryck, »skojare».

Och så träffades dessa två, förälskade sig i hvarandra och blefvo gifta.

Han var ovanligt hygglig och treflig, hon särdeles qvick, vacker och intagande. Under frieritiden vidrördes inga sociala frågor. Under den för öfrigt helt korta förlofningstiden afslutades alla djupare diskussioner vanligtvis temligen snart med en kyss, hvarefter man öfvergick till dagordningen. På detta sätt låter det sig förklaras att, först när de väl blifvit man och hustru, de så småningom fingo klart för sig, att de endast i en enda punkt hade samma åsigter. Begge två erkände, att man skulle bära sig bra och hederligt åt. För öfrigt hade de diametralt olika uppfattning af hvarenda fråga.

Huru skulle ett sådant äktenskap gå ihop? Den frågan afgjordes derigenom att hon, Stina, hade bättre hufvud än han, Johan, och dessutom fastare karakter. Han var häftig, men hon höll i sig. Han sade hvad han tyckte, men gaf inga skäl. Hon kunde ge goda skäl för sin åsigt. Ibland erkände han dem, ibland icke. Men i hvarje fall blef det efterhand så som hon ville hafva det.

Och så skedde det underliga, att en ny generation Crusenborgar uppväxte, så olika de gamla, att Baronens egen slägt knappt ville kännas vid dem. Ty de togo nästan i allt efter modren. Och Baron Johan Crusenborg var nu, vid femtiofem års ålder, i ungefär samma belägenhet som en höna, hvilken kläckt ut falkungar. Han stod och såg efter dem i deras flykt, undrande och bäfvande.

Och dock hade han ingalunda sjelf stått orörligt stilla under dessa många år. Han hade rört sig framåt ej så litet. Hustruns inflytande hade verkat på honom i många ting. I sin egen familj betraktades han som en vild nyhetsmakare, nästan som en rabulist. Hvad hans fru beträffar, så var det bäst, att inte tala om hennes åsigter. Man höjde ögonen mot himlen, men sade ingenting. Men detta hindrade ej att man var mycket goda vänner. De kunde ej motstå hennes oändligt friska väsen och hennes hjertliga vänlighet. Alla hennes mans slägtingar höllo mycket af henne. Men de väntade sig det värsta. Det måste gå på tok med barnen.

Utom Friherrinnan Stinas starkare karakter, var det någonting annat som måste verka derhän, att hennes man nödgades låta henne blifva rådande. Och det var hans okunnighet i allt som rörde uppfostran.

Ingen kan tänka sig hvad löjtnanten Baron Johan Crusenborg var okunnig i allt sådant då han gifte sig. Det gränsade till det otroliga, eller skulle ha gjort det, om det samma icke nästan alltid vore fallet med unga gifta män. Ifrån den minsta småsak om mat och kläder, ända till den högsta princip i karaktersoch själsuppfostran, visste han rakt ingenting alls.

Hon hade visst inte tänkt så särdeles mycket på sådana saker hon heller. Men o! hvilken skillnad i modrens och fadrens förmåga att sätta sig in uti sådant! En stor del af det vigtigaste deraf kan man nästan säga framtrollas i ett enda ögonblick hos modren. Barnet födes till verlden och — hon vet hur det skall uppfostras — hur okunnig hon än varit förut.

Fadren deremot! Stackars fadren! Ju mindre vi tala om honom desto bättre. Ingen gudakälla af instinktiv kunskap om hur han skall sköta sitt nyfödda barn springer fram ur hans hjerna. Först känner han sig öfvervältigad af ansvaret. Han uttrycker kanske sina bekymmer för hustrun. Han begriper inte hur allting skall skötas. »Åh strunt! Det skall nog gå», svarar hon. Han ser på henne, undrande, hur hon i hast blifvit så förståndig och så säker.

Sedan börjar långsamt hans tankemaskineri att röra sig: »sakta framåt». Så småningom arbetar han sig till en och annan princip, genom strängt tankearbete och trägna studier i uppfostringsböcker. Han går med dessa fynd till henne och meddelar henne sitt resultat. I bästa fall svarar hon »ja visst! det har jag vetat länge». I sämre fall säger hon »ah, du är dum! det duger inte alls». — »Jaså! det duger inte alls!

Den unge fadren går sorgsen bort. Efter flera sådana försök lär han sig en sanning, att han gör rättast uti att låta sin kloka och kärleksrika hustru sköta om alltihop det der. Hjelpa henne när hon behöfver hjelp, men eljest — se på, med beundran för Guds anordning, som, der Han gaf bördan, äfven gaf kraften att bära, och till lön för smärtan gaf vishet och fröjd.

Ungefär så der hade det gått till inom denna familj. Men nu började svårigheterna att mångdubbla sig. Det gamla sättet att uppfostra barn var bra mycket beqvämare och lättare. Det sade Baronen ibland, och det hade han onekligen rätt uti. Du skall och du skall inte. Begär inga skäl. Lyd bara.

Och nu skulle det visa sig, om Fru Stina hade haft orätt, då hon sökt uppfostra sina barn till frihet. Nu kom den farliga tiden för alla dessa ungfåglar som skulle ut och flyga. De hade fått sin fria vilja utvecklad. De hade vant sig vid att fråga »hvarför» till allting. Det var ej alltid lätt att svara. Ack den som finge göra som Konung Fredrik Wilhelm af Preussen! Denne monark hade gifvit ut en instruktion rörande sin sons (Fredrik den stores) uppfostran, och deruti förbjudit all undervisning uti latinska språket. Som han emellertid förutsåg att man möjligen kunde komma att fråga hvad skäl han hade härtill, tillägger Kungen: »jag förbjuder hvem det vara må, vid strängt straff, att tala vid mig om saken». —

Dagen derpå egde samtalet rum mellan Baron Crusenborg och hans dotter Anna. Han hade tänkt tala vid henne ensam, inne i sitt eget rum, efter frukosten. Men det såg nästan ut som om syskonen fått

veta hvad som förestod. Ty då Anna inkommit och satt sig ned, för att åhöra hvad fadren ämnade säga, och Baronen just var i värsta våndan hur han skulle börja, öppnades dörren, och hans andra dotter Mary inträdde, tydligen i afsigt att blifva qvar inne. Baronen vände sig mot henne.

— Jaså? Du — hvad vill du egentligen?

— Jag tänkte bara höra på hvad pappa sa' till Anna om Frälsningsarmén.

— Hum! sade Baronen och fortsatte sin vandring fram och tillbaka på golfvet. Detta var inte alls hvad han hade tänkt sig. Hans dotter Mary, en 17 års flicka, munter och glad — i detta afseende mycket olik sin syster Anna — var hans något bortskämda älsklingsbarn, som inte bara hade sina egna åsigter om de flesta saker, utan äfven temligen ogeneradt brukade säga hvad hon tyckte. Att hålla en »allocution» med hennes muntra ögon fästade på sig, var alls inte trefligt.

Men det skulle bli värre ändå.

Dörren öppnades ännu en gång och modren inträdde, följd af äldste sonen Elof. Modren, det kunde gå an, ty hon gjorde aldrig någon öppen opposition mot honom då barnen voro närvarande. Men Elof! Elof var en utaf de aldra obehagligaste åhörare, som en föreläsare gerna kunde ha, äfven då han var stark i sitt ämne. Och att se honom framför sig då man skulle försvara en temligen klen position, var alldeles nog, att med ens göra slut på Baronens redan förut obetydliga förråd af mod och argumenter.

Elof var nu 23 år gammal. Han var några tum öfver 3 alnar lång, men bar upp sin längd på ett

sådant sätt, att man aldrig tänkte derpå. Hans hållning var ovanligt rak, men så ledig, att ordet stel eller styf icke kunde komma ifråga. Kort, knollrigt, nästan svart hår. Ett hufvud som en ung grekisk kämpes, fullkomligt regelbundna anletsdrag och de vackraste mörkbruna ögon. Han hade ett stilla, lugnt begrundande sätt att se på menniskor med dessa sina ögon, som gjorde, att det ej var så lätt att fortsätta att tala, utan i stället tänkte man på, huru vacker han var. Men ingen hade någonsin beskyllt honom för att tänka derpå sjelf. Han föreföll att vara fullkomligt fri från egenkärlek, om det är möjligt att vara det. Han hade nyss tagit en utmärkt vacker juris kandidatexamen och var i alla afseenden en synnerligen respektingifvande ung man. Vanligen var han mycket tyst; men man kände att han tänkte desto mera. Hans starkt logiska förstånd, hans kritiska, ja kanske något litet kaustika skaplynne var så olikt fadrens som det gerna var möjligt. Det var otänkbart att två så olika karakterer kunde dra jemnt. Der fadren var ifrig och varm, var Elof lugn och kall. Der fadren rusade fram med obestyrkta, helt och hållet subjektiva satser och åsigter, der stod Elof stillsamt granskande, objektivt bedömande; och slutligen, der fadrens ofullständiga uppfostran förledde honom till användande af felaktiga citat och fakta, der kunde han vara säker på, att sonen med sina djupa studier och sitt kolossala minne ögonblickligen fick öfvertaget. Att Elof alltid behandlade fadren med den största aktning, gjorde saken nästan värre. Hade han glömt sig i sitt sätt att vara mot honom eller gifvit Baronen anledning till klagomål genom sitt uppförande, så hade det troligen känts

mycket bättre. Men huru skall en far behålla sin faderliga öfverlägsenhet, när sonen inte ens förgår sig?

En son, som är allt hvad han bör vara, en nästan idealiskt fullkomlig ung man, är ibland de otrefligaste slags söner som en man med Baronens lynne kunde ha fått. Lyckligtvis hade han ännu en son, som passade honom bättre. Men om honom längre fram.

Modren och Elof slogo sig ned, i afvaktan på hvad som skulle försiggå. Jo, det här var just trefligt! Baronen funderade ett ögonblick på, att börja tala om det vackra vädret. Men det gick heller inte an.

— Var det någonting du ville mig, min snälle Elof? sade han.

Elof svarade ungefär som Mary, att han skulle gerna vilja höra hvad fadren ämnade säga om Frälsningsarmén, såvida fadren inte hade något deremot. Frågan var en, som ganska mycket intresserade honom, tillade han.

— Då kanhända du skulle vilja vara god och säga oss din åsigt om saken först? sade Baronen. Allt var bättre än att börja sjelf!

— Jag har inte ännu grundat mitt omdöme, svarade Elof. Frälsningsarmén är ett af vår tids underligaste religiösa fenomen.

— Det är ett mycket otrefligt fenomen, svarade Baronen, det är allt hvad jag vet.

— Otrefligt?

— Ja jag menar, att det ställer till oro och oordning inom vår protestantiska kyrka, som borde vara fridsam och enig.

— Det finnes separatister och frikyrkor på ganska många ställen, utom Frälsningsarmén. Enigheten

och friden fruktar jag inte ä' att hoppas på något längre.

— Ja, bråkmakare finns det alltid, svarade Baronen.

På detta var det ej godt att svara något, och diskussionen afstannade. Det tillhörde tydligen Baronen att åter taga till ordet.

— Jo, Anna, jag tycker inte att du skulle gå till Frälsningsarméns möten.

Anna höjde sina vackra, något vemodiga stora ögon till honom, men svarade ingenting.

— Ser du, jag tycker, att hvar och en ska' bli qvar der han bör vara. Du hör till Svenska Lutherska kyrkan och — och — ja jag har nog hört sägas, att den der Frälsningsarmén menar mycket väl och gör ganska mycket godt bland — bland sådant der sämre folk — patrask; men hvad bättre folk har der att göra, det kan jag då rakt inte begripa.

Ungefär detsamma hade han ju sagt förut. Den här gången hade han ämnat ge henne de skäl hon begärt. Men alla skäl hade blåst bort, åtminstone alla skäl som den der logiske Elof skulle gilla. Lyckligtvis sade Anna sjelf nu ett ord.

— Bättre folk? Hvad menas egentligen med »bättre folk»? Hvem kan säga, att man är bättre folk, när det är fråga om religion, om att bli frälst?

— Att bli frälst! Du menar väl inte — tror du verkligen, att det går så der till att bli frälst?

— Jag vet inte hur det går till, sade den unga flickan med mycket låg och sorgsen röst. Hennes mor, som satt bredvid henne på soffan, strök nu sakta hennes hand med sin.

— Jaså! Kors det trodde jag du fick klart för dig en gång för alla när du gick och läste. — Minns du inte att vår kyrka säger — ja — det der vet du väl lika väl som jag hur det står?

— Ja nog vet jag hur det står, alltid.

— Nå? Nå? Tror du inte på vår kyrkas lära? Hör du, Stina, det här är mycket allvarsammare än jag trodde. — Hon endast nickade, jakande.

— Frälsningsmenniskorna ä' så säkra, så lugna, så segervissa, sade Anna. Och det äro Katolikerna också. Vi Protestanter —

— Vi ä' ganska lugna vi också, sade Baron Johan.

— Somliga, ja, svarade Anna. De som inte bry sig stort om saken.

— Jag förstår mig inte på den der oron, sade Baronen. Man gör så godt man kan, bär sig åt som en hederlig menniska, och då tror jag inte att vår Herre blir så sträng emot oss. Han är bestämdt rättvis, så god tanke har jag om honom. Men att stå och skrika om att man är frälst! och vifta med näsdukar! och att blåsa i messingsinstrument vid en gudstjenst!

— Protestanterna ringa i metallklockor, sade Elof. Det ena bullret kan vara så godt som det andra i fråga om andakt.

— Det är helt annat, genmälde Baronen. Att ringa i klockor är ett gammalt kristligt bruk. Det låter väl bra mycket religiösare och andäktigare än skrällande trumpeter.

— Det är kanske en smaksak, sade Elof. Den ena blir andäktig af malmklockor, den andra af messingstrumpeter.

— Jag tror tvärtom, sade Baronen ifrigt, att naturen har så skapat oss, att vi stämmas till andakt af malmklockans ljud och till krigslust af trumpetsmatter.

— Det är sannolikt en sak, som beror blott på vana, genmälde Elof. Vanan omskapar naturen. Consuetudo est altera natura.

— Jag förstår inte latin, svarade Baronen. Men om du tror, att vanan kan göra att vi tycka om det, som vi af naturen tycka är obehagligt, så misstar du dig. Ingen vana i verlden kan göra, att vi tycka lika mycket om att gå barfota på flintstenar som på en gräsmatta.

— Det är derför att flintstenarna göra ondt i fötterna, svarade Elof.

— Ja, och messingsinstrumenterna göra ondt i öronen, sade Baronen, som för en gångs skull inte kände sig ha kommit alldeles till korta med sin öfverlägsne son.

Men nu föll Mary in i samtalet.

— Jag tycker inte alls illa om Frälsningsarmén, sade hon. Det är hyggligt och nyktert folk, som gör mycket godt. Det är bara synd att de ska ha de der fula hattarna. Annars så —

— Du kanske skulle vilja ta värfning, din yrhätta? sade fadren.

— Åhja, det kunde vara skojigt nog. Elof skulle ta sig ganska bra ut i den röda skjortan mot det svarta håret.

— Ja, om man bara finge nyttja skjortkrage, svarade Elof. Men allvarsamt sagdt, så är det svårt att förstå, hvad vårt presterskap ha att säga emot

Frälsningsarméns åsigter, om de också inte tycka om deras bullersamma gudstjenst. Protestantiska lärans hufvuddogmer äro precist desamma hos dem som hos oss, fastän de vanligtvis bara tala om en enda, — den vigtigaste, frälsningen genom tron på Kristi död för våra synder.

— Säger du det? frågade fadren.

— Absolut, så vidt jag kan se och förstå. Vår kyrka lär, att en menniska genom Guds nåd och Kristi förtjenst blir frälst, om hon öfverger sina synder och förblir i nåden. Precist det samma säger Frälsningsarmén, men den tycker om, att man ropar högt och jublar just i det ögonblicket, då man känner sig viss på att man är frälst. Jag tror, som pappa — (Baronen, ovanligt smickrad, såg med glad öfverraskning på sin äldste son. Det här var någonting mycket sällsynt) jag tror som pappa, att de flesta lutheraner ä' ganska säkra på att inte bli fördömda, om de bara inte bära sig alltför uselt åt. Men de taga saken mycket lugnare. De finna ingen anledning att skrika högt »jag är frälst! Hallelujah!» De betrakta dessutom frälsningen mera som en privatsak.

— Ja visst! som inte rör de der andra sluskarna, inföll fadren.

— Men om man i sin öfversvallande glädje öfver att ha sluppit fördömelsens fasor känner ett behof af att ge sin känsla af glädje och tacksamhet luft, så kan jag heller inte se att det ligger något ondt deri.

— Det låter så dumt, sade Baronen; kackla som en höna som har lagt ett ägg, för att man inte ska' te helvete!

— Ja det är ju en smaksak, svarade Elof, hur man uttrycker sin glädje.

— Det är dålig smak, tycker jag.

Det blef just inte vidare ordadt om saken, men Anna hade en känsla af, att förbudet att gå till Frälsningsarmén inte längre gällde. Så uppfattade också modren ställningen.

— Ja visst får du gå till Frälsningsarméns möten eller till hvilka andra möten som helst, sade hon till Anna, då hon och hennes två döttrar åter voro inne i hennes eget rum. Kan du få lugn och hvad du kallar visshet, så är det hufvudsaken, det må komma från hvilket håll som helst.

— Anna vill alltid ha någon som säger henne riktigt bestämdt hur allting är, sade den yngre systern. Hon skulle passa bäst som Romersk katolik, med en sträng bigtfar.

— Och du deremot, hvad passar du till? sade modren leende.

— Till en sjelfständig, fritt tänkande varelse, lilla mamma. Jag tycker om att lita på mitt eget omdöme och inte på andras. För resten tycker jag inte att någon religionslära har rätt i allting. Jag tar litet här och litet der utaf hvad andra ha funderat ihop, och slår tillsammans det. Då blir det någorlunda klokt.

— Och inte så litet ur hvad du funderat ihop sjelf också, om jag inte misstar mig, sade modern.

— Ja, Elof påstår att jag är en autodidakt, sade Mary, i det hon sträckte sin lilla fina kropp framför spegeln och gäspade. Det vet mamma kanske inte hvad det är?

— Jo, det vet jag: en som heldre kokar soppa efter sina egna påhitt, än så som det står i kokboken.

— Åhja! Åhja! inte så illa definieradt, lilla mamma. Och det är väl också klokt att anrätta soppan, som man sjelf ska' äta, efter sin egen smak, heldre än efter en ofelbar Gustafva Björklund. Apropos, har mamma hört något mera om presentationen på hofvet?

— Ja, den blir i början af nästa månad. Har du ändtligen beslutat dig för att bli presenterad?

Mary vred sig långsamt om och såg öfver sin axel på modren med ett skälmaktigt uttryck, i det hon frågade:

— Hvilket tror mamma det blir?

— Inte! sade modren.

— Så förargligt, att mamma alltid ska gissa rätt!

— Nå, då är den saken afgjord då. Der blir det återigen en dust med pappa.

— När jag har så rätt som i den saken, fruktar jag ingen dust med pappa.

— Och som du alltid har rätt, fruktar du aldrig någon dust med pappa.

— Åhnej! Inte är jag just så fasligt rädd för den rara lilla pappsingen.

— Och inte för mamsingen heller, din otäcka unge. Men hvad är det som gjort dig så bestämd nu? Du tvekade ju en tid hur du skulle göra?

— Jo, kan ni tänka er, jag var så dum, att jag inte visste, att bara adliga flickor fick presenteras vid hofvet. Och så kom jag att tala med Mina och Cecilia hur de tänkte göra. »Inte kan vi bli presenterade på hofvet» svarade de och skrattade. »Det

vet du väl?» Då tog jag rätt på hur det var; och igår talade jag vid den ofelbare om saken.

— Och hvad sa' den ofelbare?

— Jo Elof sa', att det der var en qvarlefva från feodaltiden, då bara de adliga qvinnorna i allmänhet va' nog bildade och fina för att umgås med drottningar och prinsessor. Nu, här i Sverige, har det växt upp en otalig mängd familjer, som inte ä' adliga, men hvars flickor ä' lika fina och bildade som någon adlig, ofta rysligt mycket mera. Det är riktigt löjligt, sa' Elof, att numera ta' adelskapet som bevis på att man är passande att umgås på hofvet, då utaf 100 lika bildade unga damer minst 75 ä' ofrälse.

— Och så bestämde du dig?

— Ja, minsann! Duga inte sådana som Mina och Cecilia, som ä' tio gånger bättre och mera bildade än jag, så duger inte jag heller. Vet ni hvad — och hon satte ut sin haka emot spegeln med en min af obeskrifligt förakt — jag tycker det är rent af fånigt, urfånigt, och jag kan inte begripa, hur en så klok karl som kungen kan —

— Kära du! Han liksom andra kloka karlar får dras med de dumma så länge. Det vore ingen nöd om de kloka finge råda i allting! Och om du tror, att man kan göra slut på allting fånigt i verlden derför att man är kung, så tar du grymt miste.

— Nej. Men hvad som är ändå värre. Det finns en ryslig mängd herrar, som ständigt ä' bjudna till hofvet, men hvilkas hustrur — kantänka! aldrig i lifvet skulle kunna få sätta sin fot der! Hvad säger ni om det? Ja, om jag vore gift med en sådan, och min man understod sig att gå på hofvet, dit jag

inte vore god nog att bli bjuden, så skulle jag minsann!

— Hvad skulle du? frågade modren skrattande.

— Jo jag skulle följa med honom upp på slottet, antingen jag vore bjuden eller inte, om han fore dit alls. För, kan ni tänka er, och nu ska ni få höra på det aldra urfånigaste utaf allting. Hör på nu!

— Ja vi hör! kära du. Var lugn!

— Jo. — Jag får ju komma på hofvet såsom adelsfröken, eller hur?

— Ja, om du bara först vill vara så nådig och låta presentera dig.

— Nå ja. Jag får komma dit. Men om jag nu gifte mig med t. ex. en löjtnant som inte är adlig, så får jag inte bli presenterad och kan inte komma på slottsbalerna. Men han! Han får komma! Han far dit och lemnar mig vackert hemma i köksvrån! Jag! jag som är adlig, jag duger då inte längre, för att jag har förnedrat mig genom att gifta mig med en sådan der usling till ofrälse. Men han, uslingen, genom hvilken jag blifvit så förnedrad, han duger! »Adieu min lilla gumma, säger han. Nu far jag på slottsbalen. Dit kommer inte du.» — Är inte det rent prehistoriskt, idiotiskt urfånigt, så vet jag inte hvad!

— Det här går rakt på tok för pappa och mig, sade Friherrinnan Stina. Våra döttrar bära sig allt för sjelfsvåldigt åt! Den ena har samvetsskrupler mot att deltaga i hofvets fåfängliga, ogudaktiga nöjen. Den andra tycker att hofordningen är från jernåldern, inte fotad på sundt förnuft, och fordrar att få stöpa om den efter sitt tycke. Stackars pappa! Hvad ska'

han nu svara Öfverhofmästarinnan då hon frågar hvarför inte du blir presenterad?

— Ja, inte vet jag! Det får han se sig om efter, svarade Mary och snurrade ett par hvarf om på klacken, hvarefter hon föll sin mor om halsen och kysste henne under utropet »ack du lilla förtjusande moder! hvad jag håller af dig. Du är då åtminstone inte urfånig. Tänk om du hade varit lik» —

Modren gjorde en hastig åtbörd. Mary vände sig om och såg fadren stå i dörren. Men hon bara skrattade.

— Lik mig, kan jag tro, sade den godmodige Baronen. Hade er mamma varit lik mig, så hade ni allihop varit förståndiga varelser i stället för galningar. Nu går det åt skogen för oss allihop.

— Ja, men du är bra du med, på ditt fåniga sätt, raraste gamla papasing, ropade den ystra flickan, tog honom om halsen, svängde rundt om honom ett par hvarf och sprang sedan ut ur rummet. Anna följde henne, leende äfven hon. Modren fick, bäst hon kunde, förklara hvarför Mary inte ville bli presenterad, och utstå fadrens häftiga utbrott.

— Stackars mamma! sade Anna se'n de kommit in i sitt eget rum, derifrån de kunde höra stormen inne hos föräldrarna.

— Hon reder sig nog, sade Mary.

— Reder sig ja, men hvarför ska' hon ha så mycket bråk för vår skuld? Det tyckes mig som om hon inte hade riktigt glädje af någon af oss.

— Nå än Elof då? Mönstersonen!

— Jaså ja, Elof kanske. Men det går inte bra för honom med pappa i stället. Pappa ser ut att

trifvas bättre med Claes, fastän han är så ond på honom ibland.

— Ja ser du Anna, pappa är egentligen bra mycket mera lik Claes, och sympatiserar mycket mera med honom, än med Elof. Elof riktigt tynger ned honom med sitt allvar och sitt stränga, följdriktiga väsen, under det att Claes roar honom, den rummelkurren. Någonting midt emellan de två skulle passa honom bäst; inte fullt så dygdig som Elof, men inte så lättsinnig som Claes.

— På samma sätt som du och jag.

— Åh skäms! Tycker du jag är som Claes — fast ja, jag förstår hvad du menar. Ja, stackars pappa! Vi göra honom mycket besvär, hvar och en på sitt vis. — Hon satt stilla en stund och funderade. Men, utbrast hon till sluts, föräldrar nu för tiden få inte begära att deras barn ska' vara precist som de vill ha dem, och få vara belåtna ändå. Hur tänker du göra med Frälsningsarmén, du? Inte går du väl in uti den? —

Mary hade nästan träffat hufvudet på spiken, då hon beskref sin fars förhållande till de två sönerna. Den ene hade han rakt ingenting att anmärka emot. Hade man frågt honom, så måste han hafva svarat att Elof aldrig gjort honom ett ögonblicks bekymmer, under det att monsieur Claes kostat honom både mycket pengar och mången orolig stund. Ständigt fick han höra beröm om Elof, han var så präktig, han var så skicklig, han hade tagit en så vacker examen. Men allt detta beröm mottog Baron Johan mycket lugnt. Han kände ingen stolt fadersglädje dervid, han blef inte varm i sitt hjerta mot den som

berömde sonen. Men hade någon ett vänligt ord om Claes, om hur hyggligt och trefligt sätt han hade, hur bra han såg ut, eller hur elegant han hade anfört en cotillon på slottet, då strålade fadrens ansigte på ett helt annat sätt, då riktigt njöt han af berömmet.

Och ändå mera framstod skillnaden uti hans umgänge med sönerna. Någon gång kunde han ju vara mycket ond på Claes och under ett par dagar knappt tala vid honom. Men sådant gick fort öfver. Och mellantiderna, sedan den sista escapaden redan bleknat och den nya ej ännu uppgått öfver horisonten, då var det alldeles tydligt hur det stod till. Den ene hade han all möjlig högaktning för, den andre trifdes han med och hade roligt af.

Det var inte så underligt heller. Det är ej så särdeles trefligt för en far att ha en son, som alltid har rätt. En son som, sjelf i ständig jemnvigt, ögonblickligen slår ned på den minsta felaktighet i uppfattning eller uttryck hos sin far och ställer honom rätt igen. Det hjelper inte mycket, att detta sker på det stillsammaste och höfligaste sätt, och att det är alldeles tydligt, att rättandet sker för sakens egen skuld och ej det ringaste bara för att hafva rätt, samt aldraminst af någon lust att visa öfverlägsenhet mot sin pappa. Öfverlägsenheten finns der i alla fall. Det är en son, ens eget barn, som har växt en öfver hufvudet. Sådant tål ej mången far. Det skall vara en ganska öfverlägsen karakter som tål det. Baron Johan hade den gamla känslan af, att en far alltid bör hafva rätt emot sin son, ty annars sjunker han ifrån sin ställning som far. Han kunde alls inte

se saken ifrån den andra synpunkten, den nämligen, att det är roligt, att det är någonting att vara stolt öfver, att ens egen son blifvit någonting så öfverlägset och präktigt, att han till och med gått om sin far.

Modren var helt olika. Hon skulle lika lätt ha blifvit ond på ett konversationslexicon, hvilket, då hon slog upp deruti, sade henne att hon haft orätt i en sak, som att bli ond på Elof, då han underrättade henne om ett faktiskt misstag. Hon var stolt öfver sitt lexicon; ju bättre det var, desto mera glädje hade hon af det. Och hade hon ej en viss författareandel uti detta lexicon?

Men det var nog också hennes moderskärlek, som var starkare än fadrens faderskärlek. Och slutligen, att en mor har mycket lättare för att underkasta sig sin sons öfverlägsenhet än en far. Hon har mera af den gudomliga ödmjukheten, som uttryckes i orden »honom bör tillväxa, mig bör aftaga».

Jag har dock ibland sett exempel på, att pappor äro ödmjukare i detta fall mot sina döttrar än mot sina söner, och att mammor återigen ej ha fullt så mycket ödmjukhet gent emot sina döttrar som emot sina söner.

Vare detta huru som helst i allmänhet; men inom familjen Crusenborg var sannolikt den rätta förklaringen den, att modren var fadren öfverlägsen i detta afseende. Hon kunde glädjas åt sina barns öfverlägsenhet öfver henne sjelf, med en djup, innerlig glädje, utan den ringaste känsla af förödmjukelse deraf, att de växt om henne sjelf; och kanske med en liten trygg känsla af, att om de blefve hur präktiga och utmärkta som helst, så skulle hon ändå kunna vara dem till någon nytta, någon hjelp derigenom,

att hon hade ett öfvertag qvar: hon hade sin moderskärlek. Den kunde nog vara så god den, som ganska mycken kunskap och klokhet.

Säkert är emellertid, att Baron Crusenborg aldrig var sig riktigt lik när hans äldste son var närvarande. Vi ha redan sett hur han förlamades, då han skulle tala vid Anna om Frälsningsarmén, och vi få i det följande tillfälle att se verkningarne af detta tillstånd, hvilket ej alls är ovanligt mellan fäder och deras söner. Det är ett intressant faktum, att i förra tider var ofta förhållandet mellan fäder och söner ganska stelt, men då vanligen af rakt motsatt orsak. Då voro sönerna vana vid en sådan vördnad (i det yttre åtminstone) för sina föräldrar, att ingen förtrolighet någonsin kom i fråga.

Nu, så underligt det kan synas, är det oftare föräldrarna, som hafva respekt, eller kanske snarare en slags räddsla, för sina barn, än tvärtom. Att träffa en ung person som är rädd för sina föräldrar, är numera högst ovanligt. —

Endast framgången har rätt. Misslyckas man, så är den princip oriktig, på hvilken man grundat sitt handlingssätt.

Detta fick den stackars Friherrinnan Crusenborg ofta erfara. Det enda vilkoret, på hvilket hennes man och hennes mans slägtingar skulle velat erkänna, att en uppfostran i frihet var den rätta, skulle varit, att hennes system fullständigt lyckats. Om alla hennes barn blifvit de utmärktaste menniskor, så skulle de tvungits att motvilligt medgifva, att hon haft rätt. Men nu fick hon ofta höra talas om huru orätt hon hade haft. »Ja, der ser du!»

Om Anna visste de ej så mycket, att de derpå kunde bygga någonting. Hennes planer hade ännu inte framträdt uti någon synlig form. Ginge hon in uti frälsningsarmén, så skulle nog stormen bryta lös med besked öfver den stackars Friherrinnan Stina. Nu var det egentligen Claes som gaf anledning till anmärkning. Och hans oregelbundenheter voro ännu icke mycket kända utanför den närmaste familjekretsen. Det var således egentligen Baron Johan, som då och då stack henne med anledning af Claes' förseelser.

— Det är just en söt pojke, din son Claes, sade han en dag kort derefter till sin hustru. Jag fick betala 3500 kronor för honom i går!

— Kära Johan! Det var förskräckligt! Hur hade han kunnat bli skyldig så mycket?

— Åhjo, det tyckes gå temligen lätt för honom. Men här kommer just gunstig herrn, så du kan fråga honom sjelf.

Claes inträdde i rummet med sitt friska, lediga sätt att röra sig, och helsade på sina föräldrar. Han såg alls inte ut som den förlorade sonen vid sin återkomst till fädernehemmet. Han var ljushårig med de klaraste blå ögon och en blick så öppen, leende och frimodig, som om han aldrig i sitt lif, hvarken gjort eller tänkt göra något ondt. Munnen var vacker, men hade ett något svagt uttryck, hvilket minskade manligheten uti hans ansigte.

— Claes, Claes! sade modren sedan han kysst henne. Pappa säger, att du återigen gjort af med rysligt mycket pengar.

— Ja, det är märkvärdigt, svarade Claes, hvad allting är dyrt. Man kan inte få en anständig bukett under 50 kronor, kan mamma tänka sig! Pappa såg sjelf räkningarna.

— Ja, jag gjorde det, sade Baronen. Jag kan inte säga att det var något särdeles stort nöje.

— Pappa ville ju nödvändigt se dem, tyckte jag, sade Claes, i en ton som om han ansåg sig hafva visat mycket tillmötesgående, och nu rönte otacksamhet.

— Ja visst ville jag se räkningarna innan jag betalte pengarna. Men säg mig, hur länge tror du det här ska bära sig?

— Hvilket, pappa lilla? frågade Claes med den oskyldigaste min i verlden.

— Hvilket? att du gör skulder och jag betalar dem.

— Åh, det tror jag nog bär sig länge ännu. Pappa har visst ganska godt om pengar.

— Din slyngel! Jag har väl andra barn än dig att sörja för.

— Ja, och det gör pappa också, riktigt bra. Hvar och en af dem får så mycket han behöfver, så vidt jag vet.

— Ja, men det går åt mycket mindre för dem än för dig.

— Men, pappa lilla, gör det någonting, bara de få så mycket de behöfva? Hufvudsaken är ju, att man är nöjd, mycket eller litet kommer på ett ut. Jag har större behof än de.

— Du tyckes inte anse dig ha några skyldigheter mot far din, sade fadren halft ond, halft road.

— Jo bevars, det har jag visst. Men jag erkänner, att jag delvis ser saken från en nyare tids forsknings ståndpunkt.

— En nyare tids forskning?

— Ja, och den har kommit till olika resultat, eller rättare sagdt, den har förlagt tyngdpunkten af skyldigheternas massa på ett annat ställe, för att uttrycka mig vetenskapligt.

— Och det andra stället är?

— På föräldrarna eller, rättare sagdt, på fadren!

— Jaså! — På fadren!

— Ja, utaf ett mycket godt skäl. Han är orsaken till att barna kommit i verlden. Han är således ansvarig för dem och skyldig att försörja dem.

— Till dess de kunna försörja sig själfva, ja.

— Ja visst.

— Nå?

— Ja, om pappa menar mig, så kan jag inte försörja mig sjelf och kommer, enligt de allra noggrannaste probabilitetskalkyler, aldrig att kunna försörja mig själf.

— Nej, der sa' du ett sannt ord, din stackare.

— Ja, hvems är felet?

— Är det också mitt, kanske?

— Ja visst! Jag har ju aldrig fått lära mig något sätt att försörja mig själf.

— Du har ju blifvit officer, vet jag!

— Skön plats! sjunde surnumerär på ett indeldt regemente!

— Ja jag borde ha gjort dig till skomakare.

Apropos! Hur länge ska' du ligga och förstöra pengar uti Stockholm? Ha ni inga kommenderingar vid ert regemente?

— Inte för surnumerärer, om de inte vilja sjelfva.

— Och du vill inte, kan jag förstå?

— Nej. Jag tycker det är trefligare i Stockholm än på Carlsborg, under säsongen. Apropos, mamma lilla, tänker mamma sig till Danska ministerns i qväll?

— Ja; men hvarför det, min snälla gosse?

— Jo, det finns en sådan förtjusande liten Danska, en fröken Birkestjerne, som jag ville att mamma skulle se. Hon har varit i Stockholm en 3 veckor, men mamma har ju varit innestängd för den här halsåkomman, så mamma har visst inte sett henne.

— Birkestjerne? Nej. Någon sådan minns jag inte!

— Det säger jag, inföll fadren, ingen Danska! och så öfvergick samtalet till andra ämnen, som voro långt aflägsna från Claes' missgerningar. Men då fadren en stund senare skulle gå sin väg sade han i dörren:

— Jag vill inte veta af några vidare skulder, kom ihåg det, Claes, jag betalar dem bara inte!

— Ska' ske Kapten! svarade Claes med ställningssteg, men tillade derefter lätt och muntert:

— Jag får hur mycket jag vill hos Mencke, men jag trodde inte att pappa tyckte om att jag gick till penninglånarna. Om pappa vill det hellre, så mycket gerna för mig. Men det kostar vierzig procent, det vill jag bara säga pappa.

— Fördömda pojke! röt fadren och slog igen dörren hårdt efter sig.

— Tycker du ändå, att du är riktigt hygglig mot pappa? sade modren efter några ögonblicks tystnad.

— Ja i ett fall, lilla mamma. Jag har inga hemliga skulder qvar, som han inte får veta af. Det ha de flesta af mina kamrater. Jag talar om för honom precist hvad jag är skyldig.

— Kan du inte lefva på de 2,000 kronor han ger dig?

— Omöjligt! Vill man lefva med här i Stockholm och inte bära sig ruskigt åt flera gånger om dagen, så kommer man ingen hvart med 2,000 kronor. Och nog har pappa råd, säg mamma?

— Ja, det tror jag nog att han har. Jag måste svara dig sannt, då du frågar mig. Men han vill att du ska' få vanan att lefva sparsamt. Säg mig, känner du inte det ringaste någon lust ibland, att använda dina pengar till nyttigare saker än alla de här nöjena?

— Nej, älskade mamma, inte det ringaste, — fruktar jag.

— Ingen känsla af ansvar hur du använder dem?

— Inför hvem då?

— Inför dig sjelf.

Den unge mannen svarade långsamt och med ett visst allvar:

— Nej, mamma, det känner jag inte. Det tyckes mig inte mera orätt att betala ut pengar så som jag gör, än det är för pappa och mamma att bestå sig den här vackra våningen, dyra toiletter åt mamma och flickorna, ekipage, spektakelbiljetter och allt sådant der. Hur mycket får man tillåta sig af lyx innan det blir orätt? Hur långt är det rätt? och när börjar det orätta? Finns det någon regel för den saken, eller beror det på hvar och ens eget samvete?

Mamma nickar! Nå! Mitt samvete säger mig, att jag inte gör orätt, om jag njuter af lifvet på alla möjliga sätt, som inte ä' ovärdiga en bra karl. Hade jag inte rika föräldrar, så skulle jag lefva på annat sätt, det tror och hoppas jag. Men nu tycker jag inte att jag gör orätt.

— Du har rätt i en sak, sade hon. Jag kan inte predika sparsamhet och sjelfförsakelse med någon verkan, så länge jag sjelf lefver som jag gör. Det är mycket, mycket svårt att veta, hvad man får bestå sig af njutning eller icke — en af de svåraste frågor i detta svårlefda lif. Men du har bestämdt orätt då du tycks anse, att du har rättighet att ge ut mera än hvad din far består dig. Du talar som om det vore dina egna pengar. Men det är det inte. Det är din pappas. Och han har, liksom hvar och en, rätt att bestämma öfver sitt eget.

— Ja visst har han det.

— Men du anser dig kunna tvinga honom att ge dig mera, genom att eljest göra skuld och gå till procentare? Är det riktigt hyggligt, tycker du? Han håller af dig och dermed tycker du, att du har honom i din makt. På det sättet kan du ju tvinga honom till nästan hvad som helst, genom att hota att eljest göra dumheter, som skämma ut familjen och bedröfva honom.

— Mamma är så sträng. Jag tänkte inte tvinga honom till hvad som helst — bara inom vissa gränser. Han har ju så godt om pengar.

— Och om han hade ondt om, så skulle du lefva sparsamt?

— Ja, bestämdt.

— Nå, låt oss hoppas det. Men, ännu en gång, min älskade gosse, tänk efter, om det är snällt att använda hans kärlek till dig som ett medel, att tvinga honom till hvad han inte skulle göra, om han inte hölle af dig?

Claes satt tyst en stund. »Ja, mamma har nog rätt, sade han till slut. — Det är bra retsamt att allting ska' vara så dyrt. Mamma kan inte tro . . .

— Jo, jag tror nog, och jag tycker nästan att 2,000 är för litet. Lofvar du att reda dig med 3,000, om jag kan få pappa att ge dig det?

— Ja, mamma, svarade han. Det lofvar jag. Jag skall åtminstone försöka, tillade han försiktigt.

Hon sade ingenting mera, och han började tala om den lilla Danska flickan, som hon skulle få se i afton.

— Är du så betagen i henne?

— Ja, men nog finns det de som ä' det värre.

— Du menar väl aldrig — Elof?

— Jo just precist! Han gör inte som alla de andra göra, han tigger inte om så många danser han kan få och följer henne inte som en skugga . . .

— Men han har fattat tycke för henne?

— Tycke! Mera än så, minsann! Ibland ha de långa samtal, så der inne uti smårummen, ensamma. Hon generar sig inte, den der lilla Danskan; och det ser ut, som om hon tyckte bra nog om Elof — ifall hon kan tycka om någon.

— Hurudan tror du hon är?

— Förtjusande att se på. Vi ä' fast för henne allihop.

— Men eljest?

— Ja inte vet jag. Hon förefaller att vara en sådan der friskalare utaf aldra vildaste slaget, sådana der som bara finnas i Danmark — jaså — åhjo — en och annan ha' vi väl här också, när jag tänker rätt efter. Mimi Lagercrona, Gulli Näckströmer och Tissan Häckenfjäld kan man möjligen sätta upp mot henne. Vet mamma hvad Tissan frågade mig häromdagen på skridskobanan? Hon ville veta — men jag kan verkligen knappt tala ome't för mamma. Tissan är för tokig.

— Inte heter hon väl Tissan, kära du?

— Inte? Så kalla vi henne allihop, det är allt hvad jag vet och jag har aldrig hört något annat namn på henne. För resten finns det en som heter Fnissan och en Spissan. Egentligen heter hon Spitsan för att hon är så hvass, men det blir vanligen Spissan.

— Och ni ungherrar kalla dem så?

— Ja mest för oss, förstås; men i hastigheten händer det allt, att vi säga så till dem sjelfva, och det tas inte alls illa upp. Kors sådana små galningar de ä'! och Claes försjönk i sina minnen om Tissans, Fnissans och Spissans älskvärda vildbaserier. Men snart började han på nytt prata för sin mamma.

— På ridklubben en gång! Det var det aldra roligaste man kan tänka sig! Det var en ny stallmästare, Cronklo på Dragonerna, ett dumt fä för resten, som skulle föra lektionen. Han kände inte alls närmare till flickorna, men han hade hört oss tala om dem. Mamma har sett fröken Morgenfelt?

— Den långa bleka flickan, ja.

— Ja, hon kallas aldrig annat än Morgonstund. Kan mamma gissa hvarför?

— En ordlek på hennes namn kan jag tro?

— Åhja, kanske det också. Men det är bättre än så. Hon kallas Morgonstund, för att hon har så mycket guld i mund.

— Så'na otäckingar ni ä'. Men säg mig! Anna och Mary? Ä' ungherrarne lika näsvisa mot dem?

— Tycker mamma det! Anna är ju inte alls den sortens flicka; och Mary, hon tillåter minsann inte någon att brista i respekt. Hon håller dem nog i ordning, må mamma tro.

— Och när de tala om systrarna då? Du tror inte . . .?

— Visst inte!! Först och främst är det mina systrar och jag skulle vilja se hvem som understod sig . . .

— Nå men de der andra stackarna? De ha väl inga bröder, de, eftersom . . .?

Claes tycktes inte ha sett saken från den synpunkten. Men han var snart färdig med svar.

— Kära mamma, det är inte bara bröderna. En flicka kan nog försvara sig sjelf, om hon vill. Det beror alldeles på flickorna sjelfva hur ungherrarne behandla dem. De der som jag talte om, de tycka om att bli så der handterade. Men jag skulle berätta hur det gick med stackars Cronklo. Vill mamma höra't?

— Ja, gå på, kära du. Det var nog någon riktig näsvishet kan jag tro.

— Cronklo ville visst inte vara näsvis. Han är det beskedligaste kräk i verlden. Han skulle föra lektion för första gången, i stället för en annan som blifvit sjuk, och då bad han en kamrat säga sig nam-

net på alla flickorna som skulle rida. Kamraten, det var Spjufvenfeldt, och han roade sig med att ge honom alla de tokigaste namn, och bland andra alla våra smeknamn på flickorna.

— En sådan elak menniska.

— Ja, allting gick i Cronklo, och der stod han hela lektion och kallade flickorna vid deras öknamn. Fröken Morgonstund ska' vara god och hålla hufvudet rätt fram! Fröken Bullenborg (som är dotter till en rik bagare men heter Schumann) ska' sitta rätt i sadeln! Fröken Tissan (han hade fått det till Tissaan, det tyckte han lät bättre), Fröken Tissaan får inte skjuta fram venstra handen så mycket ... När fröken Smissan har hunnit fram till ena kortväggen, så ska' fröken Spissan också ha hunnit fram till den andra kortväggen — och så der gick han på.

Mamma kan tänka sig hvad vi skrattade. Vi kunde knappt sitta qvar på hästarna.

Men flickorna tyckte inte om'et, och inte deras mammor heller, uppe på läktaren.

— Det undrar jag sannerligen inte på. Otäcka pojkar! Nå?

— Det var fullt med andra menniskor också på läktaren, och de undrade om Cronklo blifvit galen. Han fick inte föra någon ridlektion mera.

Claes satt qvar ännu en stund hos modren och hon gjorde honom oändligt många frågor om fröken Birkestierne. Nå, i qväll skulle hon få se den farliga sirén, som höll på att locka den stolte seglarn Elof i djupet. Elof! Nej, det var inte möjligt! Han måtte väl vara förståndigare än så! —

De två unga baronerna Crusenborg hade ganska mycken framgång inom societetslifvet, hvar och en dock på sitt olika vis. Claes var en stor favorit hos de unga damerna, hvilket deremot i allmänhet icke var fallet med Elof. Af tio flickor, som tyckte om Claes, var det sannolikt knappt mer än en som tyckte om Elof. Men det kan väl hända, att denna tionde stundom var så mycket värd, som de nio andra tillsammans. Ty hon var i de flesta fall en stor fisk, som gick på djupare vatten, medan de andra voro små löjor, som trifdes bäst i grundt vatten och små vågor.

Claes var ofantligt populär. Han hade, som man säger, alltid småmynt vexladt, och det tycker folk om. Elof brydde sig deremot alls icke om, att försöka vinna vitsordet att vara »bra hygglig» af de hundratals små Nürnbergerdockor, som fylla Stockholms salonger, och i gengäld ansågo de flesta af dem honom vara »så förskräckligt stel och tråkig», eller »så förfärligt allvarsam och stursk». Men han var i sjelfva verket intet af allt detta. Hans sätt mot qvinnor var mycket fint och ridderligt. Men det var mycket stilla och lugnt. Och sedan han fått ett par tre mycket enfaldiga men sjelfbelåtna svar af en liten skatunge, så brydde han sig icke vidare om att anstränga sig, utan drog sig i ett lämpligt ögonblick tillbaka och lemnade platsen åt någon som tyckte om söta små skatungar.

Men stundom hade han en helt annan erfarenhet. De små skatungarna ville inte alls »chattra» med honom. Han tycktes inte ha förmåga att roa dem, göra hvad han ville, fastän han verkligen försökte

sitt aldra bästa. Inget enda ämne tog skruf, och då kunde det hända, att ögonblicket derefter hans bror Claes, eller en sådan som Claes, kom och slog sig ned hos samma unga dame, som nyss varit så omöjlig. Då blef det ett annat lif. Den lifligaste, muntraste konversation, de gladaste skrattsalfvor. Tiden var för knapp för dessa två. Så mycket hade de att meddela hvarandra.

Sådant kunde förarga en ung man, som var mera egenkär än Elof, eller mindre filosofiskt anlagd. Men han tog det mycket lugnt.

Och för öfrigt hade han sina ögonblick af rik ersättning. Vi få kanske se några sådana framdeles. —

Friherrinnan Crusenborg for verkligen på Danska ministerns bal. Men dessförinnan inträffade någonting som måste omtalas.

Begge flickorna voro bjudna, men endast Mary följde med sina föräldrar på balen.

Klockan var tre qvart på nio och kusken var tillsagd att komma fram klockan nio. Friherrinnan höll på att kläda sig i sitt rum och flickorna uti sitt. Då kom Mary halffärdig in till modren och bad henne följa med in i deras rum. Friherrinnan lät endast afsluta sin hårklädsel och gick sedan i sin kamskjorta (hon hade ännu inte fått sin klädning på) till flickornas rum, i den förmodan, att det var någon toilettfråga hon skulle hjelpa dem med.

Men på vägen sade Mary henne ett par ord.

— Mamma, det är nog bäst, att Anna inte far med på den här balen.

— Hur så? Mår hon illa?

— Nej, men hon har visst fått igen sina skrupler om det är rätt. Hon har burit sig så underligt åt hela tiden vi ha klädt oss. Men kom med, så får mamma se.

När de kommo in i flickornas rum, som var beläget i ena ändan af våningen, stod Anna vid fönstret och såg utåt Humlegårdsparken. Hon tycktes ej höra deras inträde. Efter några ögonblick vände hon sig om och såg, att modren kommit in uti rummet. Men hon tycktes alls ej fästa sig dervid. Hennes ögon mötte modrens med ett frånvarande uttryck i dem och hon började gå fram och tillbaka i rummet, i det hon drog sitt långa klädningssläp efter sig. Ty hon var redan fullt färdig. Hon var klädd uti svart drägt, hvilket passade hennes utseende utomordentligt väl. Hennes mörka hår, kammadt utan pannfrisyr, med midtbena, och hårdt draget åt båda sidor, bar uti sig några af fäderneslägtens berömda diamanter, som modren afstått åt sin äldsta dotter. Uti ljuset från lamporna gnistrade dessa juveler hvarje gång de fångade skenet.

Men det mörka, strängt sköna, om än något magra ansigtet var det, som man i detta ögonblick ensamt måste fästa sig vid. Modren och systern stodo också oaflåtligt betraktande detta ansigte, som visade att en hård strid utkämpades i den stackars unga flickans själ.

Hon stannade nu framför en stor flyttbar s. k. Psychespegel och stod en lång stund och såg på sig sjelf.

Först såg hon på sin egen bild uti spegeln. Derefter vände sig hennes ögon mot ett stort, törnekrönt

Christushufvud, som hängde på väggen. Kring munnen syntes några ryckningar. Hennes ögon tårades.

Slutligen höjde sig sakta hennes händer, som hängt ned vid sidan, upp till hennes hufvud. Långsamt löste hon först det ena smycket, derefter det andra. Sist knäppte hon ett dyrbart perlhalsband från sin hals.

— Aldrig mer! sade hon halfhögt för sig sjelf, stod ett ögonblick tyst och tillade derefter med fastare röst: nej, aldrig mer! Hennes läppar uttalade derefter halfhögt två gånger ett ord hvilket lät som Christus! Christus!

Hon gick sakta bort och lade smyckena på toilettbordet. Se'n vände hon sig och såg på sin mor med lugn och fridfull blick. Hon hade nog vetat, att modren var i rummet, men först velat göra klart med de högre makter, som talat vid henne.

— Jag följer inte med på balen, mamma, sade hon mycket stilla och lugnt.

— Jag kan förstå det, min älskling.

— Mamma är inte ledsen?

— Nej! Inte det ringaste.

— Men jag följer aldrig mera med på någon bal, mamma.

— Så förstod jag det. — Hon gick fram och kysste henne mycket ömt. — Är du nu viss på hur du vill ha det?

— Ja, mamma, nu är jag viss. —

— Hvad vill det här säga? började Baronen brumma, när de kommo i vagnen. Far inte Anna med?

— Nej, hon far inte med, svarade Friherrinnan. Och då han ämnade säga någonting häftigt, lade hon

helt sakta sin hand på hans knä. Han såg på henne och förstod, att han inte fick säga något mera. Hennes hand verkade på honom som djurtämjarens jern på ett häftigt lejon.

Det hade naturligtvis varit många och långa samtal emellan modren och Anna om den här saken, Annas fortsatta deltagande uti sällskapslifvet. Alltjemt togo dessa samtal nästan samma form. Anna, oviss i sitt eget sinne, ville att modren skulle ge henne ett bestämdt råd. Modren hade gerna velat ge henne ett råd, om det kunde hjelpa. Men hon var öfvertygad, att Annas tvifvel och betänkligheter skulle återkomma gång på gång, ända till dess hon af eget fritt val, af egen vunnen öfvertygelse, bestämt sig.

— Kan mamma inte säga mig, hur mamma tycker att jag bör göra? hade Anna sagt ännu en gång några dagar före den Danska balen.

— Jo, det kan jag visst. Men hvad nytta skulle det göra?

— Men om jag lofvar att göra som mamma vill?

— Hvad tjenar det till att du gör som jag vill? Tror du jag har något nöje af att se dig dansa, när du sjelf tycker det är tråkigt eller orätt, eller syndigt?

— Nej, naturligtvis.

— Och för resten, hur länge skulle du hålla ut? Inte må du tro, att jag skulle vilja hålla dig till någonting, bara för att du hade lofvat mig; och så skulle samma historia börja om igen. Nej, ifrån dig sjelf måste beslutet komma, eljest — ja och till och med då kan du ju ändra dig, tillade hon leende.

— Mamma tycker inte, att det är orätt, att lefva med i stora verlden, att dansa, äta dyrbar mat och dricka champagne?

— Nej, naturligtvis inte. Eljest skulle jag väl inte göra det.

— Och det fastän vi ä' sådana stora syndare allihop, och yttersta domen kan komma när som helst?

— Nej, ändå inte. Hvad har yttersta domen att göra med den saken?

— Hvad den har att göra! Om den skulle finna oss oberedda?

— Om du menar med oberedda, att vi inte vore så allvarsamt stämda just i det ögonblick, då domsbasunen hördes, som vi kunde vara, ifall vi hade sutit och väntat på den i flera år — menar du det?

— Ja, ungefär det, men isynnerhet att vi hade lagt af våra synder och fel mera än vi annars skulle gjort.

— Jag tänker inte lägga af några synder och fel för domsbasunens skull.

— Mamma!

— Ja, mamma, ja! Men blif inte så förskräckt. Jag menar inte så illa som det låter. Jag vill bara säga, att lägger jag inte bort mina synder utaf annan orsak, inte lägger jag bort dem för att jag är rädd för domsbasunen.

— Men om — slutet skulle komma just då vi vore på —

— På bal? Var det så du menade, älskling?

— Ja, någonting sådant, något stormande, rysligt verldsligt nöje.

Friherrinnan gaf sig ett ögonblicks eftertanke. Se'n svarade hon.

— Ja, visste jag, att domsbasunen skulle ljuda t. ex. på en Fredag, så tror jag inte att jag skulle fara på bal Torsdags qväll. Så långt kan jag ge med mig. Men jag kan inte förändra hela mitt lif och låta bli det som jag eljest inte anser orätt, bara för att jag vet, att jag kan dö, eller att hvad du kallar domens dag kan komma när som helst.

— Men bör man inte ständigt bereda sig?

— Jo visst.

— Nå, mamma lilla?

— Håller du på att bereda dig?

— Ack, kära lilla mamma, jag försöker ju, men så kommer en bal eller en opera eller någonting annat, och då är det borta alltsammans igen.

— Och då går du i kyrkan och börjar om på nytt?

Ja.

— Ser du, Anna, det är så olika med olika menniskor. Blif inte förskräckt om jag säger dig, att jag ofta känner mig mycket elakare och styggare i kyrkan än på en opera. Är du alltid vid ett fromt lynne i kyrkan?

— Inte alltid. Men jag försöker.

— Det gör jag med. Men jag försöker att vara from på operan också?

— Ah mamma! From!

— Ja, hvad jag menar med from. Hygglig, godlynt, vänlig mot andra menniskor, och tacksam mot Gud, som låter mig höra vacker musik. Jag tror för resten, att en opera som Lohengrin gör mera godt än de flesta predikningar. Ja, och Tannhäuser med,

fastän på ett annat sätt. Jag har användt dem begge vid olika åldrar för dina bröder.

— Tannhäuser! Den der ohyggliga riddaren, som gick in i Venusberget?

— Ja. — Säg mig, hvad anser du att en god, s. k. praktisk predikan bör innehålla — säg det i korthet bara?

— Den bör väl tala om, hur lycklig man blir genom att vara dygdig och hur olycklig genom synden, men —

— Nej, stanna der, det är nog. Om en teaterpjes säger detsamma, men ändå kraftigare och tydligare, ja på det mest gripande sätt — är den då inte lika bra och bättre än en predikan?

— Jo, det är den kanske, men inte kan väl en teaterpjes förändra en menniskas lif ändå?

— Inte? Vänta, ska' du få höra. Jag kände en person — hvem det var kan göra detsamma — som hade länge lefvat ett mycket lättsinnigt lif. Och så gick han en qväll och såg Tannhäuser. Han blef så gripen utaf den der förfärliga framställningen af hvart det tar vägen, när man ohejdadt öfverlemnar sig åt sinliga passioner, att han ifrån den dagen vardt en annan menniska.

— Hvem var det, mamma lilla?

— Det får du inte veta, min unge lilla.

— Det var bestämdt onkel Ridderfelt?

— Den der scenen, när Tannhäuser kommer hem från sin fruktlösa pilgrimsfärd till Rom! Den skrämmer mera än någon s. k. helvetespredikan.

Efter en stund återgingo Annas tankar till det som låg henne närmast, hennes egna frestelser.

— Men mamma, om jag känner, att de verldsliga nöjena ä' farliga för mig? Att de till slut komma att föra mig ifrån min Frälsare? Är det då inte bäst att —?

— Jo, min älskling! Jag erkänner ju, att sådant kan vara farligt för somliga och kanske är det för dig. Så snart du blifvit riktigt säker på den saken, så får du göra som du vill. Jag ska' inte säga ett ord. Var bara riktigt säker sjelf.

Kort derpå inträffade balen hos Danska ministern, och läsaren har sett hur det gick när Anna skulle fara dit. Innan dess utstod hon svåra strider. Men nu hade hon vunnit frid. —

Dansen skulle just börja då Crusenborgs inträdde. En del par voro redan på väg in i danssalen, medan en flock af herrar och damer höllo på att göra upp sina danser med hvarandra. En ung löjtnant stod och lurade på Mary vid ingången.

— Första valsen, fröken Mary, sade han med strålande blick och bjöd sin arm.

Hon låtsade ha glömt sitt löfte, bragte honom till förtviflans brant, men lät slutligen öfvertala sig samt fördes bort.

Friherrinnan lyckades snart nog få rätt på den hon sökte, och sysselsatte sig sedan mest med att studera henne och af sina vänner höra hvad de visste om henne.

Fröken Birkestierne sades vara enda barnet till en rik Dansk godsegare. Hennes mor dog när flickan var fem år, och sedan dess hade en faster, Etatsraadinden von Falbe, en dame med mycket fria åsigter, skött hennes uppfostran. För fadren var hon, så länge

han lefde, först en leksak och mycket snart en ganska sträng herskarinna.

När Camilla Birkestierne var 15 år gammal, dog hennes far, och sedan dess — hon var nu 22 år gammal — hade hon fått göra nästan allt hvad hon ville, rest verlden kring, läst allt möjligt, nyttigt och onyttigt, samt, efter hvad som sades, gjort mycken stor manspillan bland männen. De föllo som käglor för ett klot.

De svenska fruarna tyckte inte om henne, det kunde man hafva anat förut. Somliga voro rädda för sina söner, andra onda för att hon trängde deras döttrar i skuggan. Alla voro öfverens, att hon var den sjelfsvåldigaste flicka man kunde tänka sig. Hon sade och gjorde hvad som föll henne in.

Sednare på qvällen gjorde Friherrinnan Stina hennes bekantskap. Danska ministerns fru, som presenterade henne, nämnde Friherrinnans namn.

— Ah! Crusenborg? Da er De maaske mor til Baronerne Elof och Claes Crusenborg?

— Ja, det är jag.

— Naa saa! Dem synes jeg godt om. Naa, Baron Claes, han er vel kun en glad Fyr. Saa særdeles meget er der nok ikke i ham — endnu. Men det kan jo blive; det veed De for övrigt bedre end jeg. Er der noget videre i ham?

Friherrinnan visste inte rätt hvad hon skulle svara härpå; men den lifliga lilla Danskan fortfor, utan att vänta på svaret.

— Men Baron Elof! Vi morer oss godt sammen vi to.

— Så? Ni tycker ändå bättre om Elof?

— Ja vel! Paa en Maade. Han er så stadig i sine Principer; og, ser De, jeg er saa glad i Principer.

Det var mycket roligt att höra, tänkte Friherrinnan. Hon började tro, att man varit orättvis mot fröken Camilla.

— Ja, ser De, Baronesse, Principer, de er nu mine Elsklingsjagtfugle. Jeg er bestandig paa Jagt efter dem. Desværre! det blir for hver Dag alt mere Mangel paa dem, lige som paa andet Vildt. Men her i Sverige er endnu god Jagtmark. Deres sön Elof er overmaade stadig i sine Principer.

— Ja, jag hoppas det, svarade Friherrinnan. Hon började blifva yr i hufvudet.

— Ja! For, ser De, det er saa overmaade morsomt att ryste på dem.

— Att? Jag förstår inte riktigt?

— At lösne paa dem, at tage dem væk! Baron Elof Crusenborg, han er saa ganske fortryllende naiv. Han tror endnu paa Patriotism, paa Dyd og Pligt og — hvad tror De vel — paa den orthodoxe Treenige! Ja, jeg er sgu ikke ganske sikker, at han ikke ogsaa tror paa — den anden — den gamle, ham, De veed — der nede! Men lad mig kun holdes! Patriotism og Selvopofrelse i nittende Aarhundredets Slutning! Tænk Dem!

Hon lutade sig tillbaka i soffan och betraktade med halfslutna ögon Friherrinnan, medan ett diaboliskt skämtsamt uttryck spelade i dem och omkring mungiporna. Det ohyggligaste var dock, att den lilla menniskan var det ljuslockigaste, blåögdaste, mest englalika man kunde se. Hon kunde sutit modell för en ungdomlig engel Gabriel, så serafisk var hon.

Det är ej godt att beskrifva den stackars Friherrinnans känslor, men hon måtte ha visat dem tydligt nog i sitt ansigte, ty fröken Birkestierne omtalade efteråt, att hon sett ut, som om hon helt plötsligt funnit sig sittande i samma soffa som »den Onde selv».

Förtjust att ha framkallat en sådan verkan, brast hon slutligen ut i ett muntert, gladt klingande, oskyldigt skratt. Strax derpå steg hon upp, tog sin kavaljers arm och gick ut för att dansa, i det hon kastade en munter blick tillbaka på Friherrinnan i soffan.

Ty kavaljeren var ingen annan än Elof, som knappt lade märke till den andra damen, så upptagen var han af den lilla tryllerinden.

Och tryllerinde tycktes hon verkligen vara, ty på hemvägen befanns det, att äfven Baron Johan och Mary fallit offer för hennes bedårelser. Det var således endast för modren hon haft nöje af att visa bockfoten. Baronen förklarade, att hon bestämdt var en riktigt snäll och varmhjertad flicka.

Hon hade bland annat talat vid honom om sin döde far, hur »snil» denne alltid varit mot henne, och slutat med att säga, att hon nu knappt hade någonting qvar att lefva för, sedan hon förlorat sin far. Baronen var säker på, att det var en bra flicka, när hon höll så mycket af sin far.

Hvad Mary beträffar, var hon alldeles betagen uti Camilla Birkestierne. För henne hade hon beskrifvit en stormdag på Capri, när Medelhafvet var i vildt uppror, och vågorna bröto sig med sådan våldsamhet mot klipporna, att skummet yrde ikring henne, der hon satt högt uppe på Tiberii älsklingsplats. Och när Mary hade erkänt sig icke vara särskildt bekant

med Kejsar Tiberius, så hade Camilla i några få ord gjort en så mästerlig teckning af denne »Historiens dybste Aand», att Mary aldrig kunnat tänka sig någonting dylikt. Hvilka af de dumma svenska flickorna der på balen skulle kunnat göra någonting sådant, frågade Mary, med djupt förakt för sitt eget lands qvinnor.

Hon och Camilla hade redan gjort upp att träffas dagen derpå. Camilla hade lofvat, att hon skulle komma och göra visit hos Friherrinnan. Troligen skulle de sedan följas åt till skridskobanan på Skeppsholmen.

— Hur dags då? frågade Baronen.

— Mellan 1 och 3 kommer hon väl hit, tänker jag.

— Jag kanske tar mig en titt dit ner till skridskobanan jag med, sade Baronen. Säg till Janson, att hon blir insläppt när hon kommer.

Ingen af bröderna syntes till på aftonen. Elof kom hem snart efteråt, men gick upp till sig i öfre våningen. Man hörde honom länge gå af och an i sitt rum.

Claes hade efter balen deltagit i ett s. k. »Nachspiel» hos en af ungherrarna, der cigarrer rökas m. m. och aftonens händelser och personer genomgås och skärskådas, med särskildt hänseende till de unga flickorna.

Då han ett par timmar sednare kom hem, fann han Elof ännu uppe.

— Nå? sade Elof. Han stod i dörren till det inre rummet, der Claes bodde.

— Nå? svarade Claes, och började taga af sig fracken.

— Du kommer sent hem, du. Klockan är tre.

— Du ä' sent uppe, du. Klockan är half fyra.

Elof gick ett slag i rummet.

— Hvar hade ni nachspielet?

— Hos Tusendyfvels.

— Och hvad talade ni om?

— Åh, ungefär det vanliga.

— Jaså. Om balen?

— Ja, naturligtvis.

— Talade ni om fruntimmerna?

— Ja, det kan du väl begripa. Hvad skulle vi annars tala om?

— Det är också ett nöje! Att gå och sätta sig och prata så mycket nedrigheter som möjligt om en hop stackars unga flickor.

Härpå svarade icke Claes någonting, utan fortfor att kläda af sig.

— Hvad sa' de om — om henne? frågade Elof efter en stund.

— Om Camilla Birkestierne?

— Ja.

— Det vet jag inte om jag bryr mig om att berätta i qväll, svarade Claes. Jag är sömnig och vill gå och lägga mig. Och för resten —

— För resten?

— Vill du höra hvad som säges om henne, kan du ju gå med, så får du höra det sjelf. Hvarför ska' jag behöfva duka upp det om igen för dig?

— Hvad jag inte förstår, är att du kan stå ut med att sitta och höra på hur' de tala om ett fruntimmer, som du — som du —

— Som jag? Hvad för slag? Sjung ut!

— Som du nyss förut — dansat med och visat — ganska stor uppmärksamhet och aktning.

— Ah! Du är tokig, Elof. Inte kan jag uppträda som hennes riddare och försvarare. Jag skulle ju bara göra både henne och mig sjelf löjliga. Jag är ju hvarken hennes fästman eller hennes slägting.

— Och således, om en ung flicka hvarken har fästman eller slägting bland ett sådant der sällskap, så är hon prisgifven åt deras onda tungor?

— Ja, hvad vill du man ska' göra? Jag kan inte förändra verldens gång.

— Du kan låta bli att gå dit åtminstone.

— Godnatt! sade Claes och släckte ut sitt ljus. —

När Mary kom in i det rum, der hon och systern bodde, låg Anna försänkt i en djup, fridfull sömn. Mary stannade och höll undan lampan, för att dess sken inte skulle väcka henne. Munnen var något litet öppen, så att den öfre tandraden syntes. Sakta höjde och sänkte sig bröstet.

Mary stod först en lång stund och såg på henne. Derefter vände hon sig ofrivilligt mot spegeln och såg deri sitt eget ansigte, ansigtet på en ung flicka, som kommer hem klockan 2 på natten från en bal, som slutat med en »galop infernal».

— Fy! sade hon häftigt och vände sig bort.

Hon såg återigen på systern. Annas Bibel låg uppslagen på bordet bredvid sängen. Mary böjde sig ned och läste: »Min frid gifver jag eder. Icke gifver jag såsom verlden gifver».

— Verlden? sade hon sakta för sig sjelf. Verlden? Kan man då inte vara med i verlden, utan att se så der ut när man kommer hem?

— Nästa gång ska' jag låta bli den sista galoppen, tillade hon småleende. Vi ska' börja med det. Få se hvad det kan göra. Ännu duger jag inte riktigt till helgon, är jag rädd. — Och med en liten gäspning började hon kläda af sig. —

Nu började en svår tid för Friherrinnan Stina. Alla medlemmarna af hennes familj voro intagna af denna unga qvinna, hvilken hon sjelf ej kunde annat än anse som en farlig, ja en dålig menniska.

Hon hade väl vetat, när hon uppfostrade sina barn till fullständig frihet, att faror kunde inträffa. Hon visste, att inte ens vid den ålder dit hon fört dem utan några större missöden, kunde hon lita på, att deras karakterer voro fullt utvecklade, att de voro trygga mot faror.

I vissa fall hade hon redan sett, att hennes method ej lyckats motverka och alldeles oskadliggöra medfödda anlag och svagheter. Der var ju Claes med sin omåttliga lifsglädje, sin känsla af, att det var fullt tillåtet att njuta af allt som lifvet hade att bjuda på. Dålig var han alls icke, tvärtom god och älsklig. Men något högt ställdt lefnadsideal hade han icke framför sig. Att det kunde vara hans skyldighet att göra någon särdeles stor uppoffring af sina egna njutningar, som för öfrigt syntes honom fullt berättigade, det kunde han ej inse.

Och Mary. Mary var ej olik Claes, endast så mycket finare och renare, som en qvinna vanligen är det än en man, en finhet och renhet, som för öfrigt mest låg uti yttre vanor och sätt. Modrens inflytande och en god naturlig karakter hade hittills stått dem bi begge två.

Elof var dem begge öfverlägsen deruti, att han hade en långt strängare pligtkänsla, en vida högre uppfattning af lifvets ändamål, skyldigheterna mot sina medmenniskor och sitt eget väsens förädling. Hade Elof på sin färd öfver lifvets haf ej påträffat andra faror än dem, som vanligen förorsaka unge mäns skeppsbrott, så skulle han helt säkert väl och lyckligt hunnit resans mål. Det fanns blott en risk för honom. Hade han blifvit kär i en bra qvinna, så hade alla faror för honom varit öfverståndna. Kärleken till en qvinna, som var skön och intagande nog, att fullkomligt få honom i sin makt, och som var infernaliskt elak nog, att vilja använda denna sin makt till att förderfva honom — endast en sådan kärlek kunde bli hans fara, möjligen hans förderf, ingenting annat.

Annas religiösa samvetsstrider ha vi redan sett något af och få möjligen se mera af framgent.

Men nu ville jag så gerna göra klart, om det vore möjligt, huru en sådan mor som Fru Crusenborg stod till dessa sina barn, som hon öfver allting älskade och ville leda till ett vackert lifs mål.

Det bästa sättet är, att se henne framför sig när hon är med dem, det vackra ansigtet lugnt och stilla, en ständig sjelfbeherskning uti sätt och ord, uti ömhet och känsla, uti råd eller visadt intresse. Att få behålla deras förtroende och kärlek, hvad som än hände, det var kanske den genomgående känslan, nyckeln till hela hennes handlingssätt. Ej skrämma med stränghet och hot, ej uttråka med varningar och moraler, men utan att dock någonsin tyckas gilla det hon ogillade, eller öfverse med det hon ansåg orätt. När en moder tror, att barnens kärlek till henne möjligen

en gång kan komma att utgöra deras enda räddningsmedel från förtviflan, synd och fullständig undergång, då måste hon i hvarje ögonblick tänka på, att ej denna kärlek går förlorad.

Att göra det bästa hon kan till dess de vuxit upp, för att göra dem till bra menniskor, och söka vänja dem vid att sjelfva försvara sig mot det onda, det är allt hvad föräldrar kunna göra i vår tid af ungdomens frihet och sjelfskötsel, der alla vördnads- och skyldighetsband äro försvunna, all föräldramakt öfver vuxna barn omöjlig att till någon nytta använda.

Dagen efter balen gick Elof in till sin mor. Hon satt då i sitt arbetsrum, längst bort i våningen innanför salongen, der barnen voro vana att söka henne, då de hade några förtroligare meddelanden att göra.

Hon kastade en flyktig blick på honom då han inträdde, men sade sedan ingenting. Och han å sin sida tycktes inte riktigt veta hur han ville börja.

— Mamma! sade han efter en stund. Han hade nu satt sig, men i andra ändan af rummet, och såg ej på modren när han talade. Tonfallet i hans röst då han sade detta lilla ord, som ser så enkelt ut på papperet, var nog för att bereda modren på hvad som skulle komma, var nog för att låta hennes modershjerta i ett ögonblick sätta sig i kontakt med hans. Det gör ingen skillnad om det lilla barnet kryper till modersfamnen, sökande efter tröst och hjelp, eller om den store långe unge mannen uttalar sitt »mamma» när hans hjerta är öfverfylldt af kärleksqval — det ljuder ändå på samma sätt i hennes öra. Hon känner samma varma glöd af deltagande, samma längtan att

kunna hjelpa men — dessvärre — större fruktan att allt hvad hon har att erbjuda skall vara till ingen nytta.

— Ja, min gosse lilla, svarade hon helt enkelt, men han kände genast, att hennes famn stod honom öppen med allt hvad hon hade att ge af kärlek och deltagande.

— Mamma såg fröken Camilla i går på balen?

— Ja, kära du, det gjorde jag.

Återigen en lång tystnad.

— Det var ju första gången mamma såg henne?

— Ja. — Du har träffat henne ofta?

— Ja. — Nästan hvar dag under de tre sista veckorna. Hur tyckte mamma om henne?

— Du får inte begära, att jag ska' kunna säga någonting om henne ännu. Jag vexlade bara några få ord med henne.

— Men tyckte mamma om hvad hon sa'?

— Jag blef litet förskräckt, det erkänner jag. Våra unga svenska damer tala inte vanligtvis så der uppriktigt vid första bekantskapen. Men hon tycker visst, att det är roligt att göra folk häpna. Hon kanske inte menade allt hvad hon sa'?

Han satt med hufvudet nedsjunket på bröstet och funderade. Till slut svarade han på den fråga som låg i hennes sista ord.

— Nej, kanske. Hon roar sig med att göra människor häpna ibland, på trots. Men — jag vet inte. Hvad talte ni om?

— Om religion — på sätt och vis. Hon sa' att du hade så fasta grundsatser, och att hon tyckte det var roligt att försöka lossa på dem.

— Och hvad svarade mamma på det?

— Ja, vet du, jag hann just inte svara någonting, det gick så fort för henne. Men hade jag hunnit svara, så hade jag nog sagt att jag inte var rädd. Nog tror jag min son Elofs kristna filosofi ska' stå sig mot — hon höll på att säga ett hårdt ord, men hejdade sig i tid och sade det sista ordet med fullt neutral ton — mot Camilla Birkestiernes hedniska verldsåskådning.

Elof satt åter en stund tyst. Det var omöjligt att se, hvad som försiggick inom honom. Men i nästa ögonblick hade han alldeles öfvergifvit sin sjelfbeherskning. Han steg upp och stod framför modren. Ett obeskrifligt sorgset, ett nästan förtvifladt uttryck låg i rösten och blicken då han svarade.

— Mamma! Ack mamma! Jag kan inte stå mig mot Camilla Birkestjerne!

— Elof! Elof! Säg inte så!

— Jo, mamma! För så är det! Det är inte värdt att lägga den ena uselheten till den andra och neka till sin egen förnedring.

— Inte förnedring! Inte förnedring, Elof!

— Jo, mamma, förnedring! Hör på, så ska' jag försöka att låta mamma förstå hur det är.

Han gick ett par slag i rummet och stannade derefter åter framför modren.

— Hon sa' till mamma, att det var roligt att försöka lossa på mina grundsatser.

— Ja.

— Det kan hon inte. Det ska' aldrig lyckas henne.

— Nå gudskelof! Det visste jag väl!

— Ack mamma! Försök att förstå hur det är. Så länge jag har mitt förstånd i behåll, så kan ingenting taga ifrån mig min känsla af hvad som är sanning, om hvad som är rätt. Fullkomligt klart ser jag det, fullkomligt villigt erkänner jag det. Men — ah mamma! så förfärligt! Jag bryr mig inte mera om'et alltihop. Det må fara! Ingenting i verlden bryr jag mig om, sanning, skönhet, rätt och heder, evigt lif! Allt det der finns! Inte förnekar jag dem. Det kan hon inte få mig till. Så usel är jag inte. Men de äro mig inte en smula stoft värda, mot henne — mot (hans röst sänkte sig till en låg hviskning) mot hennes kärlek.

— Ah Elof! Tala inte så!

— Jo, mamma. Om hon bjöde mig sin hand, sin famn, och sade »vill du låta allt det der fara? vill du lägga ned för mina fötter allt hvad du hittills har hållit högst och skönast att lefva och dö för? Vill du förneka Gud, som all sannings, all skönhets ursprung, och vill du förneka dygdens och den uppoffrande godhetens makt att förvandla jorden, så är jag din» — så skulle jag svara »förneka dem kan jag icke. Jag kunde så gerna förneka ljusets tillvaro, solens sken på himlen. Begär ej, att jag skall afsäga mig mitt andliga förstånd och blifva en dåre. Men då du fordrar, att de skola blifva för mig såsom om de inte funnes, så lyder jag dig och lägger dessa rikedomar, som jag egde — ty jag egde dem, ja, jag egde dem — lägger dem ned för dina fötter och vill aldrig mera tänka på dem. Ty dig *måste* jag ega, eljest kan jag inte lefva.

Så lågt har jag sjunkit, mamma!

Friherrinnan hade varit fast besluten, att icke säga ett enda hårdt ord om denna qvinna, som gjorde hennes son så mycket ondt, väl vetande, hvilken motsatt verkan mot det önskade sådant medför. Men vid denna beskrifning glömde hon sig och utbrast:

— Hon måste vara en bra dålig menniska, som kan vilja ta ifrån dig tron på eller kärleken till, allt som är högt och ädelt!

— Dålig? upprepade Elof liksom eftersinnande; dålig? Ja, efter vanligt sätt att bedöma menniskor är hon väl dålig, kan jag tro. Man säger ju alltid, att den är dålig, som inte har några grundsatser. Och Camilla har inga grundsatser. Hon afskyr grundsatser. Men om man med dålig menar en, som alltid är stygg mot menniskor, och njuter af att göra dem ondt, så är hon raka motsatsen mot dålig. Hon är tvärtom mycket god.

— God!

— Ja. När det är synd om någon, när någon plågas utaf sjukdom eller nöd, så kan hon vara som en engel mot dem. När hon var i Neapel för några år sedan och koleran rasade, så kunde hon hålla på hela nätterna hos de sjuka och hjelpa dem, utan tanke på någon fara för sig sjelf.

Men allting gör hon bara på impuls, af känsla. Om man skulle berömma henne för, att hon handlar vackert och pligttroget, så skulle hon skratta. Hon gör det inte alls för att det är rätt eller dygdigt, hon vet ingenting värre än det som är dygdigt, säger hon. Och hon har en ohygglig teori, att ingen menniska någonsin gör annat, än det hon anser an-

tingen löna sig eller vara roligt, fast de tala en hop osanning om pligt och dygd.

— En sådan menniska!

— Ja, en sådan menniska! — Mamma fick troligen höra, att hon är rysligt kokett?

— Ja, nog sa' en mängd utaf fruarna det.

— Det visar, att de inte alls veta hvad kokett är. Att vara kokett måste betyda, att man vill locka karlar att beundra sig, ju flera desto hellre, och utan att man bryr sig om dem tillbaka. Är det inte så?

— Åhjo, kära du, ungefär så är det väl.

— Nå! Camilla Birkestierne skulle inte bry sig om att ingen enda karl beundrade henne. Hon hvarken säger eller gör någonting för att få beundrare. Hon är fullkomligt likgiltig för allt sådant. Mamma kan inte tänka sig hvad hon är enkel och naturlig.

— Men kära du, hon är ju så förtjusande vacker och intagande. Hvad behöfver hon göra sig till för?

— För att hon nu skrämmer bort en mängd menniskor, som eljest skulle tillbe henne. — Mamma?

— Ja, Elof!

— Tror mamma inte, att hon kunde ha fått mig kär i sig bra mycket lättare, om hon velat spela en ljusets engel i stället för en demon?

— Jag vet inte. Det är ju ändå bara utseendet som gör alltihop. Hade hon varit vindögd, med tunnt hår och röd näsa, så skulle hon fått prata om sin atheism så mycket hon hade velat, och ingen hade hört på henne. Nu är hon intressant som en fallen engel.

— Hon spelar inte alls rollen af fallen engel. Hon längtar inte efter någon förlorad himmel. Men

annars har mamma nog rätt. — Att skönhet ska' vara någonting så —

Samtalet hade nu, som man ser, blifvit betydligt lugnare. Elof satt i soffan med sitt hufvud på modrens axel, en ställning som barnen ofta brukat intaga ända sedan de voro små.

Dörren öppnades och Claes tittade in.

— Jaså, der är en som pjunkar här förut, sade han. Då kommer jag väl igen en annan gång.

— Nej, kom in du! sade Elof och reste sig upp i sittande ställning. Jag har pjunkat slut nu; för tillfället åtminstone, tillade han med ett litet småleende.

Sålunda uppmuntrad inträdde Claes och hade snart tagit plats på modrens andra sida. Hon drog dem båda ned till sig med hufvudena på hvar sin axel. Och så småningom började de tala med henne på samma sätt som de ofta gjort, då de som gossar varit i delo med hvarandra och hon ställde till rätta mellan dem.

— Elof har väl talt om Camilla Birkestierne, kan jag tro, sade Claes. Modren svarade ingenting.

— Ja, det har jag gjort, sade Elof.

— Jag kunde väl tro det, sade Claes.

En stunds tystnad.

— Gå på du, sade Elof. Uttryck dig försigtigt bara, såvida du talar om henne.

— Om jag yttrar mig, så tänker jag göra det så som jag sjelf anser lämpligt. Jag vet inte, att du har någon särskild myndighet att föra fröken Birkestiernes talan.

Modren strök dem begge sakta öfver kinden och efter några ögonblick började Claes igen.

— Då jag friade sist — Elof ryckte till, och ville häftigt resa sig upp, men modren höll honom nästan med våld qvar. Claes hade dock känt ryckningen.

— Ja, jag tänker du har nog gjort det, du med. Du svarar ingenting. Nå, vänta för resten, ska' du få höra hvad hon svarade. Det var just inte smickrande. — Claes tycktes inte ha så lätt att fortsätta, utan teg en stund.

— Nå, fram med hvad hon svarade, sade Elof otåligt.

— Det är inte för dig jag berättar, sade Claes, utan för mamma. Hon sa', att jag var bra att dansa med, men knappt värd att »snacke» med, och omöjlig för en person med »aand» att lefva med. Jag var »en halvvoxen dreng» sa' hon; »et udannet, ubildet menneske,» som ingenting hade läst, ingenting sett och ingenting tänkt på. Jag frågade hvad jag skulle läsa, och hon räknade upp en 50 stycken böcker, till att börja med Brandes' »Hovedströmninger i det 19 Aarhundrede». »Är det en diger bok, frågade jag. Kan jag läsa den på en qväll?» Det svarade hon mig ingenting på. Och så frågade jag hvad hon ville jag skulle se. »Hele verden» svarade hon. »Godt, sa' jag, jag ska' be pappa om respengar i morgon dag.»

»Gjör det, sa' hon, og Lykke på Reisen! Kom igjen om ti Aar, så faar vi se, om De er en saadan som Reisen tar paa.

— Nå det tredje då? sade Elof från sin axel.

— Hvilket tredje? svarade Claes förargad.

— Du hade ju ingenting tänkt på heller, sa' hon ju?

— Nej. — Ja, det frågade jag också, och så såg hon en stund på mig så der genom sina halföppna ögonlock och sa' »jeg frygter De kan ikke tænke. Nej, det lönner sig nok ikke, at bekoste Kul paa det Maskineri. Det er bedre, at anvende Dem som Motioneringsapparat for höjere, tænkende Væsen. De valser overmaade godt». Och så gaf hon mig sin hand för att dansa ut igen.

— Nå? sade Friherrinnan. Var det slut då?

— Åhnej. Jag dansade med henne tills vi begge två knappt kunde andas. Och så sa' hon, att hon tyckte mycket om mig och trifdes riktigt bra med mig. Jag kände mig mycket smickrad; men så sa' hon »ja, för att det var en hvila att vara med mig, en tankehvila. Man behöfde inte göra den ringaste ansträngning för att tala med mig». Deremot sa' hon att du tröttade henne, Elof.

— Det sa' hon inte!

— Jo, det sa' hon. Hon talade mycket med mig om dig, och frågade mig hvad jag tyckte om dig. Jag sa' henne som sanningen var, att du är en bra karl, men litet tråkig. Litet så der tungrodd. Det medgaf hon. Tungrodd tyckte hon var ett sannt uttryck.

— Claes! gå inte på så der! sade modren.

— Jo men det är sannt, mamma. Hon tycker att jag är ett okunnigt får, det vet jag nog. Men hon trifs bra med mig. Och jag tror bestämdt, att hon tycker bättre om mitt sätt att vara kär i henne än Elofs. Hans kärlek är så tragisk, så förfärligt högstämd, och det tycker hon inte om. Det tröttar henne, det vet jag.

— Ah, så du pratar! sade Friherrinnan återigen — Men hvem kommer nu? Jag hör någon derinne i förmaket. Det knackar! Tänk om — ah! Hon hade knappt fått ut det sista ordet, sönerna hade ej hunnit resa sig upp, förr än dörren öppnades af betjenten. Men bakom honom, endast ett litet stycke inne i salongen, stod Camilla Birkestierne, och såg på gruppen i soffan.

Hon stod ett ögonblick, och hennes ögon vidgades, till dess de blefvo onaturligt stora, med munnen halföppen, så att den öfre perlranden af tänder syntes. Se'n kom hon hastigt in i rummet der de suto, och utbröt:

— Ah! Det er for smukt! Forladelse Baronesse! Men bliv kun rolig siddende! For Himlens Skyld rör Dem ikke! Hvor er Papir og Blyant? Ah der!

Hon flög till skrifbordet, ryckte till sig ett ark papper och en blyhartspenna, satte sig ned på första stol, och var i full fart med att afteckna gruppen, innan Friherrinnan och hennes söner hade hemtat sig från sin öfverraskning.

Sönerna funno sig snart i situationen och lågo qvar som förut. Hvar och en tog saken efter sitt skaplynne. Claes låg med sitt ljusa hufvud på modrens axel, ledigt utsträckt, och de blåa ögonen tindrande af munterhet fästade på Camilla.

Elof såg oafbrutet på fröken Birkestierne, äfven han, men med ett helt olika uttryck än Claes i sina allvarliga mörka ögon.

Modren slutligen, ej så litet missnöjd med hela händelsen, gjorde ett visst våld på sig, för att ej visa detta. Hennes ansigte förrådde dock, hvad hon bar

inom sig, och den skarpsynta Danska flickan hade ej svårt att läsa hennes tankar. Men i stället för att låtsa derom, började hon med sin vanliga otvungenhet att tala om den tafla hon hade framför sig och höll på att återgifva på papperet.

— Det kunde jo neppe ha været heldigere for mig, sade hon. En ny Niobe-gruppe i modern Stil. Niobe med to af sine Börn, som hun med sine Arme söger til at værne mod overjordiske Magters hevngjerrige Pile.

Deres Ansigt er rent klassiskt skjönt — tilgiv min Oprigtighed, Baronesse! Og Deres Haar, saaledes ganske enkelt opsat, kunde næppe været bedre. De er en magnifik Niobe! Ansigtsudtrykket, halvt trodsigt, halvt bedende — en lille Smule mere bedende, om jeg maa be — saa! Nu er det udmærket!

Og disse Hænder, strakte over Sönnernes Skuldrer og Bryst! Disse skjönne, hvide, fyldige Modershænder! Hvilken skyddende Kærlighed i dem!

Maatte jeg kun lykkes! Efter mine to Aar i Paris — dengang vilde jeg blive Artist — var jeg temmelig stærk i Tegning. Men nu har jeg vel glemt — Naa! Her sidder jeg og snakker, og har jo ikke en Gang fortalt, hvorledes det hænde sig, at jeg paa denne höjst originale Maade gjör min Entrée i Deres Hus! Jo, det var saa, at Deres Datter Fröken Mary, hun sa', at De nok vilde tillade mig, at gjöre Dem min Visit; og siden skulde vi gaa en lille Spadsertur, muligen til Sköjte-Klubben. Og naar saa Dören aabnedes, og jeg fik se den skjönne Gruppe, da blev jeg rent fra mine fem af Overraskelse. De *maa* ikke tage det ilde op, Baronesse!

Nu er jeg snart færdig!

Den venstre Haand en lille Soupçon mer haardt trykt til Baron Elofs Bryst! Saa! Netop saa! —

På detta sätt fortfor hon att prata och att rita, allt medan hon rättade ställningen så som hon ville hafva den. Sjelf var hon förtjusande der hon satt. Sina handskar hade hon kastat ifrån sig hvart som helst. En liten vintermössa af något mörkt pelsverk hade hon i sin ifver skjutit upp ur pannan, så att den satt litet snedt på det gula håret och, då hon småningom blef varm, knäppte hon upp de öfversta knapparna af sin bäfverpelskappa, så att halsen syntes här och der mellan den ringlande boan. De två unga herrarna voro just ej att beklaga der de lågo, makligt utsträckta, och njutande af att ostördt få betrakta den de, hvar och en på sitt vis, voro så betagna uti.

Under tiden hade Mary kommit in. Hon satt nu bakom Camilla och följde ritningens fortgång. Ibland gaf hon till små utrop af förtjusning vid något särdeles lyckligt grepp med blyhartzpennan.

Ganska snart hade Camilla fått Niobe-gruppen färdig. Hon höll den ifrån sig, mönstrade den kritiskt med ett öga och med två ögon, samt resolverade slutligen att den var »et ganske talentfuldt Hastverks-opus».

Men ännu var taflan ej fullt färdig. Hon förklarade, att det vigtigaste ännu felades, den förnärmade gudamakten, som vredgades mot den stackars Niobes moderliga stolthet öfver sin talrika och blomstrande afkomma, samt nu ämnade visa henne, hur litet hennes familjelycka var värd, beröfvad gudarnes skyddande hägn.

Hon började åter att rita, lika snabbt, lika säkert som förut. Mary följde med ögonen hvarje penndrag. Och efter en stund var det åter färdigt. Hon besåg sitt verk som förut mycket noggrannt, gaf derefter till ett litet kort, underligt skratt, kastade ritningen ifrån sig utan att bry sig vidare om den, steg upp, ordnade sin drägt, och började derefter sin visit hos Friherrinnan Crusenborg på det regelmässigaste sätt i verlden, alldeles som om hon vore nyss kommen.

Efter en half timmes tid, hvarunder hon visat sig så älsklig och vänlig som möjligt, utan ett spår af gårdagens diablerie, steg hon upp och tog afsked. Mary följde henne, och snart derpå försvann underligt nog äfven Claes.

— Det var en märkvärdig liten varelse, sade Friherrinnan. Vore det inte för hennes besynnerliga sätt att göra sitt inträde i huset, så skulle jag knappt trott, att det var samma menniska, som jag träffade i går på balen. Är hon så der olik sig ofta, Elof?

— Ja, hon är sällan densamma två gånger efter hvarandra. Ögonblicket, stämningen, situationen, kunna totalt förändra henne. Hon vexlar färg med himlens skyar.

— I dag var hon bra söt, det erkänner jag. Men der ligger hennes ritning på bordet. Låt oss se hvad hon gjort af den stackars Stockholms-Niobe med sina två olyckliga pojkar.

De sutto länge och sågo derpå, och det förtjenade verkligen att beskådas, med sådan frisk genialitet var det ditkastadt. Scenen var i sig sjelf ganska rörande. Men det är ju lätt att göra sig ett begrepp derom af hvad som redan blifvit sagdt.

Det mästerligaste deri var dock kanske det, som hon ritat sist. Hon hade velat framställa den afundsamma gudamaktens ingripande uti den alltför trygga och något öfvermodiga familjelyckan. Men äfven detta hade hon moderniserat efter sin fria fantasi. Istället för den stolte Apollo som slungar sina dödsbringande pilar mot Niobes barn, hade Camilla Birkestierne gifvit den vreda gudamakten skepnaden af en kärleksgud, en liten Amor, hvars båge och pilar dock mera skymtade än tydligt syntes. Hans kropp var för öfrigt också delvis skymd af de ljusa moln, mellan hvilka han uppenbarade sig, för att utföra sitt illistiga värf. Men det var åt ansigtet artisten hade sparat sin största konst. Själfva kärnan af teckningen låg uti kärleksgudens uttryck, då han får syn på Niobe uti hennes stolta moderslycka. Det var dock ej den traditionelle Venussonen, den ystre kärleksbringaren Eros, utan i stället dragen af — Camilla sjelf, som hon hade roat sig med att återgifva. Camillas ansigte visserligen, men med ett uttryck af långvarig erfarenhet, af slughet, af illvillig, cynisk glädje öfver det illdåd, hon var sänd att utföra. En demon i kärleksgudinnans tjenst! En liten afgrundsande, som nyttjar sällhetsmedel, för att bringa svaga varelser till död och förtviflan. I detta rysliga, fast sköna ansigte, låg kärlek visserligen, längtande, kräfvande kärlek, men ej den kärlek, som ger sig sjelf och dermed ger salighet, utan heldre den, som begär och tager allt, som suger ut lifssafterna, för att mätta sig sjelf, och som lemnar efter sig leda och tomhet, qval och förtviflan.

Hur hade hon hjerta att skildra sig sjelf så, hon som visste, hur hon stod till dessa unga söner, till denna Niobe-moder? En cynisk uppriktighet, som ej ens har så mycken blyghet i behåll, att den skäms för sina egna illdåd! Var detta förklaringen, eller var det blott konstnärens rika fantasi, ett uttryck af den lefnadsystra unga qvinnans trotsiga segervisshet inför det besegrade mankönet? Friherrinnan satt en lång stund tyst och betraktade teckningen. Sedan vände hon sig om och såg på Elof, som suttit och öfver hennes axel sett derpå. Han mötte hennes blick med ett matt småleende.

— Hur väl hon förstår hela ställningen, sade han. Just precist så der är det, hvad mig beträffar åtminstone. — Adieu nu mamma lilla, jag måste upp i kabinettet. Han gaf modren en kyss och gick.

— Har jag då varit alltför lycklig? och måste gudamakten afundas min sällhet? sade hon halfhögt för sig sjelf. Och kan en mor rakt ingenting göra, för att rädda sina barn från en sådan der qvinna? — Ingenting? — Det är då förfärligt!

Hon såg åter på teckningen, på ynglingarnas ansigten. »Ja, der har hon också rätt, sade hon. Dessa Niobe-söner bäfva ej för gudens skott, så som i antikens konstverk. Med längtan och tjusning se de mot det, som skall bringa dem förderf. Hon, stackare, söker värna dem. Men de vilja ej bli värnade. De skulle alltför gerna vilja lemna hennes skyddande famn, om hon ej hölle dem qvar. O min Gud! Hvad vi mödrar betyda litet för våra söner, när andra qvinnor börja få makt öfver dem! Hela vårt arbete, all vår kärlek skörda de. Och vi få tacka till, för att de

äro så nådiga att hålla till godo, och taga dem ifrån oss! — X X X

— Hör du, Stina lilla, sade Baron Johan någon tid derefter, jag har tänkt, att det kunde vara roligt nog att ta och gå och höra på den der Frälsningsarmén en gång, eftersom Anna är der så ofta och till och med hotar oss med att gå in uti den.

— Hon går inte in i Frälsningsarmén, svarade modren.

— Jaså, säger du det så bestämdt? Nå, det var skönt, det. Men i alla fall kunde jag ha lust att se det der underliga »fenomenet», som Elof kallar det. Följer du med?

— Ja bevars, mycket gerna, fastän jag har varit der flera gånger förut, som du vet.

— Nå, då gå vi i morgon, om du vill. Det ska' vara ett mycket stort möte då, hör jag, alldeles ovanligt mycket hallelujahande och en nyss hitkommen mycket hög frälsningsmilitär, general eller fältmarskalk, ska' hålla tal.

Det visade sig, att en hel mängd af familjen Crusenborg ville vara med. Att deras gamla, stadiga, ortodoxa pappa ville gå på Frälsningsarméns möte, förklarades vara ovanligt »lifvadt», för att inte säga »skojigt», och man beredde sig på att ha mycket roligt. Det är nämligen fallet, att Frälsningsarméns möten af många alls ej betraktas som någonting högtidligt, religiöst allvarligt eller kyrkligt, utan snarare som en glad utflykt i det gröna eller en spektakelgång. Baronen hade fått denna uppfattning. Dock hörde han sig för derom.

— Man behöfver ju inte vara andäktig der? frågade han vid middagen.

— Hur då, andäktig? Det är ju en gudstjenst, svarade Elof, med sitt stilla, vördnadsfulla sätt mot fadren.

— Inte någon riktigt ordentlig gudstjenst. Man är ju inte i Guds hus.

— Det beror på hvad man menar med Guds hus. För många af dem som äro der, är det nog ett så riktigt ordentligt Guds hus som någon kyrka, föreställer jag mig.

— Jaså ja. Men jag går inte dit för att förrätta min andakt. När man kommer i kyrkan, en riktig kyrka, brukar man ju alltid sätta hatten för ansigtet och — och göra en liten bön. Det tänker jag visst inte göra i frälsningsarmén, det vill jag bara säga.

— Nej, pappa slipper, sade Mary. Pappa behöfver inte alls sätta hatten för ansigtet, utan får sitta alldeles rak och se morsk ut, för att visa, att pappa inte på något sätt hör till det der packet, utan bara är der för att se på, hur tokigt de bära sig åt. Det är så pappa menar, det vet jag.

— Ja, ungefär så, fastän jag visst inte ville säga något ondt om folk, som hyser olika uppfattning eller . . .

— Ja, ja lilla pappa. Pappa slipper vara alls andäktig, det ä' vi öfverens om. Sätt inte hatten för ansigtet, så har pappa inte anmält sig hos vår Herre att vara kommen i kyrkan, och då låtsar Han heller inte om pappa.

— Mary! sade modren, låt nu inte tungan sladdra för mycket om en allvarlig sak.

— Nej, lilla mamma. Men det var precist så som pappa menade, fastän han har litet svårt för att uttrycka sig ibland.

— Och då hjelper du mig, tack ska' du ha, sade Baron Johan. Du skämtar med hvad jag sa' om hatten. Men jag menar bara, att när man kommer in i en kyrka, för att vara med om gudstjensten, så, så är det fullkomligt i sin ordning att man — att man —

— Ja, lilla pappa. Men jag har märkt, att det inte alls är lätt att strax komma i stämning att göra sin bön, bara för att man är kommen i kyrkan.

— Det har jag också märkt, sade Claes. Men det ser så dumt ut, att inte göra som andra; derför gör jag som pappa, böjer mig ner eller håller hatten för ansigtet —

— Eller blundar, ja! »Låt oss bedja med slutna ögon» får du höra dem kommendera i Frälsningsarmén. Men för min del tycker jag, att det är ett ovärdigt hyckel, att låtsas bedja, när man inte alls ber. Då låter jag hellre bli, hur det än må se ut.

— Hvarför ber du inte då? frågade Baron Johan. Någonting kan man väl alltid ha att be om.

— Ja, om man anser sig kunna be om hvad som helst.

— Hvarför kan man inte det? Om allt som inte är något ondt uti, tycker jag, att man har rätt att be.

— Om goda inkomster, stor utdelning på aktier, om en rik skörd?

— Ja, vasserra tre! Det går mycket väl an. Det ber för resten presten sjelf om, hvarenda gång efter predikan. Har du inte hört, min flicka lilla: »vårt

kära fädernesland välsigna ville med korn och kärna. Förlän till jordens gröda en tjenlig väderlek och bevara henne för allehanda förderf. Krön året med ditt goda. Bevara oss, o Gud, för ofruktsamma år, hunger och dyr tid». Jag erkänner, att jag tycker att det der är en mycket treflig bön. När han säger det der om allehanda förderf, så tänker jag alltid på rosten i hvetet, som min käre Carlson aldrig förstår sig på att få bort hos oss på Thorsborg.

Åhjo bevars, tillade Baronen, som kände sig ganska belåten med sin lilla seger öfver Mary. Nog får man be om timligt godt, alltid. Det finnes för resten en särskild bön, som kyrkan föreskrifver ska' läsas i Bergslagen. Den tycker jag också om. Hur är det den lyder? »Vi tacke dig, barmhertige Gud, för de håfvor och den välsignelse, som du på denna orten utur djupa jorden och hårda hälleberget mildeligen förlänat hafver. Vi bedja dig, att du värdes dessa håfvor yttermera gifva, välsigna och bevara.» Om inte det der är att be om en god skörd, så vet jag inte hvad.

— Ja, nog är det fullkomligt sannt, sade Elof, att kyrkan lär oss på det der sättet; men frågan är, om hon sjelf tror på sin lära. Har pappa inte hört anekdoten om den katolska presten, som skulle välsigna åkrarna?

— Nej, hvad är det för en historia?

— Han stänkte vigvatten på flera åkrar och bad böner, sådana der som pappa citerade nyss; men till slut kom han till en rysligt mager och illa skött bit. »Här hjelper inte några böner, sa' han. Här får det lof att vara gödsel». Jag tänker, att presterna knappt

tro, att ett illa skött landtbruk bär sig bara genom Guds välsignelse.

— Nåja, nåja, inte får man begära några orimligheter af vår Herre, sade Baronen skrattande, det erkänner jag naturligtvis. Gödsel är en god sak, det är sannt och visst, en mycket god sak till och med.

— Ja, men hur god den än är, sade Mary, så tänker jag inte bedja om den i kyrkan. Och inte om några andra timliga gåfvor heller. Ska' man bedja om någonting, så ska' det vara om andligt godt. Jag tror inte alls på, att Gud gör några förändringar uti verldslagarna, för att vi be honom göra det.

— Det tror jag inte heller, sade Friherrinnan. Men det är märkvärdigt, hur mycket bättre man sköter allting, se'n man har bedt Gud om hjelp och kraft. Det har jag ofta funnit.

— Det andligas makt öfver det materiela ligger helt visst deri, sade Elof. Det verkar nog inte direkt på verldslagarna och förändrar dem inte heller. Men det ger värme, och värme ger kraft.

— Nå! Mig gör det detsamma, hur alltihopa går till, sade Baronen, bara bönen gör sin verkan. Det der är för resten mycket krångliga saker, och jag tycker bäst om, att tro på det gamla hederliga sättet, att det hjelper att be Gud om det man vill ha. Ni får gerna fundera ut hela den konstiga mekanismen bäst ni vill och kan. Men det bryr jag mig inte om att göra. När jag nyttjar en telefon, så gör jag mig inte besvär för hvar gång, att tänka på eller försöka förstå, hur det ena verkar på det andra; utan jag surrar på vefven; och när jag se'n sätter luren till örat, så är det någon som svarar »hallå»! och då säger

jag hvad jag vill ha. Det är allt hvad jag behöfver veta om telefonen. Så ungefär går det nog till med bönen också.

— Det var allt en bra nog vanvördig liknelse, lilla pappa, sade Mary. »Surra på vefven»; och Gud svarar »hallå»!

— Jag mente ingen vanvördnad, mitt barn lilla, svarade han ödmjukt, och jag hoppas ingen annan tog det så. Jag ville bara försöka visa mitt sätt att förstå bönen.

— Det var en mycket bra liknelse, tyckte jag, sade Friherrinnan. Den som vill fundera ut, hur det ena verkar på det andra hela verlden igenom, han må gerna göra det. Liknelserna i Bibeln ä' för resten mycket ofta hemtade från ganska vanliga, för att inte säga tarfliga förhållanden.

— Mycket sannt, min gumma lilla! inföll Baronen förtjust. Lyktor och pund och penningar och bjelkar och säd, för att inte tala om får, oxar, vargar och svin, och jag tycker, att telefonen är en lika så fin liknelse som vargen och svinet.

— Inte »vargen», pappa lilla, sade Anna blygt, »ulfven». Det är i Johannes tionde.

— Sak samma, min flicka lilla. Ulf och varg är samma djur.

— Ja, men det står ulfven, pappa lilla, och jag tycker att, att —

— Att hvad för slag?

— Att — att ulfven låter så mycket mera —

— Mera hvad?

— Ja, det är kanske barnsligt, men jag kan inte hjelpa, att jag tycker ulfven låter mycket mera —

— Mera hvad? Sjung då ut, för pocker i våld!!

— Ja, mera biblisk, mera — kristlig.

— Ulfven mera kristlig än vargen! utbrast Baronen. Nå! kör för ulfven då. Gerna för mig!

— Anna påminner om de stränga engelska mammorna, sade Elof. De låta sina barn leka med leksaker om söndagarna, påstås det, men endast med de djur, som äro uppräknade i Bibeln, att ha varit med uti arken. De anses, som Anna säger, vara mera kristliga än de andra, för att de äro nämnda i Bibeln.

— Ja, säkert är, sade Claes, att den som skjuter en ulf, han skjuter en varg. Så mycket kan jag bidraga till den här lärda diskussionen.

— Och ändå, sade Elof, fastän vi skratta åt Anna, så kan det inte nekas, att hon har i viss grad rätt. Man har så vant sig vid vissa ord i den Heliga Skrift, att man alls inte tycker om, att få dem öfversatta till moderna uttryck. Hur' skulle det t. ex. låta, om man öfversatte ordet publikan till svenska, och sade »uppbördskommissarier och syndare», eller »kaptenen» i stället för »höfvidsmannen»?

— Min stora svårighet, sade Mary, är att hålla qvar mina tankar, när jag ska' göra en sådan der bön strax jag kommer in i kyrkan, och inte är andäktigt stämd. Jag böjer ned hufvudet i bänken, och så tro de som sitta bredvid, att jag är försjunken i bön till Gud. Men jag flyger i stället ofta långt bort med tankarna, och sitter och tänker på t. ex. sömmerskan, som inte skickat hem min nya klädning, eller på Ohnet's sista roman, hur den ska' sluta — ja, på hvad som helst. Inuti gudstjensten går det bättre, för då är jag uppvärmd — ibland.

— Så rysligt du talar, Mary, sade Anna.

— Ja, och så rysligt jag handlar se'n.

— När jag inte vet hvad jag skall säga, sade Baronen, så läser jag Fader vår. Jag har inte alltid någonting särskildt att be vår Herre om, för jag har ju Gud ske lof allting så bra ställdt. Åtminstone kan jag inte alltid för tillfället påminna mig någonting som fattas. Och då är det så bra med Fader vår. Den innefattar ju allt möjligt; och har jag då verkligen glömt någonting, så kommer det med in uti Fader vår.

— Ja, men förstår pappa inte, sade Mary, att det hjelper mig inte, att läsa Fader vår eller någon annan bön som jag kan utantill? Det går då bara med mig, som med Hamlets otäcka stjuffar, när han skulle försöka be till Gud. Orden flyga uppåt, men tankarna bli qvar på jorden. Jag har en ohygglig förmåga, att tänka på annat, till och med när jag säger Fader vår. Och när jag sedan kommer upp igen ur kyrkbänken, och grannarna tycka, att jag måtte vara en ovanligt from flicka, som gjort en så lång bön, då känner jag mig vara en förfärlig skrymterska och humbug.

— Och hvad ska' Gud tycka då? sade Anna.

— Nej, det är nog inte värdt att försöka be, när man inte är andäktigt stämd, det tycker jag Mary har rätt uti, sade Elof. Och nog är det bättre att låta bli, än att bära sig åt som två fruntimmer jag lade märke till en söndag jag var i kyrkan.

— Hur var det, då?

— Jo, det var rysligt mycket folk, och ondt om plats i bänkarna. Men längst in i den bänken, bredvid hvilken jag stod, fanns det ett par platser bakom

en pelare. De der två damerna som kommo sist, ville, att de andra skulle maka sig längre in. Men det ville ingen. »Var så god och gå förbi», sa' den yttersta, och hon steg ur bänken, för att släppa dem förbi sig. De gjorde min af att försöka gå förbi, men slogo sig i stället helt lugnt ned på hennes plats, der de lyckades klämma in sig begge två, sedan de tvungit den närmaste grannen att maka in sig något.

— Nå, vidare?

— Ja, och sedan lade de psalmböckerna framför sig och inrättade sig så beqvämt som möjligt. Hon stackaren, som blifvit af med sin plats, protesterade så lifligt som det gick an att göra. Men ingenting hjelpte. De låtsades inte höra. Och så fick jag se mina två våldsverkare, som satte näsdukarna för ansigtet och andäktigt böjde sig fram och förrättade sin bön. Se'n kommo de upp igen, mycket belåtna, och började sjunga med i psalmen.

— Skenheliga markattor! sade Baron Johan. Min erfarenhet är, att fruntimmer bära sig sämre åt i kyrkan än någonstans eljest. —

Hela familjen hade slutligen bestämt sig för, att följa med till Frälsningsarméns stora möte. Men dessutom fingo de med sig en, som de aldra minst af alla menniskor hade väntat sig som sällskap vid detta tillfälle, nämligen fröken Camilla Birkestierne.

Hon hade redan blifvit mycket hemmastadd i familjen Crusenborgs hus, kom och gick vid alla möjliga tider på dagen, och deltog ofta i deras nöjen och utflykter. Ibland var hennes tante med, men oftare inte. Den unga damen behöfde intet »förkläde».

Då hon hade hört hvart de skulle gå, beslöt hon sig strax för att följa med. Baron Johan såg litet betänksam ut.

— Förlåt mig, men jag förstår inte riktigt hvad fröken Camilla ska' der å' göra?

Hon satte hufvudet litet på sned som en kanariefågel och såg på honom småleende.

— Og hvorfor skulde jeg ikke have der at bestille ligesaa meget som for ex. De, herr Baron?

— Derför att — att — fröken brukar ju säga sig inte ha någon religion alls?

— Det er sandt. Og hvilken Religion har da Baronen?

— Hvilken religion? Jag hör naturligtvis till den Evangeliskt-Lutherska kyrkan! Det gör allt bättre folk här i Sverige.

— Naa saaledes! Da gaar De altsaa ikke derhen for at faa en Religion?

— Nej, Gud bevare mig, visst inte! Jag är nöjd med den jag har.

— Naa, saa sig mig da, hvilken har mest der at bestille, den som ingen Religion ejer, men som gjerne vilde have en, hvis hun kunde finde en passende, eller den, som ber Gud bevare ham for at faa den Religion som der prædikes? — Det kan De ikke svare paa? Naa! kom saa, lad os gaa!

Och så bar det i väg. Camilla med Mary och de begge bröderna pratande och skrattande förut; föräldrarne och Anna efteråt.

Baronen hade stått svarslös inför Camillas advokatyr. Men han var icke derför belåten. Så underligt det kan synas, var han nästan litet skamsen att

göra sitt besök uti Frälsningsarméns kyrka tillsammans med en, som han ansåg vara den värsta hedning som funnits sedan högstosalig Drottning Sigrid Storrådas tid. Ty för Baronen voro heterodoxi och ateism i det närmaste detsamma.

Men hans dotter Anna, som gick bredvid honom, lugnade hans betänkligheter. Hon sade honom att Frälsningsarmén, långt ifrån att frukta ateister och hädare, just ibland dylika ofta fick sina varmaste anhängare. Här i Stockholm, sade hon, hade flera sådana fall inträffat, och hon lofvade att utpeka några af de på estraden sittande, som gått dit för att häda och »skoja», men som nu voro bland »arméns» ifrigaste soldater. »Inte för att jag just tror, att det går så med Camilla Birkestierne, tillade Anna, »men det gör ingenting att hon går dit. Hon är i alla fall inte en sådan, som bär sig oskickligt åt på ett offentligt ställe.» Och härmed måste Baronen nöja sig, om han än icke var fullt belåten med sitt hedniska följe.

Medan de gå, kan det berättas, att de redan hunnit hafva åtskilliga theologiska diskussioner med hvarandra, Baronen och Camilla. Diskussion är dock knappt rätta namnet på dessa samtal, ty Baronen kunde ej diskutera. Han hittade i stället stundom på argumenter af ett slag, som alldeles obeskrifligt roade den lilla Danska flickan.

— Jag bryr mig verkligen inte om att bråka med den der svårförstådda saken, ska' jag säga fröken Camilla. (Detta för att en dag komma ifrån henne, när hon hade ansatt honom ganska svårt i en viss theologisk fråga). Jag förstår inte hvarför jag skulle göra det heller. Det måste jag säga.

— Og hvorfor ikke?

— Jo, derför att — derför att det är alldeles onödigt att jag gör det. Det vore till och med mycket dumt om jag gjorde det.

— Jeg forstaar Dem slet ikke. Forklar Dem!

— Jo, derför att —. Han satt ett ögonblick och tänkte hur han skulle uttrycka sig. Vänta litet, sade han och steg upp. Jag kommer strax in igen. Han lemnade rummet.

En liten stund derefter kom han åter in, bärande en hel packe papper. Camilla hade under tiden vändt sig till de öfriga, och nästan glömt hvad fråga hon och Baronen nyss varit oense om.

— Se här ska' fröken Camilla få se, sade han och började knyta upp pappersbundten. Jag har här alla mina debetsedlar för flera år tillbaka. Var god och se.

Hon kastade en blick på dem.

— Naa saa! Skatteseddler, ja. At De beholder dem!

— Behåller dem? — Nå, för trettio år tillbaka har jag dem här allesammans, de rackarna, hvarenda en. Var så god och se sjelf! Jag är mycket noga med sådant.

— At det er Skatteseddler, det ser jeg godt. Men hvad har det med —

— Vänta litet, ska' fröken få se. »Afgift till Ladugårdslands församlings kyrkokassa: 20 öre för hvarje krona bevillning af fast egendom samt af inkomst: 40 kronor skatt.

Vidare. Afgift till Ladugårdslands församlings presterskaps aflöning: 10 öre för hvarje krona: 20

kronor. Tillsammans 60 kronor om året, utom hvad jag betalar på landet för godset. Räkna nu sjelf. 60 kronor om året i 30 år — vi ska bara ta de här sista 30 åren — 30 gånger 60. Det gör 1800 kronor till kyrka och presterskap! Det är vackra pengar, det!

— Naa? og videre! Det begynder at glimtes noget lidt, men er endnu icke ret klart for mig hvorhen De vil.

— Adertonhundra kronor i afgift till kyrka och presterskap! det vill säga, till dem, som ha åtagit sig att studera och ta reda på de der sakerna, och som inte göra annat dagen lång, antar jag. Nå, då ska' *jag* väl inte ha besvär, jag sjelf också? Hvad har jag då betalt mina pengar för till presterna, om jag ska' bråka min hjerna med det der? Åhnej, har jag betalt för att få arbetet gjordt, så tänker jag inte göra't sjelf. Det voro ju som att göra körslor med egna hästar, fastän bönderna ska' göra dem med sina, enligt kontrakt.

Hon satt med öppen mun och tindrande ögon och såg på honom. — »Förstår fröken hur jag menar?»

Då bröt hon ut i ett det mest klingande skratt och klappade händerna.

— Ja, ja! Jeg förstaar! Nej, De er magelös!

— Ja, men hvad har ni att säga mot det der? Nej, gå inte på och skratta, utan säg! Ah! så tokigt. Kan inte fröken vara allvarsam? Fröken förstår visst inte ändå rigtigt?

— Jo, jo! Jeg forstaar! Jeg forsikkrer Dem, Herr Baron, at jeg forstaar. Sig ikke et eneste Ord mere! Det er briljant! — och så bröt hon återigen ut i sitt skratt.

Han såg på henne litet osäker, men var sjelf så nöjd med sitt argument, att han till slut ej kunde annat än tro, det hon kände sig slagen, och endast dolde sitt nederlag under munterheten. Han tog ihop sina debetsedlar.

— Ja se, jag har svårt att disputera, för jag kan inte lägga mina ord så som fröken. Men när jag som nu kan få ta fram riktigt klara, slående fakta, så reder jag mig temligen bra.

Aderton hundra kronor, sade han i det han gick in till sig, att det verkligen gjorde så mycket! Det trodde jag inte.

Den gången hade han inte redt sig så illa med den der lilla qvicka Danskan, tyckte han.

De gingo snedt öfver Linnéparken, öfver Carlavägen och upp till Östermalmsgatan. Här, helt nära Nybrogatan och Carl XV:s port, ligger det ståtliga hus, som Frälsningsarméns svenska afdelning uppbyggt åt sig.

De stannade utanför och sågo därpå.

— Grannt, nästan lysande, liksom allt det Frälsningsarmén gör, sade någon, troligen Elof. Slottsstil, spetsbågsfönster och framför allt så rödt som möjligt. Allting skall vara rödt, röda skjortor, röda fanor, blodets färg. Frälsning genom blodet! och framförallt att väcka uppmärksamhet, att hålla menniskorna vakna. Väcka dem i hvarje ögonblick! akta sig för den gamla kyrkans sömngifvande väsen. Håller någon på att somna? Genast en ny mera drastisk talare. Tar tröttheten ändå öfverhand — krattsch! en smattrande trumpetstöt, en vild fanfar! Hallelujarop och hviftande näsdukar! Hvad som helst

utom stillhet, tystnad och tråkighet. Det är en stor menniskokännare, som grundat Frälsningsarmén, det synes strax. Och ingen gör storverk här i verlden, som inte gör sig besvär att studera menniskonaturen.

— Sandt nok, sade Camilla. Og om De nu har filosoferet saa meget det Dem lyster, saa gaa vi ind, for at se Teorien udfört i Praktiken. Men hvorledes skal da det gaa til? Her er mange Mennesker og ikke alle af det fineste Slags. Naa, Courage! Det gaar vel!

Och dermed gaf hon sig djerft in, följd af de andra, midt uti en tätt packad folkhop, sammansatt af åtskilliga elementer, som ingalunda alla hörde hvarken till de bildade eller de religiösa. Dagens program hade lockat en ovanlig mängd menniskor, och fastän våra vänner hade varit försigtiga nog att skaffa sig betalda inträdesbiljetter, så var det ej lätt att komma in genom porten och fram till sina platser.

Fruntimren och de unga herrarna sluppo dock någorlunda helskinnade igenom. Men Baronen slet ganska ondt. Han glömde, att i en folkhop äro alla lika goda, och att det farligaste af allt är att visa humör. Han fick en dugtig knuff i ryggen, som han trodde vara afsigtlig. »Åh hut»! sa' Baronen. De bakom stående trängde på, de framför varande trampade på hans fötter. Han tillrättavisade dem, som om de varit bönderna på hans eget gods. Somliga svarade häftigt, andra började roa sig på hans bekostnad. Det haglade qvickheter öfver honom, de flesta af mindre finkänslig art. Baronen blef allt mera ond. Massan trängde på. Han lyftades stundom från sina fötter. Armarna kunde han alls inte

få upp. Han tyckte sig nu känna, att någon höll på uti hans bakficka, men kunde ej värja sig deremot. Han försökte vrida på hufvudet, för att se hvem det var, men det lyckades ej. »Der är någon sakramenskad rackare i min ficka» utbröt han. »Här finns inga tjufvar, herre», röt en grof röst i hans öra, och med detsamma fick hans hatt ett så väldigt slag uppifrån, att den for ner öfver hela ansigtet ända till pelskragen. Han försökte att svära, men det fanns ej luft nog inne i hatten till en enda redig kött-ed. Han fick nöja sig med att kunna andas.

Se'n såg han ingenting på en lång stund. Sol, måne och stjernor funnos lika litet för honom, som för den stackars af Philisteerna bländade Simson. Men den starka strömmen förde honom framåt och uppför trappan, och till sluts voro de inne i kyrkan. Trängseln upphörde nu, och han kunde föra händerna till hatten, men det var omöjligt att få upp den igen. Hans stora näsa tog emot. Utföre näsans sluttning hade det gått, men uppåt — omöjligt! Åtminstone inte utan hjelp.

Hjelpen var dock nära. Mary fick först syn på fadren, der han stod upprätt bland den sittande mängden, i en förtviflad strid med den fördömda hatten. Hon skickade sina bröder till honom, och de ledde den stackars blinde mannen till en plats bredvid deras egen. Han kom då att sitta närmast fröken Birkestjerne.

— Hvorledes har De det, Baron? frågade hon. En dof röst inifrån hatten svarade »jag mår inte vidare illa, men jag ser ingenting, och här finns inte mycket luft qvar. Hur f— ska' jag få af mig hatten?»

— De maa give Dem til Taals! sade Camilla. Taalmodighed er en kristelig Dyd.

— Gifva mig till tåls! Hur länge då?

— Indtil vi komme hjem. Gudstjenesten er snart slut, vil sige om en Time eller to, og da vi komme hjem, saa klippe vi Hatten sönder.

— Innan dess är jag qväfd! Stina, Anna, Mary, Elof, Claes! Hvar fan ä' ni allihop? Hjelp mig att bli af med den här satans hatten! Har ingen en knif? Skär sönder den!

Allt det här skedde i ett hörn af kyrkan och väckte derföre föga uppmärksamhet. Gudstjensten var i full bullrande gång, och sången och messingsinstrumentens brakande öfverröstade Baronens högljudda utrop och svordomar. Barnen och hustrun sleto och drogo i hatten, — men förgäfves. Ingen hade någon knif. Fröken Camilla fortfor skoningslöst med sitt skämt. Hennes ögon lyste af munterhet.

— Hvilket foretrækker De, Baron, at ledes hjem saa som De nu har det, eller att gaa hjem uden Hat? Hvis vi skjær Hatten sönder, da kan De ju neppe bruge den? Jeg vil for övrigt paatage mig at fortælle Dem alt det som sker och alt det som siges, hvis de icke kan höre derinde. Bliv kun rolig siddende.

Baronen blott brummade och svor inne i hatten.

Med förenade ansträngningar lyckades man dock slutligen att få upp hatten igen. Näsan slet förfärligt ondt i förbifarten, och håret stod i alla väderstreck när Baronen yrvaken såg sig omkring. Efter någon stund hade han återvunnit sitt vanliga god-

modiga lugn, och man kunde vända sin uppmärksamhet till hvad som försiggick.

Dagens gudstjenst hade börjat med en ståtlig marsch af hela armén genom kyrkan och upp på estraden, hvarvid musikkåren spelade, fanorna svängdes och arméns anhängare vildt viftade med näsdukarna från läktarne.

Efter några ögonblicks uppehåll, hvarunder officerare och soldater intogo sina platser på estraden, med musiken högst uppe bakom dem, uppstämdes en frälsningssång.

Denna sång sjöngs icke som en psalm, utan till en ytterst liflig och i sämre kretsar populär melodi »Kom och tråd dansen». Det gick en rysning genom den stackars Baronen, när refrängen efter hvarje vers med ofantlig värme togs om, ända till tre gånger, med orden »Jesu, ditt blod». Han påminde sig nämligen de ord, som egentligen hörde till denna refräng: »Kärlek och vin».

— Det här är rent af oskickligt, utbröt han, först till sin hustru och derefter, då han af henne inte fick något svar, till sin andra granne, fröken Camilla. Det är rent af en hädelse! Han förklarade för henne hur det förhöll sig.

— Det er slet ikke nogen Gudsbespottelse, svarade hon. Det er kun at til smukke Melodier aptere alvorlige Ord, i stedet for letsindige og frivole. Jeg finder for min Del den Idee overmaade genialisk.

— Men det är ju en skabrös melodi!

— Musikken kan i sig selv aldrig være skabrös, svarade hon. Kun glad og munter. Det er Texten som gjör den skabrös. Lytt kun, hvorledes Musikken

passer godt til Orden: »Kommen till mig, I alle som trötte, sträfven och tyngens, under ert ok»!

— Ni förvånar mig, fröken Camilla, sade Baronen. Inte trodde jag, att jag skulle finna er på den sidan.

— Det er for at De ikke kjender mig ret, Baron Crusenborg, svarade Camilla. Jeg vil haabe, at De altid skal finde mig paa den spirituele Side, enten det nu er hos Frälsningsarmén eller Jesuiterne. — Men den der, han er ikke videre spirituel, det indrömmer jeg, tillade hon småleende några ögonblick sednare.

Sången hade nämligen slutat, och den ena efter den andra af de på estraden sittande uppträdde för att aflägga vittnesbörd. Den som nu först yttrade sig, var icke lycklig som talare. Han hörde tydligen till den del af Frälsningsarméns medlemmar, som finna sina egna obetydliga personligheter vinna uti betydenhet, genom att förena sig med en stor andlig rörelse, och som, möjligen sig sjelfva ovetande, tillfredsställa sin egen fåfänga, då de inför en stor allmänhet tillåtas uppträda, högt bekänna sina verkliga eller inbillade synder samt beskrifva den sällhet och frid, som känslan af frälsning skänkt dem. De hafva vanligen ett ytterst obildadt eller åtminstone illiterat sätt att använda språkets och talkonstens hjelpmedel. Härtill kommer ofta en obehaglig sjelfkänsla och en tydligt framträdande tro, att ju större syndare de förut varit, desto bättre Guds barn måste de nu blifva. Ty så tyckas de mången gång hafva fattat Kristi gudomligt sköna liknelse om den förlorade sonen och ordet att »det blir mera glädje i himlen

öfver en syndare som sig förbättrar, än öfver nio och nittio rättfärdiga, som ingen bättring behöfva».

Baronen åhörde detta vittne, utan att erfara den ringaste lust att frångå sitt beslut, att icke på något sätt deltaga i denna enligt hans åsigt högst irreguliera och olämpliga form af gudstjenst. Han hade småningom smält den lilla lexa han nyss erhållit af sin granne. På det hela taget hade han förstått henne rätt. Man borde göra rättvisa åt, ja till och med erfara en intellektuel njutning af det, som var qvickt eller genialiskt, utan att derför i ringaste mån behöfva låta sin känsla beröras deraf. Smickrad af det intellektuela bandet dem emellan, försökte Baronen nu, att på sitt tunga och klumpiga sätt följa henne i spåren. Han satt derföre med ett medlidsamt men halft satiriskt uttryck när någonting försiggick, som han ansåg ur hvarje synpunkt förkastligt, men nickade deremot välvilligt en och annan gång, då han fann att ett sannt ord sades eller en fyndigt funnen verkan uppnåddes.

De öfriga medlemmarne af sällskapet deltogo hvar och en på sitt sätt i andakten. Anna hängaf sig åt sin djupa okritiska känsla. Friherrinnan och Mary bortfördes då och då ofrivilligt af ett andligt vågsvall, hvarifrån de åter lugnade sig under de mera triviala ögonblicken, i likhet med en simmare, som stundom försvinner i en skyhög våg, för att snart derpå åter visa sig, lugnt flytande på krönet af de mera stillsamma böljorna.

Hvad de unga herrarna angår, så fordrar sanningen att om dem säga, att de hufvudsakligen sysselsatte sig med att betrakta fröken Camilla. Någon

gång hviskade Claes ett ord till henne ifrån sin bänk der bakom, men han fick sällan något svar, om ej möjligen en liten otålig ruskning på hufvudet. Elof sade icke ett ord. Han satt för det mesta orörlig, med ögonen på en liten grön orm, med glittrande ögon, som fäste plymen i Camillas hatt.

Men svårare tider skulle komma. Frälsningsarméns ledare äro mästare uti rätta konsten att sätta sin publiks känsla i rörelse. De veta, att det måste ske så småningom, liksom vatten bringas till kokning. De föra derför aldrig sina bästa trupper först i striden. Men efterhand, allt efter som värmen stiger, ökas den andliga elden, tills den önskade verkan blifvit uppnådd, slaget vunnet, och dess frukter mogna att skördas.

Så gjorde de äfven denna gången. Flera ofta vackra och alltid lifliga sånger hade sjungits, åtskilliga varmhjertade tal hållits af de högre officerarne, manliga och qvinliga. Publikens stämning hade blifvit allt mera sympatisk. Mången, som först sutit rak och styf, hade nu böjt både rygg och knän uti ödmjuk bön och ångestfull tillbedjan. Många öga hade tårats och säkert många hjerta rörts.

Men nu började musiken spela en ljuflig, fridfull, hjertesmekande melodi. Man tyckte sig skåda en scen af landtlig frid, der solen sken ned på rika fält, och vasspipans toner lockade fåren att följa den gode herden på en grön äng till friska vatten. Allt saktare och saktare ljödo tonerna. Ofrivilligt slöto sig de flestas ögon, andras hufvuden sänktes mot bröstet, och man försjönk uti ett tillstånd af andlig och lekamlig, obeskrifligt ljuflig hvila och frid.

Den sista tonen dog sakta bort, och med en suck af njutning såg man åter upp mot estraden. Der stod nu upprätt en helt ung flicka, klädd i arméns uniform, men utan den fula hatten. Hon hade mycket rikt, ovanligt ljust hår, som för öfrigt var så enkelt ordnadt som möjligt. Ansigtet var vackert och väl formadt, utan att dock vara hvad man kallar bildskönt.

Men ögonen! Uti ögonen låg det uttryck af outsäglig frid, som följer en orubblig visshet, att man funnit saligheten. Att man funnit saligheten för tid och evighet! Att man aldrig, aldrig mera skall täras af sorg och oro, att man intill tidens slut och evighetens oupphinneliga rand skall njuta en salighet utan namn.

Hon stod först och såg mycket lugnt på folket der nere. Men nu höjde hon ögonen sakta uppåt. En plötslig glans öfverstrålade då hennes ansigte, och en känsla genomfor alla åskådarne af *att hon såg Gud* — ja, *att hon såg Gud!* Så förklaradt blef med ens hennes ansigte.

Himlarna hade öppnat sig för henne. Verldsalltets beherrskare visade sig för hennes öga. Hon stod ansigte mot ansigte med Allmakten.

Åskådarne, dessa små menniskor med sina omsorger och bekymmer, sina tankar och begrepp, sina dygder och sina svagheter — de suto der nu och stirrade med andlös häpnad på den unga flickan, som ämnade tala med Gud.

Tala med Gud! Huru många af dessa hade icke trott sig tala med Gud? De hade bedt sina böner och sjungit sina psalmer; de hade legat på sina knän,

allt inför Gud. Men hade de någonsin *sett* honom? Hän uti den vida rymden hade deras böner gått; deras harpors ljud hade tonat genom det ändlösa fjerran. Men hade de någonsin nått Hans öra, dessa böner, dessa ljud? Hade Han bevärdigat dem med en enda blick, der de lågo i stoftet inför Honom?

Hade deras ögon någonsin sett hans ansigte? Här, inför dem, stod en, som såg Honom, och som nu ämnade tala vid Honom. Hon såg Honom, och återskenet af Hans glans syntes i hennes anlete.

Innan den unga flickan ännu sagt ett ord, hade den underliga känsla bemäktigat sig hela församlingen, som i sådana ögonblick med oemotståndlig makt och med elektrisk hastighet meddelar sig från hjerta till hjerta. Inför denna andliga naturkraft, en stor menniskoskaras samfälda känsla, faller hvarje motstånd till jorden. Den kommer som en mäktig hvirfvelvind. Allt sopas bort i känslans väldiga storm.

Så gick det med Baronen. Han glömde alla sina beslut att icke vara andäktig, att endast som åskådare deltaga i denna oformliga gudstjenst. I detta ögonblick skymtade för hans själs öga en glimt af den stora sanning, som låg uti Kristi ord till den Samaritanska qvinnan: »den tid kommer, då icke allenast på detta berget Geritzim eller i Jerusalems tempel skolen I tillbedja Gud. Gud är en ande, och de som honom tillbedja, skola tillbedja honom i anda och sanning». Uti Lutherska domkyrkor, Katolska katedraler, Frälsningsarméns ståtliga hufvudqvartér — eller i låga hyddan, hvar som helst! blott det sker i anda och sanning.

Hos Camilla var processen långt mera invecklad, och för vidlyftig att här beskrifva. Vare det nog sagdt, att en fläkt af den andlighet, hvilken liksom luften hvilar öfver verlden och liksom den stundom sättes i rörelse, i detta ögonblick kom vid hennes hjerta, och gaf det en förnimmelse af den allmakt, hvars tillvaro hon så ofta förnekat. Hon trodde dock, att det endast var åt sin estetiska känsla hon hängaf sig, då hon med tårade ögon och klappande hjerta såg på den unga flickans strålande anlete och lyssnade till hennes samtal med Gud.

Men hvad var det hon sade? Det var ej lätt att säga efteråt. Ingen lyckades upprepa orden, man afstod snart från alla försök. Hon talade endast en kort stund. Först ett ord af glädje och tacksamhet för att den allmakt, som råder öfver oss på ett så förfärligt oinskränkt sätt, är en kärlekens Gud, och ej en hatets och vredens. Dernäst ett utbrott af hänförd känsla af kärlek till Gud, som tagit form och skapnad uti Kristi person, och dermed trädt fram ur sin allmakts dunkla, outransakliga fjerran. Treenighetens mystiska dogmatik förvandlades till en lefvande, fullt fattlig personlig bild: Gud var i Kristus. Uti Jesus Kristus blef Guds kärlek, Guds heliga ande uppenbar och begriplig, uti den högsta form som menniskor kunna fatta den, nämligen Jesu Kristi kärlek. Är icke detta en treenig Gud, tre och dock en, Gud, Kristus och Helig Ande i en och samma Gudomliga gestalt. Är menniskoslägtet frälsadt genom blod? Ja, genom kärlek! Genom en kärlek som gjuter sitt blod.

Var det med Gud eller Jesus Kristus hon hela tiden talade? Såg hon Fadren sittande på sin thron och Sonen på hans högra hand? Ingen frågade och ingen tänkte derpå. Det är blott namn och ord, stoft och rök. Känslan är allt. . . .

Sedan hon slutat, tog hon upp en sång, en frälsningspsalm uti många verser, med samma omqväde till hvarje vers. Med en icke stark men outsägligt ljuflig röst sjöng hon först hvarje vers ensam, hvarefter hela församlingen instämde i slutstrofen. Baronen hade snart lärt sig denna och stämde uti, som om han haft en röd skjorta på sig.

Camilla smålog åt hans ifver, men deltog äfven hon i sången. Den unga frälsningssoldaten uppe på estraden hade lagt märke till Camilla och såg ofta på henne med ett vänligt uttryck, som om hon känt henne länge. Slutligen kunde Camilla icke uthärda längre.

— Nej, dette er altfor galt, sade hon. Lad os gaa, inden vi alle er blevne rent vanviddige. Blive vi siddende, saa ligge vi snart allesammen på Knæ der fremme ved Alterrunden, og skrige at vi er frelste. Baron Crusenborg kan jeg ikke ansvare for mange Minutter endnu. Han havde alt været der allerede, hvis jeg ikke havde holdt ham fast i Skjödet.

— Det är inte sannt! sade Baronen i det de gingo. Men för resten va' ni lika tokiga allesammans; till och med fröken Camilla var rörd, det såg jag.

— Ja vist var jeg saa, svarade den muntra lilla Danskan. Jeg var på god Vej at blive hypnotiseret af den lille Tryllerinden. Hid vover jeg mig da aldrig mer. — Hon vände sig vid utgången om och kastade

en blick bortåt estraden. Den unga flickan der uppe stod och såg efter henne. Deras ögon möttes. Camilla vände sig hastigt och påskyndade sina steg. Nej Du! Ikke den Gang! sade hon halfhögt. Med en lång, längtande blick såg den andra efter henne. —

Det andliga har helt visst sin pendel-lag liksom det yttre mekaniska, men väntar ännu på sin Galileo för att blifva formulerad. Så mycket har man dock redan förstått, att den inre pendeln ofta är ganska analog med den yttre. Efter stark värme inträffar en motsvarande grad af köld. Reaktionen är nästan alltid en följd af alltför häftigt och på artificielt sätt uppvärmd känsla. Detta är isynnerhet sannt om religiös glöd. Den efterträdes nästan alltid af en motsvarande grad af köld, likgiltighet, ja till och med afvoghet och hat.

När Baronen hunnit lugna sig, var han ej så litet skamsen öfver sitt uppförande. Han, en värdig och stadig medlem af svenska statskyrkan, hade låtit locka sig till ett i högsta grad irreguliert känsloutbrott, och det på ett ställe, som inte ens kunde kallas för kyrka, en »lokal». Han hade gått dit, visst icke för att deltaga uti andakten, utan endast för att, som han uttryckte sig, »studera en intressant yttring utaf vår tids religiösa fanatism». Och hur hade han burit sig åt? Jo, stått och sjungit hallelujah och andra frälsningssånger som den värsta stridsropsflicka! Sjungit med i deras sånger, bedit med när de bådo! Och han hade bedit riktigt varmt och andäktigt, inte bara lutat sig framåt med hatten eller handen för ögonen, och utsagt ett böneformulär, så som en lugn och sansad protestant bör och brukar göra, den der protesterar mot all öfver-

drifven känsloyttring, såsom smakande af papisteri, och ovärdig en menniska, som tar sitt förstånd med sig uti religionssaker.

Tänk om någon af hans umgängesvänner hade sett honom! Jo, det skulle just vara trefligt.

När man låtit förleda sig till ett känsloutbrott, som man efteråt skäms för, så är det ganska naturligt, att en viss hårdhet och förargelse insmyger sig i ens sinne. Jag har varit löjligt vek och hänförd. Nu måste jag visa, att jag alls inte är någon sådan der from tok och snyftande läsare. Jag måste bära mig ovanligt lugnt och sansadt åt, kanske litet verldsligt; ja om ingenting annat kan visa, att jag återvunnit min jemnvigt, så skadar det inte, att jag bär mig litet illa åt.

Baron Johan hade derför god lust att — att, ja att rent af synda litet grand, om han bara kunde hitta på någon lämplig sorts synd, som inte var oförenlig med hans ställning som hyggligt sansad protestantisk kristen och aktningsvärd samhällsmedlem. Att detta var omedvetet, är naturligt. Baron Johan var så litet sjelfmedveten som det är möjligt att vara. Sjelfanalys nyttjade han ej.

Under de näst följande dagarna var Baron Johan således inte fullt så godmodig och snäll som han plägade vara. Och hans familj hade derför inte så trefligt som vanligt.

Camilla Birkestierne bar sig deremot helt olika åt. Hon var alldeles för klok och qvick för att, medvetet eller omedvetet, se saken på det sättet. Öppet och ärligt, utan den ringaste känsla af skam, erkände hon sig hafva blifvit hänförd af sin känsla. Hon var väl bekant med dessa slag af psykologiska

fenomen. De voro ganska intressanta, ej minst då man studerade dem på sig sjelf, ungefär som då en vetenskapsman studerar giftets verkningar på sin egen kropp.

Men härmed är ingalunda sagdt, att Camilla efteråt behöll qvar någon religiös inverkan af det genomgångna känsloruset. Det var helt och hållet tillfälligt, öfvergående. Hon hade fullständigt återvunnit sin jemnvigt och var nu åter färdig, att med sin vanliga förståndsskärpa bedöma allting.

Dock är det sannolikt, att äfven hon ofrivilligt måste lyda pendelns lagar och derföre slagit litet öfver åt den motsatta sidan, så att hon var hårdare, mera cynisk, mera absolut religionsfiendtlig och principhatare än förut. Detta var nog helt och hållet omedvetet. Hon skulle skämts derför om hon insett det. Men — man har ej varit så nära att blifva öfverrumplad och öfvermannad af en fiende som hon vid detta tillfälle, utan att bära ett litet agg i sitt hjerta till denna fiende. Och detta visade sig uti hennes tal och uppförande efter besöket i Frälsningsarmén på flerfaldiga sätt.

De som isynnerhet fingo erfara ojemnheten i hennes lynne voro hennes beundrare. De voro, som vi veta, en hel mängd, men det är egentligen med Elof och Claes som vi hafva att göra.

På Claes bet ingenting så särdeles djupt.

Han hade ett lyckligt sätt att ta mulna dagar, hvilket gjorde honom temligen oberoende af väderleken. Var det storm och moln den ena dagen, så blef det väl vackert väder dagen derpå, eller nästa vecka. Man fick ge sig till tåls. Det blef väl bättre.

Camilla visste inte riktigt, om hon skulle vara förargad öfver eller belåten med Claes i detta afseende. Hon förklarade, att ingenting bet på hans ogenomträngliga hud af godt lynne och sjelfbelåtenhet. Hur hon snäste och snubbade, så var han lika glad ändå.

Hon frågade, om han inte förstod, att hon fann honom odräglig och inte ville se honom. Han svarade helt muntert, att det förstod han visst, men att det vigtigaste ändå var, att han fann henne förtjusande och att, sålänge han hellre än allting annat ville se henne, så ämnade han inte gå, förrän hon rent af körde bort honom.

Men hade han då rakt ingen stolthet, ingen »self-respect»? Kunde han tåla vid hvilken behandling som helst, utan att blifva ond? Ja bevars! Hon fick behandla honom som en hund, det gjorde honom ingenting, blott han finge vara qvar i hennes närhet.

Hon satt och såg på honom länge och grundligt. Flera gånger om fästade hon sina blåa englaögon med djupt forskande uttryck på honom, lät dem slutligen åter sjunka och förblef sittande uti tankar, som om hon ej kunde komma till rätta med det problem hon sökte lösa.

Han mötte alltid hennes blick med samma muntra, obesvärade uttryck i sitt ansigte. Detta var mycket roligt, tyckte han. Att få sitta så här och se på henne. Att få bannor eller småleenden, det kunde ungefär göra detsamma. Hon var precist lika förtjusande, hur hon än bar sig åt.

Då talade hon till sluts, åter med ögonen på honom.

— Kan De sige mig en Ting? Hvad vil De egentlig?

Han svarade genom att småsjunga första raderna af den gamla folkvisan:

Och hör du lilla Dora, vill du gifta dig i år?
Ty nu har jag älskat dig i åtta långa år —
u-t-i r-o-o-s-o-r!

Hon smålog med suveränt förakt.

— Gifte mig med Dem! De har ikke kænt mig i otte lange Uger. Hvorlænge har De hvad De behager kalde elsket mig?

— Lika länge, som jag känt er, förtjusande fröken Camilla.

— Hum! Det var nu ikke saa ilde for en Gangs Skyld. Men sig mig, hvad er det egentlig, som De elsker hos mig?

— Det kan jag verkligen inte säga.

— Synes De, at jeg er hvad de her i Sverige kalder »snäll»?

— Det fruktar jag att ni inte är.

— Ikke god?

— Nej, inte synnerligen.

— Dydig?

— Det hop — det tror jag, ja.

— Det er maaske bedst, at De nöjer Dem med at haabe, som De först vilde sige, sade hon torrt. Men hvis jeg er dydig, hvorfor er jeg det da, kan De sige mig det?

— Nej, det kan jag visst inte. Ni gör mig alltför svåra frågor, fröken Camilla.

— Naa, saa vil jeg sige Dem det. Jeg er kun dydig af Kaste-hensyn.

— Af Kast-hänsyn?

— Ja. Har De ikke hört tale om det Hinduiske Kastevæsen?

— Jaså det, jo visst. Man får inte göra vissa saker, annars —

— Taber man Kaste, ja; synker ned fra sin egen Kaste til en lavere. Altsaa, af Kaste-hensyn. Forstaar De?

— Ja, jag tror — men kanske inte riktigt ändå.

— Ikke for Dydens egen Skyld. Jeg bryder mig slet ikke om det som kaldes Dyd.

— Inte?

— Nej.

— Åh! Fröken Camilla!

— Jo, saa er det. Naa?

— Ja, hufvudsaken är ändå, att ett fruntimmer uppför sig dygdigt, orsaken må vara hvad som helst.

— Saa, De siger det? — Nu såg hon åter på honom med det der föraktliga uttrycket. — Motivet er for Dem intet?

— Nej, inte så mycket som sjelfva saken.

— Altsaa, ikke god, ikke snäll; og dydig kun af Frygt for at förlore min Stilling i Societeten! og en saadan Kvinde kan De elske! Fy! Hvad I Mænd dog er foragtelige! Jeg vil sige Dem, Baron Claes, (och nu sprutade hennes ögon nästan eld) at hvis jeg var en Mand, saa skulde jeg ikke vilde röre vid en saadan Kvinde uden at drage Handske paa.

Claes, den stackaren, var för en gångs skuld bragt ur concepterna och visste inte hvad han skulle svara.

Hon teg en lång stund och tycktes hafva glömt hans dervaro Derefter såg hon upp igen. Hennes

lynne hade förändrats. Hon afskedade honom nådigt, som om hon varit en drottning.

— Saa! Gaa nu! Jeg vil være ensom. Og en Sag! De maa ikke videre tale om, at De vil gifte Dem med mig. Saagjerne, ja megetheldre kunde jeg gifte mig med clown Tanti (en mycket populär cirkusclown på den tiden i Stockholm och Köpenhamn).

Claes for högt i vädret. »Clown Tanti! ropade han. Det var nästan för starkt.»

— Ja, for han er idetmindste morsom. Ser De, enten maa en Mand være intressant eller morsom. De er intetdere. Gaa nu, saa er De snild. Jeg er træt, og jeg skal spise Middag hos den Tydske minister. Jeg maa hvile lidt.

Men då hon såg, att han denna gång verkligen blifvit ledsen, ropade hon på honom just då han var i dörren och tillade småleende: »De behöver for övrigt ikke tage Dem mine Ord altfor nær. Er De en Clown, saa er jeg en Cirkusrytterinde, som gjör Saltomortaler gjennem store Töndeband med Silkepapir. Thi hele Verden er jo en stor Cirkus, det ved De vel, der alle tumle om og grimasere à qui mieux-mieux, den ene bedre end den andre. Det er ingen Skam deri. Hovedsagen er, at komme gjennem Livet, uden at have haft det altfor kjedeligt. Jeg mente ikke hvad jeg sa' nys. Saa! Farvel! Gaa nu.»

Och så räckte hon honom med ett förtjusande, halft vemodigt leende sin lilla hand och sade ingenting då han kysste den ett par tre gånger, innan han slutligen gick.

Detta tilldrog sig hemma hos henne i våningen vid Strandvägen, der hon på amerikanskt vis emottog

visiter, till och med af unga herrar, utan att ens hennes Tante alltid var närvarande.

Sedan han gått, satt hon, eller rättare sagdt låg hon länge qvar i sin ytterligt beqväma låga hvilstol. Hon sof icke, ty ljusa och mörka moln flögo sakta öfver hennes ansigte, allt efter tankarna inom henne.

Nu sträckte hon ut sin fot och purrade med tåspetsen en liten silkespudel af aldra minsta slag, som låg på mattan bredvid henne.

— Tamino, sade hon, Du maa ikke sove saa godt. Sig mig, Du min eneste Raadgiver, skal vi rejse herfra, nu strax, inden vi har gjort altfor meget ondt her oppe blandt disse gode Svensker? Nej, Du maa ikke sovne igjen. Svar mig! Skal vi?

Tamino öppnade sina sömniga ögon, gäspade, såg på henne, och då han icke fick vara i fred, flyttade han sig ett stycke längre bort, der han icke kunde nås af den lilla röda skinntoffeln på hennes fot. Der snurrade han långsamt ett par gånger om, innan han åter lade sig till hvila.

— Saa, Du vil blive her, Tamino. Naa, maa da Skjæbnen gaa i Opfyldelse! Jeg er — uskyl-dig!

Hon satt tyst, lade hufvudet mot kuddarna och somnade slutligen in.

En half timme var allt tyst.

Tanten öppnade dörren. »Du glemmer jo ikke Middagen hos Excellensen B., Camilla? Klokken er mange.»

— Alt kan jeg glemme, Tante lille, svarade hon, utan att röra sig eller öppna ögonen, kun ikke Middagen, ty det er mit Elsklingsmaaltid. Vær kun rolig. Du ved, jeg klæder mig paa 5 Minutter.

— Man skal ikke skæmte med alvorlige Ting, sade Tanten. Kronprinsen er inviteret, det ved Du. Hon slöt åter till dörren och försvann.

— Ja, og Baron Elof Crusenborg. Det ved jeg ogsaa, lille Tante, sade Camilla, men det uagtet maa jeg have mig endnu et lille Blund. . . .

När de omkring klockan 10 om aftonen åter kommo hem, hade Camilla uppfört sig så, att till och med Tanten ansåg sig böra säga ett allvarsamt ord innan de skiljdes åt för natten.

— Den ene Broder hele Formiddagen, og den anden hele Eftermiddagen, sade hon. Maa det uden Indiscretion være tilladt at spörge, hvilken af dem skal blive den udvalgte?

Camilla såg på henne med sina halfslutnaste ögon och svarade:

— Lille Tante! jeg tror at, hvis Polyandri er tilladt efter dette halvciviliserade Lands Lov, saa vilde jeg helst tage dem begge to.

— Naa, saaledes! svarade Tanten och gick in till sig, för en gångs skull något förargad. Hennes lärjunge var på väg att öfverträffa sin lärarinna.

Ty Camilla hade onekligen i dag begagnat sig af det förnämare societetslifvets temligen stora friheter till det yttersta.

Elof förde in henne till bordet och satt naturligtvis på hennes ena sida. Hennes granne på den andra är knappast värdt att mycket tala om, ty han fick ej många ord under middagens förlopp. Det var för öfrigt en gammal generalkonsul, stor ätare och ändå större vinkännare, som temligen lätt tröstade sig. Han hörde till dem som anse, att man är bjuden på middag

för att äta och inte för att prata. En och annan liten yttring af sympati, då någonting ovanligt läckert förekom, var allt hvad han begärde af sin granne. Och detta gafs honom af fröken Birkestierne med en urskiljning, som visade, att hur intellektuellt hon än blifvit uppfostrad, så hade hon äfven medhunnit att i grund studera kokkonsten och var en gastronom af rang. Generalkonsul Kurbitz behöfde blott något litet vrida sitt stora, på en tjock hals sittande hufvud och gifva henne en spörjande blick ur sina blodsprängda ögon, så möttes han af en liten nick, ett småleende, och om så behöfdes, ett eller två ord af motiveradt omdöme rörande rätten eller vinet, »ja, udsögt! — Briljant — Jeg har dog spiset endda finere hos Dem» o. s. v.

Och detta afbröt alls icke hennes samtal med Elof, som fortgick under hela middagen, nästan som om de varit på tu man hand.

I början var Elof något litet reserverad, ja nära på kall. Camilla hade dagen förut behandlat honom så illa, med ett så segervisst öfvermod, att hans sjelfkänsla knappt kunnat uthärda det. Under natten hade han utstått en svår strid med sig sjelf. Borde han ej med en förnyad ansträngning lösgöra sig från denna Circe, hvilken hotade att förvandla honom till en lägre djurarts skepnad, om han ej räddade sig genom flykten? Något bestämdt beslut hade han dock ej fattat, då han infann sig vid middagen. Vid första ögonkastet såg Camilla hur det var med honom.

Hon såg att Elof hade en tanke på frigörelse, på revolution. Det behöfdes ej mera, för att den sista skymt af barmhertighet ögonblickligen skulle försvinna.

Hade han legat hjelplös vid hennes fötter, nåja — kanske hon då ännu kunnat skona. Ty elak var hon icke. Hon hade någon gång förut gifvit nåd, till och med försökt att varna sina slafvar för den fara de löpte. Med Claes hade hon ju gjort så. Men — kanske det var för att han syntes henne ett byte af lägre art, knappt värdig hennes Dianas båge. Hans obetydlighet kunde bli hans räddnng. Elof deremot, Elof var ett värdigt mål, han var en kronhjort, ett högdjur med tio horn, och han försökte nu att undfly henne? Åhnej!

Elof var, som sagdt, de första ögonblicken litet fåordig, men hon låtsade ej märka det, utan talade på sitt vanliga muntra, lifliga sätt, och med den lediga förtrolighet, som länge rådt emellan dem. Hade hon varit någon annan, så skulle detta ha förvånat honom, ty deras sista ord dagen förut hade ej varit af mildaste slag. Hon hade sökt förmå honom till vissa medgifvanden, hon hade velat till det yttersta bevisa sin makt öfver honom, och då han med ansträngande af sina sista krafter stått häremot, och nekat henne denna qvinliga triumf, hade hon glömt sig och behandlat honom ganska illa. Slutligen hade hon befallt honom att gå, och förbjudit honom att någonsin mera tala vid henne.

Men huru skulle sådant ske? Umgås man i samma hus och träffas der, så är det ej lätt att undvika att vexla ord, såsom barn göra, hvilka blifvit osams. Och är man bjuden på middag tillsammans, så kan det blifva rakt omöjligt. Ty lika litet som en dame får bjuda upp till dans, lika litet får hon bjuda upp den som skall föra ut henne till middagen. Sådant

bestämmer värden enväldigt. »Vill ni vara god och föra ut fröken Birkestierne», säger värden. Då går det ej an att svara: »Ers Excellens, det kan jag omöjligt göra. Vi ha grälat med hvarandra, och hon har förbjudit mig att tala vid henne. Gif mig derför, om jag vågar be, en annan dame, Ers Excellens». Sådant skulle troligen väcka för mycket uppseende och måhända göra både herre och dame löjliga.

Dessutom hade nog ej Elof fattat hennes förbud alldeles efter orden. Tala vid henne fick han väl, men ej på det der intima sättet som förut. Vänskapen var slut. Det skulle råda en viss kyla emellan dem, början till dödskylan för honom, stackars gosse.

Men här fanns ingen kyla. Hon var strålande solsken mot honom. Hon tog hans arm på det sätt som fruntimmer göra, när de ej tycka illa om att röra vid sin kavaljer, och hon tyngde lätt på hans arm, under de få stegen till middagsbordet, så som man gör med sina riktigt goda vänner. Huru mycket kan ej läggas i sättet att gå vid en persons arm!

Huru van Elof redan än var vid Camillas skiftande lynnen, så blef han i dag något öfverraskad af omslaget sedan gårdagen. Men han kunde ej göra sig löjlig och »boudera» henne, då hon tycktes ha glömt allt hvad som händt. Hade det varit mindre allvarsamma saker dem emellan, så kunde han möjligen ha skämtat och sagt: »hur var det? Skulle inte vi två vara som hund och katt för framtiden»? Men det är alls icke omöjligt, att han äfven dermed endast skulle gjort sig löjlig. Ty om hon hade svarat, med en oskyldig min, »hund och katt? Nej, det kan jag inte

minnas; det måste ni ha drömt», så hade han omöjligt kunnat processa med henne derom. Ett fruntimmer som vill glömma och förlåta, har alltid rätt att göra det. Och han, ja han måste ta emot förlåtelsen antingen han vill eller ej.

Elof kunde ej skämta med Camilla Birkestierne om sådana ting. Att visa sig trumpen, då hon var vänlig, kunde han heller ej, och inte hade han för öfrigt någon lust dertill. Följden var den, att en liten stund efter det de satt sig till bords, tycktes de vara lika goda vänner som någonsin — tycktes — ty hon var bland de qvinnor som aldrig glömma ett försök till uppror, och nu skulle han straffas.

Men i sitt sätt mot honom var hon ändå mera förtjusande än någonsin. Den der särskilda förtroligheten, som tyckes säga att »alla de andra här sittande veta vi ju hvad de gå för. Det är endast vi två som förstå hvarandra, endast er som jag bryr mig om att tala med». Den der uppriktigheten, som ej skyr att blotta hela sitt inre, ty dels är »det så angenämt att finna en som så förstår mig, och dels — hvad skulle det tjena till att förställa sig? Ni skulle ju genomskåda mig ända. Ni är så skarpsynt, så öfverlägsen, och ändå så skonsam, så sympatisk».

Detta sätt att tala med Elof hade hon idag, men endast så mycket intimare, som de förut varit hvarandra så nära. Och snart var han liksom omgifven af en sådan der trollkrets, hvilken en qvinna kan draga omkring den man som älskar henne, äfven om hon icke älskar honom tillbaka.

Dertill kom äfven känslan af hennes närhet, det tillfälliga vidrörandet samt den fina, knappt märkbara

rosendoft, som alltid omgaf henne, och som han så väl kände, doften af ljusgula thearosor, hennes älsklingsblommor.

Äfven i dag hade hon en utsökt sådan ros, eller rättare två, en vid bröstet och en i håret. Hon var klädd i gult siden, gult af det aldra ljusaste slaget, nästan halmfärgadt, en utomordentligt fin skiftning, afsedd att alldeles sammanfalla med hennes ljusa hår. Och rosorna voro valda af precist samma färgschattering, så att det var omöjligt att ej tänka på, att hela den lilla förtjusande menniskan sjelf liknade en af dessa makalösa gula rosor, som om vintrarna sändas oss från södra Frankrike och Algier och som kallas Gloire de Dijon. Topaz-armband dertill. Så var hon klädd.

Ingen fästade sig särskildt dervid, att Elof och Camilla talade oafbrutet vid hvarandra under hela middagen. Generalkonsul Kurbitz var, som vi sett, förtjust att få äta ifred; och Elofs andra granne var en ung dame, som hade en starkare magnet på sin andra sida och derför ej förargades öfver hans ensidighet.

Efter middagen gingo herrarne snart in uti rökrummet. Elof, som ej var rökare, stannade qvar hos damerna och, hur det var, kommo han och Camilla snart in uti ett litet rum i slutet af våningen, der de voro ensamma. Der förblefvo de, utan att tänka på andra, ända till dess Etatsrådinnan v. Falbe sökte rätt på Camilla för att fara hem.

Ej underligt att Tanten, och sannolikt ändå mera några andra, tyckte att sjelfsvåldet började gå väl långt.

Det var ett litet vackert rum, hållet i perlgrå färg, fullt af ytterligt beqväma soffor och stolar, samt endast upplyst af en mattslipad taklampa.

Der utkämpades nu en af dessa dueller på lif och död, der inga skott höras, intet blod fläckar möblerna sedan striden är slut, men derifrån den ena eller begge kämparna vanligen medföra sår för hela sitt lif.

Midt uti ett samtal, mindre personligt än vanligt, afbröt Elof plötsligt hvad som sades, ställde sig framför Camilla och sade:

— Och nu Camilla, ännu en gång, hvad skall slutet bli på det här? — De hade sedan någon tid hunnit till den punkt af förtrolighet, att de på tu man hand sade du till hvarandra.

I ett ögonblick förändrades hela menniskan. Hon hade setat och talt om stoikernas filosofi. Hvad hon beundrade mest hos denna, var ej dess sublima lära, hvilken dock förmådde lyfta några af dess lärjungar till en själshöghet, ej långt under den Kristna. Hon tilltalades egentligen af stoikernas titaniska styrka och trots mot allmakten.

En svag varelse, en blott atom i det oändliga verldsalltet, vågar göra sig oberoende, trotsigt oberoende af den oinskränkt herskande gudamakten. Villigt erkännande, att hon sjelf är absolut maktlös, och värnlös emot de öden, de lidanden, som denna allmakt behagar beskära henne, gör hon sig dock oberoende deraf. Och hvarigenom? Jo, genom att ur sitt eget inre hemta en kraft så stor, att allmakten snart sagdt förlorar sin makt; en kraft, ej att kämpa, ty hvilken skulle kunna kämpa mot allmakten, utan att lida, att lida och uthärda allt, utan att gifva en

klagan, ett enda ljud af smärta ifrån sig, och ändå mindre uttala en enda bön om nåd.

Jemförd med denna styrka hos stoicismen, fann hon den Kristna ståndpunkten svag, ynklig, qvidande; ödmjukt, ja nästan slafviskt bönfallande om förskoning; och slutligen, värst af allt, sökande sin tröst för det närvarandes hårda öden uti hoppet om framtida ersättning derför, visshet om oändlig sällhet som lön för ändlig smärta.

Det var ungefär vid denna tidpunkt som en af de andra gästerna, en ung fransk attaché, gjorde ett ströftåg genom rummen och kom fram till ingången af det rum der de suto. Vid dörren hörde han till sin förvåning orden Marcus Aurelius och stoicismen, hvarpå han gjorde en hastig vändning till reträtt. »Jag vet inte, svarade han på några af det öfriga sällskapets frågor vid sin återkomst, om Baron Crusenborg är sysselsatt med att göra en »déclaration d'amour» der inne; men säkert är, att Mademoiselle de Birkestierne håller på att göra en cours de philosophie antique för sin beundrare. Drôle de gens! ces Scandinaves!» tillade han med en axelryckning.

Det var ej första gången som detta ämne afhandlades mellan dessa två, och Elof hade redan förut försvarat den Kristna ståndpunkten, och det ganska framgångsrikt, enligt hvad han sjelf tyckte.

Han hade bestridt befogenheten af uttrycken »svag, ynklig och qvidande» rörande den Kristnes ställning gent emot allmakten. Ändå mindre hade han velat medgifva riktigheten af orden »slafviskt bönfallande om förskoning» och med indignation hade han tillbakavisat ersättnings- och belöningstheorien.

Han hade ej velat förneka, att vissa theologer gått i dessa riktningar, och att mången svag eller i ethiskt hänseende lägre stående kristen omfattat dylika åsigter. Men han bestred, att Kristi lära var sådan, och att högt stående kristna trodde derpå. Ödmjukheten medgaf han, men en ödmjukhet, född af tacksamhet mot en kärleksrik allmakt, som ger pröfningar och lidande för att stärka och förädla, samt slutlig salighet som en naturlig följd af ett uppnådt heligt själstillstånd, ej som en belöning för ett med slafvisk undergifvenhet buret lidande.

Så ungefär hade han talat förut och vid detta tillfälle. Men nu var han mycket mera intresserad af ett särskildt fall af tåligt burna hårda öden och en förväntad framtida belöning. Han passade derföre på det ögonblick, då hon gjorde ett uppehåll uti sin glödande panegyrik öfver stoikerna, och framställde sin fråga:

— Camilla, ännu en gång, hvad skall slutet bli' på det här?

Hon sköt en hastig blick mot honom och drog upp sina små gula sidenfötter i soffan, så att hon blef halfliggande, med hufvudet lutadt mot ena handen. I en helt annan ton än nyss sade hon:

— Er det da saa nödvendigt, at det skal blive en Ende?

— Ja, det måste det. Jag uthärdar inte längre.

Hon gjorde en knappt märkbar axelryckning.

— Saa kjedeligt! Jeg syntes det var saa morsomt, at sejle ud paa det vide, stormfulde Hav, med Dig til Reisekammerat, og uden at vide hvorhen det vilde gaa.

— Jag begär inte bättre, Camilla.

— Mærk vel, som Reisekammerat.

— Jag förstår inte.

— Som ligestillet! Ikke med Dig til Kaptejn og mig som Passager eller simpel Matros. Kaptejnen må bli en anden.

— Och hvem då?

Hon gjorde en åtbörd öfver sitt hufvud, som tycktes betyda, att det finge bli de högre makter, om sådana funnes. Det var henne för öfrigt likgiltigt.

— Fullkomligt likställda. Det har jag intet emot.

— Men det kan desværre en Mand og en Hustru aldrig blive.

— Jo, jo, Camilla! Ärligt och uppriktigt lofvar jag dig, att aldrig söka tvinga dig till någonting, vare sig i ord, tanke eller handling. Du skall få råda öfver dig sjelf som vore du ogift.

— Det är umuligt!

— Hvilket är omöjligt?

— At en Hustru kan være så fri som Du siger. Hun blir alligevel bunden.

— Äfven om han —?

— Ja, ogsaa hvis han — Det forstaar Du vel, Elof? Hensyn til Brug, Convenance og meget andet. Han maa tynge på hennes Frihed, enten han det vil eller ikke. Saa, som Ægteskabet nu er ordnet, er absolut Frihed og Jævnlighed kun et tomt Ord. Det ser Du vel?

Han vägde omsorgsfullt hennes ord och tycktes erkänna, att det låg sanning i dem.

— Nå, sade han, om jag måste medge att den hustru, som vill något litet rätta sig efter skick

och sed, inte kan ha fullkomlig frihet i alla småsaker —

— Det er slet ikke Smaating jeg mente.

— I allt det stora lofvar jag —

— Ja, Du maa love, men det hjælper til intet. Hvis jeg for ex. skulde finde det være min Pligt, at holde offentlige Foredrag imod den orthodoxe Kristendom, eller imod Ægteskabet? Er det stort eller smaat?

— Det skulle du väl ändå inte vilja göra?

— Af Hensyn til Dig, mener Du? Og hvor var da min Frihed? og hvis der fundes Börn, og jeg vilde have dem opdragne til Comtister, til absolute Hedninger, til Theister, eller til Agnostiker, hvad da? Er det Smaating eller store Ting?

— Det är stora saker, det erkänner jag.

Hon hade tänkt sig längre fram än han och dermed vunnit segren. Hon låg nu och såg på honom genom sina halft tillslutna ögon, der han gick fram och tillbaka i rummet. Hon var alltid farligast med halfslutna ögon, mest rustad till strid.

Han stannade åter framför henne.

— Hvad är då lösningen på det problemet? Hur kan absolut frihet och likställighet för hustrun anordnas i äktenskapet?

— Det kan ikke anordnes. (Ett uppehåll och med ögonen skarpt på Elof.) Vil sige, en Maade gives det dog.

— Och det är? — Men jag behöfver ju inte fråga Jag vet ju hvad du menar. Det enda sättet hvarpå hustrun kan få ha sin frihet i allting är, att mannen förlorar sin. För att hon skall få vara fri, måste han vara slaf. Är det så?

Hon nickade, två små korta slag.

— Saa er det, netop, ja!

— Är detta rimligt, Camilla?

— Ligesaa rimeligt som det har været hidindtil, at Hustrun har været Slavinde, for at Manden skulde faa være Tyran.

— Hur ska' man då ställa till, så att hvar och en får sina rättigheter?

— Jeg siger jo, at det ikke kan ordnes.

— Och således?

— Maa den ene give efter.

— Och hvem af de två?

Det lyste till i hennes ögon.

— Parbleu! Den af de to, som har mest paa Spil, det vil sige, den som er mest forelsket.

Han gjorde nästan ett utrop af smärta vid det ohyggliga svaret, men beherskade sig och fortfor att se på henne. Slutligen sade han stilla och nästan hårdt.

— Och eftersom jag älskar dig mera, än du mig, så bör jag gifva efter? Är du då så viss, att jag älskar dig mera än du mig?

— Ja, sade hon halft småleende, derpaa er jeg ganske vis.

— Du har fullkomligt rätt, sade han bittert. Jag undrar till och med om du älskar mig alls? Gör du det? Svara, Camilla!

— Gjör jeg det? Elsker jeg Dig »alls»? Lad mig se! Lad mig riktigt nöje tænke efter, saa at jeg ikke svarer paa et saadant Spörgsmaal letsindigt, uden rigtigt samvittighedsfuldt. Thi i saadant maa man ikke lyve. Det skulde være uskjönt, oestetiskt.

Och så låg den ohyggliga flickan och mönstrade honom länge och noga, der han stod framför henne, så som i Roms förfallotid en Romersk dame kunde ha mönstrat en vacker slaf, innan hon köpte honom för sitt nöje.

— Ja Du er meget, meget skjön, sade hon slutligen med en slags suck af njutning. Jeg har jo seet mange skjönne Mænd overalt i Verden. Men jeg tror minsandten, at Du er den skjönneste af dem allesammen.

Din udvortes, Din physiske Skjönhed er af det Slags, at hvis jeg ikke havde en så kold Natur, saa skulde jeg elske Dig lidenskabeligt, allene af den Aarsag, Du deilige Mand!

Men det er nu en Gang saa fortrædeligt med mig, at jeg ikke kan blive physiskt exalteret. Jeg nyder kun saa at sige intellektuelt, estetiskt. Jeg beundrer Dig og glædes ad Dig, som ad en skjön Apollobild eller en Apoxyomenos — Du ved, Skraberen i det Vatikanske Galleri — det er alt — nej, (hon drog på det) ikke alt, det er dog altfor meget sagt, thi Du har Kjöd og Blod, og disse skjönne Farve — denne glödende, mörkbrune Teint — hvor fik Du den fra, Du Sön af Nord? Ak Elof! Ja jeg elsker dig — men kun paa den Maade, på *min* Maade. Jeg er jo saa ulykkelig, jeg arme Menneske, at være födt absolut lidenskabslös, ja uden alt hvad de her kalder känsla. Jeg er kold som Is, jeg ved ej hvad det Ord Passion vil sige. Kan jeg hjælpe det? Det er min Ulykke, min grændselöse Ulykke. Ah! jeg vilde give ti Aar af mit Liv, for at en eneste Gang faa kjende Lidenskabens Ild i mit Blod. Men det faar jeg aldrig, aldrig!

Hvad har jeg da gjort, at jeg skal være udestængt fra den höjeste af alle Nydelser, som dette

tarvelige Liv kan byde paa, Passionen, Kærlighedsglöden?

— Och du älskar mig blott på detta intellektuela, detta hvad du kallar estetiska sätt? Jag är till min yttre skapnad så pass »deilig», att jag kan behaga ditt skönhetssinne? Är det allt? Är det din kärlek?

— Nej, nej! Langt ifra! Det er kun den ene Side! Nej, Du är meget rigt udrusted, Du er höjst begaved, Du er intellektuelt og physiskt et Naturens skjönne Mesterstykke, vistnok meget ung endnu, ja, men med store Muligheder. Ja, Du er en Ædelsten, en Diamant af klareste Vand! Og Du skal blive langt skjönnere æn hvad Du nu er, naar Du er blevet sleben, det ved jeg, thi, ser Du, jeg er en lille bitte Smule Connaisseur i den Ting.

— I juveler? sade han ironiskt.

— Naaja, det ogsaa, svarade hon, utan att låtsa märka hans ton af bitterhet. En Tid var jeg meget glad i Juveler, og jeg ejer en ganske ansenlig Hob af det Kram. Men nu bryder jeg mig mindre om den Sort Ting. Thi, ser Du, jeg har nu endelig forstaat, at alt, hvad Naturen har frembragt af ædle Stene, er som et intet imod det Værk hun gjorde, naar hun skabte en skjön Mand. En — skjön — Mand! Man siger her »en vacker karl». Nej, det duer ikke! Jeg maa sige »en skjön Mand».

Og jeg vilde gjerne eje Dig, du skjönne Mand.

— För att öka din samling?

— Ja, netop! Men jeg vil ikke blive Din Slavindehustru. Thi da skulde Du eje mig, ikke jeg Dig.

Ja, ser Du, det er netop Menneskelighedens store Spörgsmaal nu, da det nittende Aarhundrede synker

ned i sin Grav, hvorledes en Kvinde skal kunne eje en Mand, blive Hustru, uden at gaa op i sin Mand, det vil sige, selv forintes, selv gaa under. Alle andre Spörgsmaal er af rent forsvinnende Vægt imod dette ene.

— Du menar, hur man skall kunna älska, utan att gifva sig sjelf, förlora sig sjelf i den älskade?

— Ja, akkurat!

— Det kan man aldrig, ty det är just den sanna kärlekens natur, att förlora sig sjelf i den älskade. Det problemet löser du aldrig, Camilla.

— Naa, saaledes! Jeg synes dog, at J Mænd ha löst det Problem for saa vidt Jer angaar. I det mindste paastaa Mænd ofte at de elske, men beholde dog sig selve meget komplet. Men det er maaske ikke den rette Art af Kærlighed, eller hvad siger Du? Kan overhoved en Mand elske ret? Kan Du for ex. elske mig ret? Ja? Naa, da kan Du tabe Dig selv i mig, Din elskede. Der har Du Dine ejne Ord tilbage! Naa sig! Hvorledes elsker Du mig? Tal kun! Jeg hör paa.

Hon hade, medan hon sist talade, satt sig tillrätta i soffan. Nu kullrade hon sig åter upp i sin förra ställning och låg orörlig, väntande.

Men efter en liten stund, då han ej svarade, såg hon upp i hans ansigte.

— Naa, sade hon. Hold nu et lille Foredrag over den rette, sunde Art af menneskelig Kærlighed. Der maa nok ingaa en liden Qvantitet af Passion deri, ikke sandt, for at den skal være ret normal? Og Du er normal, Du lykkelige Menneske, Du!

— Jag kan inte analysera så fint som du, Camilla, sade han långsamt och bittert. Åtminstone skulle jag göra det mycket enkelt och kort, om jag försökte.

— Gaa kun paa!

— Hur jag älskar dig, frågar du? Jag är liksom delad i två. Med hälften af min varelse — och Camilla, jag fruktar det är den högre — känner jag att du är farlig, ja förfärlig, och att jag rädes för dig som vore du en afgrundens ande, sänd att förderfva mig.

— Og med den andre halve Del? Den tror jeg er min Ven, ikke sandt? Det er vistnok kun den lavere Del, men jeg maa tage til Takke med den alligevel, og være tilfreds, jeg Stakkel! Naa?

— Med den andra hälften, jag vet inte om det är den lägre, sinliga eller ej, men det är väl det —

— Jo, det er vistnok det, vil sige, tildels; thi den rent intellektuele Del — den glemmer Du — med den elsker Du mig ogsaa, Du lille Elof.

— Ah! utropade han häftigt. Hvad är nu detta för ett gräsligt analyserande! Andliga! Sinliga! Intellektuela! Jag älskar dig, med hela min varelse, och du vill begagna dig af min kärlek för att förnedra mig. Och ändå säger du, att du hyser en slags kärlek för mig. Men hurudan är då din kärlek? Kan du vilja, att den du tar till din man, skall upphöra att vara en sjelfständig varelse, blott för att vinna dig? Att han skall behöfva förakta sig sjelf, eftersom han inte längre får ha några åsigter, någon karakter, någon sjelfständighet? Kan du vinna på det? Jag förstår dig inte, Camilla! Ack, var då barmhertig!

Jag kan inte förlora dig, men fordra inte *för* mycket af mig!

Hon låg och såg på honom, allt med halfslutna ögon, men med ett hårdt uttryck i sitt ansigte och en bitter ton i den mjuka rösten då hon svarade:

— Altid den samme gamle Historie! Om Manden skal upofre det mindste Grand af sin Selvstændighed, da er han fornedret og da er hun uden Hjerte. Men at *hun* upofrer alt, det er aldeles i sin Orden, og det kalder Du Kærlighed, og skryder med, at den er saa meget mere værd end min! Jeg ved minsandten ikke, hvis det jeg har bydt ikke er langt mer end hvad Du byder mig.

Nu bytte hon plötsligt helt och hållet om röst och sätt. Hon talte ljufligt, innerligt, mildt.

— Elof! Hör paa! Har du forstaaet? Jeg vil blive Din, Din helt; *helt*, forstaar Du? Og jeg vil give Dig — ja, jeg er jo ikke passioneret, men nok ved jeg hvad J Mænd begær af den J elske. Og jeg tror — ja, jeg er vis paa, at jeg skal kunne gjöre Dig tilfreds. Elof! Er jeg da saa lidt værd? Kan Du ikke for min Skyld glemme disse tomme Fantasier, disse paa Intet grundede Drömme? Hvad jeg byder Dig er levende Virklighed. Naar Du tager min Haand i Din, naar Din Mund trykker sig mod min, naar Du krammer mig i Din Favn, sig, er det ikke nok for Dig? Se! jeg vil give Dig alt det jeg har att give; jeg vil mætte Din Sjæl! alt det Du længes efter, vil jeg skjænke Dig! hele min Kærligheds Verden! — Men saa maa *Du* ogsaa i Gjengjæld give *mig* alt, *alt*, forstaar Du? — thi jeg vil ikke dele Dig med nogen, hvis det saa ogsaa var med Gud selv!

Elof! Hvad Svar skal jeg faa, Elof!

Hon sträckte ut sina armar mot honom, såsom Venus mot Tannhäuser. Han darrade våldsamt i alla leder. Han såg i detta ögonblick endast henne i himmel och på jord. Hellre allt än att förlora henne! — Han tog ett steg framåt — då hördes någon komma i rummet bredvid. Etatsrådinnan stod i dörren.

— Ah! Tante lille! Er det alt Tid at tage hjem? sade Camilla och steg upp, så lugn och synbart belåten, som om hon riktigt längtat efter afbrottet.

Etatsrådinnan kastade blott en kall blick på den unge mannen, vände sig om i dörren och gick åter ut.

— Godnat, Baron Elof! Tak for i dag! sade Camilla och följde tanten ut till det öfriga sällskapet.

Tanten sade intet förrän litet sednare på qvällen, strax innan de skiljdes. Då hade Camillas förargelse hunnit lägga sig, och hon svarade på sitt halft skämtsamma sätt såsom redan blifvit berättadt. —

— Hör du Claes, sade Mary några dagar sednare till sin yngre bror, har du någon kamrat som heter Messeta, eller något sådant der underligt namn?

Frukosten var slut, men Baronen satt qvar och läste Dagbladet vid frukostbordet. Claes stod vid fönstret och funderade på om han skulle gå ut. Mary ämnade just öppna fortepianot då hon gjorde sin fråga.

— Nej, svarade Claes. Hurså?

— Jo, på militärbalen i går blef en löjtnant presenterad för mig, som jag dansade kotiljongen med. Jag kunde inte riktigt höra namnet, men någonting sådant var det bestämdt.

— Hur sa' du att han hette?

— Messeta, Menseta eller — ja att det slutade på »seta» hörde jag tydligt. Han såg mycket bra ut.

— Mentzer? En sådan finns det hos oss.

— Nej, honom känner jag förut.

— Hur vet du att han var kamrat till mig?

— För att han sa' det sjelf.

— Det var besynnerligt. Mentsetta, Messeta? Det kan jag inte begripa hvem det kunde vara.

— Såg du inte hvem jag dansade kotiljongen med?

— Nej, det gjorde jag tyvärr inte, Mary lilla.

— Bröder ä' verkligen mycket intresserade af sina systrar, det måste jag säga! Jag såg mycket väl hvem du dansade hvarenda dans med, ja jag skulle nästan kunna säga dig alla som du tog upp i turerna i kotiljongen också, om jag ville.

— Hvem var det som presenterade honom?

— Det var också en af dina kamrater, löjtnant Silfverström. Men han talade så otydligt, att jag inte kunde få rätt på namnet. Jag tyckte, att han sa' något annat namn förut, och det lät nästan som Petersén eller Peterson. Men det sista var bestämdt Messeta.

— Ah! nu vet jag! Peterzon! Ja visst! Peterzon. Han har nyss kommit hem från utländsk krigstjenst. Han har varit i Fransk tjenst i 3 år och kommer nu sist från Algier. Den var det bestämdt.

— Men har han två namn? För Löjtnant Silfverström sa' bestämdt Messeta sist, om också det är möjligt att han sa' Petterson först?

— Ja, inte vet jag. Men jag gissar nästan att Silfverström försa' sig. Han är fasligt ovan och bär sig ofta dumt åt i societeten när han är med någon

gång. Karlen heter Petterson och är en utmärkt duktig och hygglig karl. Ser bra ut gör han också.

— Ja det gör han, sade Mary eftertänksamt. Jag tyckte mycket om honom. Men hvad i all verlden kunde det vara för ett namn, som löjtnant Silfverström sa, när han presenterade honom?

— Det är inte godt att veta, hvad den der dumma Silfverström sa'. Han bär sig alltid så enfaldigt åt. Det är bäst du inte tänker mer på den saken.

— Claes! Jag ser mycket väl, att det är någonting som du inte vill säga. Var nu inte förarglig, utan tala om det för mig, Claes lilla!

— Nå, om du nödvändigt måste veta, så gissar jag, att Silfverström försa' sig och kallade Petterson så, som vi alltid gör vid regementet på skämt: »Mezeta».

— Hvarför kalla ni honom Mezeta?

— Ja, jag vet knappt. Somliga tro att han skäms för sitt namn. Han skrifver sig Peterzon, med bara ett t och zon med z, och lär vara rysligt noga att få sitt namn rätt skrifvet. Han brukade i början ofta säga till, att det skulle skrifvas rätt, och påminna om att det var Peterzon med zeta. Så småningom började kamraterna på att kalla honom »Peterzon med zeta» och så till slut bara Mezeta. Nu kallas han nästan alltid Mezeta; och den der Silfverström är så tankspridd och dum, att han troligen presenterade honom för dig som Löjtnant Peterzon Mezeta.

— Ja det gjorde han visst. Det var lycka att jag inte kallade honom så. Hade han inte haft svensk uniform och talat svenska så bra, skulle jag ha tagit honom för en sydlänning, med det namnet och det utseendet.

— Ja, Mezeta är duktigt mörk, och nu har han varit i Algiers också. — Du tyckte han var treflig?

— Ja, jag tyckte mycket om honom. Han hade så många roliga historier från Afrika. Han har visst godt hufvud?

— Utmärkt! Han kan bli hvad som helst. Nu för tiden gör det ingenting, att man heter Petterson. Det är snarare en fördel, för då blir det inte skrik i tidningarna om man hoppar öfver andra. Han kommer nog att gå långt, Mezeta.

— Men han lät inte egenkär?

— Åhnej, det tror jag inte han är. Han är mycket äldre än jag vid regementet, så att jag känner honom inte så mycket ännu. Men de andra säga, att han är en hygglig och duktig karl. Det der namnet, ja. Det kan ju vara osannt eller öfverdrifvet. Fadren var kronofogde tror jag, eller länsman, och hette Pettersson med 2 ten och 2 ess. Men Peterzon med zeta låter ganska fint, tycker du inte det?

Mary hade glömt att öppna fortepianot. Hon satt nu bredvid brodern vid fönstret. På Claes' fråga svarade hon genom att säga namnet Petterson på de olika sätten, för att se hur det tog sig ut: Petterson! — Peterson! — Peterzon! — Det är inte vackert, hur man än säger det, sade hon slutligen, halft skämtsamt, halft förargadt.

— Nej, det är inte vackert, sade Claes. Och Fru Petterson låter ändå sämre. — Eller — skulle vi kanske säga Friherrinnan Petterson, ifall —

Han hade skjutit ut pilen fullkomligt på måfå, som det lösaste skämt. Men han blef helt öfverraskad

af att se en ganska liflig rodnad sprida sig öfver systerns glada ansigte.

— Så dumt! sa' hon. — Hör du Claes?

— Ja, hvad är det?

— Jo, Camilla? du?

— Hvad är det med henne?

— Jo, jag ville bara veta —

Baron Crusenborg hade nyss lagt ned Dagbladet och hörde hvad som nu sades.

— Tala ni om Camilla Birkestierne, sade han.

— Mary gör det, inte jag, svarade Claes.

— Jaså, ja, jag får visst lof att tala litet om henne jag med. Jag skulle sagt åt Elof också, men glömde bort'et tills nu, när ni nämnde namnet.

Jo, igår så hände mig någonting löjligt — och litet förargligt också. Först på förmiddagen så kom en af mina gamla vänner och gratulerade mig till min sons förlofning. »Hvilken son då», frågade jag. »Kors den i Kabinettet, Elof, vet jag», svarade han. »Med hvem då», frågade jag. »Med den rika fröken Birkestierne», svarade han. »Det är inte sannt», sa' jag.

Och så på eftermiddagen kom en annan och sa' på samma vis: »Nå jag gratulerar». »Till hvad då»? frågade jag. »Till din sons förlofning», svarade han. »Hvilken son och med hvem»? frågade jag. »Det var en besynnerlig fråga från en far», sade han skämtsamt. »Jag hör att din son Claes är förlofvad med den der lilla rika och vackra fröken Birkestierne». — »Det är en f—d lögn», svarte jag och gick min väg. Jag blef arg.

Hvarken Claes eller Mary svarade någonting.

— Nå? sade Baronen.

— Jag kan bara säga, att *jag* inte är förlofvad med henne, svarade Claes. Men jag skulle gerna sett, att han hade talt sannt — den der, menar jag, som talte om mig.

— Nå än Elof då? frågade fadren.

— Elof kan jag inte ansvara för, sade Claes. Det är bäst att fråga honom sjelf.

— Jaså, ja. Men är det inte litet tokigt, det här, i alla fall?

— Hvilket, pappa lilla?

— Ah, gör dig nu inte så dum! Här är en ung vacker flicka —

— Det är sannt, sade Mary.

— Jag menar, här ä' två unga hyggliga karlar —

— Här finns bara en för närvarande, snälla pappa!

— Jag kommer ingenhvart så länge du sitter här och faller mig i talet, din snärta. Gå in till mamma med dig!

— Tack lilla pappa, men jag är så intresserad af att höra hvad pappa har att säga till Claes om Camilla, så att jag helst blir qvar här.

— Nå så håll åtminstone tyst då. Jo, jag tänkte säga, att det kan ju ibland hända, att två karlar bli kära i samma flicka — det kan ju ingen hjälpa.

— Nej, det kan ingen hjälpa, sade Claes.

— Men att två bröder bli kära i en och densamma, det, det bör inte gerna kunna hända.

— Nej, kanske inte, svarade Claes. Men ibland händer det, och den här gången har det händt.

— Ja, men det är just det jag säger, att det inte borde ha händt.

— Men när det nu har händt?

— Då ska' man låta't gå tillbaka.

— Låta't gå tillbaka!

— Ja, den ena bör afstå. Det är rent tokigt, att två bröder kurtisera samma flicka. Hela slägten blir löjlig på det viset.

— Jag har ingenting emot att den ena afstår, som pappa kallar det, bara det inte blir jag.

— Ja men jag tycker, att du borde afstå.

— Jag!!

— Är du inte den yngre?

— Jo, det kan inte nekas.

— Nå?

— Men kära pappa, hvad har det att göra med saken? Ska' sådant nu också gå efter ålder liksom allting annat! Inte nog med att Elof ska' ha fideikommisset och att jag alltid som pojke fick ge vika för honom som äldst; utan nu ska' jag också gå ur vägen så fort han behagar bli kär i samma flicka som jag. Åhnej!

— Ja, der erkänner du sjelf, att samhället har den uppfattningen, att den yngre ska' ha mindre än den äldre. Fideikommisset —

— Camilla Birkestierne är inte något fideikommiss.

— Men hör nu på ett allvarsamt ord, min kära Claes! Hur skulle det se ut, om hon toge dig i stället för Elof?

— Det skulle se ut som om hon tyckte bäst om mig, och det skulle vara alldeles ovanligt trefligt.

— Jag trodde inte att du var så hjertlös, min kära Claes.

— Jag kan verkligen inte hjelpa, om det låter hjertlöst. Men det här är bra hårdt. Mary! kan du inte hjelpa mig?

— Mary tycker nog som jag, sade fadren.

— Det tror jag visst inte, svarade Claes. Nå Mary?

Mary tog på sig sin aldra förståndigaste min, då hon nu skulle döma mellan de stridande.

— Det beror på en mängd saker, sade hon. Hvem utaf er var det, som först blef presenterad för henne?

— Det var jag, det vet jag bestämdt, för jag minns, att jag kom hem ifrån en bal hos Statsrådet Strömmers, dit inte Elof kunnat gå, för att han hade vakten i Kabinettet, och talte om för honom om henne.

— Andra frågan. Hvem blef först kär i henne?

— Det var också jag.

— Hur vet du det så bestämdt?

— Jo, för att jag blef blixt kär i henne samma ögonblick jag fick se henne, just den qvällen.

— Tredje frågan. Hvem utaf er friade först?

— Jag vet inte om Elof har kommit sig för att fria ännu.

— Har du kommit dig för?

— Ja.

— När då?

— Femte gången jag såg henne, tror jag det var.

— Hur många gånger har du friat inalles?

— Sju gånger ordentligt. För resten hvar gång jag är tillsammans med henne.

— Hela din sammanvaro med henne tycks vara ett ständigt frieri?

— Precist så, lilla syster.

Den gamle Baronen hade sutit och åhört alla dessa frågor och svar med mycken uppbyggelse. Han vände alltid hufvudet från den ena till den andra af de talande då de yttrade sig. Nu afvaktade han med djupt allvar hvad Mary skulle fälla för ett domslut.

Mary hade satt sig tillbaka i stolen och tycktes öfverväga hvad i målet förekommit. Men plötsligen skrattade hon muntert och utropade:

— Så dumt! Så förfärligt dumt! Hvad tjenar det till att tala om att afstå? Det gör hvarken till eller ifrån att endera afstår; Camilla tar nog ändå den hon vill ha, och då lär väl inte någon af dem svara »nej jag tackar, jag har afstått, för att min stackars bror skulle bli lycklig». Men i alla fall kan jag verkligen inte finna, att Claes behöfver ge vika, vet pappa. Han var först på alla vis.

— Säger du det så bestämdt?

— Ja, det gör jag.

— Tack ska du ha, syster lilla, sade Claes. Du är ändå inte så dum ibland.

— Men, sade Baronen, hur ska' vi då göra? och hur länge ska' det här fortfara? Jag kan ju inte gå ut på gatan, utan att bli gratulerad för, att båda mina söner ä' förlofvade med samma flicka.

— Och till slut kanske ingen af dem får henne? Eller hur, Claes?

— Det är mer än troligt, sade Claes.

— Det vore det aldra bästa som kunde hända, sade Baronen.

— Tack ska' pappa ha.

— Ja, min gosse, du må tro mig eller inte, men ett hår af hin är hon, det är säkert. Ja, jag får lof att rådgöra med lilla mor, så får jag se hvad hon säger. Hon vet alltid råd för allting.

— Det här vet hon nog inte råd för, sade Claes i det han gick. —

Det var litet synd om Mary Crusenborg vid den här tiden, det måste erkännas. Hon hade i löjtnant Peterzon gjort bekantskap med en ung, särdeles hygglig man. Då han presenterades hade hon icke uppfångat hans namn. Sådant händer ju någon gång, och som han var löjtnant, kunde hon kalla honom vid titeln, utan att nyttja något namn. Kotiljongen räckte öfver en timma, nära på sex qvart, och under den tiden hade hon funnit den unge mannen vara ovanligt hygglig. Han icke blott dansade väl, utan han hade mycket att tala om, dels hvad han sett sjelf och dels hvad han läst. Det var alldeles tydligt, att han var en ganska bildad menniska, denne nyss hemkomne kamrat till hennes bror Claes, som hon nu såg för första gången. Och när han talade om hvad han sett eller läst, så gjorde han det, inte som om han höll en föreläsning, och inte heller som om han vore sjelfbelåten och stolt öfver hvad han visste, utan han talade på ett anspråkslöst och enkelt sätt. Det hördes att han var sjelf intresserad af det han berättade, hoppades att hans dame äfven möjligen skulle vara intresserad, och ingalunda talade för att lysa med sin kunskap, eller för att få höra sin egen röst.

Men om han dansat aldrig så väl, och lyckats göra sin konversation aldrig så rolig, skulle han icke gjort det intryck på Mary Crusenborg, som han nu

gjorde, om ej två ting kommit till. Först och främst såg han mycket bra ut, och hade vackra blå ögon, som med ett gladt, friskt uttryck sågo rätt in uti Marys, när han talade vid henne, öppet och frimodigt, men ej derföre djerft eller oförskämdt. Det var ett nöje att sitta och se in i hans ögon när han berättade sina äfventyr i Algiers och i öknen. En ung flicka kunde göra det, utan att känna sig sjelf djerf, och utan att behöfva frukta, att blifva mött af en alltför bekant, alltför förtrolig blick tillbaka. Han behöfde ej hållas på afstånd. Man kunde ha roligt, trefligt med honom, utan någon risk, att han skulle alltför hastigt blifva familiär och taga sig friheter.

Men för det andra hade hon redan från första början känslan af, att han var en bra karl, en hederlig karl, en karl som skulle vara vänfast och trogen, stark och ihärdig, pålitlig och god i alla skiften af lifvet och mot alla menniskor. Han gaf genast intryck af att vara hvad tyskarna kalla »treuherzig». Ibland den hop af fadda, okunniga, sjelfbelåtna unga dockor, som stackars Mary ständigt måste umgås med, tycktes henne från första början denne intressante unge man vara någonting helt olika alla de andra, någonting nytt, friskt, originelt.

Hvarför var det då synd om Mary? Jo, derför att hon inte hade hört hans namn riktigt ifrån början. Hon tillbragte en och en half timma med honom, utan att veta att han hette Petterson.

Sedan kotiljongen väl var slut, med alla sina oändliga turer och oturer, denna dans, hvilken mera än någon annan ger det dansande paret känslan af att tillhöra hvarandra, ty dels räcker den ju så länge

och dels förekomma ju deri dessa ständiga skiljsmessor och återföreningar, då man, efter att ha varit ute i verldens stoj och buller, åter kryper in så lugnt och fridfullt i sin lilla vrå hos den som man egentligen tillhör — sedan kotiljongen väl var slut, kaffet drucket, farväl sagdt och hemfärden anträdd, så erfor Mary den der underliga känslan, som en ung flicka får, första gången hon varit tillsammans med en man, som — kanske är den rätta.

Den smala ändan af kilen hade trängt in.

Och när det väl har skett, så är det icke så lätt att draga den ut igen. Den gör sig väg allt längre och längre in.

Följande morgon frågade hon som vi sett sin bror Claes rörande den hygglige kavaljeren, hennes okände riddare. Då fick hon höra, att han hette Petterson.

Nu är frågan. Om den rika och förnäma fröken friherrinnan Mary Crusenborg hade hört hans namn riktigt klart och tydligt, när den der dumma Silfverström presenterade honom, månne hon någonsin skulle tillåtit kilen att tränga in alls? Hygglig, angenäm var han, ja visserligen. Men ett stålharnesk hade troligen sutit framför hjertat. Mary var mycket fördomsfri, liberal till och med, ja, som vi sett, i vissa fall demokratisk, och färdig att draga i härnad mot adelsprivilegierna. Men skulle hon ha tillåtit sig att blifva kär i en som hette Pettersson?

Hon skulle helt visst aldrig ha resonnerat om saken. Om någon förut sagt henne, att hon aldrig skulle kunna gifta sig med en ung man med ett så simpelt namn, så hade hon troligen med stolthet till-

bakavisat en sådan beskyllning, och svarat »jo, det skulle jag visst, om jag hölle af honom»; och det hade nog varit sannt, »om hon hölle af honom». Ja, men hon skulle aldrig ha börjat hålla af honom. Fullkomligt omedvetet visserligen, men dock orubbligt, skulle hon ha stått emot äfven den aldra första lilla känslan af möjlighet till lust att tänka på honom på det viset — om hon hade vetat, att han hette Petterson.

Men nu hade det skett. Hon hade under 6 qvarts tid dansat med en okänd, uti ett utländskt namn förklädd riddare, talat vid honom, hört hans välljudande stämma, sett på hans vackra ansigte, sett in uti hans blåa trofasta ögon, och dervid känt de der första små rörelserna af hjertat, som båda den kommande hjertklappningen. Då, sedan detta väl skett, afkastar riddaren sin namnförklädnad, och står der klar och uppenbar framför henne som — Petterson.

Kan hon göra om intet hvad som skett? Kan hon draga ut pilen som redan gjort sitt sår? Kan hon taga bort den droppe gift, som trängt in uti hela hennes väsen och blandat sig med allt hennes blod?

Hade Julia Capulet vetat att det var en Montague som talade vid henne och kysste henne, månne hon någonsin skulle älskat Romeo? Men då hon fick veta, att han var en Montague, så hade han redan talat vid henne och kysst henne — och då var det för sent. Vore han än tjugu gånger hennes slägts fiende, så kunde hon nu ej låta bli att älska honom.

Någonting liknande försiggick hos vår lilla Julia, endast ej fullt så poetiskt. Hon kom sjelf att tänka på Veronas älskliga par, då hon en vecka derefter

satt ensam i sitt rum, och tänkte på hur det stod till med henne.

Två gånger till hade hon under denna tid träffat löjtnant Peterzon Mezeta. Begge gångerna var det på dessa slags halfäkta baler, der den högsta societetens unga damer ibland sammanträffa med unga herrar, hvilka ej egentligen höra till samma verld som de. Sådana baler äro militärbalerna, ordensbalerna och de stora allmänna slottsbalerna, de s. k. stora notvarpen, der alla af officersrang äro bjudna genom garnisonsorder. Det är på dessa slags baler som olyckan kan vara framme. Det böra de unga damernas mammor väl besinna. Sådana baler äro olämpliga och borde förbjudas.

Två gånger till hade Mary träffat löjtnant Peterzon Mezeta. Då visste hon hvad han hette. Men då hjelpte det inte längre. Någon liten smula försökte hon kanske att hålla emot, när hon såg honom andra gången. Hon hade till och med sagt sig ej ega någon dans ledig, när han kom för att bjuda upp henne. Men när hon såg hans unga glada ansigte hastigt förmörkas till djupt allvar, i det han ödmjukt bugade sig och gick sin väg, då kunde hon ej längre stå emot. Hon ropade honom tillbaka, och sade, att hon sett bättre efter på sitt danskort. »Ville han ha andra valsen? Den var ej riktigt bestämdt bortlofvad.» — Ville han ha andra valsen?!!

Se'n fann han, att det var på samma sätt med kotiljongen. Den var heller ej bestämdt bortlofvad, endast ifylld på kortet med namnet på någon gammal vän, kusin eller någonting sådant, som kunde behandlas hur som helst, och således i nödfall utbytas

mot någon annan, ifall —. Sådant göra de unga damerna ej så sällan, säges det.

Då Mary Crusenborg ditskref hans namn för kotiljongen, använde hon hans italienska namn Mezeta. Hon smålog muntert då hon gjorde det och lät honom se hvad hon skrifvit. Han rodnade ganska djupt.

— Jaså, fröken har hört det med? frågade han.

— Ja, jag trodde ni hette så hela första — gången vi träffades, sade hon. Hvarför skäms löjtnanten för sitt namn?

— Jag skäms inte, svarade han ifrigt. Tro inte, att jag är så narraktig. Jag skrifver det så, bara utaf praktiska skäl, för att skilja det från andra. Vi ä' ju så många Pettersöner i verlden, att man så gerna kunde vara utan namn.

— Är det så, sade hon. Och Mezeta?

— Ja, jag påminde några gånger, först jag blef officer, hur jag brukade skrifva mitt namn, och det behöfdes inte mera, för att någon spefågel till kamrat skulle börja på att kalla mig Petterson-Mezeta — oupphörligt. Se'n fick jag alltid heta så.

— Det var roligt att få höra, sade Mary, att ni inte var så —

— Så dum. Och fröken brydde sig om att tänka på, om jag var dum eller inte?

Mary betänkte sig innan hon svarade. Hon visste att det var ett vigtigt svar, hur obetydligt det än föreföll.

— Ja, sade hon långsamt, det brydde jag mig om.

Detta hände nära slutet af den andra balen. På den tredje gaf hon honom tre danser, och det var vid hemkomsten som hon sade till sig sjelf, inne

i sitt rum, sittande framför spegeln, halft småleende:

— Hvarför är du Romeo? Hvarför är du Petterson?

Men hon tillade efter en stund:

— Hvad gör väl namnet? Månn en ros ej skulle, densamma vällukt sprida under annat namn?

Hon visste nu, att löjtnant Pettersons far var kronofogde, och att han hade två systrar, hvaraf den ena var mejeriföreståndersk och den andra hushållerska på ett stort gods. Det hade han sjelf berättat för henne.

Men hon visste också, att han var en utmärkt skicklig officer och en särdeles omtyckt menniska, med det bästa beröm om sig öfverallt. Det hade hon hört af andra.

Hon visste också, att han var tokigt kär i henne. Det hade hon sett i hans ögon.

Och hon visste också, att hon höll litet grand af honom. Inte mycket, men litet, som lätt kunde bli mycket. Det hade hon erkänt för sig sjelf.

De många danserna hade emellertid väckt uppmärksamhet, och hennes far hade fått höra derom af någon sqvallersyster eller sqvallerbroder. Det finnes en hop folk i Stockholms societet, som ej ha annan uppgift, än att göra observationer rörande allt som angår äktenskapliga förbindelser, deras första symptomer och vidare utveckling.

Baronen blef orolig och ansåg sig böra göra något i saken. Den första person han talade vid derom var Claes.

Claes berättade, att Mary frågat honom om löjtnant Peterzon. Sedermera hade han visserligen sett,

att hon dansat med honom på några militärbaler, men ej funnit saken vidare anmärkningsvärd.

Löjtnant Peterzon (Mezeta) var en dugtig officer och skulle ganska sannolikt komma in uti Generalstaben. Han var mycket äldre i graderna än han Claes, som ej mycket kände honom personligen. Nu på sista tiden hade Peterzon dock närmat sig honom ganska mycket och varit särdeles vänlig. Det var alls ej omöjligt, att detta skett för Marys skuld.

För öfrigt tog Claes hela saken alldeles för likgiltigt, tyckte fadren. Han var väl så upptagen af sina egna kärleksaffärer, att hela den öfriga verlden föga intresserade honom. Fadren förebrådde honom detta.

— Jag kan ju ingenting göra, kära pappa. Vill Mary ha honom, så tar hon honom nog, hvad andra menniskor än må tycka.

— Men tror du att hon vill ha honom?

— Det vet jag ingenting om.

— Han heter Petterson.

— Ja, han gör det.

Det är ett förbaskadt fult namn.

— Ja, inte är det vackert, inte.

— Det är oförskämdt af en sådan karl att våga tänka på Mary. Tycker du inte det?

— Åhjo, visst är det —

— Skulle du inte kunna säga åt honom?

— Nej för tusan! Det kan man inte göra. Han är dessutom mycket äldre än jag i tjensten.

— Om jag skulle tala vid er regementschef, min gamle vän och kamrat Stålarm? Och be honom huta åt den oförskämda slyngeln?

— Jag tror inte att öfversten lägger sig i sådant der. Men kanske —

— Kanske hvad?

— Kanske han kunde kommendera bort honom på något sätt. Finge han den ena kommenderingen efter den andra, så hade han annat att göra. Och Mary kanske glömde bort honom under tiden. Men jag tviflar på, att öfversten vill vara med om någonting sådant. Och dessutom har visst Petterson redan gjort alla kommenderingar som finnas.

— Han kunde ju kommenderas en gång till.

— Det går inte. Öfversten är mycket rättvis med kommenderingar.

— Jag tror ändå, att jag talar vid honom. Det är näsvist af en sådan der — är han rik?

— Inte det jag vet. Nog för att ta sig fram, tänker jag. Men skulle inte pappa först vara säker på, att Mary verkligen tycker om honom, och ämnar ta honom?

— Åhjo, jo, det kan du nog ha rätt uti.

— Och så mamma. Hvad säger hon?

Baronen ref sig i hufvudet.

— Ja, bara jag inte får mamma emot mig i den här saken. Hon har så besynnerliga åsigter i vissa frågor, du vet.

Claes antydde, att om hans mamma skulle ta parti för Mary, så vore det inte godt att strida längre, och lemnade den gamle Baronen försjunken i djupa funderingar rörande bästa sättet att reda sig i de ovanligt svåra förhållanden, hvari han befann sig. Det tycktes honom, som om ödet behandlade honom ganska hårdt i afseende å alla hans fyra barn. Ingen enda

af dem fick gå sin lugna, normala bana fram genom lifvet, såsom familjen Crusenborgs medlemmar dittills alltid gjort. Hans två söner gjorde sig snart sagdt till föremål för allmän uppmärksamhet, genom att slåss om en och samma flicka, en utländsk flicka till på köpet, om hvilken man minst af allt kunde säga, att hon vore lugn och normal. En kometlik, orolig, fosforlysande irrstjerna, i högsta grad oviss i alla sina rörelser, så kunde man mildast bedöma henne. En skön svärdotter! Och om hon än toge den ena brodren, så var det ingalunda säkert, att inte den andra vore den, som man borde mest lyckönska. Skeppsbrott för dem begge två, på olika sätt!

Döttrarna var det föga bättre ställdt med. Anna hade totalt afvikit från alla slägtens gamla traditioner. Hon höll nu på att genomgå en sjukvårdskurs vid Diakonissanstalten på Ersta. Der förrättade hon de gröfsta sysslor vid de sjukas vård, sysslor så obehagliga, att man ej ens kunde tala om dem. Det var sannt, att sådana sysslor måste förrättas, men helt visst hade naturen menat, att qvinnor af en annan klass skulle dermed taga befattning, qvinnor, som ej deraf skulle taga någon skada till sin qvinlighet och sin finkänslighet. Han kunde ej annat än anse det vara farligt för en ung, fint uppfödd, bättre flicka att komma i beröring med sådant. Och det skedde endast under protest från hans sida.

— Om jag förstår rätt, sade han till sin hustru en gång, så är det rent af pigsysslor, som Anna nu förrättar på det der stället — hvad det nu heter —

— Ersta.

— Ersta, ja! Har jag rätt? Är det inte pigsysslor af aldra gröfsta slag?

— Jo, kära Johan, det är det nog, bland annat —

— Ja, är det inte rent af befängdt! Kan inte en ung flicka visa sitt varma hjerta och sin menniskokärlek på något annat sätt än att gå och — Nej, vet du, Stina, du och dina vänner hålla på att vända upp och ned på verlden helt och hållet. Snart ligga alla samhällsklasser huller om buller, blandade om hvarandra, alldeles som när man slår ut alla schackpjeserna ur asken på bordet, kungar och bönder om hvarandra. Det är alltför galet! Pigsysslor! —

Hans fjerde barn, Mary, tycktes i början vilja bära sig någorlunda hvad han kallade normalt åt. Ett och annat litet tecken till abnormitet hade visserligen förmärkts, såsom då hon nekade att blifva presenterad på hofvet. Men på det hela taget var Mary en dotter, vid hvilken hans faderliga tanke kunde med lugn och sinnesfrid uppehålla sig.

Men nu! Var det normalt nu? Petterson! Ingenting mera behöfde sägas! Allt låg i det enda ordet, det fatala ordet.

Skulle Mary Crusenborg likna sina adliga förfäder uti tjugu slägtled? Svaret var: Petterson!

Skulle han hafva tillfredsställelsen, den tillfredsställelsen, som egentligen ensam återstår en far, sedan hans barn blifvit fullvuxna, att se henne träda i äktenskap med en henne i allo värdig och jemnbördig make, som han med glädje kunde sluta i sin svärfaderliga famn och tillropa sitt »goddag min käre — Petterson»! — var svaret.

Skulle han slutligen efter denna sin älsklingsdotter få se en hel rad af afkomlingar härstamma, dem han med stolthet skulle vidkännas såsom varande af hans eget kött och blod? Han såg dem i sin själs öga, otaliga, hela långa raden, i perspektivisk förminskning, ända till dess han ej längre kunde urskilja dem, så små voro de, men han kände, att de allihop hette Petterson. Myriader Pettersöner! Till tidens slut skulle kedjan räcka af dessa hans egna afkomlingar — Pettersöner. »Hvad heter den der lilla vackra gossen?» Han heter Petterson. — »Jaså. Och de der små flickorna?» Clara och Stina. »Ja, men tillnamnet?» Petterson. »Också barnbarn?» Ja, ja, allihop, allihop! Fråga inte mera!

Det var nästan för mycket! Hvad hade han förbrutit, att han skulle blifva så hårdt straffad?

Försjunken i dessa dystra tankar, hörde han icke att betjenten inkom och anmälde: »löjtnant Petterson frågar, om Herr Baron tar emot?» Han trodde att det blott var ett eko af hans egna tankar.

Betjenten måste ett par gånger upprepa sin anmälan, innan Baronen förstod hvad som menades.

Han flög upp från stolen.

— Hvad säger du?! ropade han. Är han redan här?

Den förvånade betjenten kunde bara erkänna, att han redan var här.

— Är du säker? Löjtnant Petterson?

— Ja, Herr Baron.

— Och vill han tala vid mig? Ä' det inte någon af de unga baronerna han söker? Han är kamrat med Baron Claes.

— Han frågade efter Herr Baron.

— Jaså. Ja. Nåja! — Bed honom stiga in då! Han var redan här!

Han var redan här! Hur länge hade han känt Mary? Precist 14 dagar, det visste den förvånade fadren, ty han hade genom Claes fått reda på, vid hvilket tillfälle Mary gjort den unge mannens bekantskap.

Fjorton dagar! Och hvad kunde han nu vilja? Knappast göra visit, ty det är ej brukligt, att unge män helt enkelt göra visit i de hus, der de vilja umgås. De afvakta först att blifva bjudna eller på något sätt underrättade, att de få komma.

Men hvad ville då denna förfärliga unga man? Kom han för att, enligt fordomdags gängse bruk, anmäla sin kärlek, och anhålla att få göra sin cour för den unga damen? Eller — rysliga tanke — kom han för att underrätta, att det redan var skedt, att de redan voro förlofvade? Tyvärr var det sednare aldra sannolikast. Baronen hade hört en och annan historia om huru det tillgår nu för tiden. Han hade hört berättas om en far, som fick besök af en ung man, som anhöll om bekräftelse på sin förlofning med dottern. Fadren hade aldrig förut sett eller ens hört talas om den unge mannen. Han begärde två timmars galgenfrist, kastade sig i en droska, for till ett par personer, som han litade på och som begge kände den unge mannen, erhöll goda vitsord af dem begge för fästmannen, återkom inom de 2 timmarna, och antog för sin del förslaget.

Skulle han få göra detsamma nu? Det såg ganska sannolikt ut. Fästmän ha brådtom nu för tiden att få svar. Två timmar! Det var hvad som bestods!

Men innan löjtnanten kom in, hade Baronen beslutat sig för, att hålla emot. Att hålla emot, det var ordet. Slutliga utgången var tyvärr ej svår att förutse, ifall Mary redan älskade honom och beslutat sig för giftermålet. Men han måste dock göra hvad han kunde. Och det kunde ju möjligen hända, att Mary ej ännu bestämt sig.

Löjtnant Peterzon inträdde. Baronen tog emot honom stående, och tänkte sedan icke på att bedja honom sitta ned, så förvirrad var han sjelf.

Icke heller lade han märke till huru löjtnanten såg ut. Att han var civilklädd, det tänkte han på, men ej att han såg ovanligt bra ut och var enkelt och väl klädd, uti en dubbelknäppt bonjourrock och halfgrå byxor, svart halsduk, bruna handskar och hög hatt, som han bar i handen.

Löjtnanten nämnde till en början, att han hade haft äran blifva presenterad för Baronen vid militärbalen på Grand Hôtel nyligen. Baronen blef litet förlägen, ty han kunde alls icke påminna sig denna presentation ibland de talrika sådana, som ständigt egde rum. Men hans medfödda artighet gjorde det svårt att säga detta. Han mumlade derför några ord, hvilka kunde tagas för ett erkännande af bekantskapen, och frågade med så pass mycken vänlighet som han lyckades åstadkomma »hvarmed han kunde stå till tjenst?»

— Jag har ansett det vara min pligt, svarade löjtnanten blygt, att komma till Herr Baron och anhålla, att få säga ett par ord rörande en för mig ytterst vigtig angelägenhet.

— Så! Jaså, ja, var så god.

— Herr Baron har en dotter.

— Jag har väl två, tänker jag. Nå?

— Jaså, förlåt mig, jag visste inte — men jag talar om fröken Mary Crusenborg.

— Jaså! Nå, hvad är det med henne då?

Baron Crusenborg var icke diplomat, men hade han varit det, och önskat kasta sin motståndare ur sadeln, så kunde han svårligen hafva hittat på något bättre sätt, än med dessa enkla ord: »nå, hvad är det med henne då?» Ty det var en fråga, synnerligen svår, att på ett skickligt sätt besvara. Inte kunde friaren säga, »jo, med henne är det det, att jag är kär i henne» eller »jo, att jag ber att få gifta mig med henne». När dertill kommer, att uti rösten låg någonting temligen kallt och afvisande, som om fadren fann det obehagligt, att diskutera sin dotter med en vildt främmande ung man, så kan man förstå, att den stackars löjtnant Peterzon knappt visste, huru han skulle fortsätta.

Baronen var en vänlig och artig man. Han ville visst inte vara ohöflig mot någon menniska. Men han utsattes i detta ögonblick för ett af de svåraste prof, som en far kan tvingas att genomgå.

Det är svårt nog, när man förut känner och tycker om den, som vill fria till ens dotter. Men när en helt och hållet okänd person kommer och meddelar mig, att han sett min dotter, att hon funnit nåd för hans ögon, att han lyckats vinna hennes kärlek och att han bestämt sig för att taga henne till hustru, hvarom han har velat på detta sätt underrätta (ty stort annat är ej en anhållan hos fadren i våra dagar) så är detta rent af nog att bringa mig till raseri. Hvad! Här har jag

med otrolig möda, omsorg och kärlek (för att inte tala om kostnaden) slutligen lyckats bringa till sin fulla utveckling denna min dyrbara blomma, min förtjusande unga dotter; och så, just då hon är färdig, just då jag skulle sjelf börja njuta af hennes älskliga sällskap, hennes mognade förstånd, hennes kärleksrika, dotterliga sympati, så kommer en ung man farande vägen förbi, får se min dotter, stannar och säger, »den der passar mig förträffligt, jag skall be att få öfvertaga henne». Han har lyckats vinna hennes tycke, det är sannt. Men det är också allt hvad han gjort. Resten får jag göra. Jag får ge henne ifrån mig, förlorar henne för alltid, och får i de flesta fall derjemte bestå, hvad den unge mannen behöfver för att lefva på, med min dotter. Ingenting annat, som jag rår om, kan på detta sätt tagas ifrån mig. Inte mina husdjur, mina egodelar. Bara min dotter!

Baron Crusenborg kände allt detta i det ögonblick hvartill vi hunnit. Han skulle ge ifrån sig sin favoritdotter till en fattig löjtnant med det vackra namnet Petterson, och dertill få lemna en viss summa i årsunderhåll. Der stod mannen som begärde det. Ej underligt, att Baronens röst inte ljöd just smekande, när han frågade sitt »nå, hvad är det med henne då?»

Den stackars friaren kom nästan helt och hållet af sig. Han rodnade häftigt och hans vänliga blå ögon fylldes med tårar. Han visste inte hvad han skulle säga. Det var omöjligt att tala om hur förhållandet verkligen var, att han hade sagt åt Mary, att han tyckte sig böra gå till hennes far och säga hur det stod till; att hon derpå hade svarat, att om han ville, så skulle hon först tala vid sin far; men att han ansett detta

mindre ridderligt af honom; att hon då sagt, att han kunde få gå ju förr dess hellre och sökt ingifva honom mod med de orden »pappa är inte alls farlig». Vidare, att de öfverenskommit om tiden för besöket, och att Mary samtidigt dermed skulle underrätta sin mor om saken.

Men löjtnanten fann nu, att pappan icke alls var så ofarlig som Mary beskrifvit honom. Han borde kanske ha kunnat ana, att pappor kunna vara som milda lam mot sina döttrar och som rytande lejon mot andra personer. »Nå», sade Baronen ännu en gång. Han hade inte ens bedt den stackars friarn sätta sig.

— Jo, herr Baron, jag vet knappt hur jag ska' säga, men jag ville ödmjukast fråga, om herr Baron ville tillåta, att jag — här afbröt han sig åter igen. Han kunde svårligen begära tillstånd, att göra sin »cour» för den unga damen. Det begär man numera aldrig. Han ville begära tillstånd, att gifta sig med henne, och tänkte säga någonting åt det hållet. Men halfvägs kom han ihåg, att förlofning dock borde göras före giftermålet. Han borde således begära tillstånd att fria till Mary. Men sanningen att säga så var det redan gjordt, och han var för ärlig karl att förneka det. Alltså kom han återigen af sig och tystnade.

Baronen deremot blef allt morskare och morskare, ju mera förlägen löjtnanten syntes. Det här var ingen farlig friare. Den kunde man taga litet från höjden. Och han förtjente det mer än väl, ty hela företaget var, lindrigast sagdt, oförskämdt.

Petterson! Åh hut! Kanske man kunde snäsa af honom helt och hållet, om Mary bara ej redan lofvat honom för mycket.

Det är svårt att säga huru löjtnanten skulle redt sig, om han ej i detta ögonblick fått hjelp.

Mary, som satt och talte vid sin mor, började blifva så nyfiken att få veta, huru det gick för hennes fästman hos fadren, att hon afbröt samtalet med modren och vandrade genom våningen bort till det rum, der fadren mottagit den olycklige friaren. Hon gick mycket tyst på det mattbelagda golfvet och stannade vid dörren, som stod halföppen. Der hörde hon fadrens sista snäfva »nå», och friarens misslyckade försök till framställning af sitt ärende. Några ögonblicks tystnad och Mary förlorade tålamodet.

Hon gjorde en rörelse med hufvudet, som nog betydde »ack så'na stackare karlar äro i sådant här» och gick derpå helt lugnt in i rummet, tog sin friare under armen och förde fram honom till fadren med de orden:

— Det här är min fästman, pappa lilla. Tycker inte pappa, att han ser mycket hygglig ut?

De båda herrarna blefvo hvar och en på sitt sätt ganska öfverraskade. Löjtnantens ansigte strålade af kärlek mot den vackra flickan, som stod der och höll honom under armen. Fadrens sätt hade också förändrats. Betydligt vänligare frågade han:

— Det var väl det, som löjtnanten hade velat säga, kan jag tro?

— Ja, herr Baron! Jag bar mig visst mycket dumt åt, men det var så svårt. Jag känner att min begäran är så djerf, så oerhördt förmäten, att jag aldrig skulle ha vågat, om inte — och han såg på sin leende fästmö.

— Jaså. Ni vill gifta er med min dotter?

— Ja, herr Baron. Hon har varit så . . .

— Så oförsigtig att hålla af er ja, jag kan se det. Har ni någonting att lefva på?

— Nej, ingenting utom min lön.

— Jaså. Här gjorde Baronen en lång paus. Instinktvis måtte han hafva förstått pausens värde, icke blott uti musiken, utan i repliken. Strax efter ett ödmjukt medgifvande från motståndarens sida, bör man alltid göra en lång paus, för att låta hans förödmjukelse riktigt grundligt sjunka in uti honom.

— Och hur tänker ni att kunna försörja en hustru — och familj, om jag får fråga?

Men nu tänkte inte Mary låta sin fästman pinas längre.

— Hör nu pappa! Hvad ska' det tjena till, att göra den stackaren sådana der otrefliga frågor? Inte må pappa tro, att han nån'sin skulle vågat fria, om inte jag hade visat honom, att jag tyckte om honom och ville ha honom? Var ond på mig, om pappa vill, men inte på honom. Var inte rädd, du Jonas, jag ska' beskydda dig mot den der stygga gubben.

— Heter han Jonas!? frågade den olycklige Baronen.

— Ja, det gör han visst. Jonas Pettersson! Det är ett förfärligt fult namn; men man vänjer sig vid allting här i lifvet, sa' ålen när han blef flådd, och när man har hört det några gånger, och blifvit van vid det, så är det nästan vackert. Jag ska' vänja pappa vid det genast, så är det gjordt.

Och dermed började hon, att i alla möjliga tonarter upprepa »Jonas Pettersson! Jonas Pettersson! Jonas Peterzon Mezeta — i oändlighet.

— Tycker pappa inte, att det låter vackert nu?

— Nej, kära du, jag kan inte säga det. Men jag vänjer mig nog med tiden, hoppas jag. . .

Ja, min bästa löjtnant Petterson! jag kan nu bara säga, att jag ska' göra litet förfrågningar rörande er, och om jag finner de upplysningar jag erhåller tillfredsställande, så lär det inte vara stort värdt, att stå emot hvad Mary önskar. Vet mamma af det här, Mary?

— Ja, söta pappa, längesedan! Här kommer för resten mamma sjelf.

Friherrinnan kom nu in. Hon smålog vänligt och omfamnade sin dotters fästman som sin son.

— Det här går alldeles för fort, sade Baronen. Vet du någonting om honom?

— Ja, jag har hört mig för om honom, ända sedan jag såg hvart det höll på att taga vägen med Mary, svarade Friherrinnan, och har inte hört annat än godt — mycket godt till och med, tillade hon och räckte sin måg handen.

— Ända sedan, säger du? De ha ju inte känt hvarandra mera än 14 dagar, eller tre veckor?

— Det är lång tid i våra dagar, kära du, sade hon skrattande, de flesta förlofningar göras upp på ett par dar.

— Hvad är löjtnantens far? frågade Baronen.

— Jonas far är länsman, och hans systrar ä' begge två ladugårdspigor, svarade Mary för sin fästman.

— Är det så som Mary säger? frågade Baronen, hvarpå löjtnanten gaf honom riktiga upplysningar om familjens samhällsställning.

På det hela taget gick fästmannen genom denna svåra scen med ganska mycken heder, det måste er-

kännas. Han visade ingen enfaldig känsla af skam öfver sina ringa slägtingar, eller någon annan slags snobbighet. Naturen hade roat sig med, att af denne lågt födde yngling göra en ganska ädel gentleman både till utseende, sätt och karakter.

Men namnet var svårt. Baronen hade hört Mary säga, att man vande sig vid allt, och han upprepade nu, då han gick in till sig, om och om igen de två namnen Jonas Petterson! Fru Jonas Petterson! Skulle man våga säga Friherrinnan Petterson? Nej, för tusan! Det vore ändå mera galet. Han suckade djupt och tände en tröstande cigarr. Ännu hade han icke vant sig vid saken.

Medan han ännu satt inne i sitt rum, försjunken i sorgliga tankar, kom hans hustru in till honom. Hon berättade, att Mary och Jonas hade gått ut för att profgå tillsammans.

Baronen for högt i vädret.

— Profgå! Ä' de rent galna! Inte går det an, att de gå ut och gå tillsammans, innan förlofningen är eklaterad! Stina! Vet du inte det?

— Vill du då nödvändigt ha någon högtidlig eklatering?

— Högtidlig! Jag vet inte hvad du menar med högtidlig. Men någon slags eklatering måste man ha, det är alldeles nödvändigt.

— Jaså, du tycker det?

— Stina! Man måste väl göra som andra människor. Jag förstår dig inte!

— Mary tycktes inte bry sig om att ha något eklateringskalas. De gingo nu till en guldsmed för att beställa ringar.

Baronen ref sig i håret. »Ja det lönar sig knappt att säga någonting! Hvar och en gör precist som han vill i det här huset. Och ingen bryr sig det ringaste om hvad jag tycker. Jag tror jag blir galen!»

— Du ville gerna ha ett ordentligt eklateringskalas? Nå ja, som du vill då. Och hvilka skulle vi bjuda.

— Kors', alla våra slägtingar och vänner, naturligtvis. Du måtte väl veta, lilla Stina, hvad som är vanligt. Man ska' väl inte skämmas för hvad man gör, heller?

— Nej. — Alla våra slägtingar således. Och på hans sida? Hans slägtingar få väl lof att bjudas också?

En stunds tystnad följde på denna fråga. Baronen hade nu, som alltid, ej tänkt längre än som näsan räckte. Han började förstå hvad hans hustru hade velat bespara honom. Han såg för sig scenen. De stora vackra rummen, briljant upplysta, och fulla af hans och hans hustrus förnäma slägtingar och umgängesvänner. Då inträder kronofogden Petterson, åtföljd af sin hederliga gumma och de två systrarna till fästmannen, mejeriföreståndarskan och hushållerskan, samt möjligen en svärm af kusiner, småskolelärarinnor, telefonfröknar och bodmamseller.

Ty, för att genomföra saken på ett fördomsfritt och mot den andra slägten vänligt sätt, fordrades ovilkorligt, att de, som stodo nära löjtnant Petterson, inbjödos lika mangrannt som fästmöns slägt och vänner.

Så borde det gå till. Steget borde tagas fullt ut. Men — var han karl att genomföra en sådan

ultra-frimodig demokratisk plan? Hur skulle det kännas, när han fann sig böra presentera gumman Petterson för grefvinnan Nordenheim, den stoltaste aristokratdame i Sverige? Han kände en kallsvett vid tanken derpå.

Tänk hvad hela Stockholm skulle ha roligt åt hans eklateringsbjudning! Tänk hvilka historier skulle berättas på klubbarna om hur Öfverhofmästarinnan (hans kusin) och kronofogden Petterson klingade med hvarandra vid förlofningsskålen, och Kabinettskammarherren Nordencrona förde ut den qvinliga mejeristen till supén, medan han, Baronen sjelf, förde ut fru Petterson, hvilken den qvällen borde behandlas som den förnämsta i laget, »hors concours». Nej, nej! Han var ej mannen för någonting sådant. Han höll på att komma ut i alltför djupt vatten.

Ack! att dessa hederliga familjer ska' gå och låta sina söner bli utmärkta officerare, som få vara med på militärbaler och tjusa våra flickor! Det blir ju en sammanblandning af allting på jorden, en oreda, ett virrvarr i alla förhållanden, sådant att —

Efter en stund, under hvilken hans hustru väl aktade sig för att hindra den process, som höll på att försiggå inom honom, såg han upp mot henne, betraktade henne tyst några ögonblick, ängsligt hjelpsökande, och sade:

— Stina lilla! Hur tycker du att vi borde göra? Kan vi verkligen slippa att ha någon bjudning?

— Ja, kära Johan, jag tycker det. Och Mary tycker detsamma.

— Och löjtnant (namnet nästan fastnade i halsen på honom, men han bemannade sig och uttalade med

fast röst) Petterson? Kommer han inte att tro, att vi skämmas för hans slägt? Jag ville inte, ser du Stina, vara ovänlig eller visa mig stursk mot den som — den som min lilla Mary har valt sig till man.

— Käraste min Johan, du är dig alltid lik! Hjertegod och grannlagen mot andra, äfven när det faller sig som svårast för dig sjelf.

Hon gaf honom först en hjertlig kyss, och sedan en liten föreläsning, i hvilken hon sökte klargöra, hur det måste bli i vår tid, då personlighetsprincipen för hvarje dag gör sig mera gällande. Personen är allt, slägten intet. Det är inte möjligt, att nu göra så, som man gjorde fordom. Den likhet i uppfostran, som i nutidens Sverige står alla menniskor öppen, gör det möjligt för en ung man, att i hvarje afseende höja sig till jemlikhet med en ung flicka af den högsta familj. Han kan i bildning, i sätt, i åsigter blifva henne fullt jemnställd, och ett giftermål dem emellan kan ej förefalla någon förnuftig menniska orimligt eller olämpligt. Med sin egen person har han trädt fram ur sin egen samhällsklass och höjt sig till en annan. Men hans familj har ej följt honom. Den är ännu qvar der den var förut. Det är derför alls ej sagdt, att de två slägterna skulle finna sig väl af hvarandras umgänge. De skulle sannolikt ej trifvas tillsammans. Hvarför skulle de då umgås?

Den demokratiska principen innebär, att hvarje menniska skall hafva, så vidt möjligt är, samma tillfälle, att bringa sina naturliga anlag till mognad och derigenom kunna stiga till samhällets högsta lager. Men den innebär alls icke, att alla skola nå samhällets

höjder. Följden måste derför i många fall blifva ett skiljande af individen från slägten.

I gamla tider hängde man fast vid sin slägt. Endast högst undantagsvis höjde man sig derur, och då detta skedde, lyftade man slägten vanligen förr eller sednare med sig upp. Giftermål förekommo snart sagdt aldrig annat än mellan personer af lika samhällsställning. Det var derför helt naturligt, att de två familjerna blefvo mer eller mindre förenade genom det giftermål, som egt rum mellan två af dess medlemmar, och började umgås med hvarandra som slägtingar.

Sådant är nu icke alltid hvarken önskvärdt eller möjligt. Stora obehag skulle i de flesta fall uppstå deraf. Ty det är, som sagdt, alls icke säkert, ja icke ens troligt, att två familjer af rakt olika vanor och åsigter skulle trifvas i hvarandras sällskap endast derföre, att en af dess medlemmar, som genom sin uppfostran och skicklighet bragt sig upp i jemnhöjd med den andra familjens bildningsgrad och umgängeston, gift sig inom densamma.

Summan af allt detta var, att Friherrinnan Stina befriade sin man från alla artighetspligter mot slägten Petterson.

När han slutligen förstått och ingått på denna uppfattning af frågan, drog han en djup suck af lättnad. Han hade känt sig, som om han hade stått och dragit och halatp å hela slägten Petterson, kronofogden, gumman, mejeristen, hushållerskan och alla kusinerna; och plötsligt kom nu hans hustru och visade honom, att allt detta var onödigt och att han kunde släppa taget. O! med hvilken tjusning han

lät hela det tunga sällskapet sjunka ned igen i djupet och försvinna ur sin åsyn. Puh! Hvad det var skönt!

— Hör du Stina du, sade han efter en lång fundering, det är ganska eget, men i vissa fall är den demokratiska uppfattningen mera aristokratisk än den aristokratiska, inte sannt?

— Jo visst är den det! Den aristokratiska tar menniskor i klump, blott för att de tillhöra en viss klass, äfven om individer deraf äro aldrig så lågt stående i bildning, moral och smak. Den demokratiska, det vill säga den intellektuelt demokratiska, grundar en ny slags aristokrati, i hvilken ingen kan få inträde annat än efter den noggrannaste pröfning af hans individuela värdighet. Aristokrati måste det finnas så länge verlden finnes, om man dermed menar de högst stående. Allt beror på, om man dervid låter börden och penningen, eller karakteren och skickligheten och bildningen bestämma inträdet. Förstår du?

— Ja bevars, utmärkt bra, när du säger det så der. Men inte tror jag mig om att kunna säga det sjelf, så att någon förstår det.

Återigen försjönk han i tystnad och tycktes arbeta med något, som ej ville klarna. Hustrun afvaktade under tystnad resultatet af rufningen. Slutligen sade han.

— Hör du Stina du?

— Ja, Johan lilla.

— Tycker du, att jag kan ha någon pretention på att få tillhöra aristokratien, efter det der nya sättet att bedöma saken?

Han sade detta på ett så rörande ödmjukt sätt, att hans hustru steg upp och kysste honom, med tårar i ögonen.

— Du rara, älskade gubbe! Hörde du då inte hur jag sa'? Så hör nu istället då! Den snillrike kan ofta vara en snobb eller en plebej, den högt bildade likaså; men den varmhjertade, finkänslige och ädelsinnade kan aldrig vara annat än den högsta sortens aristokrat. Och en sådan är du!

— Men — sätter du då inte intellektuel begåfning högst utaf alla Guds gåfvor till menniskorna? Det trodde jag — du som sjelf är så begåfvad.

— Nej, *visst* inte!! nästan skrek hans hustru. De egenskaper jag nyss talte om, stå högt öfver den mest lysande intelligens. — Nå, är du ändå inte nöjd?

— Jo, jo, jo! Jag bara —

— Nå?

— Jag bara fruktar, att du ändå måste anse mig vara hvad man kallar ett beskedligt nöt.

— Johan! Johan! Du gör mig galen! Hur ska' jag kunna förklara för dig! Det der är en så förskräckligt svår sak att förstå, och ändå mera svår att förklara tydligt.

— Ja, då är det nog inte värdt att du försöker med mig, sade den snälle, ödmjuke mannen.

— Älskade Johan! Jag säger ju, att jag inte förstår sjelf hur det är. Jag bara dunkelt anar det. Jag tror, att den högsta kärleken är den högsta visheten; att Gud är så vis derföre, att han är så god, och att det till sluts blir det rikaste hjertat som skall begripa all verldens hemlighet, ej det skarpaste hufvudet.

Ack Johan! Det kommer nog den dag, då du får hjelpa mig att förstå.

— Jaså ja, det blir i så fall i en annan verld. Här på jorden får jag väl hålla till godo så länge med att vara ett fä.

Hvad hans hustru skulle svara härpå blef afbrutet af ett lifligt pratande och skrattande som hördes inifrån våningen. Det knackade på dörren, Mary inkom, och de följde henne in i förmaket, der Claes och fästmannen äfven befunno sig.

Mary berättade, att profpromenaden hade utfallit till hennes stora belåtenhet. De hade gått arm i arm på de mest besökta ställen i Stockholm och uppväckt så mycken förvåning, att till och med Mary var tillfreds dermed. Löjtnant Petterson lät förstå, att han möjligen hade kunnat nöja sig med någon mindre grad af publicitet vid detta deras första uppträdande. Men Mary nedtystade honom genast.

Hon tycktes för öfrigt hafva haft ett nöje af, att uppföra sig på ett nästan pojkaktigt sätt, i sin uppsluppna ysterhet och kärleksglädje. Sannolikt blandade sig häri en viss grad af trots, med anledning af det steg hon tagit, som hon väl visste skulle choquera många af hennes förnäma vänner och bekanta.

Hon hade ibland stannat och talat vid personer, som både hon och hennes fästman kände, och ej det minsta låtsat om deras förvåning öfver att se henne tillsammans med honom. Andra, som ej kände löjtnanten, hade hon behandlat på ett ändå mera skämtsamt sätt. Hon hade presenterat honom för dem med det namn, hvarunder hon sjelf först gjort hans

bekantskap, och hvarmed hon nu vanligen benämnde honom, nämligen Mezeta. »Får jag presentera för er min fästman, löjtnant Mezeta», sade hon till några af dessa olyckliga, som sedan gingo ut i hela verlden och berättade, att fröken Mary Crusenborg förlofvat sig med en ung utländsk löjtnant vid namn Mezeta, som talte ovanligt bra svenska, för att vara italienare. Hennes förtjusning hade nått sin höjdpunkt, då en af dessa personer varit artig nog, att samtala på italienska med löjtnant Petterson, och dervid titulerat honom Signor. Signor Mezeta eller Signor, eller bara Mezeta, nyttjade hon nu omvexlande när hon kallade sin fästman vid namn.

Löjtnanten underkastade sig allt detta med den ödmjukhet, som en nyblifven fästman bör visa mot sin fästmö, hvad han än tänker inom sig. Men Claes tog sig i egenskap af bror den friheten, att uttrycka sin åsigt temligen oförbehållsamt.

— Jag tycker, att Mary gör alldeles för mycket af saken, sade han.

— Hur för mycket? frågade Mary lifligt; och hvilken sak?

— Att din fästman heter Petterson.

— Jag skäms inte alls för att han heter Petterson, svarade hon häftigt.

— Nej, det har ingen satt i fråga att du skulle göra.

— Nå?

— Men inte heller vet jag, att det är någonting att särskildt vara stolt öfver, att man heter Petterson mera än öfver något annat namn. Inte behöfver du gå och slå folk i ansigtet med, att han heter Petterson, och att du ändå har haft mod att ta honom.

— Har jag gjort det?

— Ja, nästan, tycker jag. Det är som om du ville gå en del menniskors anmärkningar och förvåning till mötes och säga »ja, han heter verkligen Petterson! Har ni någonting att anmärka mot det, så säg». Derpå svara de naturligtvis »nej visst inte! Inte det ringaste». Och så står du der helt flat.

— Jag tycker att Claes är riktigt stygg, sade Mary till sluts, halft gråtfärdig. Och så vände hon sig mot sin fästman. »Och du sitter der och låter honom tala, utan att hjelpa mig en enda smula», sade hon, med djup förebråelse i rösten. Stackars Mezeta var i en svår ställning. Men han visade sig vara en duktig karl.

— Söta Mary, svarade han, Claes har nog i viss grad rätt —

— Har han rätt? Tänker du också vända dig emot mig? Att du kan —!

— Vänta, älskade Mary! hör först på mig. (Han talade med mycken manlig värdighet) Claes har ju egentligen inte med den här saken att göra —

— Nej, inte det ringaste.

— Nej, men då han nu har talt om den, och du frågar mig, så är det bäst att tala uppriktigt, och jag tyckte verkligen ibland, att du la' någonting utmanande i din röst, när du presenterade mig för dina förnäma vänner. Den der gamla grefvinnan, som vi mötte på Hamngatan, Nordenhjelm tror jag —?

— Nordenheim heter hon.

— Ja, se der ser du, jag har ju inte ens reda på de der högheternas namn, sade han småleende. Nå, nog glänste dina ögon utaf trots, när du pre-

senterade mig för henne och hon skrek »*hva*' heter han», så att det hördes långt in på torget.

— Den gamla markattan! sade Mary.

— Och så svarade du »Petterson, tante lilla, men han stafvar det med zeta, Peterzon!» Var det alldeles nödvändigt, att göra så stor affär af mitt stackars fula namn? Att det inte är vackert, det behöfver man ju inte säga; och ibland alla edra granna namn är det som Andersens fula ankunge. Men jag skulle göra mig löjlig, om jag visade mig skamsen öfver mitt enkla, hederliga namn. Får jag lefva, så ska' jag med Guds hjelp göra det lika aktadt och äradt som om det lyste af både guld och kronor. Men i alla händelser ämnar jag inte skämmas för mitt stackars namn. Och du gör det inte heller, det vet jag, min älskade. Låt andra, som ä' oförståndiga, tycka hvad de vilja. Hvad gör det oss?

Ungefär vid denna punkt steg Friherrinnan upp, gaf i förbigående sin blifvande måg en vänlig liten klapp på axeln och gick in till sig, följd af sin man.

Claes tyckte också, att de förlofvade borde lemnas ensamma i denna deras första lilla dust med hvarandra; men innan han gick kunde han ej låta bli, att ge sin syster en liten släng. »Det der gjorde dig godt, lilla syster. Mezeta kommer att hålla reda på dig, det ser jag, och det gör mig innerlig glädje». —

— Han är visst en klok och duktig karl, den der löjtnanten, sade Baronen till sin hustru, då de kommo in i hennes rum.

— Ja nog har hon kommit i starka och bra händer, det kära barnet.

— Ja, jag tror det. Men nu är det en annan sak, du Stina. Hvad ska' vi göra med de här dumma pojkarna, som gått och blifvit kära i en och samma flicka? Jag har talt vid Claes —

— Du har?

— Ja. Jag sa' åt honom, att han skulle rymma fältet åt Elof, som är äldre. Men det hade han rakt ingen lust till.

— Stackars Claes, nej, det är inte så roligt att rymma fältet, när man håller af en flicka.

— Nej. — Mary höll för resten med honom.

— Mary? Var hon med om rådplägningen?

— Ja, kära du. Och hon sa' rent ut, att hon tyckte Claes hade lika god rätt som Elof, och för resten, att Camilla tar den hon vill ändå, antingen han drar sig tillbaka eller inte.

— Ja, om den elaka flickan bara ville ta någon af dem. Men jag tror hon leker med dem begge två.

— Du talar, som om du verkligen ville ha' henne till svärdotter!

— Ack kära du! Hvad gör det till saken hur jag vill! Jag vet knappt någon, som jag tycker så litet om till svärdotter. Men när en ung man är så kär som Elof, så måste man önska honom att få henne, snart sagdt hur ohygglig hon än är.

— Det var mycket sagdt, Stina. Det är väl bättre att lida litet grand, än att bli gift med ett troll?

— Lida litet grand, ja. Men lida mycket, lida gräsligt, lida så, att han aldrig mer blir duglig till någonting. Då är det väl bättre, att han får den han vill.

— Men om hon gör honom olycklig? Om hela äktenskapet blir ett elände af? Är inte det ändå värre, Stina lilla?

Hon satt och vägde de två alternativa eländen, som tycktes förestå hennes stackars Elof. Hvarföre hvarken fadren eller modren tog Claes med i beräkningen, utan endast tänkte på Elof, är ej lätt att säga. Möjligen hade de begge två en känsla af att Claes, om hans lyckas farkost stötte på grund, endast skulle lida ett lätt haveri, medan deremot Elof skulle göra ett ohjelpligt skeppsbrott, om hans mera djupt gående skepp strandade på det skarpa skär, som kallas olycklig kärlek.

Slutligen svarade hon:

— Det är rysligt svårt att säga, hvilket som vore värst af de två. Begge ä' ohyggliga att tänka på —

— Ja, det är sannt.

— Men du får inte tycka att jag är otäck, om jag säger, att jag nästan tror, att några års olyckligt äktenskap vore bättre för Elof, än om hon nu inte toge honom.

— Några års olyckligt äktenskap! Men Stina, så du talar! Menar du rakt utaf, att du helt lugnt tänker dig möjligheten, att det skulle bli äktenskapsskillnad efter några år?

Friherrinnan nickade. »Ja tyvärr tänker jag mig den möjligheten!»

— Stina, du förfärar mig!

— Jag är mycket ledsen, Johan, om jag förefaller dig känslolös eller cynisk. Jag är ingetdera, det vet du.

— Ack, det vet jag nog. Men jag förstår inte —

— Nå, säg sjelf, hur du skulle vilja ställa till?

— Jag ville, att han aldrig mera skulle se eller tala med det der odjuret till flicka.

— Ja visst. Men hvad tjenar det till att önska det, som är omöjligt? Saken står så, att antingen blir han olycklig genom att hon inte vill ha honom eller genom att hon tar honom. Men frågan är, på hvilketdera af de sätten han blir mest och längst olycklig?

— Genom att hon tar honom, säger jag.

— Och jag säger tvärt om. Får han henne inte, så kommer han att hela sitt lif längta efter henne, och aldrig bli lycklig mer. Blir han gift med henne, så får han se hurudan hon är, och får troligen snart nog af henne. Sedan kan han bli karl igen med tiden.

— Jaså. Jaja. Möjligen är det så. Men ohyggligt är det. Skiljsmessa! Skandal! Tidningsnotiser! Huh då! Hvad ska' de säga i slägten?

— Slägten får säga hvad den vill, bara vi kan rädda vår stackars gosses lifslycka.

— Må tusan ta alla Danska äfventyrerskor, som komma hitflackande och ställa till spektakel!

— Instämmer af allt hjerta.

— Således ska' vi tigga och be den der slynan, att vara så alltför nådig och ta vår äldsta son till man. Det är trefligt! Hur ämnar du bära dig åt, Stina? Ämnar du tala vid henne sjelf?

Hon smålog sorgset. »I nödfall får jag försöka. Men det tjenar helt visst inte mycket till. Hon har nog inte hjerta för en stackars mors böner, tänker jag.»

— Hur skulle du säga?

— Jag skulle be henne bestämma sig. Inte pina dem längre. Jag undrar —

— Hvad undrar du?

— Jo, jag sitter och tänker, om Mary kunde sköta saken bättre än jag? Hon och Camilla ä' mycket goda vänner.

— Det kanske inte vore så dumt!

— Det värsta är, att Mary har en så blind beundran för Camilla, att allt hvad hon gör är rätt. Jag är inte engång säker på, att hon tar parti för sina bröder mot henne.

— Åh! Så onaturlig kan hon väl inte vara!

— Jobevars, kära du! När en flicka blir så der tokigt kär i en annan flicka, så är det det värsta af allt slags slafveri, mycket värre än när hon är tokig i en karl. Camilla är en sådan der, som beherskar andra qvinnor till kropp och själ, som om de inte mera hade någon egen vilja.

— Jag visste inte att Mary var så fast för henne.

— Ackjo! Ända sedan Camilla kom, har Mary blifvit sig helt olik. Mig bryr hon sig inte det ringaste om vidare — jag menar — mina åsigter, hvad jag tycker. Det är bara »lilla mamma, det der förstår inte mamma. Det är så olika nu mot när mamma var ung». Och så får jag höra hur man ska' se saken, det vill säga, hur Camilla Birkestierne ser den.

— Men hon håller väl af dig lika mycket? Hon har inte upphört att älska dig?

— Åhnej, hon är mycket snäll och vänlig. Men hon behandlar mig numera ofta som en liten beskedlig och enfaldig menniska, som inte har reda på,

hur det går till nu för tiden. Camilla har invigt henne uti »et höiere Syn på Tingen», som endast mycket öfverlägsna andar kunna komma till.

— Stackars min Stina! Det der plågar dig väl mycket, kan jag tro?

— Åhja, ibland kännes det bra förargligt, att behandlas som en barnunge af sin egen dotter. Men jag ser ju så väl hvarifrån det kommer, och det går för resten nog öfver. Jag tror, att det är ganska vanligt, att det nya slägtet anser sig förstå allting bättre än det gamla, och sanningen att säga, så tror jag, att det är mina egna gamla synder som jag får tillbaka. Jag fruktar, att jag var likadan vid den åldern mot min stackars mamma.

— Åh! Det är inte möjligt!

— Jo bevars. Jag var visst odrägligt egensinnig och öfverlägsen mot min stackars älskade, tåliga mamma. Nu får jag igen det.

— Men hvad ämnar du göra med Mary?

— Med Mary? Ingenting! Det är ganska vanligt, att unga flickor få en sådan der förtjusningsfeber för någon af deras egen ålder, som de föreställa sig vara det makalösaste i verlden. Det går, som sagdt, nog öfver, och under tiden träder jag tillbaka, och är nöjd att hon håller af mig, fastän hon anser mig gammalmodig och inskränkt.

— Tänk Stina! Du gammalmodig och inskränkt! Du som —

— Ja jag, som ansetts höra till yttersta venstern, den längst avancerade af Svenska fruntimmer! Det förefaller eget. Men så går det ofta, har jag sett.

— Den der förb— Camilla!

Till Baronens förvåning svarade hans hustru efter en liten stunds tystnad, i det hon smålog:

— Tycker du verkligen så illa om henne, Johan? Ni se ut att vara ganska goda vänner när ni ä' tillsammans?

— Ja hon är munter och rolig, den satungen, och rysligt näpen naturligtvis. Hade jag inte pojkarna att vara rädd för, så —

En sådan flicka! Olik alla jag har sett. Vet du, Stina, det förunderligaste hos henne är ändå hennes lugn, hennes säkerhet, ja, vore det om en karl, så skulle jag säga hennes oförskämdhet.

— Hennes »aplomb», som Fransoserna kalla det, ja. Hon saknar dessutom respekt, vördnad för någonting i hela verlden.

— Ja. Ingenting rubbar hennes säkerhet eller bringar henne ur jemnvigten. Sannerligen tror jag inte, att om hon en gång kommer till helvetet (för dit ska' hon väl ändå, stackars flicka) och blir presenterad för fan, så blir hon genast ogenerad med honom. Innan hon har pratat fem minuter med honom, frågar hon honom bestämdt, hvarför han haltar på ena benet.

— Johan, Johan! Så'na fantasier du har! Hur i all verlden har du kommit att tänka på en sådan sak?

— Åh, helt naturligt, som ett uttryck af hvad jag menar med den högsta grad af, hvad du kallar aplomb, och jag kallar bondlugn. För jag kan sjelf inte tänka mig någonting, som skulle vara mera genant, än att vara tillsammans med fan. Jag skulle komma af mig tvärt.

— Du talar nästan, kära Johan, som om du verkligen trodde på en djefvul med bockfot.

— Åhnej, kära Stina. Tror gör jag inte precis, efter allt hvad du har sagt mig. Men jag kan inte komma alldeles ifrån det gamla hederliga sättet att se sakerna. Och det kan inte nekas, att det var bra mycket redigare, när man var säker på, att den ena sortens menniskor skulle till himlen och den andra till helvetet. Nu vet man knappt hur man har'et, eller hvad för slags sällskap man får med sig i saligheten.

Nå, men du Stina! Det låter som om du inte heller tyckte så fasligt illa om Camilla?

— Nej, hon är mycket rolig, mycket intressant, och, på sitt underliga, sjelfsvåldiga sätt, också ganska hygglig och treflig. Hon har förskräckliga åsigter i många saker, men hon är bestämdt inte egentligen hvad man kallar elak eller stygg — tror du?

— Nej, det kan väl hända, svarade Baronen eftertänksamt. Jag erkänner, att hon roar mig mycket. Men jag känner mig alltid efteråt, som om jag hade haft roligt i sällskap med fan.

— Ja, vore det inte för barnen, så. Men jag glömde att säga en sak till om Mary och Camilla. Få se, om inte vår vän Mezeta så småningom kommer att bli henne en farlig rival? Det blir en svår strid, för hon håller rysligt mycket af dem begge två.

— Stackars flicka! Måtte det inte bli en alltför skarp konflikt, så att hon förlorar endera af dem — eller kanske båda.

— Ja. Men nu är det, som sagdt var, frågan om, huruvida vi skulle kunna få Mary att försöka med Camilla, eller om jag måste deran sjelf. — Nå, jag

kan ju alltid tala vid henne. — När du går ut, Johan lilla, så be Mary komma in till mig, ifall Mezeta har gått.

Baronen steg upp för att gå.

— Du kallar honom Mezeta, Stina. Tänker du alltid nyttja det namnet?

— Ja, det kan väl hända, svarade hans hustru. Ska' du inte gå nu, Johan?

— Jo, jag går. — Tycker du, att jag kan kalla honom så också?

— Ja, om du vill; hvarför inte?

Någonting i hustruns sätt gjorde, att Baron Johan stod qvar och funderade. Det långsamma men rediga tankemaskineriet började sakta revolvera der han stod midt i rummet.

Friherrinnan tittade upp på honom ett par gånger der hon satt och virkade, beqvämt lutad i sin vanliga länstol. Han gick slutligen fram till henne och stod öfver henne.

— Stina, du!

— Ja, (utan att se upp).

— Se på mig ett tag, du.

Hon såg upp i hans ansigte, men, till hans ytterliga förvåning, rodnade hon och skrattade i det hon frågade: »nå hvad är det, du dumma gamla Johan?»

— Jag tror minsann — Säg mig Stina! Du skäms bestämdt för namnet Petterson, du med? Ack säg!

Hon satt ännu några ögonblick, men kastade sedan ifrån sig virkningen, flög upp ur stolen, och gömde sitt ansigte vid hans axel. Midt emellan skratt och gråt fick hon fram:

— Inte *skäms*, Johan. Men — jag tycker att — det är alldeles *gräsligt*, att hon ska' heta Petterson i hela sitt lif. Jag kan inte hjelpa't. Det är så förfärligt dumt, jag vet det, men jag rår inte för det. Usch! Fy!

Han försökte att få henne ifrån sig, för att se hur hon såg ut. Men hon höll sig så krampaktigt fast vid honom, att det inte lyckades.

På det sättet stodo de en lång stund. Baronen intogs af en obeskriflig, en ofantlig tillfredsställelse. Han behöfde lång tid för att kunna finna ord för hvad han kände. Slutligen utlät han sig.

— Åh, Gudskelof! Åh, Gudskelof! Vi ä' inte hvarandra så olika ändå, till sluts. Stina, Stina! om du visste, hvad du har gjort mig glad. För, ser du Stina, jag var rädd att — jag var rädd att du höll på att — att gå ifrån mig — i allting. Men nu —! Och dermed slog han sina armar omkring henne och kysste henne på hår, panna, mun, öfverallt, så häftigt och varmt, som han knappt hade gjort det sedan de voro nygifta. —

Dagen derpå, då Mary var ute och promenerade med sin fästman, mötte de fröken Camilla. De stannade och taltes vid. Mary presenterade honom. »Här är han, sötaste Camilla!»

Camilla mönstrade honom småleende och sade vänligt:

— Naa saa! Det er den unge Manden? De maa tro, jeg har nok hört tale om Dem. Mary har betroet mig et og andet. De er en lykkelig Mand, der har faaet en saa söd Pige!

— Ja jag är det, svarade löjtnanten, obeskrifligt lycklig!

— Hun er, synes jeg, den södeste af dem alle her er.

— Ah Camilla, så du pratar! utropade Mary.

— Nog tycker jag det, svarade fästmannen.

— Det var et korrekt Svar. Altsaa, De hedder Petterson?

— Ja, jag gör det.

— Petterson! Petterson? Det maa være omtrent vort Pedersen. Hos os er det ikke et fint Navn. Men her er det maaske mere fint? Er det et fint Navn?

Hon såg på honom, när hon sade detta, med ett omärkligt småleende och hufvudet litet på sned. Igenom de halfslutna ögonen iakttog hon honom så noga som möjligt.

— Det är det mest plebejska namn i Sverige, svarade löjtnant Petterson, på det enklaste sätt i verlden, utan att visa den minsta skymt af förlägenhet.

— Saa! Camilla fortfor några ögonblick att se på honom. Derefter räckte hon ut sin hand mycket hjertligt.

— Han behager mig særdeles! sade hon till Mary. Du faar en Mand, som er en Mand. Han skal nok holde Styr på Dig, Du egensindige Pigebörn, Du!

— Det har han redan begynt att göra, den otäckingen, sade Mary. Jag är rädd att han blir en ryslig tyrann.

— Da blir Du en lykkelig Kone, tro mig, lille Mary! sade Camilla. Fandt jeg en, der kunde holde Styr paa mig, saa tog jeg ham strax. —

Baronen lyckades ej få tag uti sin dotter Mary den gången, och det var kanske lika så bra det, ty Mary hade inte så snart kommit öfver sin lilla första skiljaktighet med fästmannen, och var ej vid sitt aldra sötaste lynne.

Men dagen derpå talade modren med henne om hennes bröder och Camilla Birkestierne.

I sitt samtal med sin man hade Fru Stina yttrat sig mycket lugnt och saktmodigt om det nya förhållande, hvari hon kommit till sin dotter Mary, sedan denna gjort bekantskap med Camilla. Men hon var i sjelfva verket mera ledsen deråt, än hon ville visa, ja det fanns ögonblick, då hon var riktigt djupt bedröfvad öfver, att hafva förlorat första platsen i sin dotters hjerta.

Att afstå denna första plats åt en man, åt en fästman, det går mycket lättare för sig. Det faller sig så naturligt, så enligt naturens ordning, detta, att dottern ger sitt hjerta åt den man hon valt till sin vän för hela lifvet. Det är kanske för många mödrar ett svårt ögonblick, det också, men de hemta sig dock ganska snart efter ett sådant slag. Och en orsak dertill är, att modren snart finner, att fästmannen (eller mannen) i sjelfva verket alls icke beröfvat henne dotterns hela hjerta, vänskap och förtroende. En man kan aldrig fullt ersätta modren. Manlig vänskap utträngер ej den qvinliga. De äro hvarandra så olika, att en qvinna behöfver dem begge två, för att känna sitt hjerta riktigt fullt. Och mången ung gift qvinna

har derför aldrig förut varit så innerligt förenad med sin mor, som efter sitt giftermål.

Någon enda gång, men högst sällan, eger en man sådana egenskaper, att han kan gifva sin hustru den fina, den qvinliga art af vänskap och sympati, som hvarje qvinna ovilkorligen behöfver, jemte kärleken, om hon ej skall känna sig sakna något väsentligt i sin lycka och sitt lif.

Helt olika är det med en passionerad kärlek till en qvinlig vän. Denna kärlek kan ersätta modren helt och hållet; och modren förlorar då ofta sin dotter. Qvinnan är qvinnans farliga rival, ej mannen.

Ej underligt då, om den stackars Friherrinnan Stina ibland kände det outsägligt bittert, att se sig undanträngd och ersatt af den Danska flickan.

Ty märk väl! Hon hade aldrig varit den öfverlägsna, stränga, högt och på afstånd stående modren mot sina döttrar. I den största frihet, och i en ovanlig grad af jemlikhet med sig sjelf, hade hon uppfostrat dem. Hon hade egt deras fulla förtroende. Hon hade umgåtts med dem snarare som en syster än som en mor.

En mor får lida grymt ibland.

Här kommer farande en ung qvinna, som visserligen är vacker och begåfvad, men som för öfrigt väl knappast kan tyckas vara någonting så utomordentligt, att allting annat skall blekna och försvinna, bara hon visar sig. Och likaväl sker det! Hvarför? Hvad är det som gör, att min dotter håller af denna främmande flicka mera än mig? Hvad har hon gifvit henne mot hvad jag gaf? Hvad har hon gjort för henne mot hvad jag gjort? Ack! hvad båtar det att fråga! Lid i tysthet. Klaga inte! Du är långt ifrån

den första moder som gjort allt för sina barn och dock måst afstå dem till qvinliga vänner. Det är mödrars lott

»To bear, to nurse, to rear,
To love, — and then — to lose.»

Men Camilla hade gifvit Mary »et höiere Syn på Tingen». I detta ord låg alltihop. Et höiere Syn? Nå! Vi få väl se. Ännu är ej striden utkämpad. Blott ingen bitterhet! Låt inte ett enda ord förråda, du arma moder, hur grymt du lider. Var åtminstone för stolt, att tigga om det, som du nu ej kan få ens af nåd. Haf tålamod, så kanske du vinner henne tillbaka, längre fram, när hon får ett ändå höiere syn på tingen än hon nu fått. —

— Nå, Mary lilla, sade modren, hvad ä' dina planer för i dag? Och hvar har du din fästman?

— Han är, som vanligt, i den der gamla generalstaben, kära mamma.

— Nå, han kommer väl sednare på dagen och tar dig ut på en promenad?

— Ack, han slipper ju aldrig ifrån förr än så sent, att det redan är nästan mörkt. Det är bra förargligt, att Mezeta ska' ha så mycket att göra.

— Ja visst. Men ändå värre vore det, om han inte hade någonting alls.

— Det vore mycket roligt, tycker jag, svarade Mary.

Hon stod och såg ut åt Humlegården. Modren fortfor.

— Kommer Camilla hit något idag?

— Ja, hon skulle komma hit litet sednare, sa' hon. Men hon bad mig inte säga det åt Elof och Claes.

— Jaså? Och hvarför det då?

— Hon sa', att hon var trött på dem, och ville helst slippa se dem på en tid.

— Begge två?

— Ja, begge två. Hvilken trodde mamma hon var trött på?

— Ja, inte vet jag. Jag tycker det ser ut, som om hon vore ganska road af dem begge två.

— Ja, hon är så beskedlig.

— Beskedlig! Hur menar du?

— Hon vill inte göra någon menniska ledsen.

Modren teg. Detta var något för starkt för hennes moderliga stolthet. Men hon ville ej komma i strid.

— Jaså, du tror att det bara är af beskedlighet hon är så mycket med bröderna?

— Åhnej, nog är hon ofta rätt road, det tror jag. Men det blir för mycket ibland.

— Och du tror inte, att hon bryr sig om någon af dem särskildt?

— Nej, åtminstone vet jag inte, hvilken det skulle vara. Hon är lika snäll och vänlig mot dem begge.

— Ja, det är bra beskedligt af henne.

Denna gången hade hon ej kunnat undvika, att en viss liten obetydlig tillsats af ironi insmög sig uti hennes svar. Strax var Mary färdig att försvara sin vän.

— Nå, tycker mamma inte, att det är rätt gjordt af henne, att vara lika vänlig mot alla, och inte visa något företräde åt den ena framför den andra?

— Om hon tycker bättre om den ena, så vore jag mera nöjd, om hon ville visa det. Då kunde åt-

minstone den andra slippa att plågas förgäfves. Mary! tycker du inte, att det är synd om bröderna?

Mary trummade på rutan. »Åhjo, visst är det synd om dem, på sätt och vis. Men det få väl karlar riskera, då de gå och bli kära i en flicka, som inte bryr sig om dem det minsta.»

— Och du anser inte, att Camilla gjort det ringaste för att få dem kära i sig.

— Menar mamma koketterat? Lagt sig ut för att fånga dem?

— Ja.

— Nej, inte det ringaste! Inte det ringaste. Inte mera, än hvarenda förtjusande menniska gör, som inte kan hjelpa, att hon uppväcker beundran. Man kunde likaväl säga, att en ros lägger sig ut för att vinna beundran, som att Camilla Birkestierne gör det. Aldrig! Mamma förstår inte Camilla. Hon är inte alls kokett, i vanlig mening.

Friherrinnan lyckades i rätt tid hejda det svar, som flög till hennes läppar. Men hon började inse, att här fanns föga hopp om hjelp.

— Men Mary, sade hon efter en stunds tystnad, om det nu så är, att hon, utan den ringaste afsigt å sin sida, lyckats vinna två unga mäns kärlek, tycker du inte, att hon kunde vara så snäll, och låta dem förstå klart och tydligt, att det inte är värdt att de fortfara att söka få henne?

— Det tror jag visst att hon redan gjort flere gånger. Men det hjelper inte, ser mamma. De hoppas ändå.

— Du tror, att hon sagt det riktigt klart?

— Ja, det tror jag visst.

— Du tror? Du vet det inte säkert? Camilla har inte sagt det åt dig?

— Ne-ej, det har hon inte.

— Mary! Skulle du inte vilja åtaga dig en sak, och göra bröderna och oss alla en stor tjenst?

— Hvad vore det då, lilla mamma?

— Jo, att be Camilla göra riktigt klart för dina bröder, att hon aldrig kommer att ta någon utaf dem; eller också, hvilken utaf dem hon ämnar vara så nådig att ta. Ville du det?

— Men mamma då! Inte kan man bära sig åt på det sättet! Saken måste väl utveckla sig sjelf, utan att andra menniskor blanda sig uti den.

— Ja, om den bara ville utveckla sig, sade modren sorgset. Men den kommer ingenhvart, och under tiden pinas de stackars gossarna. Har du inte lagt märke till hur Elof ser ut? Och till och med Claes, min muntra, glada Claes. Sötaste Mary, nog har du väl hjerta för dina bröder, säg?

Mary stod som förut vid fönstret, med ryggen vänd inåt rummet. Hon bibehöll en envis tystnad, och gaf ej det ringaste tecken till, att modrens ord förmått röra henne.

Friherrinnan satt och såg bort på henne, med ett bönfallande uttryck i sitt ansigte. Hon började bli nästan förtviflad.

— Mary, du håller ju af dina bröder? Vill du då inte göra någonting för att hjelpa dem?

En otålig axelryckning var svaret, jemte orden:

— Ack, lilla mamma! Visst håller jag af dem! Hvad tjenar det till att tala på det der viset!

— Hur på det viset?

Mary vände sig nu om inåt rummet.

— Inte får man ta ett så der inskränkt, trångsint sätt att se och bedöma saken. Här är ju fråga om en stor princip. Det genom årtusenden fortlöpande problemet, förhållandet mellan de båda könen, är hvad vår tids qvinnor ha att tänka på. Inte får man då låta en sådan småsak inverka på sig, som att ett par unga män, vore det också ens egna bröder, slita litet mer eller mindre ondt i sina kärleksaffärer.

Modren blef nästan utom sig.

— Mary! Mary! Jag kan inte stå ut med att höra dig tala på det der sättet! Tala åtminstone dina egna ord och inte Camilla Birkestiernes.

— Camilla Birkestiernes!?

— Ja, tror du inte jag känner igen hennes sätt att tala, ord för ord? Hon försöker att ge dig »det höiere Syn på Tingen», som skall lära dig, att anse qvinlig godhet och kärlek som tomt prat, passande bara för enfaldiga menniskor och barn. Minns du då inte Henrik Ibsens »På Vidderne»?:

»bruden, den fagre, som engang var min
og lykken, som fra mig döde —
det alt tilhobe jeg stod og så
oppe fra livets vidder;
Et höjere lys over synet lå; —
Men se, det kan nu ingen förstå,
som nede i svärmen sidder.»

Gud gifve, du arma barn, att inte du också en dag må säga

»Nu bytted jeg bort mit sidste stev
for et höjere syn på tingen.»

Mary stod och såg på modren några ögonblick utan att svara. Hon tycktes nästan öfverraskad af att finna, det denna tog saken så djupt allvarsamt, så nästan tragiskt. Ett par gånger såg det ut som om hon ämnade säga någonting. Men slutligen vände hon sig åter bort och såg utåt Humlegårdsparken.

— Om mamma vill sjelf tala vid Camilla, sade hon efter en stunds fullkomlig tystnad, så tror jag hon kommer hit upp nu.

— Ser du henne?

— Ja, hon och Elof och ett par tre till gå der borta, strax hitom Bibliotheket. Nu tar Elof afsked. Han skall nog upp i Kabinettet. Och nu säger hon adieu åt de andra och kommer så fort hon kan hitåt. Vill mamma, att jag ska' gå min väg medan ni tala?

— Ja, kanske — eller — åh nej, det gör detsamma. Du kan gerna få vara inne om du vill. För resten har jag mycket litet hopp om att lyckas. Hon sjönk tillbaka i sin stol.

Camilla kom störtande in som vanligt. Dock är ordet störtande ej riktigt väl valdt, ty fastän hon alltid rörde sig mycket fort, var det så tyst och mjukt, att det betog hastigheten det mesta af dess karakter.

Hon gaf en liten nick åt Mary i förbifarten, och kysste sedan hennes mor, som satt alldeles stilla der hon satt. Dessa smekningar voro ej mycket i Friherrinnans smak, och hon gaf just ej mycket återsvar deråt. Men det var ej lätt att veta hvad hon skulle göra. Camilla hade nu länge varit mycket vänlig och smeksam mot henne, som om hon verkligen höll

af henne, och tycktes ej det ringaste bry sig om att Friherrinnan tog hennes vänlighet temligen kyligt, eller åtminstone lugnt, ty egentligen ond var det ej gerna möjligt att bli på den underliga lilla varelsen.

— I dag har jeg atter truffet Baron Elof, sade hon, i det hon inträdde i rummet. Jeg ved s'gu ikke hvad jeg skal gjöre med det Menneske.

— I hvad fall då? frågade modren.

— Jo, jeg vil sige Dem; og vi maa sidde i Konklave tilsammen. Thi De kjender ham tildels bedre än jeg. Saa hör paa! han vil partout gifte sig med mig, det ved De. Naavel! Synes De, at jeg bör tage ham?

Friherrinnan kunde med bästa vilja i verlden ej komma sig för att svara strax, och Camilla fortfor derföre.

— Han er saa vakker! Jeg vilde altid have ham i min Nærhed, for at kunne se paa ham, naar jeg længes efter noget skjönt. Forstaar De? — Friherrinnan satt mållös.

Og saa er han saa god. Det ved De at han er. Naa, De ved nok, at han er vakker ogsaa, hvaba? Hvilket smigrer Dem mest, at jeg siger, at han er vakker, eller att han er god? Det ved de ikke? Naa, det er ikke så let at sige, maaske. Men til Sagen! Ja, han er meget god. Det synes Dem nok saa underligt, att jeg sætter saa höi en Pris paa, at han er god, ikke sandt? Men hvis De tænker lidt paa Sagen, saa skal De finde den helt naturlig og logisk. For, ser de vel, jeg er ikke videre god selv. Jeg er briljant, men jeg er ikke god, og derfor sætter jeg saa höjt Værdi paa, at disponere over et riktigt gjennemgodt

Menneske. Alt det Onde finder jeg i mig selv. Deri er intet nyt. Det gode derimod, det er som en fremmed Verdensdel, det er mit Afrika. Der tumler jeg om, som i et ukjendt Rige. Bestandig nye Opdagelser. Det är meget intressant, maa De vide. Hvis jeg giftede mig med et stygt Menneske, som jeg selv er, saa blev jeg snart kjed af ham. Thi han var kun et nyt Exemplar af mig selv, og deraf har jeg nok.

Men Deres Sön! Han er, som sagt, en ny Verd for mig. Godhetens store, uendlige Verdensrige. Tro mig, jeg kan sentere det, kanske mer end De. Thi for mig er det saa fremmed, saa pikant.

Hon satt en liten stund försjunken i betraktelsen af den bild hon framkallat. Sedan började hon igen:

— Jeg har erobret ham. Han tilhörer mig med Liv og Sjæl. Og, ser De, det er noget at være stolt over. Jeg har vundet ham — nu flyttade hon sig med en häftig rörelse närmare Friherrinnan och fortsatte med en slags segerstolthet — jeg har vundet og beseiret ham, ikke med List och Forstilling — Sig! Tror De jeg har gjort mig bedre end jeg er, for at vinde Deres Sön? Sig! Svar mig!

— Nej, det tror jag inte, svarade Friherrinnan. Uppriktig och sann är ni, det måste jag erkänna. Jag önskar jag kunde tro, att ni vore bättre end ni gör er.

— Tak! sade hon kort. Jeg er nu den jeg er og ingen anden. Det er bedst saa. Sandhed fremfor alt. Selve Djæfvelen kunde blifve en brav Mand tilsidst, blot han var sand. Men det er han ikke, nej, det er han ikke, og det er derfor han er Djæfvelen. De ved hvad jeg mener, ikke en personlig

Djæfvel, uden den symboliserte Personlighed, som Menneskligheden ikke kan undvære, for at klare Begreben. Det Ondes Princip. Ja! Som sagt, jeg har vundet Deres Sön. Han er nu min Ejendom, og det skjönt jeg har vist mig for ham akkurat som jeg er, i al min Vederstyggelighed. Han elsker mig af hele sin Sjæl, skjönt han kjender mig saa alt igjennem til Bunds.

Der er, tror jeg, ikke et eneste Punkt i hele Ethiken, hvor vi er enige. Tænk Dem! Ikke et eneste Punkt! Elof har spekuleret paa mange Ting, og jeg — ja jeg tror jeg har grublet over Alting i Himmelen og paa Jorden. Men ikke i et Spörgsmaal tænke vi lige, vi to. Og det uagtet elsker han mig. Det er en stor Triumf, paa samme Gang det er et meget intressant Fenomen.

— Det är endast en triumf för er skönhet, sade Friherrinnan.

— Nej!! skrek Camilla så häftigt, att Mary darrade i hela kroppen, och Friherrinnan sjelf blef blek. Nej! det er ikke sandt! Det er ikke blot gjennem min Skjönhed at jeg har vundet ham. Han er ikke den Slags Mand, som lader sig bedaare kun af udvortes Deilighed. Det burde De vide, De som födt ham til Verden, og skulde kjende ham bedst af alle.

Hon sade de sista orden med en stark anstrykning af ironisk bitterhet, väl vetande, att hon här fått ett öfvertag genom Friherrinnans yttrande. Men sedan öfvergick hennes lynne åter lika hastigt till en mildare tonart, och i ett nästan vekt sinnelag fortfor hon att tala.

— Nej, der er noget andet derhos. Han synes nok jeg er deilig, ja, det tror jeg han gjör. Men der er noget mere. Og hvad kan det være? Ja, hvad kan det vel være? (tystnad).

Der maa dog endda være noget hos mig, som ikke er ondt; *noget*, om end aldrig saa lidt, som er godt, og som han kan elske? Men hvad er det?

Hon satt med händerna i sitt knä, och med ögonen mot marken. Nu höjde hon ögonen och vände dem mot den ena efter den andra af de två qvinnorna i rummet.

— Hvad tror saa De? Hvad siger Du Mary? Tror Du, at det findes noget i mig, som en ædel Mand kan elske?

— Jag? Tror du jag tycker det är någonting underligt uti, att Elof älskar dig? Jag bara undrar hvarför hela verlden inte gör det!

— Tak! Du lille Ven! — Naa, og De Baronesse! Af Dem venter jeg mig desværre ikke et meget godt Vidnesbyrd. Men sig ud alligevel!

— Hvad skall jag säga? Ni är en underlig menniska, fröken Camilla, och hade jag inga söner, så skulle jag troligen vara mycket intresserad af er. Som det nu är, fruktar jag er allt för mycket, för att kunna hålla af er. Ni älskar att höra sanningen. Der har ni den.

Camilla satt och såg henne rakt i ögonen, men utan att på något sätt visa, hvad hon tyckte om svaret. Friherrinnan mötte hennes blick med en lika lugn och fast. Så sutto de en lång stund, oafbrutet betraktande hvarandra. Mary kunde knappt andas.

— De tror da ikke, at jeg skulde kunde gjöre Elof lykkelig? frågade Camilla till sluts.

— Nej tyvärr! Det tror jag inte.

— Hvorfor?

— Ni har sjelf sagt det. Ni två äro hvarandra alltför olika, i allting. Till exempel i religionsfrågor. Ni tror ju inte på någon ting i verlden.

— Tror jeg ikke paa nogenting i Verden? sade Camilla eftertänksamt. Nej, det er maaske nok saa sandt. Ikke er det meget, det medgiver jeg. Jeg er en Tvivler, en Agnostiker. Ved De hvad en Agnostiker er? Det er en, der aldrig en eneste Gang har fået skue ind i Himlen, og som er for ærlig, at sige sig tro paa det, som andre paastaa sig ha seet der. Jeg fornegter intet. Men jeg har ikke seet det. En saadan er jeg.

Nej, ikke en eneste lille Flig blev nogensinde löfted, tillade hon med halfhög röst, och så sade hon intet mera. Det blef tyst under några ögonblick i rummet. Men slutligen sade Friherrinnan med en viss vänlighet:

— Är ni säker, fröken Camilla, att ni någonsin *velat* se in i himlen? Den öppnas nog blott för dem, som verkligen längta efter ljus och sanning. Längtar ni?

Camilla såg henne på sitt vanliga vis rakt i ansigtet, medan hon tänkte på sitt svar.

— Efter Sandhed længes jeg, det tror jeg, sade hon; efter Kundskab og Sandhed, ja. Og det er jo Lys.

— För det lugna, kalla kunskapsbegäret, om än aldrig så starkt, tror jag inte att himlen öppnar sig.

— Nej, jeg ved, det er kun Hjertet, Følelsen, der har Adgang til Himlen. Saa mener De?

— Ja.

— Naaja! Kan saa være! Det er muligt! I saa Fald faar jeg lade mig nöje. Nu nok af dette! Men De maa kun ikke tro, at jeg vil posere som en stakkels lille Peri, eller en »ange déchu». Fy da! Och hon kastade sitt förtjusande lilla hufvud bakåt med en trotsig åtbörd. — Naa, jeg maa afsted! Farvel! Hon steg upp.

— Fröken Birkestjerne! sade Friherrinnan. Ett ord ännu! Ni förstår nog, att jag är orolig för mina två söner. Vill ni tillåta mig att göra Er en fråga?

— Gjerne! Spörg kun! — Hon smålog nu på sitt vänligaste sätt.

— Ämnar ni ta någon af dem? Och hvilken? Ni vore så rysligt snäll, om ni ville bestämma er, så att de åtminstone sluppe att pinas begge två.

— Naa! det kan man da kalde frankt Spil! Hvis jeg agter at tage nogen af Deres to Sönner? og hvilken? Jeg vil være lige aabenhjertig som De, og, til at begynde — kunde De virkelig troet, at jeg muligen skulde tage Deres Sön Claes?

— Jag vet ingenting.

— Naa! Saa vil jeg sige Dem. Claes blir det ikke. Og De maa ikke tro, Baronesse, at jeg ikke har sagt ham det saa bestemt, som det overhoved kan siges med Ord.

— Jag fruktar, att han ändå inte har förstått det.

— Har han ikke? Naa, det er muligt, men mit Fejl er det ikke. Med ham har jeg ikke coquetteret, det forsikkrer jeg Dem. Naa, det har jag for

övrigt ikke heller gjort med Baron Elof, hvis De tror det?

— Jag har inte sagt det.

— Nej, men Mödrene tage altid Parti for sine Sönner, og tro saa let alting slemt om den stakkels lille Pige. Det er hun som gjör alt ondt, enten hun nu tar ham eller ikke tar ham. Naa, det der er jo helt naturligt. Men til foreliggende Spörgsmaal!

De har spörgt mig, hvis jeg har for Afsigt, at gifte mig med Deres Sön, Baron Elof, men jeg spurgte nys, hvis De syntes, at jeg burde ta ham. Dertil har De endnu ikke givet mig et Svar, har De?

— Nej. Och hvad skulle det tjena till? Ni lär väl inte följa mitt råd, hurudant det än blef, tänker jag?

— Baronesse! De kommer ikke ifra Sagen paa den Maade. De har sagt helt opriktigt, at De ikke tror jeg skulde kunde gjöre ham lykkelig. Men De har ikke sagt, hvis De endog vil, at jeg skal tage ham.

Altsaa svar! Vil De, at jeg skal tage ham? Ja eller nej?

— Ja, det vill jag.

— Et aabenhjertigt Svar! Men nu! Hvorfor vil De det, uagtet De ikke tror, at han vil blive lykkelig med mig?

Vil De sige mig det lige aabenhjertigt?

— Nej, det vill jag inte, svarade Friherrinnan småleende, men något förlägen.

— Ikke? Naa saa maa jeg selv söge til at löse den Gaaden. Lad se!

Hon spände sin blick i Friherrinnan, som dock ej vågade möta den, utan slog ned ögonen. Mary

satt hela tiden under andlös oro och följde duellen emellan de två qvinnorna.

Camilla såg oafbrutet på Friherrinnan, medan hennes hjerna arbetade. Till sluts lyste det till i hennes ansigte.

— Eureka! utbrast hon. Jeg tror jeg har fundet det! Men hvis det er som jeg har gjættet, saa gjör Deres Plan Dem kun maadelig Hæder.

Hvis jeg ikke tar Fejl, saa er det et Slags Brændevinskur De haaber paa? De tror han skal snart faa nok af mig, og blive »kureret»? Jo, jeg ser, at jeg truffet Prikken! Naa! Det kan jeg sige! J fromme Kristne! Vi Hedenske har dog adskilligt endnu at lære os af Jer!

Men nu reste sig Friherrinnan till sjelfförsvar.

— Försök att göra mig rättvisa, fröken Camilla, och döm mig i alla fall inte för strängt. Här talas så uppriktigt, att det är bäst att säga allting rent ut.

— Naa ja. Lad höre!

— Jo. Säg mig sjelf hvad en stackars mor ska' göra. Hennes son kommer till henne och säger »jag älskar denna qvinnan så, att jag blir olycklig, om jag inte får henne». »Men är hon sådan, som du hade föreställt dig din hustru», frågar modren. »Är hon i alla afseenden sådan, som du tänkt dig och velat hafva henne?» »Nej, icke i alla, svarar sonen. Långt derifrån, tyvärr!»

— Dette er i det mindste opriktigt! afbröt Camilla med ett kort skratt; og originelt! Videre!

— Ja, ni har drifvit mig till det yttersta med er förebråelse för hänsynslöshet, svarade Friherrinnan,

hvars ögon glänste. Nu ska' ni få höra sanningen med besked, det lofvar jag.

— Naa! gaa paa da!

— »Men hvarför vill du då ha henne»? frågar modren. Det är en dum fråga, det erkänner jag.

— Ja, overmaade dum! sade Camilla torrt.

— Ja, men man gör den ändå alltid. »Jo, svarar sonen, för att jag älskar henne så förfärligt, att jag blir lyckligare med henne än med någon annan, långt bättre qvinna. Och efter litet mera af det slaget inser modren att det är så. Hon tycker derföre, att det är bäst att låta honom försöka, äfven om det skulle gå på tok. För, om han inte har fått försöka, så går han och sörjer och längtar hela sitt lif. Och skulle det gå på tok så —

— Saa blir han kureret, mener De? Naa ja, der er en vis Logik i Deres Raisonnement, det maa jeg erkjende, om den end er grusom. Et Skibsbrud kurerer Lysten at blive Sömand. Man maa noget risikere o. s. v.

Naa men sig mig nu nok en Ting! Hvorledes gaar det da med mig i alt dette her? Men maaske De ikke har taget mig med i Beregningen?

— Nej, inte det ringaste! svarade modren hårdt och med glittrande ögon.

— Saa! Ikke det ringeste! Og hvis jeg skulde lide Skibsbrud jeg med? Det angaar Dem ikke?

— Nej. Ni reder er nog, tänker jag. Klippan, mot hvilken skeppet krossas, behöfver man inte sörja öfver.

— Og De tror, at jeg er haard som Klippen, kan jeg forstaa? Ja ja! Vel muligt! Vel muligt!

Es kann seyn! Es kann auch nicht seyn!

Så der satt hon länge och talade liksom för sig sjelf, i det hon då och då såg på Friherrinnan, ibland med öppna, klara, lugna ögon, utan att förråda någon tanke, ibland med halfslutna ögonlock, i det ett småleende lekte på hennes läppar.

Slutligen steg hon upp, och till Friherrinnans ytterliga förvåning gick hon fram och kysste henne mycket ömt på håret, ofvanför pannan, i det hon sade:

— De er en dygtig Kvinde och en brav Moder. Gid jeg maa kunne stride saa for mine Börn en Gang, hvis det behöves! Mig bryder De Dem ikke om. Men hvorfor skulde De ogsaa bryde Dem om mig!

Naa! Jag ved jo ikke endnu, hvorledes det vil gaa. Det er saa vanskeligt, at gjöre det kloge i disse Ting. Men jeg vil söge at gjöre det bedste jeg kan. Og Deres Ord vil jeg have i Mindet, det lover jeg Dem. Farvel!

Hon gick till dörren, men vände om, kom tillbaka och sade småleende:

— Der er en lille Ting, som De ikke har taget med i Deres ellers matematisk rigtige Beregning. En lille Ting, men muligen kan den forandre hele Resultaten. Jeg elsker Elof! Ja, jeg elsker ham.

Hon gick igen, men smålog tillbaka öfver sin axel åt Friherrinnan och kastade de orden efter sig:

— Gjör nu om den hele Beregning! Men tag mans den nye Factor med denne Gang. Farvel! —

Sedan hon gått, sutto de länge tysta. Friherrinnan var mera rörd än hon ville visa. Och allt var dessutom så underligt och ovisst.

Efter en stund sade modren.

— Hon säger att hon älskar Elof. Jag undrar hvad en sådan der liten menniska menar med att älska?

— Ungefär detsamma som andra små menniskor, tänker jag.

— Hvad jag menade var, att jag undrade, hur mycken uppoffring det ligger i en sådan qvinnas kärlek? Den ena älskar och ger, den andra älskar och tar.

— Och mamma är säker, att Camilla älskar och tar, kan jag tro?

— Ja, jag fruktar det.

— Nå, då får Elof trösta sig med ordet »saligare är gifva än taga», sade Mary.

— Det passar bättre för hustrun än för mannen, sade modren i hastigheten, glömsk af de åsigter hon så ofta förfäktat, nu, då det gällde hennes son.

— Det tycker jag inte alls! svarade Mary. Männerna kunde någongång börja på att göra det som är saligare, de också. Det skulle göra dem ganska godt.

Der afstannade samtalet. Men då Mary en stund derefter höll på att lemna rummet sade modren:

— Hör du, Mary, säg mig, är hon stark, tror du?

— Till helsan, menar mamma?

— Ja. Bröstet?

— Inte annat jag vet. Hon orkar med allting, och klagar aldrig öfver trötthet eller illamående. Hon dansar hur häftigt och hur länge som helst. De ha försökt att trötta henne, men hennes kavaljerer få ge tappt förr än hon.

— Jaså.

— Hvarför frågar mamma?

— Jo, hon hostade några gånger idag på ett sätt som jag inte tyckte om. Men efter hvad du sagt, så betydde det troligen ingenting. Adieu, min flicka! Helsa Mezeta! Han kommer väl till middagen idag, hoppas jag?

— Ja, mamma lilla.

— Det var roligt. Helsa honom så hjertligt!

Mary gick, och modren lade ned sitt arbete i knäet och tänkte på, hur söt Camilla hade varit då hon sade de orden »jeg elsker Elof! Ja, jeg elsker ham»! Hon kunde vara bra intagande ibland, den der Camilla. Ack om bara! —

När Camilla kom ned på Engelbrektsgatan, stod hon ett ögonblick stilla. Derefter gick hon in uti Linnéparken och snedt ned mot Bibliotheksgatan, förbi Kongl. Bibliotheket.

Det samtal, hon nyss haft med Elofs mor, hade kommit hennes vanligtvis temligen lätta lynne att gå i större vågor än det brukade göra.

I första ögonblicket hade hon känt sig ganska förbittrad öfver Friherrinnans moderliga hänsynslöshet och egoism.

Men denna sinnesstämning gick fort öfver. Camilla Birkestjerne var egentligen hvarken en häftig eller en långsint natur. Hon hade tvärtom ett ganska godt lynne och kunde vara mycket ädelmodig och god när det föll henne in.

Dock var det troligen någonting annat, som vid detta tillfälle hjelpte henne, att så hastigt glömma sin vrede öfver Friherrinnans sätt att behandla henne.

Camilla hade, hon som andra, sina små drag af fåfänga. Hon smickrade sig med, att hafva ett mycket skarpt omdöme i fråga om personer och deras karakterer, och hon smickrade sig äfven med, att kunna bedöma dem fullt objektivt, fullt rättvist, således utan att låta deras handlingssätt mot henne eller en tillfällig sinnesstämning inverka på hennes uppfattning af deras handlingssätt. Hennes förstånd var i sig sjelft utomordentligt skarpt, och hon hade tidigt insett, att ingenting så förringar värdet af ett skarpt förstånd, som att låta känslan inverka på dess domslut. Om det var någonting hon särskildt föraktade och helst ville undvika, så var det den qvinliga svagheten, att ej kunna frigöra sig från det personliga vid bedömandet af en handling.

Efter den första förargelsen hade hon således ganska snart återvunnit sin jemnvigt, och kunde bedöma hela ställningen och de handlande personerna fullt opartiskt, sig sjelf inberäknad. Det var derföre med uppriktig beundran, blandad med ömhet för Elofs moder, som hon hade uttryckt sin uppfattning af Friherrinnans handlingssätt, fastän det var riktadt emot henne sjelf.

Men då hon nu med hastiga steg gick genom parken, tänkte hon på en annan sak. Hur skulle hon göra med Elof?

Mer eller mindre omedvetet eggades hon sannolikt till opposition, genom Friherrinnans klart utsagda åsigt, att hon ej skulle kunna göra Elof lycklig, och att således ett äktenskap med henne helt säkert skulle sluta illa. Man må vara hur objektiv filosof som helst, så är det svårt, att ej vilja visa sin motståndare,

att hon tar miste, då hon säger »ni duger inte till hustru. Ni kan inte göra er man lycklig». Hvarje qvinna skulle troligen uppresa sig mot en så sträng dom, och inom sig säga »jag har minsann lust att visa henne, jag, att jag inte är så oduglig till hustru som hon tror». Har en qvinna äfven sjelf stundom känt, att hon saknar förmågan att göra en man lycklig (hvilket för öfrigt mycket sällan någon qvinna tror om sig sjelf), så tycker hon dock ej om, att en annan qvinna säger henne det rent ut.

Emellertid erkände hon genast för sig sjelf, att om hon skulle kunna triumfera öfver Friherrinnan och bringa hennes spådomar på skam, så måste det ske, genom att göra vissa medgifvanden i de vilkor hon uppställt för sin förening med Elof. Hon tviflade visserligen icke på, att han skulle slutligen ingå på dessa vilkor, om hon hölle på dem. Men skulle han då bli så lycklig, som hon ville göra honom, på det att modren skulle få orätt i sina förutsägelser? Hon hade redan börjat blifva mera angelägen om att vinna denna seger, än att få sina principer om mannens och hustruns fullständiga likställighet i äktenskapet genomförda i sitt eget giftermål, en likställighet, som hon för öfrigt alls icke behöfde tvifla på att kunna ernå, genom sin egen personlighets insättande i spelet.

Slutligen var det ännu en sak som inverkade på henne, och det kraftigast af allt. Det som hon vid afskedet hade sagt, halft skämtsamt, var sannt. Hon älskade nu verkligen Elof.

Hon älskade honom på sätt och vis redan vid tiden för den middag hos Tyska ministern, som förut blifvit beskrifven. Men hennes kärlek var ej då så

stark, att den på något sätt stod i vägen för hennes grundsatser i afseende på äktenskapet, och för hvad man i korthet kan kalla hennes qvinliga fåfänga. Det var derföre hon vid det tillfället fordrade, att Elof skulle gifva sig i hennes våld på nåd och onåd.

Sedan dess hade intet stort fältslag stått dem emellan, ingen »bataille rangée». Hon kunde kanske ej vara alldeles säker på, huru det skulle gått, om de ej blifvit afbrutna. Och Elof hade icke efteråt visat några tecken till fullständig underkastelse, om han än varit lika hängifven som förut.

Men hennes kärlek till honom hade efterhand blifvit mycket varmare, och det behöfdes till sluts endast den lilla anledningen, att få gifva Friherrinnan en skämtsam och träffande replik, för att förmå Camilla att för sig sjelf och andra öppet erkänna, att hon nu verkligen älskade Elof.

Hvad skulle hon nu göra? Hade hon träffat Elof i Humlegårdsparken, så är det sannolikt, att frågan snart blifvit afgjord. Men Elof var i Kabinettet för utrikes brefvexlingen, och ej att förvänta förr än kl. 5 aldra tidigast.

Till dess hade hon således att tänka på saken. Och nu inträffade någonting, som gaf en helt ny vändning åt händelsernas gång.

Just vid hörnet af Bibliotheksgatan och Humlegårdsgatan stötte hon ihop med Anna Crusenborg, som med raska steg, utan att se hvarken till höger eller venster, skyndade sig i riktning åt Roslagstorg.

— Naa! Anna! Wohin so schnell? Og hvad har Du da i Kurven der?

— Litet småsaker till en sjuk, Camilla lilla. Förlåt mig! Jag måste skynda, eljest kommer jag för sent.

— Hvorledes for sent? Er det saa daarligt med den syge?

— Ja, ja! mycket dåligt! Jag måste skynda. Hon ville gå.

— Naa, saa kan vi jo følges ad og snakke mens vi gaa. Er det en Mand eller en Kvinde, den syge?

— Det är en qvinna, naturligtvis, sade Anna litet förlägen.

— Hvorfor siger Du »naturligtvis»?

— För att — för att — jag inte törs sköta om karlar ännu.

— Naa saa!

— Camilla tycker nog att det är — sjåpigt?

— Nej, vist ikke!

— Jag har nog hört talas om koleran i Neapel, och hur Camilla bar sig åt der — men —

— Snak ikke om Koleran i Neapel, hvis Du ikke vil, at jeg skal blive ond. Jeg har hört altfor meget om den Ting. Altsaa en Kone?

— Ja, en stackars hustru med sju barn, det äldsta inte mera än 14 år gammalt. Mannen är supig och syns nästan aldrig till. Hon har nyss skött två utaf barna uti en svår halssjukdom, och nu, just när de blifvit friska —

— Saa er hun selv blevet syg. Saa gaar det altid. Sig mig, er det Difteritis?

— Jag fruktar det.

— Du ved jo, Anna, at Difterit er meget smittsom, og yderst farlig?

— Ja, det vet jag visst. Men jag är inte rädd, och mamma har ställt så till, att jag får bo i ett rum alldeles för mig sjelf under den här tiden, så att jag inte smittar ner någon annan. Jag får maten buren in till mig.

— Din Mor er — en brav Mor. Og Du? Frygter Du virkelig ikke for Smitten?

— Åhnej! Gud ska' skydda mig, om Han vill att jag skall lefva, och om inte, så ske Hans vilja! Men nu får Camilla inte följa med längre. Detta är Roslagstorg, och der, i det der huset, bor den stackars menniskan. Adieu!

— Jeg gjör Dig Følge ditop!

— Nej det går inte an!

— Jo, det gaar meget godt an. Jeg vil sige Dig en Ting, Anna. Det er nu saa længe siden jeg saa et ganske gjennemsygt Menneske, at jeg riktig længes efter det. Det er saa opfriskende!

Anna var ikke fullt så van vid den Danska flickans originella sätt att se sakerna, som syskonen. Hon stirrade derföre förvånad och frågade:

— Uppfriskande?

— Ja vist! Igjennem Kontrasten. Alting, saavel i Kunst som i Liv, faar sin Valeur kun gjennem Kontrasten. Jeg har selv ikke været syg, og ikke har jeg heller seet nogen saa svært syg siden lang Tid, at jeg ret kan nyde af at selv være frisk. Jeg vil derfor nu som sagt mætte mig ved, at se en riktig syg, saa skal jeg siden nyde dobbelt af at selv være sund. Forstaar Du ikke? Jo? Er det her? Montons!

Och med frisk fart sprang hon in i förstugan och uppför de tre trapporna. Anna kunde knappt hinna med henne.

De fingo snart rätt på den fattiga familjen. Den stackars modren låg uti en stor bred säng, i hvilken hon troligen äfven plägade inhysa alla sina barn. Ty någon annan säng syntes ej till. För tillfället funnos dock ej mera än två barn hemma, en gosse om sju år och en flicka om nio. Dessa barn voro de, som redan hade haft sjukdomen, och således ansetts kunna lemnas qvar i hemmet, medan de fem öfriga genom den outtröttliga diakonissans försorg blifvit inhysta på andra ställen.

Rummet var i högsta grad eländigt. Förutom sängen funnos inga möbler, annat än en gammal brun skänk och två söndriga stolar. Allting annat hade troligen länge sedan vandrat till pantlånaren. Sängen var så usel som möjligt och endast försedd med ett mörkbrunt, trasigt täcke. Inga lakan.

De två barnen stodo vid fönstret och sågo utåt torget, men vände sig vid de främmandes inträde om, och gapade på dem.

Anna gick fram till sängen och började på sitt milda, vänliga sätt tala vid den arma menniskan som låg der. Det var en qvinna om fyratio år, i yttersta grad blek och utmerglad. Händerna höll hon utanpå täcket, hopknäppta. Hon låg på rygg och stirrade rätt upp åt taket med sina glasaktiga ögon. Hennes hals var så mager, att hvarje kota klart syntes genom skinnet, men ikring hakan och under öronen var den starkt ansvälld och omgifven af en linda. Andedrägten syntes vara ganska besvärad, och man hörde ett hväsande ljud vid hvarje andetag.

— Hur är det med er, stackars fru Lundberg? frågade Anna.

Den sjuka vände långsamt hufvudet åt henne. Hon försökte svara, men intet ljud framkom ur den stackars strupen. Då lyftade hon sin ena hand och pekade på sin hals. Slutligen framhväste hon orden:

— Jag har så svårt för te' tala, det är så täppt i halsen!

En grannqvinna inkom nu och berättade en mängd detaljer om sjukdomen, som det här skulle vara för långt att åter upprepa. Doktorn hade varit beskedlig, skrifvit medicin och gurgelvatten, som stod der i fönstret, men han var en ung man (ej den ordinarie fattigläkaren, som var sjuk) och föga erfaren, tyckte hon. Diakonissan gjorde allt hvad hon kunde. Men hon var ju så öfverhopad af göromål och kunde ej vara här så ofta. Den sjuka skulle ha blifvit sänd till epidemi-sjukhuset, men något dröjsmål hade uppstått. Förmodligen brist på plats. Och nu var det ju så godt som förbi. Hvad tjenade det till, att besvära henne med en flyttning så lång väg! Det var snart slut med den stackaren, det kunde hvar och en se sjelf.

Den sjuka låg och hörde på allt detta, ty hon hade sin hörsel i behåll. Hon tycktes gilla hvad den beskedliga grannhustrun sade, och emellanåt nickade hon sakta med hufvudet. För resten låg hon stilla och tyst. Hon hade kämpat för sina barns lif. För sitt eget kunde hon ej kämpa. Ty hennes krafter voro slut. Nu måste hon dö, ja det fanns intet annat.

Anna såg sig om, förtviflad. Hon hade bjudit den sjuka af hvad hon haft med sig i korgen. Men den stackars menniskan kunde intet få ned genom sin af den förfärliga sjukdomen hopsvällda hals. Och

när nu snart luften ej heller kunde tränga ned genom luftstrupen, så —. Der fanns tydligen intet att göra. Men det var rysligt nedslående. Anna satt och gret.

— Vill fru Lundberg, att jag ska' läsa litet för fru Lundberg? Eller ska' jag bedja till Herren Gud? frågade hon.

Den sjuka gjorde något slags jakande tecken, möjligen blott af vänlig artighet mot det unga frun-timmer, som gjort sig besvär att komma och besöka henne. Anna beredde sig att falla på knä och bedja. Men hon afbröts i sitt förehafvande på ett oväntadt sätt.

Camilla hade följt med henne in i rummet, men stannat vid dörren. Der stod hon stilla och lät sina ögon fara rundt omkring uti den eländiga bostaden, medan hon dock ej förlorade något af hvad som sades eller gjordes.

Nu, just då Anna stod i begrepp att falla på knä, steg Camilla hastigt fram och hindrade henne derifrån.

— Vent lidt, sade hon. Endnu er icke Tiden kommen for at bede til Gud! »Her hjelper ikke Bönner! her maa der nödvendig være Gjödsel! sa' den franske Prest, da de stænkte Vievand paa den utsultne Aager og bad om godt Aar.» Först maa der gjöres hvad som kan gjöres af Mennesker, for at redde Livet paa den syge.

— Camilla, sade Anna allvarligt men mildt, jag vet nog, att våra åsigter i religiöst afseende —

— Pyt! Der er nu slet ikke Spörgsmaal om vore religiöse Anskuelser. Vi vil begge to redde Liv, vil vi ikke? Naavel! Lad os da forsöge dermed.

— Men jag ville då åtminstone be Gud gifva sin välsignelse åt våra försök.

— Naa saa bed! Men husk hvad en stor Digter siger: »bed! men bed med handen på din plog! då välsignar bönens kraft din möda». Du maa gjerne bede mens Du arbeider, eller, hvis Du da nödvendig vil, maa Du bede först; jeg vil arbeide; og om det er Din Bön eller mit Arbeide, som redder denne Kones Liv, det er mig ligegyldigt. Du maa gjerne give Din Bön Æren. Derom skal jeg ikke disputere med Dig, lille Anna.

Og nu til Verket!

Hon kastade af sig sin sälskinnsjacka, slängde hatten hvart som helst, strök sitt gula hår ur ansigtet och gick fram till sjuksängen. Men under allt detta utdelade hon sina befallningar till Anna och grannhustrun.

— Slaa op Vinduet! I denne forpestede Luft kan ingen frisk Menneske aande, langt mindre en syg. Hent saa Brænde — Ved — og læg i Ovnen — Kakelugnen. De har ingen Ved? Saa laan eller kjöb. Her har De Penge. Siden det er gjort, saa gaar De til — hvad hedder det — Stureplanen, den kjender De, ikke sandt?

— Jo visst, jo visst! svarade den förvånade grannhustrun, der hon stod med två tiokronor i handen.

— Naa! der maa være nogen Vinkjælder eller en Restaurant. Kjöb en Bouteille af det bedste Brændevin — vil sige Cognac — som findes at faa. Bed dem at sende det hid strax, for De selv maa gaa andensteds. Jeg har seet — ogsaa ved Stureplanen — en Affär for Sengeklæder, Madrasser og Puder, for-

staar De? Ja? Godt! Tag af det bedste der findes og især en overmaade blöd — myg — mjuk Hovedpude — kudde? ikke sandt? Men der maa mere Penge til — se her! Og hvis De ikke kan faa — hvad hedder det — lakan og filtar på samme Sted, saa gaa til den nærmeste Butik —

— Det finns hos Kahl, midt emot på gatan! inföll gumman, som började blifva ifrig, hon också.

— Godt. Altsaa! en god Jernseng og alt Tilbehör, af det bedste, og rent Töj til det stakkels Menneske ogsaa, linne — lintyg? Ja? Men först Cognac'en, forstaar De, thi (med en blick på den sjuka) der er ikke meget Tid igjen. Saa! Væk med Dem! Spring! Men först Ild i Ovnen — kakelugnen!

Grannqvinnan försvann och kom strax derpå tillbaka med ved, som Camilla befallde henne lägga ned på golfvet och sedan fullgöra sina andra uppdrag. Anna fick elda kakelugnen, som snart flammade muntert, medan de öppna fönstren insläppte en luft, som menskliga varelser kunde andas och lefva af.

Camilla hade emellertid vändt sig till den fattiga qvinnan. Anna, som, medan hon eldade, följde hvarje hennes rörelse, såg till sin förfäran, hur hon böjde sig ned öfver den sjuka och lade sitt ansigte tätt intill hennes mun, samt tillsade henne att andas på sig, gång på gång, så hårdt hon kunde. Hon förmådde nu den sjuka, att öppna munnen så mycket som möjligt, vände hennes hufvud mot ljuset och låg länge och såg in uti hennes svalg. Derefter reste hon sig upp.

— Der ser græsseligt ud der inde, sade hon med låg röst till Anna. Det hele Svælg er et ende stort

Saar, behængt med hvide, lange, myge Stalactiter — det er den ægte Difteriten, det. Og Lugten! Det er ogsaa den rette Difteritislugten, den værste Raadenskabs græsselige Dödslugt. Den kjender jeg godt. Naa! Saa maa vi pröve en Dyst med Döden! Thi han er alt herinde i Rummet, hvis vi blot kunde se ham. Och hon kastade ögonen ikring, liksom för att söka honom. Men vi vil drive ham væk, lille Anna, Du med Dine Bönner og jeg med min Massage-kur à qui mieux mieux.

Hon drog af sig sina handskar, men fick då se sina långa naglar och gaf till ett litet utrop af otålighet.

— En Sax! en Sax! findes det en Sax her i Rummet? I Skabet maaske? (Hon såg på den sjuka, som med en svag rörelse på hufvudet bejakade frågan). Camilla flög till skåpet och lyckades finna saxen, en gammal rostig usling, med ena bladet halft afbrutet och så lös i gängan, att de två bladen gingo långt ifrån hvarandra, när man ville klippa med den.

Det var ett svårt arbete. Men hon lyckades dock slutligen att få saxen till att bita, och den ena efter den andra af hennes långa hvita naglar föllo för det otympliga verktyget. Hon klippte dem mycket korta, ända ned till de små rosiga fingertopparna. Den högra handen ville saxen inte alls bita på. Den lät hon derför Anna klippa.

— Saa! Nu gjör jeg ikke Skindet ondt med mine Negle, sade hon och gick till sängen. Ser Du, jeg vil pröve en Methode, som anvendes af Jer berömte Landsman Kellgren i London. Han kurerte en af mine Venner dermed i Difteritis, og jeg lærte mig

da Kunsten. Det er for övrigt kun et Slags Massage. Halsen er nu tilstoppet af de bulnede Kjertler, som er angrebne af Difteriten. Det gjælder kun, at faa Kjertlerne at udtömme sig, saa at Passagen holdes aaben for Luften. Men det maa gjöres om igjen hver gang Kjertlerne blive bulnede paa nyt og teppe til Struben. Nu begynder vi!

— Hon hade satt sig på sängen medan hon förklarade hvad hon ämnade göra. Nu böjde hon sig öfver den sjuka. Med högra handens lång- och ringfingrar vidt utspärrade, och flatan uppåt vänd, bildade hon en slags gaffel eller grepe, som hon underifrån käken förde upp mot den svullna halsens begge sidor. Oändligt sakta rörde hon först vid halsen, och dock ryckte den sjuka häftigt till, så öm var den blifven. Småningom, mycket småningom, vågade hon stöta med sina fingerändar något litet hårdare, medan hon stadigt såg på den sjukas ansigte, för att bedöma hur mycket hon kunde tåla vid.

Omkring tre minuter förgingo. Allt fortfor Camilla att sakta stöta halsen med sina fingertoppar. Men hon blef snart trött i högra handen, hvarför hon försökte med den venstra, och slutligen använde hon hvardera handens långfinger, således en hand på hvardera sidan om halsen, och fortsatte bultningen.

Småningom tycktes halsen blifva något litet mindre öm, så att stötarna kunde gifvas med mera styrka, dock fortfarande ytterst försigtigt. Ifrån att hafva varit till ytterlig grad hårdt utspändt, syntes skinnet nu här och der gifva tecken till något mindre spänning. Och i samma mån kunde Camilla våga gifva hårdare stötar, utan att den sjuka skrek eller jemrade sig.

Ännu två minuter och Camilla orkade icke längre. Hon slutade med bultningen och böjde sig ned, för att höra på andedrägten.

— Maaske en lille »Soupçon» mindre Hvæsen, sade hon. Men meget er det ikke. Vil Du give mig lidt af den Melk og Vand der staar, Anna? Vi maa forsöge at »spule» Halsen lidt, for at faa det stygge Slim væk, der klæber ved derinde.

Hon hällde litet mjölk och vatten ned i halsen. Det mesta hostades upp igen, men två tre sväljningar antydde, att åtminstone något runnit utföre, och att passagen ej var fullt så tillstängd som förut.

Efter några minuters hvila började Camilla åter sin behandling af halsen. Körtlarna hade dock genast åter ansvällt, och hon måste börja lika försigtigt som första gången, om hon ej ville göra den sjuka förfärligt ondt. Men det dröjde deremot ej så länge som då, innan hon kunde stöta temligen hårdt, utan att det frambragte några utrop. Och vid slutet af de sex minuter, som Camillas krafter denna gång höllo ut, fick hon stöta med jemförelsevis ganska mycken kraft, utan att den sjuka dervid skrek högt.

— Saa! Nu er vi kommet et Stykke paa Vejen, tror jeg, sade hon. Nu nok en Spulning, Anna! Åh! det gaar ju meget bedre nu, utropade hon, då den utspädda mjölken mera ledigt rann ned för strupen, utan att hostas tillbaka. Men desværre, jeg mægter ikke mere nu. Jeg maa hvile lidt. Det er saa uhyre tröttende, om det end synes at være en saa ubetydelig Kraft i hver Stöd. Jeg er rent forbi!

— Men hon är bestämdt mycket klarare i halsen redan, utbröt Anna. Och hon andas nästan utan

det der förfärliga hväsande ljudet, som var så svårt att höra. Hon är rysligt mycket bättre, det försäkrar jag.

Camilla hade sjunkit alldeles ihop på stolen. Hon kastade nu en matt blick på fru Lundberg.

— Lidt bedre er hun, ja, sade hon. Men det er kun for Öjeblikket. De fylder sig straks igen, disse demoniske Historier. Men vent kun til jeg faat hvile mig lidt, saa skal vi begynde laborere dem paa nyt.

De suto alldeles tysta omkring tio minuter. Derefter började Camilla återigen. Och samma erfarenhet upprepades nu. Halskörtlarna hade åter fyllt sig och måste i början behandlas ytterst försigtigt. Det var ett riktigt Sisyphusarbete!

Denna gång höll Camilla ut hela tio minuter. När hon slutligen alldeles uttröttad nedsjönk på stolen, stodo dropparna i hennes panna och hon darrade i hvarje led.

— Jeg gider ikke mere nu, sade hon. Men det kan ogsaa være nok for denne Gang. Om nogle Timer maa vi til igjen. Hon aander en lille Smule bedre, synes jeg, og kan svælge lidt. Vi faa være tilfreds. Og se her har vi Konen med Cognac'en!

Grannqvinnan kom ganska riktigt in med en butelj ypperlig konjak, hvaraf fru Lundberg snart lyckades få ned omkring ett halft vinglas. Det tycktes gifva henne krafter, hvilka hon använde att framhviska några ord af tacksamhet till de två unga damer, som gjort sig så mycket besvär. Camilla tystade henne med den försäkran, att det fanns mycket att göra ännu, men att hon skulle bara ligga stilla och låta sig bultas och spolas, så skulle hon nog bli bra.

— Nu ä' sängkläderna här, nådig fröknarna! sade grannhustrun, och lakana och linnet med! Kors så fint det var!

Camilla for upp och tycktes glömma sin trötthet. Hon njöt som ett barn af att få förvandla den smutsiga och trasiga qvinnan till en i rent och fint linne och på de yppersta sängkläder hvilande sjukling. Sedan denna väl kommit i sin nya säng, lät Camilla anskaffa en mängd andra saker, som fattades i rummet, skickade efter sådan mat, som den sjuka möjligen kunde intaga, och glömde dervid ej de två barnen, hvilka hela tiden åsett hvad som gjordes med en förvåning, som om de kommit in i ett förtrolladt slott.

Innan Camilla och Anna några timmar sednare lemnade rummet, hade det i sjelfva verket blifvit så förvandladt, att man knappt kunde känna igen det. Och desinfektionsmedel hade blifvit använda både i rummet och på menniskorna.

Ännu en gång arbetade Camilla med halsen, dels med bultning och dels med pensling, hvarvid hon använde den af läkaren gifna lapislösningen och med penseln lyckades borttaga långa, hvita slamsor från halsens såriga yta. Sedan hon derefter hvilat sig en stund, gaf hon föreskrifter om allt möjligt, bland annat, att elden skulle underhållas natt och dag, en fönsterruta ständigt vara öppen, konjak gifvas med vissa mellanrum o. s. v. Hon lofvade att komma igen och förnya sin behandling af halsen senare på qvällen. Om den sjuka dessförinnan blefve sämre, skulle hon eftersändas genast — och hon uppgaf sitt namn och sin adress: Engelbrektsgatan 5 B, hos Baron Crusenborgs.

— Ja, jeg maa bo hos Dig, Du lille Ven, sade hon, medan de gingo, till den förvånade men glada Anna. Thi ingen anden vil nu tage imod mig, uagtet vi jo har desinficieret os ganske videnskabligt. Min estimerede Tante vil nok ikke se mig paa lang Tid, tænker jeg. Hun elsker sit Liv, hun, den kloge Menneske.

— Gör inte Camilla det då? sporde Anna blygt.

— Jo, i dette Öjeblick elsker jeg det, svarade hon. Jeg er blevet overordentlig opfrisket ved at se al den Elendighed, og jeg synes nu at Livet er rigt og deiligt. Leve Kontrasten! Den er det, som gjör Livet muligt. Hvis alle havde det godt, saa skulde Verden være overmaade kjedelig. Nu er den passabel nok — vil sige, naar man er rig, og for en kort Tid. — Her er vi nu hjemme!

Klockan var omkring sju på qvällen.

Friherrinnan Crusenborg blef ganska öfverraskad då hon fick höra, att uti Annas afskiljda rum bodde, icke ett, utan två fruntimmer, och att den ena af dem var Camilla.

Hon fick veta det derigenom, att när middagsmaten om qvällen skulle skickas in till Anna, kom jungfrun Kristine tillbaka för att hemta ännu ett kuvert, »till ett annat fruntimmer som också skulle spisa», svarade hon på förfrågan. »Hvilket annat fruntimmer?» frågade Friherrinnan. Kristine såg litet mystisk ut och tycktes i början inte vilja förråda hemligheten (hon hade blifvit tillsagd att tiga), men erkände slutligen, att det var den danska fröken.

— Fröken Birkestierne?! utropade Friherrinnan. Äter hon middag inne hos fröken Anna?

Kristine jakade och tillade, att hon hade förstått att fröken Birkestierne också skulle bo inne hos fröken Anna. Åtminstone hade fröknarna talt om, hvar de skulle ställa den andra sängen. Då steg Friherrinnan hastigt upp och gick med raska steg bort till Annas rum. Det var ett ganska stort rum, som låg en half trappa högre upp än den öfriga våningen och hade utsigt åt gården i stället för åt Humlegården.

Hon knackade på dörren och frågade om hon fick komma in. En munter röst svarade: kom ind! och då hon öppnade dörren fortsatte den:

— Voi ch'entrate, lasciate ogni speranza! Det vil sige paa Dansk-svensk: den som intræder her, maa lade Haabet at faa omgaaes den övrige hyggelige Verden fare. Eller idetmindste maa hon berede sig paa, at blive grundligt desinficieret! De två flickorna suto i ett par beqväma länstolar, framför en treflig eldbrasa, väntande på sin middag.

— Hvad vill det här säga? utbrast Friherrinnan.

— Det vil sige, at Anna og jeg har ingaaet Kompaniskab for en Tid. De ser her fremfor Dem, Fru Baronesse, to »petites soeurs des pauvres»; og ganske sultne oven i Kjöbet, tillade hon med en liten »moue». Det var dumt af os, Anna, at vi ikke tog os idetmindste et Smörrebröd med fru Lundbergs to Börn. Jeg har ikke været saa sulten i disse ti Aar.

— Fru Lundberg! Är det så den sjuka gumman heter, Anna?

— Ja mamma lilla, och mamma kan inte tro hur förtjusande snäll Camilla —

— Anna! utropade Camilla. Jeg vil hermed la Dig vide, at hvis det i det hele Danske og Svenske

Sprog overhoved gives et Ord, som jeg ikke kan taale, saa er det »snild» eller »snäll», og hvis Du siger det end en Gang, saa skal jeg snart vise, at jeg ikke er snäll. Altsaa, ingen Lovtale! Husk det!

Fru Baronesse! Vil De ikke tage Plads i to fattige men dydige unge Pigers Værelse? Vær s'go! Og nu maa jeg fortælle, hvorledes det er hændt, at jeg vovet benytte mig af Deres Gjæstfrihed. Det var saa, at jeg fulgte Anna hændelsesviis til en syg, og der fik jeg et Tilfælde, at pröve en Methode mod Difterit, som jeg for nogle Aar tilbage lærte mig i London af Professor Kellgren, og som jeg lige siden den Tid har længtet at faa experimentere med. Hvorledes det vil gaa ved jeg endnu ikke. Det stakkels Menneske havde nok ikke saa langt igjen naar vi kom did. Men umuligt er det ikke, at hun reddes, og særdeles intressant er det ialdfald som et Casus. Der har De nu hele Historien! og her kommer Gudskelov Maden! Den skal smage! Hvad er det vi faar? Flynder, tror jeg? Med brune Bönner og Korintersaas! Hurra!

Medan flickorna åto, satt Friherrinnan och språkade med dem, och fick då höra mera om fru Lundberg. Hon åtog sig att skicka ett bud till Camillas tante Etatsrådinnan, med underrättelse om, att Camilla under en fjorton dagars tid ej vore att förvänta i sitt hem, och med begäran, att få kläder och toilettartiklar henne tillsända. Innan hon gick, tvang Camilla henne, att låta sig öfverspolas med ganska mycket karbollösning för att döda smittämnet. Friherrinnan protesterade och förklarade, att hon personligen ej vore det ringaste rädd för smittan, och

endast låtit Anna flytta in uti detta afskiljda rum för de personers skuld, som besökte familjen.

Men ingenting hjelpte. Camilla och Anna hällde så mycket karbol öfver henne, att hon slutligen måste rädda sig genom en hastig flykt, och Baron Johan, som snart derefter kom hem från sitt spelparti på klubben, frågade vid sitt inträde i förmaket »hvad det var för en förb— lasarettslukt»?

Sedan han hört historien, begaf han sig genast till flickornas rum, blef insläppt han också, och så grundligt öfverspolad med karbollösning, att han vid sin återkomst förklarade sig icke kunna vara tillsammans med hyggligt folk på lång tid. Bäst vore att förklara hela huset pestsmittadt.

Så skedde också. För att kunna fritt umgås med Camilla och Anna, mottogs ingen främmande, som möjligen kunde vara rädd för smitta. Men det oaktadt fortforo de två flickorna att bo i sitt afskiljda rum, der den ena efter den andra af familjens medlemmar aflade visit, alltefter det de kommo hem; och alla blefvo de vederbörligen karboliserade.

Elof hade dock blifvit så sent uppehållen uti Kabinettet, att Camilla och Anna åter voro gångna till Roslagstorg när han kom hem. Sedan han hört hvad som händt, begaf han sig genast dit för att följa dem på hemvägen. Klockan var då nio på qvällen.

De hade funnit fru Lundberg något litet bättre, men det var ej mycket att skryta med. Krafterna voro fortfarande ytterst svaga, oaktadt hon ofta fått af den ypperliga konjaken. Och halsen hade svullnat igen, och kändes nästan lika svår som förut.

Men Camilla tycktes ej blifva öfverraskad eller nedslagen deraf. Hon satte sig genast att bulta, och fann hvad hon väntat sig, att svullnaden gaf med sig mycket hastigare än vid första behandlingen. Efter förnyad spolning och pensling var halsen i det tillstånd, att den sjuka kunde hoppas på att någorlunda obesväradt få andas under nattens lopp. Dricka kunde hon nu också.

Tidigt följande morgon lofvade Camilla att återkomma och förnya behandlingen.

Då flickorna kommo ned på torget, stod Elof der och väntade på dem. Camilla stannade ett ögonblick liksom öfverraskad. Derefter gick hon helt enkelt fram till honom och tog honom med fast tag under armen.

— Det var overmaade velbetænkt, sade hon. Tak!

Hon var ganska tyst under hemvägen. Han frågade, om hon kände sig mycket trött?

— Ja, lidt, svarade hon. Och efter en stund: men jeg har det godt. Jeg er i fuldstændig Ligevægt, og har nogenting at interessere mig for. Det er den höjeste Lykke, som min Filosofi kan tænke sig.

När han tog afsked utanför hennes dörr, såg det ett ögonblick ut, som om hon ämnade säga någonting. Men hon hejdade sig, stod ett kort ögonblick och funderade, höjde ögonen, och såg på honom med ett underligt uttryck i sitt ansigte, som han aldrig förut sett der, samt sade derefter endast »god nat» och gick raskt in i sitt rum. Han drog ett långt andetag och gick långsamt bort.

Friherrinnan hade låtit inrätta så trefligt som möjligt derinne. Genom en stor japanesisk skärm

hade rummet blifvit afdeladt uti två delar. Innanför stodo sängarna, och utanför var liksom ett litet förmak med länstolar och bord m. m. En vacker taklampa spred ett rosenrödt skimmer öfver begge afdelningarna.

Camillas saker hade kommit, en ofantlig massa af alla slag. Hela hennes toilette-attiralj, hvarje pjes ett konststycke. Ingenting fattades af det, som en rik ung dame i vår tid anses behöfva. Etatsrådinnan tycktes tro, att hon skulle bli borta i flera månader. Hon skref derjemte ett par ord om, att hon var van vid Camillas excentriska påhitt, och ville ej hindra, men bad henne vara försigtig, ej komma för fort tillbaka, och framför allt riktigt desinficiera sig, innan hon återvände hem. Camilla smålog, och kastade biljetten i elden. Sedan började hon ordna sina saker så godt sig göra lät.

Det var sent. Efter en oändlig aftontoalett hade Camilla ändtligen kommit i säng. Hon låg nu mycket tyst och följde ibland med ögonen sin vän Annas rörelser, som länge suttit och läst i Bibeln, samt nu omsider också snart var färdig att gå till hvila.

Hon kom fram till Camillas säng och såg på henne.

— Har Camilla nog öfver sig? sade hon. Fryser Camilla inte? Det blir nog kallt till natten.

— Jeg har det godt, tak! Men maaske kunde jeg endnu taale min couvre-pieds der ligger, hvis Du vilde være saa venlig.

Anna lade öfver henne det hon begärde, en praktfull ljusblå plyschfilt, fodrad med det finaste svandun.

Sedan det var gjordt, stod Anna ännu qvar och såg på henne. Hon var ibland de qvinnor, som kunna njuta af och beundra en annan qvinnas skönhet. Och Camilla var förtrollande söt, der hon låg i sin yppiga nattdrägt, som såg ut att vara sammansatt af idel fina spetsar. På hufvudet hade hon den näpnaste lilla nattmössa i frygisk form, som förgäfves sökte hålla i ordning alla de ostyriga lockarna.

— Naa? sade Camilla småleende och såg upp mot Anna. Er det noget?

— Nej, sade Anna blygt. Jag ville bara . . .

— Bare hvad? Sig ud!

— Jag ville bara be, att få ge Camilla en kyss och tacka så innerligt för hvad Camilla gjort idag.

— Et Kys vil jeg gjerne have, men slet ingen Tak. Hvad jeg har gjort — men Du staar der og forkjöler Dig! her har Du det Kys Du vil ha — saa! Pak Dig nu i Seng och det strax!

Anna gick tillbaka till sin sida och knäböjde vid sin säng, för att bedja sin aftonbön.

Då Camilla märkte detta, vände hon sig på sidan och låg nu, med ena handen under hufvudet, och såg på den knäböjande hvitklädda gestalten. Bizarra tankar rörde sig inom henne.

— Hum! Det er en skjön Bild. — Hun ligger saa stille, og Bönnen (maa man antage) stiger paa Englevinge op til Gud, mens Friden synker, ogsaa paa Englevinge, ned udi hendes Sjæl. — Ja, Bönnen er en sindrig og poetisk skjön Institution, det kan ikke nægtes. Den gjör sin Opfinder al Heder!

Hun begynder at skjælve. Er det indre, aandelig Bevægelse, eller kun den ydre Kulde, der er Aarsa-

gen dertil? Kæmper hendes Sjæl med Gud saa som Patriarken Jacob, eller kæmper kun hendes stakkels lille Legeme med Niflehems iskolde Magter?

Nok et Spörgsmaal, mere praktisk denne Gang? Kan man forkjöle sig, naar man beder till Gud? Hvis han raader over Liv og Död, over Sygdom och Helbred, mon han da kan lade en stakkels lille Pige, som er uforsigtig nok, at ligge og bede till ham i en let Natdragt, forkjöle sig och blive syg? Det, synes jeg, var utaknemmeligt handlet af Gud. Ja, det var neppe riktig honnet. Men det er ialfald et intressant Spörgsmaal at gruble paa.

Nej, dette er ikke blot indre Bevægelse! Hun maa være frossen! og jeg kan ikke lide det længer.

Camilla sprang hastigt ur sin säng, gick barfota öfver golfvet, och lade en tjock, varm schal öfver den bedjande flickan. Sedan lade hon sig åter i sin förra ställning och fortfor att göra sina tysta reflexioner.

— Nu er hun atter stille. Da var det helt sikkert Kulden som — nej, den Konklusion er ikke fuldt logisk, det erkjender jeg. Hun er maaske kommet tilbage fra Audiensen hos Gud, og har faaet igjen sin Ligevægt. Saa! Nu er det Slut! Nu stiger hun op. — Naa lille Anna? Hvorledes har Du det nu? Velkommen tillbage til Jorden!

Anna såg undrande på den stora schal, som var svept ikring henne. Hon hade i bönens extas icke märkt när hon fick den.

— Var det Camilla, som lade schalen öfver mig?

— Nej, det var nok de smaa Engle.

— Så rysligt snällt! Tack söta Camilla. Men det var inte någon fara för mig; (och oförsiktigt nog tillade hon): Det står ju skrifvet »Han skall gifva sina englar befallning om dig».

— Det var et uheldigt Citat, du lille Anna! Thi der staar ogsaa skrevet »Herren Din Gud skal Du ikke friste». Den Gang tror jeg næsten, at jeg har den höjeste Auktoritet af de to paa min Side. Anna! Anna! (fortfor hon skämtsamt) jeg havde ikke ventet mig dette af Dig, at Du skulde citere Djæfvelen.

— Hvad menar Camilla? sade Anna förskräckt. Det är ju David, som säger så i 91:sta psalmen!

— Ja lille Anna, men jeg synes Du har glemt, at den Onde vid et vist Tilfælde anvende disse Davids Ord til Christus, og da fik det Svar vi nys hörte. Ikke sandt?

— Jo, jo! det är sannt! nu minns jag. Kors så dumt af mig. — Men Camilla! att du kan minnas Bibeln så der!

— Det er kun de Stykker, der angaar min speciele Ven Djæfvelen, som jeg husker, sade Camilla skrattande. — Men, alvorligt talt, tror Du da virkelig, att jeg ikke har læst Bibelen? En saa uhyre intressant Bog? Nej, saa ubildet er jeg da ikke. Det var en Tid, da jeg kunde næsten hele Bibelen udenad. — Det forbauser Dig?

— Ja Camilla, att du kunde läsa bibeln och ändå inte . . .

— Endda ikke tro? Endda ikke blive en orthodox Luthersk Christen, mener Du? Ack Anna! Bibelen har jo alle læst, og endda tro ikke to Men-

nesker detsamme. I Bibelen finder man den Lære man selv vil finde. For ex. Den som vil have Vidneeden og andre Slags af legal Edsaflæggelse, han finder det tilladet i Skriften. Andre finder det forbudt ved det Ord: »J maa als ikke sværge». Saa ogsaa med Daabet for spæde Börn. Se paa Baptisterne! Naa, og Helvedeslæren!

Tænk hvad der er blevet stridt og skrevet om den Sag, hvis Helvedet er opfyldt af fordömte eller ikke? En eneste lille »Titt» did ned skulde være saa meget værd, som hele Bibliothek. Ak Anna! at faa en lille Titt! Og saa at komme tillbage og sige »godt Folk! hör paa! Det gives intet Helvede, intet Pinested, J kan leve saa som J selve vil og behager» eller, »jo! ganske riktig! Inferno existerer, og er organiseret omtrent saa som Dante har tænkt sig det; og jeg vil sige Jer en Ting. Man har det ikke videre beqvemt eller hyggeligt der nede. Langt ifra!» Man skulde blive Dagens Löve!

Hon tystnade och försjönk uti några ögonblicks fundering. Anna hade lagt sig. Lampan brann ännu i taket. Camilla låg som förut, med handen under kinden. Nu såg hon åter bort åt sängen midt emot.

— Altsaa! Hvad var det vi talte om? Helvedet, ja, så var det. Naa ja, jeg er ikke i Princip imod den Institution. Det behöves i Verdenshusholdningen et Sted, hvoru forbederligt Sludder maa kunne kastes hen; et Slags Pulterkammer, Skräpkammer paa Svensk, ikke sandt? I alle Husholdninger er en Skräpkammer for Nöden. Men der maa kun være en anden Maade at bestemme Qvalificationen for Til-

trædelse til Helvedet. Kun de mest meriterete! Ja. Kun de mest meriterete. Og aldrig nogen for sin Tro eller ikke Tro. Kun for sit Liv. Om vi for ex. skulde sige, at ethvert Menneske, som döde, uden at nogen savnede det, skulde anses være qvalificeret for en Plads i Helvedet? Har man levet saa, att ingen kjender Savn, da man dör, saa er det et godt Bevis, at man har været en Egoist. Men man kan tænke sig flere Slags Meriter. Dog, Egoismen er Grunden till den meste Usselhed i Verden. Altruismen er den ene Polen, Egoismen den anden. Er Du med, lille Anna, eller sover Du?

— Nej, Camilla, jag sover inte.

— Er Du sövnig? Har du faaet nok af mit Snak?

— Nej, visst inte. Men jag förstår inte allt hvad du talar om. Altruism? Det vet jag inte riktigt ...

— Altruism? Det er at tænke paa andre Mennesker, Egoism at tænke paa mig selv. »Alter» betyder paa Latin den anden, »ego» betyder jeg selv. Altsaa, for ex. Du er en Altruist, lille Anna; Jeg er en Egoist, en Egoist af den mest raffinerade Slags. Derfor skal jeg till Helvedet og Du till Himlen.

— Så du talar! Men säg mig, är inte Altruism någonting mycket likt hvad som kallas kärlek, menniskokärlek?

— Akkurat detsamme! Men Altruism er et nyt Ord. Det er ikke endnu blevet saa demokratiseret, saa vulgariseret. Det er mere dannet, mere aristokratisk. Kjærlighed, »Kärlek» er et meget vulgært Ord, det kan ikke nægtes. Synes Du ikke?

— Nej, Camilla, det kan jag inte tycka. Kärlek! jag tycker det är så förtjusande vackert.

— Naa, det er nu en Smagsag. Men det Ord Kærlighed eller kärlek har ogsaa et andet Fejl. Det betyder to Ting: Menneskekjærlighed og Kjærlighed mellem en Mand og en Kvinde. — Men nu nok derom. Var Du tillfreds med Din Bön i Kveld?

Den stackars Anna blef litet öfverraskad af frågan, men hon hemtade sig och svarade:

— Ja, Camilla, den gjorde mig mycket lycklig, och skänkte mig en djup känsla af frid.

— Naa saa! Hum! Er det maaske indiskret at spörge, hvad Du bad om? At den syge Kone maa blive sund, det forstaar sig?

— Ack ja! Men också om mycket annat. Om ... om ... Camilla, blif inte ond, men jag bad Gud för dig.

— Höjst forbunden! Og hvad bad Du da om for min Regning? Tænk hvis Du bad om noget, som jeg ikke vil have? Hvorledes gaar det da? Faar jeg det kastet hen til mig, enten jeg vil have det eller ikke? Jeg synes dette er en Misbrug af Bönnens Magt. Hvaba?

— Camilla! Var inte ledsen på mig!

— Ledsen! Jeg blir aldrig »ledsen». Vær ikke bange. Men tænk Dig nu, at en, som disponerer over Bönnens Magt og kan hæve Bjerg, en som staar vel hos Gud, tænk Dig nu, at en saadan en arrangerer saa, at en anden faar sig en Offerte, som han ikke kan have den Ære at modtage. Han ursægter sig, ja, men Situationen bliver spænd, meget spænd. Nej, jeg tror ikke det lönner Umagen at blande sig i

andres Forhold til Almagten. Hvad bad Du om for min Regning?

— Camilla! Det gissar du nog!

— Ja, jeg skulde muligen kunne gjöre et Forsög. Du bad formodentlig, at jeg skulde blive omvend til den rette Tro, til Sandhetens Lys i Evangelium, og tilsidst frelset fra Fortabelsen og den evige Död. Var det saa? Ja. Naa, Du lille, sig mig nu en Ting. Hvorfor bad Du saa for mig?

— För att jag håller af dig, Camilla, och kan inte fördraga tanken, att en sådan som du skall gå förlorad.

— Og hvorfor holder Du da af mig?

— För att du alltid är så snäll och god mot alla, fastän du talar, som om du vore stygg och sjelfvisk.

— Godt. Og Du vilde fæste Almagtens Opmærksomhed vid, at her muligen kunde foreligge en Forvexling mellem Sag og Skin, mellem Theori og Praxis, og varsko Gud, at han ikke maa begaa en Fejltagelse, gjennem at dömme mig til evig Ild, om jeg end egentlig var god?

— Nej, Camilla! Inte så! Det der låter så rysligt!

— Vent lidt! Hvis Du finder mig have noget godt i mig, saa at jeg burde blive frelset, tror Du da ikke, at den alvidende og algode Gud, som Du tilbeder, ser det lige saa godt som Du? Hvis han nu har seet det og erkjendt det, behöves da Dine Bönner? Og hvis han ikke har seet og erkjendt det, formaar da Dine Bönner nogenting?

Stackars Anna! Emot denna obevekliga logik kunde hon inte ställa upp något annat än sitt kärleks-

fulla sinne, som helt enkelt bad för den hon höll af, utan att tänka på om det behöfdes eller ej.

Men hon gjorde dock till slut ett sista försök.

— Men Camilla, så som jag har lärt mig hur det tillgår, inverkar Gud genom sin Heliga Ande på sådana, som han vill frälsa. Och det var om det jag bad för dig.

— Altsaa, at jeg maa, igjennem den Hellige Aands Paavirkelse, faa den rette Tro?

— Ja.

— Om jeg altsaa er værd at blive frelset, for det jeg er god nok, saa skal Gud paamindes, at den ende Mulighed, at faa mig frelset ifölge den af ham fastsatte Naadens Orden er, at indvirke paa mig saa, at jeg maa faa den rette saliggjörende Tro? Det finder han ikke paa selv? Lille Anna! Du og Dine Venner mener os det godt, det tror jeg. Men J behandler Jer Gud som han var ett gammelt Skrog, halvblind og döv, med ikke saa meget Forstand som en vanlig, nogenlunde klog Familiefader.

Nej, jeg vil frabede mig Dine Bönner hos en saadan Gud. Med ham vil jeg intet have at skaffe.

Hvis det virkelig findes en personlig Gud, der styrer dette magelöse Universum, saa tænker jeg mig ham ganske anderledes intelligent, skjön och herlig.

Og jeg vil tillægge, at Christus selv, i sin Beskrifvelse af den yderste Dom, lader Menneskens Sön skjænke evig Salighed ad dem, som ærlig bekjende sig aldrig have gjort noget for ham personligen (altsaa ikke af Tro). Men de havde beviset Kærlighed mod hans mindste Bröder, og det var nok, siger han. Om en ret Tro var der slet ikke Tale,

kun om Barmhjertighed. Men vi er blevet mere orthodoxe end Christus selv siden hans Tid.

Du ligger og græder, Du lille Pige! Hvorfor græder du? Er det over mig?

— Nej, nej! Men allting är så — så svårt.

— Hvad er det da som er saa »svårt»?

— Jag ... vet ... inte.

— Du ved ikke? Naa, saa ved jeg da. Du græder alligevel over mig, fordi jeg ikke kan have den rette Tro og blive frelset. Tak, Du kjære. Men kan Du nu sige mig en Ting. Hvorfor græder jeg ikke over Dig?

— Öfver mig?!

— Ja! Over Dig, fordi Du ikke har den rette Tro.

— Har du någon tro alls då, sötaste Camilla? Bli inte ledsen! ... men ...

— Jo, jeg har min Tro, ethvert Menneske har *nogen* Tro, og jeg har Ret, at anse den være den rette, og græde over Dig, som er paa en uret Vej. Nu sig! Hvorfor gjör jeg det ikke?

— Jag vet inte.

— Saa vil jeg sige Dig. Fordi jeg slet ikke frygter, at Du skal blive fortabt for Din urette Tros Skyld. Gud skal tilgive Dig Din Fejltagelse. Derfor er jeg rolig.

Detta var ett så ytterst oväntadt sätt att vända på saken, att stackars Anna först inte visste hvad hon skulle svara. Slutligen sade hon med osäker stämma:

— Men, sötaste Camilla, hvad tror du då på? Jag visste inte att du trodde på någonting.

— Jeg sagde det nys, det gives intet Mennneske med sundt Forstand, der ikke tror paa nogenting. Men de orthodoxe regner alt det for ingenting, som ikke de selve tror paa.

Og nu vil jeg betro Dig en lille Hemmelighed. Jeg er bleven kjed af det megne huule religiöse Snak, som jeg har truffet, og derfor er jeg gaaet over en lille Bit til at drive Gjæk med — ja, mange Ting. Men jeg har nok min lille Tro, jeg ogsaa. Hele mit Program kan jeg nu ikke give Dig. Thi Klokken er mange og vi maa sove. Men nogle Punkte, som jeg tror at Du og jeg have fælles, vil jeg sige to tre Ord om.

— Tack, söta älskade Camilla, hviskade Anna.

Camilla teg några ögonblick, liksom för att tänka efter, hvad som bäst kunde passa för Anna af deras gemensamma åsigter. Derefter talade hon på ett så allvarligt sätt, att Anna knappt kände igen henne.

— Jeg tror, at den historiske Person, som hedder Christus Jesus, fraseet en hel Del Redaktionsfejl i Evangelierne, maa have været et overordentlig herligt Menneske, ja det herligste, som den rigeste Fantasi kunnet skabe eller digte, hvis han ikke havde været lige skjön i Virkeligheden.

Jeg tror ogsaa, at den Gud, som Jesus Christus (ikke Theologerne) gav Menskligheden at tro paa, er vel værd at blive dyrket som Verdens Herre af frie udödelige Aander.

Du synes maaske, at disse Ord er altfor kolde?

— Nej! Nej!

— Jeg har nu kun villet udtale Principen. Resten er jo en Temperaments-Sag. Ligesaa hvis man vil

tilbede Gud staaende eller paa Knæ, kun i sin Sjæl eller ogsaa med sin Krop. Og nu, god Nat! Thi Du maa sove.

— Nå än du Camilla då? Ämnar du inte somna?

— Nej. Jeg har andet at gjöre. Jeg maa tænke paa Elof, og se til, hvis jeg vover at gifte mig med ham — vil sige vover for hans Skyld — thi det ærgrer mig, at Din Mor siger, at jeg ikke *kan* gjöre ham lykkelig, hvis jeg *vilde*.

Och så tillade hon småleende, men med så låg röst, att Anna knappt hörde orden, »ja, det ærgrer mig, især derfor, at jeg ikke er saa ganske sikker, at hun ikke har en lille Smule ret deri.»

Det blef tyst i rummet en lång stund. Men så vågade Anna tala ännu ett par ord.

— Camilla, sofver du?

— Nej, jeg sover ikke. Men jeg vil ikke snakke mere.

— Ack, förlåt mig. Godnatt.

Efter några ögonblick sade Camilla i sin tur:

— Hvad var det Du vilde sige?

— Jo, jag ville göra dig en fråga. Men du får inte bli ond.

— Jeg blir sjelden ond, det ved Du vel. Jeg tager meget lidt saa alvorligt, at jeg kan blive vred derover. Spörg kun!

— Jo, jag ville så rysligt gerna veta en sak? Inte är du likadan nu, som du var för några månader sedan, först du kom till Stockholm?

En lång tystnad följde. Ändtligen svarade Camilla.

— Intet i hele Universum er detsamme den følgende Dag, som det var den forrige. Formodentlig har jeg ogsaa forandret mig.

— Ah! Camilla! om du visste hvad jag håller af dig!

— Jo, jeg ved det godt. Det er ikke saa vanskeligt at se. Men at begribe *hvorfor* er ganske anderledes umuligt. Godnat nu.

— Godnatt Camilla! (och med mycket ödmjuk röst) och var inte ledsen på mig!

Intet svar.

Så länge Anna lyckades hålla sig vaken, såg hon genom det af nattlampans matta sken upplysta rummet Camillas ögon glimmande genom dunklet, der hon låg, alldeles orörlig, med handen under sin kind, stirrande ut i tankens oändliga rymder. —

Camilla märkte snart, till sin stora förvåning, det Elof ej fått veta att hon sagt till hans mor och syster, att hon nu älskade honom. Det visste hon ej blott derföre, att han icke talade derom. Hon kände mycket väl på hans sätt mot henne, att han inte fått veta det. Huru och efter hvilka tecken hon kunde förstå detta, är ej så lätt att säga. Men hon visste det med fullkomlig säkerhet.

Ty en man må vara aldrig så anspråkslös och ödmjuk gent emot sin älskade, så kan han dock icke förhindra, att hans sätt mot henne förändras från det ögonblick, då han blir viss om, att han är älskad. Han må göra allt i verlden för att söka undvika, att denna visshet skall inverka på hans sätt att vara mot henne. Den inverkar ändå; och hon känner ögonblickligen denna skillnad, huru subtil den än är. Ett

enda ord, ett tonfall, är nog att förråda denna känsla af säkerhet, huru försigtigt han än söker undvika att visa det ringaste grand af öfvermod eller segerglädje.

Camilla behöfde derföre ej fråga Friherrinnan och Mary, om de berättat hvad hon sagt. Hon visste det alldeles lika säkert, som om hon frågat och de svarat nej.

Hvarföre de ej förrådt hennes förtroende åt Elof, är ganska svårt att säga.

Dels var det kanske den slags sammanhållning, som ofta råder bland qvinnor mot karlarna, äfven när det gäller deras närmaste, deras bröder eller söner.

Men kanske också att de, eller åtminstone modren, ej togo Camillas ord för att betyda fullt ut detsamma som i en vanlig flickas mun, och derföre ej ansågo det vara skäl, att berätta dem för Elof. Modren frågade ju genast Mary, hvad en sådan qvinna som Camilla menade med att älska, och antog, att hennes kärlek var af det slag, som heldre ville taga än gifva. Att han redan var älskad på det sättet, det visste Elof sedan länge tillbaka.

Mary kände Camilla bättre, och höll mycket mera af henne. Hon uppskattade derföre högre betydelsen af Camillas ord. Men det är tvifvelaktigt, huruvida ens Mary rätt fattade hela vidden deraf. Ty äfven hon hade den uppfattningen af Camillas karakter, att hon aldrig skulle i ringaste mån afsäga sig sin maktställning, äfven om hon älskade och gifte sig. Hon skulle vara som en drottning, hvilken älskade en undersåte. Icke ens jemnlika kunde de bli. Och ändå mindre kunde hon ödmjuka sig till, att blifva honom underdånig. Så trodde Mary.

Det var alls ej underligt, att de två qvinnorna så uppfattade Camillas karakter och sätt att älska. Ty hon hade samma uppfattning sjelf. Hon hade aldrig tänkt sig möjligheten af, att hon kunde älska så, att hon ville uppgifva en enda af de rättigheter som en qvinna kan fordra, då hon sjelf älskar mindre än hon älskas. Uti sitt samtal med Elof hos Tyska ministern hade hon helt lugnt uttalat denna grundsats, att den, som älskar mindre, och dock gifter sig, ger mera, och derför kan begära mera; och tvärtom, att den som älskar mest, bör vara ödmjukast, och får underkasta sig segrarens vilkor. Kärleken vore således att betrakta som en slags strid, der den som kan vinna mera kärlek än han sjelf ger, har vunnit segern.

Men sedan dess hade Camilla förändrats mycket. Och den sista stora förändringen höll nu på att långsamt men oemotståndligt försiggå inom henne. Hon började verkligen älska, riktigt älska. Kärleken hade fattat henne med sin underbara, starka ström, och förde henne nu med sig. Hon kände sig blifva alltmera yr och börja förlora sitt fotfäste. Hennes förstånd tycktes tala med mindre klara ord. Hennes hjerta slog i stället desto häftigare, och kastade en ånga af känslor uppåt hufvudet, som omtöcknade hennes hjerna. Och så kom, först en underlig aningsfull känsla, och derefter en allt starkare visshet, att det fanns en njutning i verlden, utom all jemförelse skönare och rikare än alla andra; att den bestod uti, att sjelf kunna älska, och att äfven hon hade blifvit beskärd denna högsta njutning. Hon hade tviflat derpå. Hon hade trott, att denna njutning blifvit

henne ensam bland qvinnor förvägrad. Det var som om hon förut hade varit beröfvad ett af sina sinnen, ja det aldra förnämsta. Och nu! Nu upptäckte hon, att denna den högsta af själens sinnen fanns till, och vaknat till lif inom henne. *Hon kunde älska!* O sällhet utan namn! En blind, som får sin syn igen, och som får skåda solens glans sprida sig öfver jorden, har ej större känsla af öfversvallande fröjd, än hon nu erfor.

Småningom, småningom växte denna nya slags kärlek inom henne. Den var ej mer lik den kärlek, som hon en gång sagt sig hafva för Elof, än öknens brännande sol liknar en vetenskapligt anbragt elektrisk glödlampa, lugn och klar, men utan värme.

Om någon högre makt velat gifva Elof ett råd, huru han skulle förhålla sig mot henne under denna omskapelsens tid, så kunde det ej blifvit bättre, än hvad han hemtade ur sin egen instinkt och fina känsla. Han förhöll sig helt och hållet passiv. Han påskyndade ej med ett enda ord den underbara process, som höll på att försiggå hos Camilla. Han förstod, att någonting var olika, men han visste ej riktigt hvad. Hennes sätt mot honom var ej detsamma som förr. Hon hade blifvit så stilla, så tyst, så nästan ödmjuk i sitt väsen, att han undrade deröfver, och icke kände igen henne. Men han trodde ibland, att det kom sig af tanken på den sjuka, som hon så outtröttligt fortfor att sköta.

När han kom för att följa henne vid hennes vandringar till och från Roslagstorg, mottog hon honom nu ofta med en hastig blick af glädje, som han aldrig förut varsnat, hvarefter hennes ögon nedslogos eller

sökte andra föremål. Till hennes egen ytterliga förvåning kände hon också på samma gång, att hjertat bultade i bröstet, och hvad ändå värre var, o fasa! det hände också, att hon rodnade. Tänk! Hjertklappning och rodnad! Hon, Camilla Birkestjerne! rodna och känna sitt hjerta slå som en bondtös vid en skördefest, då hennes Pelle kommer fram och bjuder upp henne till en polska.

— Saa tosset jeg er! utbrast hon en gång för sig sjelf. Saa forfærdelig tosset! men — hviskade hon — hvad det kjendes grændselöst skjönt! — Och så tillade hon efter en stunds stilla njutning: Tænk! at de mange smaa enfoldige Piger, som jeg saa tidt har let ad, tænk at de havde fundet paa noget saa henrivende! netop det magelöseste af alle Nydelser! Jeg lo ad dem, og gjorde Löjer med dem! Men de var langt sluere än jeg, de smaa Tosser!

Men hvad skulde jeg ogsaa gjöre? Ikke kan man elske blot fordi man *vil* elske! Man maa dog vente indtil man finder den rette, som man *kan* elske.

Men kunde jeg da ikke have elsket för? Saa mange, som —

Hon försjönk uti sina minnen och lät hela den långa raden af tillbedjare passera revy förbi sitt inre ögas blick.

— Den muligen? Han var saa ung og saa naiv! Den Dag på Capri! Jeg troede han skulde have kastet sig fra Klippen, da jeg lo ad ham. Ja, ham likte jeg godt. Men — nej! Ingen — ingen uden denne. Elof! Elof! Jeg elsker Dig! og jeg takker Dig, for at Du har givet mig den store Gave, at

kunne elske, at kunne elske! Det er blot et lille Ord. Men det lille Ord aabner en hel Verden, et uendeligt Skjönhedsrige, hvor alt er Lys og Glæde.

Ja, jeg har vandret i det dybe Mörke indtil denne Dag! Nu er jeg kommet ud i Solens straalende Kongedöme.

Usalig den, som ej kan elske. Udstödt fra de lykkeliges Tal. En saadan var jeg. Men jeg er det ikke længer. Tak — Elof! —

Tre gånger om dagen fortfor hon att besöka sin patient, och det räckte länge, innan hon kände sig riktigt säker på, att hon skulle kunna besegra sjukdomen. Ty Fru Lundbergs krafter voro till den grad förbi, att striden måste ständigt förnyas, utan att det kunde sägas vara afgjordt, huru det skulle gå. Difterisjukdomen synes vara en bland dem, som, för att kunna botas, fordra icke blott den lokala behandlingen, utan äfven en stärkt allmän helsa. Kroppen kan eljest icke kasta ifrån sig sin fiende, och läka de rysliga sår denne tillfogat honom.

Men med en förunderlig ihärdighet fortfor Camilla med sin behandling, utan att låta sig nedslås af det knappt märkbara framåtskridandet. Hon lemnade aldrig Fru Lundberg, förr än hon förskaffat henne förmåga att kunna andas och svälja. Men nästa gång tycktes allting vara lika tillstängdt igen, eller åtminstone föga bättre. Och då var det högst märkvärdigt att se huru Camilla, utan ringaste tecken till misströstan, åter började den ytterst tröttsamma behandlingen.

Slutligen kom en dag, då den lede fienden syntes vara på reträtt. Halsen började visa de första tecknen

till att läkas och behöfde endast en ganska kort behandling för hvarje gång. Segren var vunnen. Men striden hade pågått uti nära tre veckors tid.

Då Elof inte alltid kunde eskortera Camilla till Roslagstorg, brukade Claes stundom hålla sig framme och följa henne dit. Anna var vanligen med, men ej alltid.

Mot Claes var Camilla vänlig och god. Han, den stackaren, anade nog, att det ej fanns någon stor utsigt qvar för honom. Men allt hopp hade han ännu ej förlorat.

Camilla rufvade dock öfver sin nyfödda lycka så afundsjukt, hon hade blifvit så ömtålig vid det minsta vidrörande deraf, att det nu var ganska farligt att utsätta sig för hennes vrede genom att tala om kärlek. Hon, som förut i många år lefvat i en ständig korseld af galanterier och flirtation, afklippte nu genast den minsta början till allt hvad som kunde kallas kurtis, liksom hade det varit ett vanhelgande af de känslor hon nu erfor, att tillåta någon annan än Elof att närma sig henne med dylikt tal. Hennes nyfödda känslor utvecklade sig emellertid dag för dag, till dess de nått en sådan punkt, att hon knappt längre kunde beherska dem. Hon började undra, om Elof icke snart åter skulle säga någonting. Det var märkvärdigt, huru lugn och afvaktande han nu höll sig, tyckte hon. Han kunde gerna få tala litet grand, om han ville. Ty hon längtade att få höra, huru det lät, när en man som hon älskade talade om kärlek. Hittills hade hon endast hört sådana tala derom, hvilka hon icke älskade. Det hade varit så, som då man hör musik, utan att vara musikalisk. Hvad bryr man

sig då om de skönaste harmonier? Nu hade hon fått musikens ande i sin själ. Nu ville hon höra litet musik, ja ganska mycket musik.

Men ingen musik fick hon höra. Hon började tycka, att Elof var litet dum, som inte förstod hur det var, som inte märkte —

Och just då hon hunnit till denna punkt, då kom den olycklige Claes och försökte sig än en gång. Han kunde ej uthärda längre. Han måste hafva visshet. Och visshet fick han med besked.

Det var en dag, då Elof hade följt henne till Roslagstorg vid hennes morgonbesök, men sedan varit tvungen att gå upp i Kabinettet. Claes passade då på och följde henne hem i Elofs ställe, och passade äfven på att säga henne ett par ord om sin kärlek.

De hade nästan hunnit öfver Roslagstorg. Derifrån till Engelbrektsgatan 5 B är det just ej så särdeles långt. Claes insåg att han borde raska på, om han skulle hinna med hvad han hade att säga.

Nu eller aldrig! tänkte han.

— Fröken Camilla, började han. Jag ville —

Men hon hörde genast på hans ton hvad han ämnade tala om.

— Vi maa gaa paa den anden Side af Gaden, sade hon. Vi er her paa den urette Trottoir.

— Jaså, jaha. — Jo, fröken Camilla, det är nu mycket länge sedan jag har vågat, och ni har egentligen förbjudit mig —

— Naa men for et smukt lille Pigebarn! utbröt Camilla, och pekade på en liten flicka, som drogs förbi uti en perambulator. Synes De ikke, at hun er overmaade deielig, Baron Claes?

— Jo, jo, alldeles förtjusande! svarade Claes så entusiastiskt som han kunde. Men se'n var han oförsigtig nog att tillägga: Jag trodde, att fröken Camilla inte alls brydde sig om små barn. Jag mins att fröken sa' en gång —

— At jeg syntes at Börn, som almindelig Princip, er en Feiltagelse af Naturen, ja. Der ligger vistnok en Del Sandhed i det Paastand. Men jeg vil bekjende for Dem, Baron Claes, att i den sidste Tid har jeg fundet, at visse Modifikationer maa gjöres i den almindelige Princip —

— Må tusan ta modifikationerna, tänkte Claes. Det var omöjligt för honom att komma in igen. Camilla behöll ordet.

— I den sidste Tid har jeg begynt at betragte Börn med mere Opmærksomhed, og med et alt mere voxende Intresse. Ser De, Baron Claes, der findes forskjellige Slags Börn. Jeg vil söge at beskrive for Dem nogle enkelte Slags deraf. Til at begynde med — thi De er jo sjelf Börneven, ikke sandt? De elsker Börn, i likhed med alle gode, varmhjertede Mennesker, ikke sandt? De elsker Börn?

— Ja, alldeles ofantligt! Men jag ville nu begagna tillfället —

— Ja, siden maa De sige mig hvad Slags Börn De liker bedst. Det vil jeg saa gjerne höre. Altsaa, först er det de allermindste smaa, nyfödte Börn; dem benævner vi i Danmark Diebörn. Her har man et andet Navn, maaske?

— Vi kalla dem dibarn vi också, tror jag, sade Claes.

— Naa saa, dibarn. Men jeg vilde nu saa gjerne gjöre klart for Dem det, der er karakteristisk för ethvert Slag af Smaabörn.

Detta var dock något för starkt för Claes. De voro nu strax framme vid Engelbrektsgatan, och i stället för att få tala om sin kärlek, tvang den fördömda flickan honom att höra på ett föredrag, om det karakteristiska hos hvarje särskild art af småbarn.

Han vågade att afbryta henne.

— Och jag, fröken Camilla, jag ville så gerna göra klart för Er, hur djupt jag älskar Er och hur innerligt jag hoppas, att Ni nu, att Ni nu — inte ska' svara mig på samma sätt som Ni gjorde sista gången.

Hon förändrade ögonblickligen röst och sätt. Hårdt, nästan förnämt svarade hon.

— Baron Claes, jeg vil ikke höre noget af det Slags. Det har jeg sagt mer end en Gang.

Han blef alldeles handfallen.

— Menar fröken, menar fröken, att jag inte får, att jag inte får försöka att — att —

— Ja netop det mener jeg. Og jeg synes jeg allerede har sagt det tydeligt nok. Nu maa det være Slut!

Detta var ord och inga visor. Claes bet sig i läppen och teg. De gingo tysta bredvid hvarandra till dess vägen tog af uppåt Engelbrektsgatan. Då sade Camilla i det hon stannade.

— Baron Claes, De maa ikke tage Dem dette altfor dybt. Jeg vilde ugjerne gjöre Dem bedrövet og tale haardt til Dem. Men De maa forstaa, en Gang for alle, at sligt Tal fra Deres Side nu er mig ubehageligt. För i Tiden, ja —

— Det är väl för att Ni nu bryr er mera om Elof, kan jag förstå, sade han bittert.

Hon gaf honom ett skarpt ögonkast.

— Naaja, det er derfor, sade hon kort. — Återigen gingo de några steg.

— Jeg sögte undvige dette, sade hon, thi jeg vilde saa gjerne holde af Dem som en Broder.

— Jag tackar så mycket, sade Claes i samma ton.

— Og da jeg nys gik og snakkede saa tosset om — alt muligt, — saa tænkte jeg De skulde forstaaet. — Saa, vær nu klog! og saa vil vi tale om andre Sager.

— Ja, men jag står inte ut att höra mera om dibarn, sade Claes, med en liten skymt af sitt eget muntra jag, som Camilla ej var sen att uppfånga. Hon skrattade gladt.

— Nej, nej! Nok om dem! Se saa! Vær nu ikke længer nedslagen. Tro mig, der er baade större og bedre Fiske i Havet end dem der er blevet fanget, som Ordsproget siger. En anden Pige skal gjöre Dem meget lykkeligere end jeg kunde have gjort det.

— Jag kommer aldrig att bli karl igen efter det här.

— Aah pyt! De er ingen Ridder Toggenburg, saa meget ved jeg.

— Tror fröken Camilla då inte, att jag älskar Er utaf allt mitt hjerta? Ända sedan den första dagen då jag —

— Og saa kommer vi til et andet Slag af Börn, vil sige ikke længer Diebörn, uden store, voxne, der altid netop vil have, hvad de ej kan faa. Kjender De det Slags?

Claes sprang öfver gräset in i Humlegårdsparken. Camilla gick med ett lätt skratt upp i n:o 5 B.

Hon skrattade, ja, ty Claes gjorde en grimas som var mycket löjlig, och hon var glad att bli honom qvitt. Men hon var inte nöjd. Allting gick emot henne. Hvar befann sig Elof? Skulle han snart komma hem? Hvarför var han inte hemma, när hon ville hafva honom bredvid sig? Den der dumma tjensten! Blefvo de gifta, så skulle han då genast taga afsked, så att hon kunde få rå om honom alltid. Utrikesdepartementet! Diplomatiska carrièren! Hvad tjente det till för ett litet land som Sverige, att hafva en diplomati? Brydde någon menniska sig om, hvad Sveriges envoyé tyckte eller inte tyckte? Nej, visst inte! Inte ett fnask! (Fnug sa' hon på Danska). Inte mera än om det var en envoyé från Timbuctoo, som yttrade sin mening. Och här skulle nu Elof sitta der uppe i Kabinettet och kasta bort sin tid, i stället för att vara hos henne!

Med all sin älsklighet, var Camilla dock ganska bortskämd. Hon var van att få hvad hon ville ha, och det genast. Nu tog det emot, nästan för första gången i hennes lif. Det smakade ganska surt.

Elof hade sagt sig skola komma hem kl. 2. Till dess måste hon försöka att döda tiden på något sätt. Klockan var nu 12. Alltså två timmar. Hvad skulle hon göra?

Hon gick upp i sitt och Annas rum. Anna var ej hemma. Nå, det var då skönt, det. Ty Camilla var ej i sitt frommaste lynne, och Annas undergifna lugn skulle troligen verkat retande.

Hon kastade ifrån sig hatt och kappa, gick fram och tillbaka ett par gånger, stängde en skåpdörr, drack litet vatten, och hade tydligen ganska svårt att komma i ro. Hon ställde sig framför toilettspegeln och flyttade tankspridt de vackra pjeserna. Slutligen satte hon sig med ett uttyck af otålighet ned i den låga stolen framför spegeln.

Men hon såg sig ej deri. Hon försjönk i tankar, hennes händer fortforo att röra och flytta toilettsakerna, men omedvetet. Händerna föllo i knäet och hon förblef i några ögonblick i den ställningen, med drömmande ögon, till dess hon började sakta sjunga Björnsons och Kjerulfs visa.

Prinsessen sad höjt i sit jomfrubur.
Smågutten gik nede og blæste på lur.
»Hvi blåser du altid, ti stille du små!
Det hæfter min tanke, som vide vil gå
nu, nær sol går ned.»

Prinsessen sad höjt i sit jomfrubur.
Smågutten lod være at blåse på lur.
»Hvi tier du stille? Blås mere du små!
Det löfter min tanke, som vide vil gå,
nu nær sol går ned.»

Prinsessen sad höjt i sit jomfrubur.
Smågutten tog atter og blåste på lur.
Da græd hon i aftnen og sukkede ud:
»o sig mig, hvad er det mig fejler, min Gud! —
nu gik solen ned.»

Sedan Camilla sjungit de sista orden, satt hon ett par ögonblick stilla. Derefter gaf hon till ett litet kort skratt och sade:

— Den Prinsessen var en Dumrian, som ikke viste hvad det var som feilede hende. Jeg behöver ikke spörge nogen om hvad som feiler mig. Jeg ved det ganske godt selv. Det fejler mig kun et, og det er: Elof.

Jeg vil have Elof hjem nu strax ifra det overmaade dumme Udenrigsministerium, hvor han ingen Nytte gjör, mod hvad han kunde gjöre her i det Indenrigske. Og saa vil jeg — ja, lad mig se hvorledes jeg vilde have det.

Jeg vilde have ham her ved min Side. Og saa skulde han sige — nej, jeg tror han ikke behövde at sige noget, kun se paa mig med de skjönne, dybe, alvorlige Öjne, saa, som ingen i hele Verden kan gjöre uden Elof — vil sige — naar han ser paa mig.

Og saa skulde jeg se paa ham tilbage, omtrent saaher, ja, saaher, med et venligt, half smilende, half spörgende Udtryk i mit Ansigt, som om jeg vilde sige »er der hændelsesvis noget Du vilde begjære, som jeg kan give, saa sig det ud». Og saa, om lidt: »vær ikke bange. Jeg er ikke saa farlig som jeg maaske kan synes være».

Siger han da ikke noget, ja, hvad gjör jeg saa? Men det er ikke muligt. Nej! Nej!

Men tænk om han skulde sige som det staar i Visen »nu har jag en ann, sa' gossen»? Dumt Snak! Han elsker mig som för, om end en Stumheds Aand er faret ind i ham i denne sidste Tid. Den Aanden vil jeg besværge. Jeg vil sige til den stumme Aand: »kom herud du stumme Aand, og lad ham sige höit, at han elsker mig». Thi han elsker mig, ja, ja han

elsker mig, og jeg elsker ham. Ah! — Elof! — Kom tilbage, thi jeg længes efter Dig!

Er dette mig, Camilla Birkestierne?! Er det densamme som — Nej, det er rent forfærdeligt, at jeg har synket ned saa lavt. Hidad min kvinlige Værdighed! Hidad min Selvfölelse! Kom til min Hjælp! Jeg forraader jo hele mit Kjön og dess hellige Sag!

Ak! Jeg bryder mig ikke om mit gamle Kjön! Jeg vil kun et — at være lykkelig, at faa elske og elskes. — Camilla! Camilla! Hvad er nu dette? Sög Hjælp inden det er for sent. Hidad mine Filosofer! Vil J da helt forlade mig? Hvem af Jer staar mig bi? Lad se!

Hon lutade sig långt ut från sin stol och räckte till sig en bok från bordet. Boken fick hon fatt uti, men hon förlorade jemnvigten och föll ned på mattan. Der blef hon liggande och började bläddra i boken.

— Biologi! Godt! Det passer mig udmærket. Det er en sund Lekture for en sjælesyg, vil sige, elskovssyg Pige. Jeg vil tvinge mig at læse et par Kapitel i denne gamle Ven. Hvad har vi her? Teleologi? Teleologi? Ak saa, ja! Hensigtsmæssighed! Læren om Hensigtsmæssigheden af hele Verdensordnen. Lad se! Han vil maaske kunne vise mig Hensigtsmæssigheden af, at Elof maatte gaa op i Udenrigsdepartementet i Dag, i Stedet for at være hos mig; og ligesaa af, at han nu i mange Uger ikke har sagt et Ord om sin Kærlighed, netop da jeg som mest vilde höre tale derom. Kan han bevise det, saa er han en stor Teleolog, det maa jeg indrömme, og Teleologien er en större Videnskab end Theologien. Lad se!

Hon låg och läste en kort stund, stödd på sin armbåge. Småningom sjönk boken långsamt ur hennes händer ned på golfvet, hennes hufvud lutade sig mot den mjuka stol hvarpå hon förut sutit, ögonen slötos och hon somnade in.

I denna ställning fann Anna henne, då hon snart efter klockan 2 kom in i rummet. Camilla for upp ganska yrvaken.

— Er Klokken mange? utropade hon. Og er Elof kommet tilbage?

— Klockan är nyss slagen 2, svarade Anna, och Elof frågar efter dig, söta Camilla. Du mår väl inte illa?

— Nej, als ikke, tak! Kun sövnig.

— Du är trött efter sjukbesöket, kan jag tro? Det är alls inte underligt, så som du arbetar der.

— Nej, jeg er slet ikke træt af Sygbesöget, men af Teleologien, som jeg synes er en tosset Videnskab, naar man ikke kan faa alt til at gaa saa, som man selv vil. Kan man det faa, ja, da er den udmærket, det tror jeg.

— Jag vet inte om jag förstår dig, Camilla. Teleo —

— Hvor er Elof? frågade Camilla, som nu fått hatt och kappa på sig igen.

— I förstugan här ute. Han sa' att han skulle —

Men Camilla var redan utanför dörren. Hon sprang nedför trappan. Utanför på trottoaren stod Elof. Ett strålande väder! Hvit ren snö öfverallt, i Humlegården och på gatorna.

Camilla såg sig omkring.

— For et deieligt Vejr! utbröt hon. Hvad har Du at foreslaa? Jeg burde maaske gaa til madam Lundberg. Men hun er saa meget bedre, at hun kan bjerge sig til Aftenen, synes Du ikke?

— Jo visst. Och hvad vill Camilla göra då? Han stod och höll hennes hand i sin och såg på henne. Men efter det första glänsande ögonkastet mötte hon ej mera hans blick.

— Lad se! Nu har jeg det. Vi maa gjöre en Kjöretur, ikke sandt? Der er jo Sne nok?

— Ja bevars. Föret är utmärkt. Jag vet inte om mamma är ute och åker med våra hästar. Men vi kan ju alltid ta' en hyrkusksläde?

— Ikke for alt i Verden! Lige saa gjerne en Ligvogn! Nej, den lille Kane til enkelt Person, »Kappsläden», den Elof, den maa vi ha i Dag. Det skal bli vidunderligt morsomt. Ak, spörg om Deres Heste er hjemme? Men den unge, Elof, den unge, Parsifal, ikke sandt?

— Parsifal ä' inte van att gå i enbet, Camilla lilla.

— Saa vil vi lære ham det. Du er en god Kusk, det har jag seet. Parsifal! Parsifal! Elof, jag ber Dig.

— Kör för Parsifal då! sade Elof skrattande. Skyll dig sjelf om det går på tok, Camilla lilla. Måtte jag bara kunna öfvertala gamla Andreas. Ingen rår på honom när han inte vill.

Då Camilla hörde detta, följde hon med in på gården der stallet var. Vagnshästarna voro verkligen hemma och lediga. Camilla lyckades efter mycket öfvertalande förmå den gamle kusken att låta dem få Parsifal spänd för kappsläden, och en half timme sednare bar det i väg. De åkte med strykande fart uppåt

Engelbrektsgatan i riktning åt Rimbobanstationen och Drottning Kristinas väg. Camilla satt inne i kappsläden med en vacker röd fäll svept omkring sina fötter. Elof körde, sittande på det lilla sätet bakpå släden, den s. k. hundsfotten.

Det mest strålande solsken låg öfver vinterlandskapet. Inne i skogen var det om möjligt ändå vackrare än utanför. Snön låg i tunga, rika massor på granarnas grenar och solen sken i långa, glänsande banor in genom öppningarna på skogen. Bjellrorna klingade muntert från ett klockspel på Parsifals rygg, och Parsifal sjelf visade ännu så länge inget annat tecken till ovana vid att gå enbet, än att han trafvade så fort han kunde. Elof lät honom springa.

Vägen går först upp i skogen, för att undvika Rimbostationen, men kommer sedan återigen ned till Drottning Kristinas gamla jagtslottsväg, och följer den ända fram till Kastenport eller Söderbrunn.

Strax innan de hunnit fram till detta sista ställe, höjer sig vägen något, för att gå öfver en bro, bygd i hvalf öfver Värtahamnens jernväg. Och på denna bro har man en särdeles vacker utsigt öfver ett rikt skogsparti.

Här bad Camilla Elof att hålla in hästen några ögonblick medan hon fick se sig om.

Hon hade icke talat många ord sedan de börjat sin utflykt. Dels njöt hon mycket af färden, dels var hon i det slags tillstånd, då man knappt vågar tala, af fruktan att säga mera än man ämnat.

Han hade frågat henne ett par gånger om hon satt bra, om hon tyckte det var roligt, och dylikt. Hon svarade helt kort »ja, tak!» på alla dessa frågor,

men icke mera. Elof började tro, att hon helst ville sitta och njuta i tysthet, och han sade derför föga eller intet.

Som hvar man vet, kan man inte se hvarandras ansigten, när man färdas i kappsläde på det sätt som dessa gjorde. Elof kunde sålunda ej utröna, i hvilket lynne hon befann sig.

Till sluts tyckte han nu, att hennes tystnad räckte väl länge. Han vågade sig derför att säga helt sakta:

— Camilla?

— Ja Elof, svarade hon, men hennes röst lät så underlig, att han teg några ögonblick. Derefter sade han:

— Det är väl ingenting på tok? Camilla mår väl bra?

Efter något litet svarade hon kort.

— Jo, jeg maar godt, tak.

— Är Camilla inte glad?

— Nej, glad er jeg ikke.

Han förstod henne inte alls. I tanke att hennes ansigte skulle ge honom någon slags förklaring, böjde han sig fram till höger om henne för att få se det. Men hon vände då hufvudet åt venster, så att han ingenting kunde se.

Han satte sig upprätt igen och visste inte hvad han skulle säga.

— Ska' vi köra vidare? frågade han slutligen.

— Gjerne, var svaret, i en likgiltig ton denna gång.

— Stora landsvägen åt Ulriksdal? eller småvägarna åt Fiskartorpet och Skuggan?

— Mir ganz égal! svarade hon. Au diable, si vous voulez.

Elof lät Parsifal afgöra saken, och denne föredrog vägen till höger, såsom mera i stallets riktning än den genom Kastensport ut på stora landsvägen.

Elofs hjerna arbetade med att fundera ut hvad som kommit åt Camilla. Han hade aldrig sett henne i detta slags lynne förr. Hon var ju som ett missnöjdt barn, hvilket purkar för att det ej får hvad det vill ha. Det var som om hon satt med fingret i munnen. Elof var en gång ej fullt säker, att han ej hörde ett litet ljud, som lät likt en »hulken», en »sob».

Men hvad i all verlden kunde det vara, som hon ville hafva, utan att genast få det? Omöjligt att tänka sig!

Bjellrorna klingade muntert. Det var det enda ljudet i den tysta, hvitklädda skogen. Ingen enda människa mötte de heller. Och icke ett ord sades på länge.

Camilla såg rakt framför sig, Elof satt och såg på hvad han hade framför sig, han också. Men det var ej på hästen, hvilket en kusk ju borde göra, utan på det sötaste lilla hufvud, klädt i en pelsmössa af mårdskinn, på ett par små öron, de finaste i verlden, nu litet rosenfärgade af den friska luften, och på en liten förtjusande nacke, kring hvilken de ostyriga lockarna ringlade sig i sjelfsvåldig oordning.

Parsifal, lemnad åt sig sjelf, och ovan vid att vara utan sin äldre och stadigare kamrat Polle, kände knappast den lätta kappslädens tyngd bakom sig. Han började öka farten allt mer och mer. Snart flögo de förbi träden, som om det varit en kapplöpning.

Elof gjorde hvad han kunde. Men Parsifal var hård i munnen och brydde sig föga om det mjuka tränsbett, hvarmed han kördes.

Men det värsta återstod ännu. Elof hade nästan lyckats åter få makt med den ystra fålen, då Camilla häftigt ropade:

— Lad ham kun löbe! Lad ham kun löbe, siger jeg! Och i detsamma ryckte hon till sig piskan och gaf Parsifal ett duktigt rapp, så att det sved i hans skinn. Dermed var saken klar. Parsifal sträckte ut i vildaste sken. Det var ej att tänka på, att i den närmaste framtiden få honom åter i sin makt. Det enda som fanns att göra var, att hålla honom på vägen, att passa på i svängarna, samt att be Gud, att de ej måtte på den smala vägen möta något annat tyngre åkdon och slås i stycken mot detsamma.

Och nu hade Camillas lynne fullkomligt förändrat sig. Hennes ögon lyste. Hon klappade händerna och eggade ytterligare på Parsifal med smackningar och rop. Hon skrek i förtjusning:

— Ah! Dette er saa, som det skal være! Dette er henrivende! Dette er vidunderligt. Sig, Elof? Er ikke dette saa, at Brystet svulmer, Pulsen banker og Öjet straaler? Saa sig da, Elof? *min* Elof! Svar mig da!

Vid ordet »min Elof», som utsades på ett obeskrifligt passioneradt sätt, ryckte Elof till, och en varm ström flöt igenom hans ådror. Men han hade nu annat att tänka på. Det gällde, ej att hejda hästen, ty det var för ögonblicket omöjligt, utan att så styra honom, att stjelpning undveks.

Komna till det vägskel, der man till venster far åt Fiskartorpet, till höger åt Ladugårdsgärdet, följde Parsifal den väg som bar hemåt, således åt höger. Släden stod i den skarpa svängen några ögonblick på

venstra meden, men kom rätt igen och farten fortsattes öfver Husarbron.

De följande svängarna voro jemförelsevis långt mindre skarpa och allt gick i dem bra. Endast på andra sidan om jernvägsbron, der vägen går utför en backe till venster nedåt Storängen, höll det åter på att bära omkull. Men äfven der kom fartyget på rätt köl igen, och i svindlande fart flögo de först utför backen och sedan längs med Storängen den långa raka väg, som bär upp till Ladugårdsgärdet.

Elof hade upphört att försöka hejda den skenande hästen. Hans taktik var, att låta honom springa med nästan lösa tömmar så länge det roade honom. I den långa uppfartsbacken mot Nybyggsgrinden skulle Parsifal troligen sjelfmant sakta farten. Till dess sparade Elof sina krafter. Der skulle han försöka att taga in honom.

Men nu inträffade någonting oväntadt. Elof hade efter sista svängen haft ro och lugn, att åter börja tänka på det lilla ordet, som han nyss fått höra: »min Elof». Hvad betydde det väl?

Han kom dock ej långt i sina funderingar. Ty någonting underligt höll på att försiggå hos Camilla. Det märkte han. Men hvad?

Långsamt lade Camilla sig tillbaka, till dess hon slutligen låg emot honom, nästan i hans famn. Hon böjde hufvudet så långt bakåt, att det låg nästan horisontelt, och att hon kunde se upp i hans ansigte. Och så hviskade hon:

— Kys mig, Elof! Kys mig! Thi jeg elsker Dig. Og jeg vil blive Din Hustru.

Han böjde sig ned öfver henne. Utan några mera ord förstod han, att hon nu var hans, att hon gaf sig åt honom utan några vilkor. Här var ej längre tal om likställdhet, om frihet, om någonting i verlden annat än ett: att blifva älskad, och — framförallt, att sjelf få älska, älska tokigt, — hejdlöst.

Deras läppar möttes, och det var, som om de aldrig mera ville skiljas. Hon hade sträckt upp sina begge armar och lagt dem om hans hals. Och i den ställningen höll hon honom hårdt sluten qvar, glömmande allt, utom huru gränslöst lycklig hon var.

Men under tiden ilade hästen framåt, allt med samma vilda fart.

Backarna upp emot Nybyggsgrinden hejdade honom endast obetydligt, och nu var han nära denna grinden, i hvilken vägen åter gör en skarp svängning åt venster och går in på gärdet.

Elof hade, midt upp uti ruset af sin sällhet, dock behållit en tanke på, att detta sätt att färdas kunde blifva farligt. Han försökte nu helt sakta lösgöra sig från Camillas armar och resa sig upp. Men det var omöjligt. Hon höll honom så starkt, så krampaktigt sluten i sina armar, att han ej kunde blifva fri, utan att nyttja våld.

Grinden var nu ej längre än omkring femtio steg aflägsen. Der såg han den, med de förfärliga svarta grindstolparna. Inom några sekunder skulle en olycka ske, om han ej lyckades styra rätt genom grinden.

Med ett halfqväfdt utrop slet han sig ur Camillas famn, reste sig upp, fattade tömmarna med begge händerna, och försökte tvinga hästen, att taga ut

svängen åt höger, för att undvika den venstra grindstolpen.

Men det var redan för sent. Hästen flög med samma vilda fart genom grinden, och gick sjelf så nära stolpen som han kunde. Han nästan rörde vid den. Vägen svängde, som sagdt är, nästan i sjelfva grinden åt venster. Och följden blef den oundvikliga, den naturliga.

Med en förfärlig fart törnade kappsläden emot grindstolpen. Skaklarna afbrötos som om de varit af glas. Hästen flög vidare, med de afbrutna delarna dinglande efter sig. Släden låg kullslagen i grinden.

Elof och Camilla stöttes först med yttersta våldsamhet mot den venstra grindstolpen, och slungades derefter ett godt stycke utåt höger på landsvägen.

Elof hade fått ett så häftigt slag i hufvudet, att han släppte tömmarna, och under några ögonblick nästan förlorade medvetandet.

Då han åter kom till sig, steg han upp, och såg sig om efter Camilla. Hon låg några steg ifrån honom. Hon var vid full sans, men mycket blek. Hon smålog åt honom, i det hon i brutna meningar hviskade:

— Vi var altfor lykkelige. Guderne misundede os vor Salighed. Saa gaar det steds!

Och så med ett skälmaktigt uttryck:

— Du stakkels Elof! Dit Renommée som Kusk er for altid væg. Men det var mit Fejl, det skal jeg höjt sige til hele Verden — hvis jeg —

Han låg på knä öfver henne, i outsäglig, bitter smärta.

— Camilla! Camilla! Hur är det med dig? Hvar gör det ondt, säg?

— I Brystet, tror jeg. Men ogsaa lidt i Hodet. Min Elof! Tak for den nydelige Kanefart! Men se da ikke saa bedröved ud, Du kjære! Hör, Elof! Hvor det end vil gaa, saa har jeg dog været lykkelig *en* Stund af mit Liv — riktig lykkelig. Ja, Ich habe gelebt und geliebet!

Og det har Du givet mig, min Elof. Tak! Husk at jeg sagt det, hvis dette — skulde — være — Enden.

Hon slöt sina ögon. Några droppar blod flöto ur hennes mun.

Han såg sig omkring i förtviflan. Ingen droska, intet åkdon på hela gärdet.

Han tog henne sakta, O! så sakta, upp i sina armar och började bära henne hemåt, i riktning mot Artillerikasernen, genaste vägen, tvärs öfver gärdet.

Hon såg en gång upp i hans ansigte, alltid med det samma småleendet.

— Min Ridder! Hvor Du er stærk! Du bærer mig jo som var jeg et lille Barn.

Och så återigen hans namn, med det outsägligt ljufliga tonfallet i rösten, som om hela hennes lifs så länge sparade kärlek gifvit sig uttryck deri: Elof! min Elof! Sedan sade hon ej mer.

Det var en lång och svår vandring för den stackars Elof. Om hans sinnestillstånd är ej värdt att tala. Ändtligen kom han ned, med sin lilla börda, till vägen bredvid Artillerikasernen. Der hade han den lyckan att möta en droska, i hvilken

två herrar åkte. När de hörde hvad som händt, stego de hastigt ur droskan och afstodo den åt Elof.

De åkte mycket sakta Valhallavägen fram och derefter utför Engelbrektsgatan. Friherrinnan var lyckligtvis hemma och tog emot Camilla. En half timma derefter låg hon till sängs och doktorn stod i rummet. Hon var då ännu vid full sans. —

— Hvad säger doktorn? frågade Baronen, när han kom hem till middagen och hade fått höra om olyckan. Han satt nu i förmaket, der de flesta af familjens ledamöter voro samlade. Friherrinnan var nyss kommen från sjukrummet.

— Han säger mycket litet, svarade Friherrinnan. Ingen utvärtes skada kan han få rätt på, annat än en liten svullnad i hufvudet och ett litet märke på bröstet.

— Såg han — allvarsam ut, du Stina?

— Ja. Sedan han mycket noga undersökt henne, reste han sig upp och stod länge och såg på henne. »Det är troligen någonting invändigt, sade han. Men hvad, kan jag inte säga ännu. Det kan vara mycket och det kan vara litet. Snart kommer det nog att deklarera sig.» Han kommer igen i afton.

— Och ingenting att göra nu?

— Nej. Stillhet och tysthet, och is på hufvudet för den händelse, att hjernan fått en skakning.

— Ett sådant fördömt spektakel! sade Baronen. Och allt för att du inte kunde ta Polle, Elof, i stället för unghästen. Då hade det aldrig händt.

Den stackars Elof tog emot förebråelsen utan att söka försvara sig. Han endast böjde på hufvudet som ett erkännande af att fadren hade rätt.

— Och nog trodde jag, att du kunde köra genom en grind, min käre Elof. Så mycket har du väl lärt dig som gosse, fastän du se'n har blifvit skrifkarl.

Elof svarade ingenting. Men modren kom till hans hjelp.

— Käre Johan! Lägg inte sten på börda. Elof är nog ledsen ändå.

— Ja, ja, jag förstår nog det, men jag kan inte låta bli att tycka —

— Vänta, så skall du få höra hur det gick till. Jag skulle inte tala om det eljest, men, innan det stackars barnet började bli oredig, bad hon mig uttryckligen, att jag skulle taga Elof i försvar, ifall någon förebrådde honom olyckan.

Hon sa' —

— Mamma! afbröt henne Elof. Säg ingenting mera, så är du snäll. Hvad gör det, om jag får förebråelser eller inte? Jag förtjenar dem för resten ganska väl, hvad Camilla än må ha sagt. Det var ju i alla fall jag, som hade hela ansvaret.

— Men hon tvang mig att lofva, att jag skulle förklara hur det gick till. — Nå — eftersom du nödvändigt vill, så ska' jag bara säga det, att Camilla sa', att hon hade burit sig alldeles tokigt åt under hela färden, och slagit till Parsifal med piskan, när du försökte köra saktare.

— Ja, men grinden? brummade Baronen. Att inte kunna köra genom en grind!

— Till och med det ska' du få förklaring på sedan, Johan lilla, om du bara inte säger någonting mer åt den stackars gossen nu.

— Ack, mamma lilla, hvad gör det? sade Elof. Pappa kan omöjligt förebrå mig så strängt som jag gör sjelf.

— Stackars gosse, sade Baronen, jag menade visst inte någon förebråelse mot dig. Sådant der kan ju hända den bästa kusk i verlden, det erkänner jag. — Har någon hört någonting om kappsläden och Parsifal ännu?

— Beggetvå ä' komna tillbaka, upplyste Claes. Parsifal tog sig en tur på gärdet, och se'n gick han hemåt och fasttogs vid Carl XV:s port. Kappsläden var det en åkare som hittade. Hästen har inte skadat sig, och släden har mistat sina skaklar, det är alltihop.

— Alltihop, ja, sade Baronen med en suck. Jag önskar att det vore alltihop. Hellre tio hästar och tio slädar, än hvad som händt det der söta, rara barnet. — Han kunde knappt sluta meningen. Gråten satt i halsen.

Friherrinnan hade inte velat säga allt hvad hon fått veta om huru olyckan uppkommit. Men Camilla hade sagt henne alltihop, och tillagt, att hon varit som förryckt (»rent gal» voro hennes ord) under färden.

Ty det ser nästan ut, som om sådana der rika och vackra unga damer, som Camilla, lätt blifva såsom österländska despoter, vana vid att få allt hvad de vilja hafva, blott de räcka ut handen. Få de då någongång ej strax hvad de längta ifrigt efter, så blifva de vilda, och äro färdiga att göra hvilka galenskaper som helst. Ungefär så kan Camillas uppförande under slädfarten möjligen förklaras.

Hon hade för öfrigt varit mycket älsklig mot Friherrinnan.

— Nu er han min, hvis jeg faar leve, lille Svigermoder, hade hon hviskat till Friherrinnan, med ett förtjusande småleende. Og Du skal faa se, at jeg skal gjöre ham lykkelig, Dine onde Spaadomme til Trods, Du stygge, Du! Thi nu ved jeg en Ting. Blir han ikke lykkelig, saa faar jeg selv ingen Glæde. Saa er det, ja.

Kort efter det hon sagt detta, började febern tilltaga, och det var sedermera endast under korta intervaller, som hon var mer eller mindre redig. —

De gingo in till middagen. Det blef en sorglig måltid. Mary kunde knappt återhålla sina tårar, fastän hennes fästman gjorde allt hvad han kunde för att trösta henne. Claes hade aldrig någon sett så dyster förut. Anna var qvar inne hos Camilla, och efter en hastig middag gick Friherrinnan äfven tillbaka dit in.

Hon fann Camilla ungefär som förut. Febern var dock kanske något häftigare, och ibland yrade hon. Det var dock tydligt, att hon midt upp i sin yrsel ofta hade tankarna sysselsatta med kappslädsåkningen och hvad som hörde dit. Och vissa meningar utsade hon så lugnt och sansadt, att man nästan kunde hafva trott, att hon var fullt vaken och redig, om man ej hade sett det underliga uttrycket i ögonen.

Men under de följande dagarna och nätterna flammade febern stundom upp i vilda lågor och tankarna tumlade om derinne i den kokande hjernan; och orden kommo fram, ej längre uti ordnade grupper,

ledda af förståndets starka hand, utan som vilda irrbloss, dansande öfver ett jäsande träsk, eller som häftiga blixtar, slungade fram ur blåsvarta moln. Menniskohjernan är, för den som aldrig så litet tänkt derpå, någonting ytterst allvarsamt och djupt intressant, äfven uti sina rediga stunder. Ur hjernans mystiska regioner, mera obekanta för oss än Afrikas mörkaste inre, framträda ju stundom då tankar, som kanske komma att omskapa hela den yttre verlden, och gifva menniskoslägtet nya riktningar. Men om hjernan då i smått är att likna vid det kosmiska verldsalltet, sedan detta fått ordnad form och lyder regelbundna, fattliga lagar, så är en yrande, febersjuk hjerna, ett förvirradt förstånd, att likna vid ett universum uti jäsande, kaotiskt tillstånd. Man lyssnar då darrande och bäfvande till de vildt stormande utbrotten af dolda krafter, dem ingen intelligens tyglar och inga lagar binda. Den som någonsin åhört en dåres tjut och skrän, eller en yrande febersjuks galenskaper, den allena förstår uppskatta, hvilket lugn det skänker, att tro verlden vara styrd enligt eviga, lugna och visa lagar, i stället för att vara prisgifven åt personlig nyck eller kosmiska krafters slumpvisa våld. Ty en i feberyrsel kokande hjerna är, som sagdt, ett verldskaos i smått, och på sitt sätt lika skräckinjagande som detta.

Så kände mångengång de, hvilka suto vid Camillas sida och hörde hennes vilda fantasier, jagande hvarandra som ursinniga sköldmör på frustande hästar genom den mörka rymden.

Men ibland var det helt olika. Hennes feber var kanske mindre häftig, eller hennes tankar togo

en mildare form. Och man fick då stundom till och med ett underligt intryck af, att Camillas ande, frigjord från den stränge väktaren Förståndets påminnelser och varningar, med lösta vingar sträckte ut igenom regioner, som svaga dödliga, äfven de djerfvaste, sällan våga besöka, då de äro vid lugn och sans.

Djerf hade hon ju alltid varit. Få voro de frågor, dem icke hennes förstånd hade försökt lösa. Men det var ett intet emot nu. Ty utan det ringaste betänkande trädde hon i förbindelse med de döde, med varelser af högre art, med Kristus, ja, med Gud sjelf. Hon trodde sig tala vid dem; och få svar af några bland dem. Hon hade i sin feberyrsel fått för sig, att hon kommit i telefonförbindelse med himlen; och det var med en känsla af blandad förfäran och gripande intresse, som de innevarande åhörde dessa dialoger mellan henne och de väsen, med hvilka hon trodde sig vara i contact.

Camilla satte sig då vanligen upp i sängen, hastigt, som om någon ropat an henne. Hon grep en inbillad telefonlur med venstra handen, förde den upp till örat och svarade, rätt ut genom rymden, på vanligt sätt »hallå»! Ögonen blefvo stela och vidgade, och hela ansigtsuttrycket ytterligt spändt, såsom hos den der lyssnar med alla sina sinnen, hela sin själ.

Ungefär så här fördes då dessa samtal.

Först inträffade några ögonblicks tystnad, under hvilken man kunde ha hört en knappnål falla. Camilla tycktes förnimma en röst tala vid sig genom telefonen, som stod i förbindelse med andeverlden. Hvem talade vid henne? Det ville hon veta sjelf,

ty efter en stund ruskade hon på sitt vanliga, otåliga sätt på hufvudet, och sade:

— Ja, ja, jeg hörer nok hvad De siger. Men jeg maa först vide, med hvem jeg taler. Er det —? Naa saa! Det er Paulus! Det gjör mig en overmaade stor Fornöjelse, thi jeg har ganske meget utalt med Dem, Paulus, og jeg har ofte længtet at faa Dem i Tale. De maa nu först og fremmest sige mig — Saa! De vil at jeg skal först höre paa hvad De har at sige, og siden maa jeg spörge. Godt! Saa tal! — Om Prædestinationslæren? Naa! det var netop — Tal kun! Jeg hörer paa!

Några ögonblicks tystnad inträdde nu, under hvilka Paulus tycktes hafva utvecklat sina nuvarande åsigter i ofvan nämnda vigtiga fråga. Ty Camilla utbröt slutligen:

— De er bleven misforstaaed, siger De? — Ach! saa! Ikke misforstaaed, uden? — Naa! det var ærligt, Paulus! De er en Hædersmand, det har jeg altid sagt. Altsaa, De vilde have kunnet tage tilbage alt det der om Pottemageren og Lerkaret? Ja, det tror jeg nok. Men ser Du, lille Far, det er ikke saa let, at tage tilbage, hvad man en Gang har skrevet. Din Pottemager har gjort ganske stor Umage i Verden under disse to tusind Aar, skal jeg sige Dig. Apropos! Har Du truffet Din ven Calvin der oppe? Da har Du vel sagt ham, at Du havde forledt ham til en lille Feiltagelse af theologisk Natur?—Han er ikke at træffe, siger Du? og af hvad Skjel? — Ah! Han er paa et andet Sted. Jeg forstaar! Inferno! Naa, det forunder jeg ham saa gjerne! Der maa han pröve paa, hvorledes Servetus havde det. Men kan Du da ikke

faa Calvin i Tale tvær over Dybet? Det gjorde jo Lazarus med den rige Manden? De havde en lang Passiar med hinanden, mindes Du ikke? Er der ikke Mellemrikstelefon til Helvedet? — Fabler, siger Du? Ikke noget Helvede? Og ingen Satan heller? Nej, Du maa undskylde mig, men det vil jeg ikke meddele mine Venner her. Thi jeg vil sige Dig en Ting, Paulus. Vi kan ikke klare os her nede uden at tro paa Satan og Helvedet. Har vi intet Helvede, saa gaar det ad Helvede for de fleste af os. Det lyder som en Paradox, men det er sandt, alligevel. Og Satan! Ikke faa beholde vor gamle, hæderlige Satanas! Ham *maa* vi endelig beholde. Findes Satan ikke, så maa han skabes, sagde nogen vis Mand, hvem var det? Voltaire formodentlig, thi han var af de viseste vi have at berömme os af. — Han sagde det om Gud, paaminder Du mig. Ja, jeg ved det nok. Men Præsterne sige det om Satan. Den der ikke tror paa Satan, er ingen Kristen, hedder det.

Du maa ringe af, siger Du? Naa saa! Til en anden Gang da! Thi jeg maa endelig snakke med Dig igjen. Der er mer end Pottemageren som Du maa staa til svars for, min kjære Ven! For ex. hvad har Du gjort af Kvinden, Paulus? — Det vil Du ikke höre paa? Nej, det tror jeg s'gu nok! — Nu ringde han af, den Filuren. Ha! Ha!

Hon sjönk ned i sin säng. Ett småleende kom öfver hennes ansigte, som om hon tänkte på något roligt. Men hon kunde ej tiga länge. Febern gaf henne ingen ro.

— Den stakkels Paulus! Jeg var maaske en lille Smule haard mod ham. Men nej! Han har gjort

Kvinderne meget mere Fortræd end nogen anden, ja end selve Muhamed! Lad se! Paulus Muhamed — nej — var Paulus gift? Man tror det. Hvordan var da hans Kone? Ikke af de bedste, sandsynligtvis. Paulus — en meget dannet Mand alligevel — og en Gentleman oven i Kjöbet. Dette vil vække megen Opsigt i den theologiske Verden — en Brochure — Recantatio Sancti Apostoli Pauli in re Prædestinationis — thi Latin maa det være — men jeg er ikke længer saa ganske sikker i mine klassiske Sprog. Ligegodt! Elof vil hjælpe mig. Elof er en akademisk dannet Mand, som ved alting. Min Elof! Ja, Du ved alting og kan alting. Og Du kjörer ogsaa godt. Ingen faar sige, at Du ikke ogsaa er en dygtig Kusk. Men ser Du, min lille Elof, Kysse og Kjöre gaar ikke godt sammen, forstaar min Elof ikke det? Ikke kysse, Elof! — nej, saa var det ikke jeg mente — kysse maa Du gjerne — ak saa gjerne, Du kjære! Men ikke kjöre — nej, jeg ved ikke — jeg er træt — nu vil jeg sove. Kys mig, Elof, thi jeg elsker Dig! Kys mig da (otåligt).

Elof, som lyckats vinna tillträde till sjukrummet, låg på knä vid hennes säng och gaf henne nu den begärda kyssen. Hennes armar slöto sig kring hans hals och hon fick under några ögonblick ro.

Men snart öppnade hon åter sina ögon och började tala i halfbrutna meningar.

— Gjerne snakket — lidt mere — med den Manden.

Paulus! Paulus fra Tarsus. Tarsus? Tarsus ved floden Cydnus i Mindre Asien. Der var det jo, som Cleopatra förste Gang mödte Antonius? Jeg synes Paulus

maa som Gut have seet hendes magelöse Færd opover Floden. Den næste Gang vil jeg spörge ham om den Sag. Det vil blive meget interessant at faa —

Hon afbröt sig. Hennes ögon började stirra, som då man hör någonting på afstånd. Plötsligen for hon åter upp i sängen, satte handen i form af lur till örat och ropade hallå!

— Med hvem taler jeg? frågade hon. Då hon fick svaret, sågs ett uttryck af djup vördnad och ödmjukhet sprida sig öfver hennes ansigte, och hon svarade med låg, nästan darrande röst, i det hennes ögon dock glänste af feberns eld:

— Kristus Jesus! Vil Du virkelig nedlade Dig til at tale med mig, den lille haanende Pige? — och så tillade hon liksom för sig sjelf: Nej, nej! det maa være nogen Fejltagelse. Han tror maaske, at det er den lille hellige Pige i Frelsningsarmén — jeg maa oplyse ham. Herre! Jeg er kun Camilla Birkestierne, en stakkels lille syg Pige, men langtfra hellig. Den Du söger vil være at træffe under Numero — ak! jeg har desværre glemt Tallet, men begjær kun paa Verdenstelefonen Frelsningsarmén, Stockholm, Planeten Tellus, en af de allermindeste Planeterne kring Fixstjernen Sol — ak! jeg glemmer jo, Du kjender ganske godt vor lille Jord fra den Tid da Du — nej? Det er ikke hende Du vil faa i Tale? Og er det altsaa virkelig mig Du vil? — Saa tal da, Herre, Din Tjenerinde lytter til Din Röst.

Nu följde åter några minuter af den aldra djupaste tystnad. De innevarande suto med ögonen oaflåtligt fästade vid Camillas ansigte. De kunde dock ej af detsamma draga någon bestämd slutsats om

innehållet af hvad hon hörde, ty uttrycket deri var vanligen ett, som antydde spänd uppmärksamhet, utan att förråda någon särskild form af rörelse, utom vid de tillfällen, då sådant särskildt här blir angifvet.

Så, som alltid vid telefonsamtal, var det derföre endast af Camillas svar och stundom gjorda upprepanden af hvad hon trott sig höra från andra sidan, som man kunde sluta sig till samtalets gång.

— Ja, sade Camilla slutligen långsamt, jeg hörer, og jeg tror at jeg forstaar. De siger, at det ligger Dem kun lidt paa Hjertet, hvad Rang vi Mennesker behage at give Dem. — Ja! Somme den anden Person i Guddomen, ligestillet med Fadren; andre kun et Menneske; og imellem disse to, uendlige Nyancer, ja. — Det alt er uvæsentligt; ja, jeg forstaar, Herre. — Somme er strenge med Deres Rang, og vilde for ingen Pris i Verden lade sig frelse af en, som ikke var en Gud, men deres Hjerte er ofte langt ifra Dem. Andre atter vil paa ingen Maade indrömme, at De var mere end et Menneske; men — ja, det er sandt, Herre, — disse kan ofte elske Dem meget varmt, og, hvad mere er, fölge Dem efter i sit Levnet, bedre end hin andre. Men blandt dem begge har De fundet mange, hvis hele Kraft er bleven forspild ved at stride og disputere om Deres rette Plads i Guddomen, saa at de intet havde tilovers for at leve et kristligt Liv. Det ene Parti er ikke bedre end det andet heri (tystnad). Ja, jeg forstaar, og jeg takker Dem, Herre. Men undskyld, om jeg udbeder mig, at faa spörge om en Sag? Maa jeg? Ja! Tak, Herre! Altsaa. Hvorfor ikke lade os faa bestemt vide, enten De var (og er) en Gud, Guds Ligemand, Gud selv, eller Guds

enfödte Sön, ensomstaaende i Verden med den Rang, eller, til sidst, et Menneske og intet andet end et Menneske? Havde vi faat Vished i dette, saa skulde vi havt megen Tid tilovers, der kunde blevet anvendt til andet mere profitabelt Arbejde. Saa synes det os, enfoldige Mennesker, Herre. Tilgiv mig at jeg siger det rent ud.

Nu följde en lång stunds tystnad, under hvilken Camillas hållning förändrades allt mera och mera. När hon först hade framställt sin fråga, låg det nästan som ett veck i hennes panna, och hela uttrycket var, som om hon knappt väntat sig, att få en nöjaktig förklaring af det som framkallat hennes förundran.

Men i den mån hon uppfattade svarets innebörd allt tydligare, fick hennes ansigte i stället ett uttryck af frid och belåtenhet. Slutligen gjorde hon dock ännu en fråga.

— Mener De da, at, ligesom i dette, saa ogsaa i *alt* andet? At vi altsaa skal leve i Uvished om *alt*, og have at arbejde og kjæmpe os frem til Tro i *alt*? Ikke faa vide en eneste Ting bestemt? Ja? Altsaa, intet som Gave, intet uden at söge og finde det selv? Kræfter at söge, Kræfter at finde; kun det; ikke et eneste Factum som Skjænk? — Kun det man selv har sögt og fundet har Værd, siger De? Ja. Ja. De har nok Ret deri. Men det kjendes haardt nok undertiden. — Evigheden er lang, ja. — Og Maalet höjt. Det er sandt. Men — De gaar? Altsaa: kun »Menneskens Sön»? Ingen videre Besked? — Farvel da, Menneskens hellige Sön — og tak for at Du lefde et skjönt Liv. Mere kan ingen gjöre — enten han er Gud eller Menneske. — Hon sjönk åter ned på kuddarna med ett förklaradt uttryck uti ansigtet.

Nästa natt inträffade återigen ett af dessa tillfällen, då Camilla, fastän hon yrade, föreföll att vara i full besittning af alla sina sinnen, så till vida, att hon fullt redigt talade om äfven de djupaste frågor, men var omedveten om att hon gjorde det, och efteråt nästan fullständigt hade glömt hvad hon hört och sagt.

Det var sent på natten. Friherrinnan hade på Annas enträgna begäran gått in till sig. Hon hade nu vakat under flera nätter, och behöfde mer än väl att få sofva. Anna skulle vaka i stället. Och för öfrigt syntes Camilla vara så stilla och lugn, att man ej behöfde befara något allvarsamt utbrott under nattens lopp.

Nattlampan upplyste rummet tillräckligt, för att Anna kunde iakttaga den minsta förändring hos den sjuka. Hon låg på rygg, med ansigtet vändt rätt uppåt. Bröstet höjde sig helt sakta för hvarje andetag. Det var den enda rörelsen. Ögonlocken voro halfslutna, och hvad man kunde se af sjelfva ögonen visade, att det låg en slags slöja öfver dem. Anna var ej fullt säker om hon sof eller icke. Så förflöt en stund.

Men plötsligt blef Anna medveten om, att en förändring höll på att ega rum hos den sjuka. En slags dallring tycktes först genomgå hela hennes kropp, så att sjelfva sängkläderna deraf berördes. Bröstet häfdes upp och ned såsom vid ett jordskalf. Nu öppnades ögonen, och med detsamma upplystes hela ansigtet af den glans, som utstrålades ifrån dem. Det var dock icke samma lugna ljus, som fanns i Camillas ögon när hon var sig sjelf. Febern hade åter fått makt med henne.

Men snart var det någonting som Camilla såg, någonting som hon hörde. Hon spärrade vidt upp sina ögon, hon tycktes anstränga sina öron till det yttersta, för att bättre se och bättre höra.

— Der er nogen som söger mig, nogen der vil tale med mig, synes jeg, sade hon slutligen, halft hviskande och med klagande stämma. Men jeg kan ikke ret se eller höre. Er det Ord og Ton? Er det Lys og Farve? Jeg veed det ikke. Jeg veed det ikke. Men det kommer nærmere og nærmere, og det er til mig det kommer, til mig.

Og nu er det ikke kun med mine Öjne, ikke med mine Ören allene — nej, jeg *föler* det ogsaa, jeg kjender det. Med alle mine fem tilhobe fornimmer jeg det, *veed* at det *er*. Alle mine fem er blevne til et. —

Hvad er nu dette? Skyerne dele sig langsomt. Himmelen bliver mer og mer klar. »Undrer mig paa, hvad jeg nu faar at se»? En Dommedagsscene maaske? Gud den höjeste Dommer paa Alverdenstronen, med sine Engle rundt kring sig, og Sönnen paa sin höjere Haand. En ærevyrdig Olding, med langt, hvidt Skjæg? Saa er det jo vore höjeste Aander og Kunstnere har forestillet sig ham i denne Scene. Lad se! Michael Angelo? — nej, han lader Sönnen staa og dömme ensom. — Mere og mere klarner det. Alle Skyer er nu forsvundne. Men endda bliver det alt mere klart. Snart er det ikke at holde ud længer. Det er blindende! Lysere og lysere! Jeg synes jeg ser hele Uendligheden, hele Verdensaltet i et ende straalende Lys. Og Lyset begynder at synge! *Det er lydende Lys, det er lysende Lyd!!* — Men hvor er Tronen? Hvor

sidder Dommeren? Hvor er — hvor er *Gud!?* (ängsligt). Jeg kan ikke se ham! — Han — Han er jo ikke der! Han er ikke der! Nej, han — er ikke der! Himmelen er — *tom.* Desværre! Himmelen er *tom.* Og Gud skulde altsaa være kun en Mythe! Hon försjönk i tysta tankar, men höll ögonen alltjemt vidt öppna.

Men er det saa? Er det saa, at Gud maa vise sig som en Olding med langt Skjæg, siddende paa en Trone? Nej — nej! Det er kun vi Kristne som er synket ned derhen. Jöderne — hvad havde de vel i det inderste, det allerhelligste af Arken, og af Templet? Var der en Bildstötte? Nej! der var ogsaa tomt. Ja, selve Araberne vil ikke vide af nogensomhelst Afbillede af det höjeste Væsen. Skam os Kristne!

Og er da denne lyse, lydende Himmel tom? Nej! Den er *ikke* tom! Jeg föler det, jeg fornimmer det, jeg *veed* det, hele dette uudholdelige Lys — det *er* ikke Lys! — Det er ikke Lyd! det er *Liv* — og dette Liv — det er — ja, det er — *Gud.* —

Hon tystnade, slöt ögonen och låg alldeles stilla. Hvad hon derunder vidare hörde och såg, det talade hon aldrig om.

Under sex dagar hade hon nu varit alldeles sinnesfrånvarande. Hon såg ibland på dem som voro inne i rummet, men utan att synas känna igen dem det minsta. Hennes kropp låg der på bädden, medan hennes ande ströfvade fritt omkring i tankens och fantasiens oändliga verldar.

Men på sjunde dagens förmiddag började töcknet långsamt skingras, dimman låg ej qvar i ett enda

tjockt täcke, man tyckte sig förmärka ljusglimtar, som lyste här och der genom mörkret.

Hon hade under den sista tiden legat med ögonen slutna. Nu öppnade hon dem. Det syntes genast på deras uttryck, att hon var vid sans.

Händelsen gjorde, att nästan hela familjen befann sig i rummet.

Hon såg sig omkring med en viss undran, och ett skälmskt litet leende.

— Hvad er skeet? Hvor er jeg? Og hvad gjör J her alle, Baronessen, Baronen, Anna, Mary? Og Du, Elof, hvem har givet Dig Tiltrædelse til mit Jomfrubur? — Hon lade handen på Elofs hufvud och strök sakta hans hår. — Ak! saa! nu husker jeg! Kappslæden, og alt det övrige! Jeg maa have været aandsfraværende, eller har jeg kun sovet? Sig! Har jeg snakket meget? Jo, jeg ser nok, at det ikke er saa aldeles frit. Men J maa vide, at jeg har hört og seet — ja, jeg husker ikke alt, men —

Och så, efter några ögonblicks försök att erinra sig, gjorde hon en liten otålig ruskning på hufvudet och sade »Elof!»

— Ja, Camilla.

— Vi blev jo forlovede vi to, ikke sandt? Du er min Forlovet, min »Fästman»?

— Ja, älskade Camilla, jag tror det.

— Du tror det? Er Du ikke sikker? Saa fri nok en Gang da, saa faar Du vide det bestemt. Naa? Har Du ikke nogle Ord at komme med? Du er mig en Stakkel til Frier! Naa! giv mig da et Kys, saa vil jeg tro at Du mener det. — Er Du nu sikker? Er Du det ikke, saa giv mig nok en. Kom! och så

slöt hon sina armar omkring hans hals, och hviskade något, som ingen annan hörde än han.

En liten stund derefter sköt hon honom sakta ifrån sig, såg rakt på Friherrinnan och frågade på sitt förfärligt direkta sätt:

— Skal jeg dö?

Friherrinnan berättade hvad Doktorn hade sagt.

— Veed han slet intet? Han er en — Naa, det er maaske ikke saa meget at undre paa, thi jeg veed selv ikke mere, end at jeg kjender det, som om hele mit Legeme var sönderknust og aldrig skulde bli helt igjen. Altsaa! Ingen Vished!

Hon hade knappt utsagt orden »ingen Vished» förrän hon började se undrande ut. »Ingen Vished», upprepade hon. Jeg synes jeg har nylig hört det Ord — men hvor? Hvor? Ah! nu husker jeg! Det var jo netop det som — Nej! — Det vil ikke blive klart. Ingen Vished! Ingenting vide!

Saa! nu begynder Taagen atter at lægge sig over mig. Nu slipper jeg Taget! Farvel! Jeg veed ikke hvis jeg kommer tilbage igjen. Elof! Elof! Jeg elsker Dig! Kys mig! og hold min Haand i Din, saa længe jeg kan föle den, saa! Men tro kun ikke at jeg er ræd!

Och hennes modiga lilla själ gled åter ensam ut i det stora mörkret, för att vandra genom rymderna, lössläppt, frigjord, om man så vill; utan styre och utan kompass, om man så vill. Hvem vet, hvilket det är?

Denna gången räckte frånvaron mellan fyra och fem dygn, och derunder inträffade intet så märkvärdigt, att det förtjenar omtalas.

Men sedan försvann febern helt och hållet, och allting antydde snart, att tillfrisknandet hade börjat. Efteråt gick det fort.

Hvad det var, som hade lidit en tillfällig svår skada inom henne, det kunde läkaren aldrig med visshet säga. Men hon tycktes icke hafva fått något ondt deraf för framtiden. Det veta de som känna henne. Ty hon lefver än, frisk och sund, lika glad, lika djerf och lika god som förut. Men hon är dock ej densamma som hon var. Ty nu har hon erfarit hvad det vill säga att älska, och dermed hör hon till ett annat slägte än förut.

I slutet af Maj stod deras bröllop. Sina sista ord till sin svärmor vid afresan på bröllopsfärden sade hon, i det hon lutade sig ned ifrån jernvägskupén och hviskade:

— Tror Du endnu, Du söde lille Moder, at jeg skal gjöre ham ulykkelig? Sig!

— Kan Camilla aldrig glömma det ordet?

— Jeg *vil* aldrig glemme det. Thi det Ord var det som gjorde, at jeg nu er hans Kone. Og hver Gang jeg gjör ham bedrövet, skal jeg huske det Ord og strax blive snild igjen. Thi Du skal ikke faa Ret, Du elskede lille Mor, det svær jeg. Farvel!

Under vänliga välönskningar och viftningar med näsdukarna gled tåget sakta ut ur Centralstationen.

Slut.

Af samma författare äro förut utkomna hos
P. A. Norstedt & Söner:

Ivar Widfamne och hans dotter. Skådespel i 4 akter. 1 kr. 50 öre.

Några sommarmånader på en svensk herrgård. Novell. 2 kr. 50 öre.

Om flickors uppfostran. Prisbelönt täflingsskrift. 50 öre.

Uppfostran: efter Herbert Spencer. 1 kr.

Drottninghusgumman. Novell. 1 kr. 50 öre.

Våra barns faror, social-moralisk novell. 50 öre.

6000227037
Göteborgs universitetsbibliotek